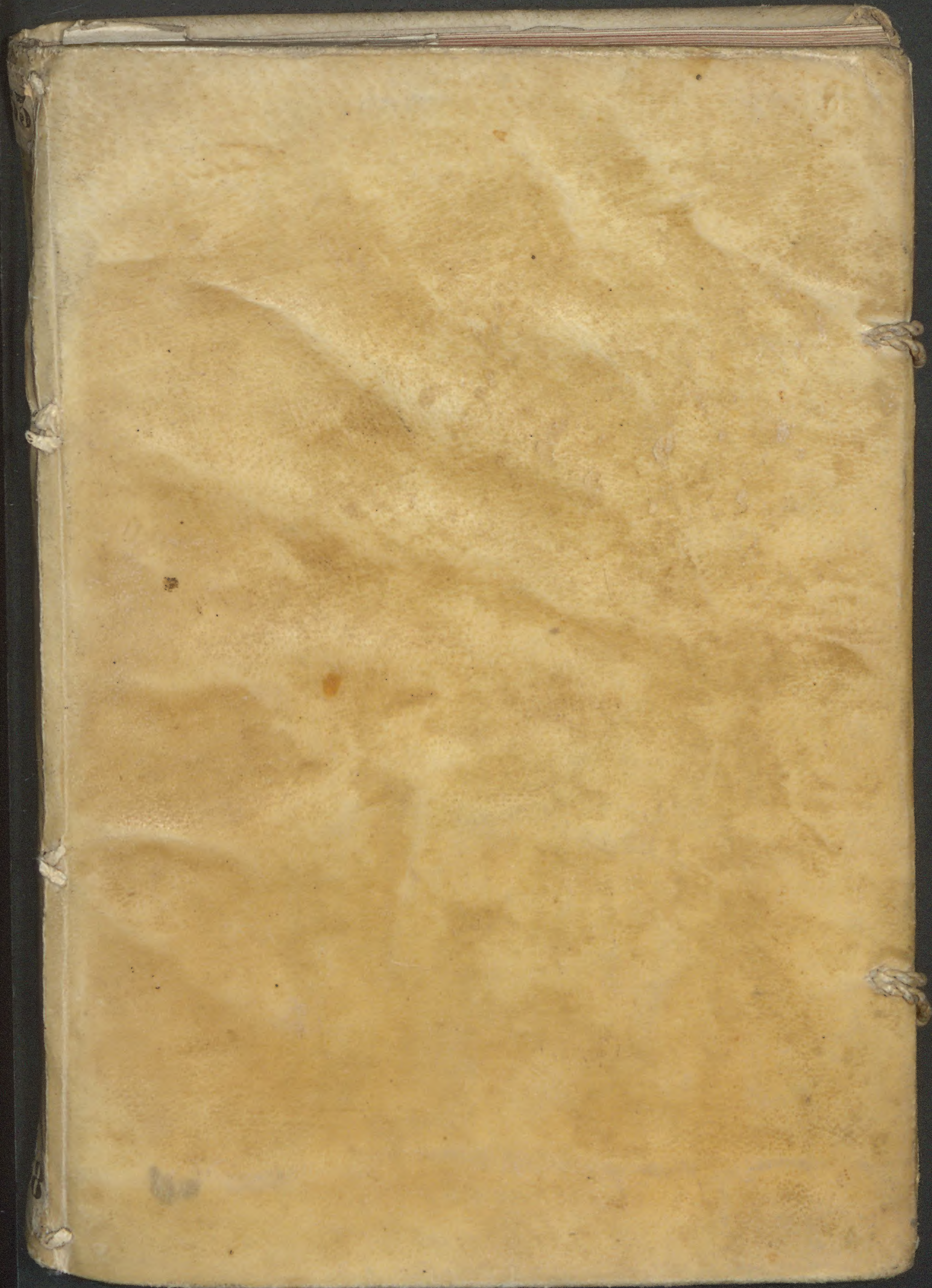

Copiése la portada.

M.S. 4.º pergamino, foliado hasta 114. Completo, bien tratado.

R = Nicolas Marcines de Fraxia

Sacrificanse.

S. Ambrosius

S. Hieronimus

Disputio.es Theologicę de Gratiâ sanctificante.

Ad. 1.2ę.am D. Thomę Doct.is Angelici,

pręcipuè â questione. 133.

A. R. P.

Nicolao Martinez. Soc. Jes.

audiente.

Fran.co Antonio de Tapia.

Añ. 1688.

S. Augustinus

Cordubę

S. Gregorius

Transcrip.tore, non audiente.

Prologus Auditoribus de Subiecto Suscepti Operis.

Noen Gratia in divinis litteris, et apud Scholasticos DD. multiplex e, et acceptione varium. Universalissima oplexione sumptum otinet, qdqd gratis a Deo oferetr, et citra ullum nrm debitum. In hac acceptione etiam dona entive nalia indebita tn. hoi, dicuntr gra; qa ex mera liberalitate gratis a Deo bonorum oium fonte hoi oferuntr. In accepte pressiori gra sumitr pro dono quovis entive supernali, qd eo ipso longe abest ab oi merito purae nrae. Adhuc haec acceptio noi gra laxior e instituto nro; n m. ingredimur dispe de ente supnali, hoc e, excendente merita oia puri hoy nalia; tamtu agimy de dono intro, et entive supnali, cuiy frālis effus sit per sui frālem inherentiam, hoem reddere sanctum, Deo gratum, amicum, vitae aeternae heredem, filium Dei parentis adoptivum etc.

Pro cuiy rei explatione, Scias oportet, dona supernalia grae, alia ee per mum aus di, et operationu nrae liberae; nam etiam operaes nrae, et liberty nrae sint fructy, et, slt, Dei dona iuxta illud, quid hes, qd n accepisti? Alia ee pr mum prij talium operatnu. Haec a pria adhuc ss in duppli distra. Alia m. ss pria transeuntia; alia permanentia. Pria transeuntia ss auxia supnalia grae, qbs Deus, torpentem nram vlatem ad opera saluty excitat, et excitatam adiuvat, operanti cooperatr etc, ut aus salutares eliciat. Auxia isthaec ss illustrationes expte intellg, et piae quaedam affectiones expte vlaty. Pria pmanentia ss habitus in-

infusi, qui permanenter durant, et constanter perseverant in subiecto illud quod corroborant ad opera supernalia virtutum elicienda. Huiusmodi sunt habitus fidei, spei etc.

Nullum ex his supernalibus donis, licet omnia ad gratiam latè sumptam pertineant, est harum disputationum scopus. Tantum pertinet ad institutum nostrum gratia gratum faciens subiectum; hoc est quoddam donum, quod per modum formae interne inheret animae, illique praestat sequentes effectus. Primus est animam renovare, sanare, emundareque à macula peccati. Secundus, gratam Deo reddere, et subiectum dignum dei amicitiae. Tertius, constituere hominem filium Dei adoptivum. Quartus, reddere hominem aeternae vitae heredem. Quintus, hominem reddere iustum, hoc est Deo commensuratum, tamquam tali regulae totius honesti. Quia tamen quod de gratia dicturi sumus, non ex lumine naturali; sed ex conciliis, et Patribus eruendum est. Ex conciliis autem, nullus ante tridentinum expressè distinctè, perspicuè, et facilè totam de iustificatione hominum doctrinam complexum est, placuit in hoc nostrarum disputationum proemio Tridentinum decretum de gratia iustificante et eius effectus proponere.

Igitur Generaliter tridentina synodus sessione 6. cap. 7. sic iustificationis essentiam, causas, effectusque formales explicuit: hanc dispositionem, seu praeparationem iustificatio ipsa consequitur, quae non est sola peccatorum remissio, sed et sanctificatio, et renovatio interioris hominis per voluntariam susceptionem gratiae, et donorum. Unde homo ex iniusto, fit iustus, et ex inimico, amicus, ut sit heres secundum spem vitae aeternae. Haec concilium de quidditate iustificationis. Paucis vero intriectis de forma iustum reddente, sic definit. Demum unica formalis causa, est iustitia Dei, non qua ipse iustus est, sed qua nos iustos facit, qua, videlicet, ab eo donati, renovamur spiritu mentis nostrae, et non modo reputamur, sed verè iusti nominamur, et sumus,

iustitiam in nobis recipientes, unusquisque suam secum mensuram, quam Spiritus Sanctus partitur singulis prout vult, et secum cuiusque propriam dispositionem, et cooperationem. Haec Concilii verba sunt veluti subiecta materia nostrae disputationis declaranda.

Ea m. aperte refutant perniciosos hereticorum nostri temporis a veritate deviantium errores circa hos iustificationem, quos non 20. videre poteris apud Andream de Vega lib. 1°. in Contin., cap. 3°. Potiores, et qui ad propositum institutum proximius attinent, non gravabor referre. Primus est. Sola fides, seclusis bonis operibus sufficit ad salutem. Secundus. fides per quam iustificamur, est fiducia, vel certa quaedam animi persuasio, qua certo, et indubitato credimus, nobis remitti peccata propter Christum. Tertius, qui iustificantur, non vere iusti sunt, neque iustitiam ullam propriam sibi habent inherentem; sed ideo iustificari dicuntur, quia illis imputatur ad iustitiam iustitia Christi. Quartus. formalis causa iustificandi hominem est iustitia Christi, et siqua nobis inheret iustitia illa imperfecta est, neque nos facit vere amicos Dei, neque opera nostra reddit, nisi inchoate, et imperfecte iusta. Quintus. Soli electi, et praedestinati vere iustificantur: hos omnes errores, et plerosque alios, scienter omissos, refert ex Luteri, et Calvini operibus Andreas de Vega citatus. Belarminus lib. 2° de iustificatione capite 1°. Vasquez in 1a. 2ae disputatione 202. capite 1°. Becanus thomo 2° summae, tract. 4. cap. 2°. P. Valentia, hic etc. Totum opus in duas controversias partimur, In 1a sermo erit de causa formali iustificationis, sive de forma iustificante. In 2a de efficiente, sive de toto negotio iustificationis.

Controversia 1.a

De Causa formali Iustificationis, sive de forma iustificante.

Disputatio 1.a

In quonam formalissime consistat conceptus gratiae et Iustitiae Sanctificantis?

Sectio 1.a

Explico difficultatem praecedentis disputationis.

Suppono 1.o id, quod notissimum est in ordine supernali, et divino, discriminari homines inter se; alij enim iusti sunt, Sancti, et Deo grati; alij vero iniusti, impij, et Deo infensi. Suppono 2.o id, quod ex 1.a supp.e deducitur, quod homo iustus sit et gratus Deo, aliquam formam exposcere, quam vocamus gratiam, sive Sanctitatem; sicut forma, qua subiectum est album, dicitur albedo. 1

Suppono 3.o, formam praedictam, qua iustificatur de facto subiectum morale, esse formam intrinsecam ipsi physice inhaerentem: id probatur aperte definitione Tridentina supra cit., quia Concilium iustitia, qua iustificamur, nobis donatur a Deo, nobis inhaeret, et eam in nobis recipimus. Atqui haec verba nequeunt interpretari de receptione pure morali: ergo de physica intelligenda sunt. Minor probatur: quia Lutherani et Calvinistae contra quos definitio lata est, moralem, sive imputativam inhaerentiam in nobis iustitiae concedebant: docebant enim, ut patet ex errore 3.o supra enarrato, gratiam, et sanctitatem Christi nobis imputari: Ideo dicitur a sanctitas Christi reputetur esse 2

nostra

nra, cum n sit, e quod nobis moraliter inhereat, et qd moralr recipiamus in nobis gram, et sanctite Xpti capitis nri: 9º cum Ccilius definit, nos ita recipere gram, ut n mo reputemur sancti, sd vere simus sancti, defit gram, et sanctite, n moralitr s. in nobis reci, nobis q inherere; sd vere e hoi phyce, et per mum fre phyce inherentis.

3 Suppono 4º, In diverso sn agitandum nobis ee diffem presente, ai soler a Doctorib agitari. Enim vº Scholi frequentr, dum Cptum essalem et specificus gre habitualis expendunt, ita procedunt. Enurant 1º prata oia, que constant ex sacra Scrip.a, et Patribs inee huic habitui, quo de facto iustificamur, Cºa supponunt, hunc habitum ee participaoe quamda dine nre. Ee quamda Dei fram, qua reddimur Deifici, seu Deiformes. Et quamda nam supernale, qua, dum accipimus in iustificatione, dicimur renasci. Quia, sit generae nali accipimus nam, ut sic dicam, nale silem genitori hoi: ita in iustificatioe accipimus nam supernale, qua assimilamur Deo parenti. Ee amicitia cum Deo, hoc e, gram passivas, qua Deo redimur grati. Ee semen glorie. Ee ius hereditarius beatitudinis. Ee sanctite ttia. Post hec enurata gre prata illico investigant, qd nam illorum sit quidditivus, et magis, et fralissimus Cstitivus huius habitus, et in varias sas abeunt. Nam alij ex enurates pratis unum; alij plura; alij omnia vltroneo suffragio in quidditivus Cptum gre creant.

4 Nos alia viam gradiendum indicamus. Certum e, habitus iustificantes, quo de facto donamur, ideo infundi, ut hoc reddat Deo gratum, et iustum, sive sanctus. Proinde discutiendus prius e, qd sit ex Cptu suo fralissimo, ut sit gra gratum

Deo reddens subtum, et quę grata ratiō, et essala requirantr, ut fra, quęcumq illa sit denoet subtum Deo gratum: 2° discutiendu ē, qd sit ex oqtu suo fralissimō, et abstrattisso iustia subti, hoc ē, quę grata fralissimè, et qd ditive requirantr, ut fra, quęcumq illa sit iustum et sanctum reddat subtum. Dinde Oparandi si intrisē oqtus predicti, expendendus q, an sint separabiles adinvicē; an v° mutuò inseparabilitr Ouniltum, ita, ut nulla sit qdlii fra, à qua subtum gratum Deo denoetr, à qua n, sit, fiat str. iustum, sanltumq. 5

Porrò, si in sū predicto agitr q. hoc ē, si sel statuerimus, oqtum fralissimus, et abstrissimus quę, ut quęsisse ē fra gratum Deo reddens subtum, et oqtus fralissimus iustę, ut presse ē fra iustum reddens subtum, innumeri nascuntr fruttus p elucidandis variis questionibus, quę in decursu huius trattatus obviam theg orienrunt. V°q agitari solet, an possit hō iustifari p fram extram; an possit iustifari per fram n permentem? An lumen g°l sit suffities iustifare beatum &c. Has q°, et alię decidi nequeunt, nisi pariss ignotesiat, qd sit, ut sic abstrissimè fra gratum faciens, et fra iustum reddens subtum. Quamvis n. habitus, qui de falto iustifat sit semen Visionis B°ę, n ideò inferre it, lumen glę eē iustifantę glām, lt sit semen glę, et Visionis B.ę. Pritr.ª, lt habitus, qui de falto iustificat sit permens qualitas, n ideò inferre licet, altum charity n iustificare, qª permens n ē.

Settio 2ª

Explicatr oqtus quę, ut requisse reddens gratum Deo subtum.

6 Sit 1ª cclo. Iptum quae, ut praecise gratum Deo reddat subtum, nil aliud fr. negtr, qm, qd sit fra, ita decorans, et pficiens supnalitr subtum, ut ptr illam sit Deo amabile, sive dignum terminare dinam cplacentiam, sive etiam non solum philosophicam, sed etiam ethicam amicitiam ex infra dicenda.

7 Iªclo ex terminis ipsis explatis sine diffe in audientium aias sese insinuat. Gratum Deo subtum idem e, ac Deo charum, et amabile: ergo ea fra, quae reddit subtum Deo charum, et amabile, eo praecise reddet Deo gratum. Nunc ulterius progredior: Deum amare subtum ptr ipsius bonitatem, et excellentiam, includit duo: alterum ex parte Dei, scilt, amorem; alterum ex parte subti, scilt, excellam illam proptr quam habile e ex se trahere dinum amorem. Atqui certissimum e, rnem illam, ptr quam subtum e ex se habile, et dignum terminare dinam cplacentiam ee gram, gratum facientem subtum: ergo gra gratum faciens subtum, nil aliud e frahssime, quam is decor, perfectio, et excellentia subti, quae dignum illud reddit amore dino, sive obtum ex se habile, ut ptr se a Deo ametr.

8 Ex Iptu frahssimo gre sic explato colligitr, Iptum frahssimum frae, ut praecise gratum reddit subtum, non includere activitatem aliqm in actus supernales virtutis; unde polem arbitror gram aliqm, quae vere, et proprie gratum faciat Deo subtum, quamvis nullatenus illi praestet activitatem efficientem in actus virtutis supernalis. Illatio probabitr 1º ex exemplis. 2º a priori. 1us qui pbationis ita efformo. Gra gratum reddens subtum in genere supernali explatr a Pltbus per analogiam, et conveniam cum gra nali, quae reddit gratum subtum in orde nali, sed gra, gratum reddens subtum in genere nali non e nario activa

activa, sed plerumque est qualitas carens omni activitate: imo specialiter gratia supernaturalis comparatur a Sanctis Patribus, et Conciliis qualitatibus naturalibus non activis: ergo gratia supernaturalis, ut praecise est gratia gratum Deo faciens subiectum non requirit activitatem aliquam in aliis virtutibus supernaturales. Totus discursus legitimus est.

Maior, et Minor sunt sub- 9
probandae. Probatur 1.o Maior. Amabilitas supernaturalis animae explicatur a Patribus per Analogiam ad pulchritudinem corporis: at pulchritudo corporea non requirit formaliter, ut praecise talis qualitatem aliquam activam; sed abunde constituitur per Symmetriam, et proportionem quam convenientem, et concordiam partium vocavit Cicero, sine ulla prorsus activitate: ergo etc. Minor probatur ex August.o Tom. 3. lib. 15. de Trinitate, cap. 8. Nam, inquit, cum a Conditore suo iustificatur, a deformi, formam formosam transfert in formam. Ex Paulo ad Ephes. 1.a cap. 1.o. Gratificavit nos in dilecto filio suo. Ubi Chrisostomus explanans, quonam pacto Deus nos sibi gratos reddiderit, sic ait: nos etiam fecit gratiosissimos, et sibi desiderabiles; concupiscet enim Rex pulchritudinem tuam. Et in superioribus dixit idem Chrisostomus, nostram instruxit, et ornavit animam, pulchram que fecit desiderabilem, et amabilem.

Secundo probatur idem 10
intentum ex iis testimoniis, in quibus gratia gratum faciens subiectum explicatur per comparationem cum luce aerem pulchrum facientem, quae cum non sit qualitas activa praecise informando subiectum, nihil omnino agendo, ita ornat, et perficit subiectum, ut spectabile reddat, et allectivum complacentiae. Ita excellenter quoque explicat Chathecismus Trintini. tract. de Baptismo: est autem, inquit, gratia non solum per quam peccatorum fit remissio, sed divina qualitas in anima inhaerens, quae velut

velut lux quędam aīaȝ pulchriore reddit. 3° p̄baȝ potest, et ɔfraȝi p̄ędictum intentū. Quia gr̄a ex p̄latr̄ charaćter, sigillum, et imago Dei, quis ā dubitet, charaćterē, sigillū, et imagine ēē ɔptūs f̄r̄alē, qui f̄alissimè ɔstitui integrè possunt absq̄ aliqua aćtivit̄e. Pro o͠ibȝ expendo Cyrilum sup.ᵉ 4ū ad Galat. sic aientem: f̄r̄atr Xp̄tus in nobȝ sanćto Spiritu nobȝ dinām quamdā f̄rām sanćtificationē indendē; sic m̄ in aīȝ nr̄is elucet charaćter substię Dei, ac Patrȝ st̄a.

-formatᵉ ✕

11 4° Pbr̄. Si persalitā diui Verbi, aut Sanćti Sp̄ūs cōcaretr per Vnionem p̄hycām, et n̄alem humanit̄i, ab eā sic cōcata redderetur humanitā. Sup̄nālitr Deo grata, et obtūm dignum esse dīna ɔplacentia, et amicitia, ut p̄bavimȝ in nr̄ȝ disp.ᵇˢ de Inc.ᵉ Vbi ɔtrov.ᵃ 3.ᵃ disp. 7. seć. 1, in qua docuimȝ, q̄d si vera foret s̄a Doćtorū aientiū, unionē Hyppostā traȝi immēdiatè ad stām persalitē Vbi, ut ē persalitā relīva dićta virlr̄ ab o͠i perfećtione abstrā, adhuc in eā s̄a dīn ēēt, humanitē reddi f̄r. gratam Deo; n̄ v° intram per dīni Vbi persalitē, ut virlr̄ dićtam ab o͠i perfećt.ᵉ abstrā: ḡ, ut subtūm reddātr gratum Deo in ordine supernāli n̄ ē n̄aria aćtivitā f̄rē in aīȝ virtutȝ supernālȝ. Pt. cōa. Qᵃ persalitā Vbi dīni, ut dićta virlr̄ ab o͠i perfećtione abstrā nullatenū ēēt operiva virtutȝ supernālȝ in humanitē assumpta. Vide etiā, quę diximȝ in eadē ɔtrov.ᵃ disp. 6. seć. 2ᵃ

12 R° ā priori, q̄m promissimȝ assertiē, q̄ᵃ gr̄a subtiquā dignum fit f̄r. trare ɔplacentiā mōalē ex genere suo n̄ dicit f̄r. aćtivitē, ut cernere lr̄ in gr̄a n̄ali, quę plerumq̄ exp̄l, cum sit o͠is aćtivitāti, adhuc reddit subtūm cognenti gratum, sive dignum trare mōalē ɔplacentiā. Rursȝ ex dićtā supernāli, quę additr

+

gr̄ę

qua ratione apparet non illa forma, quam ornatus dicatur, quod gratum facit reddens subiectum in genere supernaturali, eo ipso sit activa: nam, sicut pulchritudo naturalis est forma debita naturae, quae gratum reddit subiectum, ita supernaturalis animae pulchritudo erit forma excedens omne naturae debitum, quae gratum Deo notabiliter reddat subiectum, in quo conceptu nulla prorsus involvitur formalis activitas: ergo cum in illo conceptu afferatur conceptus quae gratum facientis, etiam ut supernaturalis, pulchritudo dumtaxat est, conceptum praecisum quae supernaliter reddentis Deo subiectum abunde constitui absque activitate aliqua in actus supernaturales.

Sectio 3ª

Levia quaedam solvuntur contra praecedentem resolutionem

Dices 1º a Patribus, et Conciliis explanari bonitatem illam, et excellentiam, 13
quam gratia reddit Deo subiectum amabile per facultatem activam suae proximae, sive radicalem in actus virtutis supernaturales: sufficiat pro omnibus Paulus. *In Christo Iesu, neque circumcisio aliquid valet, neque praeputium; sed fides, quae per charitatem operatur*: ergo qualitas, seu forma, quaecumque illa sit carens activitate in divinam, et sanctam operationem, qualis est dilectio Dei, nequit reddere Deo gratum subiectum.

Respondeo, argumentum esse extra rem. Non dubito, quin gratia, qua de facto denominantur iusti, sit activa in actus supernaturales aliquo genere activitatis, de quo in praesenti parum curandum est: et consequenter non dubito, quin sit proprie gratia gratum reddens Deo subiectum activa in actus supernaturales, quidquid sit, an ea sola activitas, ut praecise est principium effectivum actuum supernaturalium, sit non sufficiens, qua

tum

gratum Deo reddere subtum, de quo infra. Nego tn. negri fr. ex cptu gre, gratum facienty activite in aus supnale. Nego etiã ee inseparabile activite predictã a cptu gre, ut sic. Sancti a. Patres, dum docent, grãm esse operativã, loquuntr de gra, quã de facto donamur, et nõe gra cplectuntr qualite physicam, que, et gra e, et iusta. Nunqm ã. explicuerunt ex precisso cptu fralissimo gre gra facienty subtum ee qualite activã.

15 Dices 2o. n sufficientr nos explicuisse cptum gre per hoc, qd dignity sit subti ad terminanda Dei cplacentiã: nam prius, l' saltẽ prius intelliga, qualite aliqm ee huius, l' illis ne, et quidditã, qm ee digna, diña cplacentia. Si m. de qualite aliqua statua ee digna, in quã Deus cplaceat, rursus restat a te inquirere, quenam sit illa excellentia, ptr qm digna redditr trare diña cplacenza. Quod qdem explatr in sa eorum, qui asserunt, grãm, ideo trade diña cplacentiã, q. e activa actus supernalis virty, l' q est instar ne supernaly radix habitus supernalis.

16 Reo, argum ee c oei ide, 1o, q fortasy ee prium activus aus supernalis n e sufficiery bonitas ad tranda amicitia ethica dina, qualẽ trat gratum Deo subtum per grãm sanctifante, ut infra dicemus. 2o, q l' ea activitas eet sufficiery dignas subti ad tranda cplaciam dinã, que n sit, ut quinq cplacentia, d ethica amitia, adhuc n per solã activite illã, et prepter eam nil aliud posset fundare tale amabilite, l' dignitate subtum ad predictã dinã amitiã tranda.

17 3o, q n e novum, qd cptus qdditivus rei perispius effus, l' etiã per cponantiã cum pois vitalis explemus. cptum qdditivum lucis corporee, cum corporea sit, et oculis cpelbetr, n aliter

explamus, quia per assum, et conveniam objectivam cum potentia visiva. E[st] enim lux natura sua objectum delitiosum visui, et allectivum complacentiae, tum animalis, tum rationalis. Ergo pulchritudo gratiae, quae lux quaedam est spiritualis, et supernaturalis, sufficienter explatur a nobis per virtutem allectivam complacentiae divinae, sive, ut ita loquar, per assum, et convenientiam objectivam cum divinis oculis, et voluntate approbativa. 18

Dices 3°.

Non sufficere ad conceptum gratiae gratum reddentis Deo subiectum, prout ad praesens institutum attinet, quod sit qualitas ex se digna terminare divinam complacentiam; nam etiam habitus supernaturales, nempe fidei, et spei, qui non gratificant subiectum, cui insunt, adhuc subiectum reddunt dignum divina complacentia aliqua supernaturali. Respondeo, ita quidem esse, nam gratia gratum reddens subiectum, prout ut gratum in praesenti accipitur, non solum debet reddere subiectum dignum complacentia divina, quaecumque illa sit, imo nec quocumque amore amicitiae; sed dignum etiam amicitia Ethica, sive politica, et non pure phylosophyca, ut mox diximus explantes effectum formalem gratiae, qui est reddere Deo amicum subiectum: nam vox Amicus plus aliquid sonat apud Ethicos, quam mera complacentia.

Dices 4°. Gratia gratum reddens subiectum, prout ad praesens institutum pertinet, reddit Deo amicum subiectum; at subiectum Deo amicum, includit activitatem aliquam in quantum supernaturales virtutes, scilicet charitatis: ergo sine hac charitate non constituitur integer conceptus Deo grati. Antecedens probatur. Omnis amicus Dei constituitur per potentiam redamandi Deum: nam persona impotens redamare amicum, est eo ipso subiectum incapax denominationis amici: ergo si homo iustus constituitur per gratiam Dei amicus, debet per gratiam, ut praecisè gratum amicabiliter reddit subiectum, constitui potens redamare amicum, scilicet Deum. Potentia autem redamandi Deum est habitus 19

actiou charity: q ttª. Resp. qd amitia Ethica, siue moraly tantu requirit trum, qui sit roaly persa, que, ut precise roaly ē, potens ē, saltem radicalitr redamare. Ergo cu hō ex se sit roaly persa radicalr poeny, saltē inchoatē redamare Deum, l' saltem poteny elevari ad redamatione Dei, sufficientr cstituitr gratu amicabile Deo per qualitē, quę reddat illud subtum dignum dę dillectionis. Ipse m. ex se hēt cdignitē requisitam ad amicitia Ethica cum Deo cstrahendam: ē m. roaly persa, et, ut taly saltē radicalitr, et imperfectē, et si n̄ pximē, et adeqte, poteny redamare.

20

Sectio 1ª

Qualisnam sit ea diuiña cplacentia, ad quam dignificat subtum gr̄a huius Instituti ttª?

Supponō, quamlt dotem supernale, nq infusa, reddere aiam aliquomō pulchram, ornatam que in genere supnali, et csqtr dignam aliqua diuiña cplacēa, unde etia peccator fidely retineny fidem, et spem supnale habitu trāt diuinam aliqm cplaciam, et rō ē clara, qª subtum bonum, et excelleny eo ipso ē amabile. At hō, lz peccator hēy fidem, et spem supernale hitu, quā fidelis, et sperans bonum, et in genere supnali aliquomō excelleny: ergo sub eā roē roabitr amabily. Supponō pretrea, gram hoy insti, de quā in psenti sermo ē cstituere hōē Deo gratu alia maiori excella, et dignu alia maiori cplacīa diuiña, quā neq.

neq amatr, neq ɔtitr dignus amari hō per aliq donus supernales. Rōem q huius discrimis investigamus in progressu. Et suppono etiā intra lineam grati ēē distām intr hoīem, qui Deo purè placet ꝑtr fem, qua insignitr, et hōem, qui Deo placet ꝑtr grām habitualē, de quā ē sermo; quamvis n̄ recurrat ad ꝑpium istī.

Hanc diffēm attingit P.r Valent. [?]
et ut diffrām assignet sic intenta, sic discurrit disp. 8. q. 2.a punct. 2.o, quamvis, ait, per quodlibet donum habituale, qd hō à Deo recipit, cum grā sit à Deo supernaliter dilectus, et suo mō supernalr gratus, si spectemus solā vim vocabuli, nam quodlibet donum ē bonum aliquod, qd Deus vult hōi, et ita quodlibet donum hōi infundendo aliquo mō amat hōē, cum diligere sit velle bonum alicui; tn̄ iam ex accommodatione usus sola illa diña qualitas, et ē radix, et fons omnium bonorum, vocatr grā, gratum faciens, tum q ē praecipuum bonum, qd hōi ɔtingit in hac vita; tum etiā, q illi soli, qui hent hanc qualitatem, sic à Deo diliguntr, ut destinentur ad beatitudinem, quae ē summum hōis bonum, et ita qui sic diligitr simplicitr dicitr dilectus, et gratus Deo. Qui a. hanc grām n̄ het, quamvis heat alia habitualia dona n̄ dr. simplitr gratus, et dilectus Deo, q n̄ diligitr, ita, ut ad summum bonum accersetr, secundum legem ordinariam. Hanc eamdem diffiis solutionem, alij tradunt, qm n̄ displicebō, nisi ad nram, qm instituo, reducatr.

Pro explatione 22
advertendum ē ex Arē 9. Ethicorum cap.o 5.o, aliud ēē benevolam, aliud amicitiam: Benevolam possumus appellare amiciam philosophicam. Nam ad Phum nalem spectat eius cognitio. Amicitiam possumus appellare, ut à benevola distinguitr amiciam ethicam; nam ad Phum moralem spectat eius ɔtemplatio. Benevolam, docet Arēs, ēē initium

quoddam amicitię, unde amicitia, et benevolentia comparantur inter se, sicut imperfectum, et perfectum in eadem linea. Benivola, sive amicitia philosophica est motus nostrę voluntatis, quo prosequimur rationalem personam propter ipsius bonitatem, in ea veluti appretiatione bonitatis sistendo, ita, ut nil aliud ex persona amata praestet, aut praestare possit; ideoque vocatur ab Aristotele amicitia otiosa. At vero amicitia ethyca, sive in statu perfecto, non solum diligit personam, sed etiam offitiis honorat, et vocari potest offitiosa amicitia. Audiatur Aristoteles loco citato. Sic inter nullos amicitia esse potest, nisi antè coniuncti sint benevolentia: Atqui benevolentia coniuncti sunt cum quopiam, non ij continuo etiam diligunt. Eos enim dumtaxat volunt bonis affici, quibus cum sit benevolentia coniuncti, nec ullis offitiis tamen iuvare adhuc vellent, nec ullam propter eos suscipere molestiam; quod circa eam translatio nomine otiosam amicitiam, licet dicere, quin tempore constantiam, cum auxit consuetudo tunc amicitia nascitur. Hec Aristoteles.

23 Hinc colliges, duplicem, ut dixi esse amicitiam: aliam incohatam, et imperfectam, quę consistit in appretiatione bonitatis cognitę in subiecto rationali, et hec est benevolentia, vel etiam amor amicitię philosophicę dictus. Aliam, quę non solum personam rationalem propter ipsius excellentiam prosequitur, sed ulterius in communem bonorum ex ipsa communicatione effunditur, et etiam in malorum si opus sit propter ipsam propensionem, dummodo persona amata sit capax aliquid pati, et hec vocatur absolutè, et plena nuncupatur amicitia, à qua sic amatus est, et dicitur absolutè amicus inter theologos morales, qui de morali hominum conditu disputarunt. Igitur assero, ut Deus hominem peccatorem propter finem supernaturalem, quamvis insignitur aliquo amore complacentię prosequatur, qui possit vocari amicitia quandoquidem, et imperfecta, et quę talis sit apud theologos supernaturales; at non amare eo rigore amitię, quę absolutè, et simpliciter

implicitr intr Ethicos Phos amicitia e. et a qua dr. Deus plenè amicus hois iusti. et quae Arie authore amititia officiosa e, n otiosa.

Undè tandem concludo, qd gra gratum reddens Deo subiectum absolute, sive gratiosum, et amicum Deo n e gra quaecunq., neque quodcunq. donum supnale, per quod dignum fiat subiectum diva complacentia. sed dicit complaciam, quae philosophicè loqdo sit amor amititiae, ut distinguitr a Phys ab amore concupiscentiae; sed ee fram quae ita ornat, et perficit subiectum, ut fiat dignum, in quo exerceat Deus veram amicitiam ethicam, sive officiosam, hoc e, pertingentem ad summam bonorum communicationem. Plures differentias assignat Phus intr amiciam philosophicè sumptam, et ethicè, quae videri possunt toto lib. 9 citato Nos attigimus eam, quae pro expediendo puncto presentis difficis necessaria e. 24

Sectio 5.a

Explatr coptus gratiae santificantis.

Egimus de coptu grati, nunc agendum de coptu iusti, sive sancti, et investigandus erit in eodem abstrativo gradu iusti, ut sic, put abstrahit ab hac, vel illa fra sanctificante. Sit q 2a cclo. coptus iusti, sivè sancti dupliciter sumitr, 1o actualr, 2o habitualr, l permentr. Sanctitas actualis e supernalis amor totius honesti, ut tendens ad obiectum honestum, et fugiens ee inhonestum. ex qua explatione confictio iustitiae permentis, quae fr de erit fra permenes in subiecto, quae illud perseveranter, et permanenter adequat, et commensurat cum 1a regula morum, quae dictat de bonum, sicut per sanctitatem actualem, actualr hic adequatr 25 explatione *

cum eādē 1.ª regula morum, quæ dictat de bonum amplectendum, et de malum fugiendum; . Quidquid sit hæc 1.ª regula morum, de quo præsens disputatio non curat.

6 Quod iustitia, sive sanctitas actualis sit omnis actus virtutis circa honestum, facile probatur 1.º; nam iustitia, sive sanctitas actualis in Sacris litteris est frequenter contraria iniustitiæ, et iniquitati actuali. Sic Apostolus 2.ª ad Chorinthios 6. Quæ enim participatio iustitiæ cum iniquitate, aut quæ societas lucis ad tenebras? Opponuntur ergo inter se iustitia, et iniquitas, sicut opponuntur lux, et tenebræ; licet non conveniant in specie athoma oppositionis. At iniustitia est affectus ad inhonestum: ergo sanctitas, et iustitia erit omnis actus virtutis circa honestum expellens actum prosecutivum inhonesti. Probatur 2.º Sanctitas divina, ut condistincta ab impeccabilitate (quæ enim conceptus formales diversi divisæ, et separabiles, ut patet in hoc iusto, qui sanctus est; non vero impeccabilis) est amor totius honesti expellens formaliter seu actum affectum inhonesti: ergo sanctitas actualis in illo præcisso conceptu sufficienter exprimitur, quod, scilicet, sit amor totius honesti. Quod autem in parte divina volitio sit actualis amor esse totius honestis, etiam circa diximus in nostris disp.ibus de Volitate Dei.

7 Unde obiter possemus refellere non ineffaciter hereticos nostri temporis, qui docent, homines iustificari iustitia fidei non ipsis inherente physicè, sed eā, quæ cum Christo capite nostro physicè insideat nobis moraliter imputatur. Dicitur autem iustitia fidei contra depravatus illorum sensum; quia per fidem solam homines Christo uniuntur, tamquam membra capiti, ex quā unione resultat, quod iustitia Christi capitis sit membrorum etiam eius iustitia. Disponunt autem cum hac iustitia fidei genus de scelerum. 1.ª quos arguitur ex Paulo ad Rom. 5.º docente, iustum habere pacem

+ cum Deo, et ex cap.º 1.º eiusdem Epistolæ; ubi docet, revelari-

illa, Dei de Cœlo super oẽm impietatem, et iniustitiam. Quę duo testim[oni]a, si coniungantur, efficiunt præmissas huius syll[ogismi] euidentes: nullus scelerat[us], et impius hēt pacem cum Deo. Sed iustus ex fẽ apud Pl[agi]um hēt pacem cum Deo: ergo nullus iustus ex fẽ apud Pl[agi]um, ẽ sceleratus, et impius. Sentiunt ergo contra Pl[agi]um, qui ex illo fingunt, se elicuisse iustitiam fei compositam cum oĩ scelere, et impietate.

Prob[atu]r 3° nra conclo 28

ex noĩe iustitia, et æquitas, quo sanctitas appellatur in sacris litteris, quo noĩbus eędẽ litterę opponunt iustitia, et iniquitate. Nam iustum dr̃ id, quod perfecte adequatur regulę; ideo q; vocatur etiã æquale, siue æquum. Iniustum v°; et iniquum id, quod ñ commensuratur regulę; sed, l' ab eã deficit, l' eam excedit. Cum aũ regula in præsenti nil aliud ẽe possit, quam regula honestatis moralis, illa, quę dictat, quid amandum, quid odio hendum, quid amplectendum, quid v° fugiendum sit, restat, quod iustitia sanctificans, prout in præsenti accipitur, sit conformitas, siue adequatio cum regula honestatis moralis; iniustitia v° sit deviatio, et inequitas ab eiusdem regulę præscripto, siue distantia. Ubi animadvertendum ẽ, sanctitatem undequaque perfectam includere conformitatem cum regula morum, quę excludat oẽm deviationem ad inhonestum, etiã leviter prohibitum. Aliã v° ẽẽ sanctitatem ñ ita perfectam, quę solũ excludit deviationem ad inhonestum graue, et quę cum inhonesto leviter prohibito sit compatibilis.

Hęc si vera sunt, 29

ut vera ẽẽ arbitramur de sanctitate actuali proveniente subito à fide transeunte, quę sit actus à volãte elicitus, quo conformamur regulę honestatis moralis, saltem prout dictat bonum amplectendum, et excludendum oẽm affectum ad

ad inhonestum graue; plana, et facilis aperitur via ad explandum 9ptum sanctitatis permanentis: debet m. ee qualitas permanens, quâ permanenter 9formatur subiectum regulæ totius honestatis, qua ut dictat, amplectendum honestum, et fugiendum peccatum, etiam leve, si sanctitas perfecta sit; vel so. graue, si sanctitas n̄ ita perfecta sit. Vnde, q[a] sanctitas actualis, et permanens 9ueniunt in ee veræ sanctitatis, so. q. differunt, qd altera per formam citò transeuntem; altera per formam perdurantem subiecto coheret. At sanctitas, ut sic ē 9mensuratio, et adequatio potentiæ moralis cum 1a regula præscribente honestatem morum: ergo sanctitas actualis erit 9mensuratio prædicta proveniens â formâ transeunte: permanens vo. sanctitas erit 9mensuratio eadem proveniens â formâ permanenter durante in subiecto. Maiorem explationem huius 9mensurationis permanentis dabimus disp.e primâ.

30 Vltimò tandem hæc oia 9firmantur ex testimonio D. Thomæ hic q. 113. art. 1. ad 2um, docentis, Iustitiam impresenti ee generalem rectitudinem ordinis. In Corpore vo articuli explicuerat, hunc ordinem ee perfectam subiectionem quâ, et supremum hois subditur Deo, et inferiores vires aiæ subduntur roi. 9sistit q. in 9formitate inferiorum virium aiæ cum superiori parte aiæ, et superioris cum Diuina regula roi. Nunc sic discurrere lt, Peccatum, quodcumque sit destruit ordinem illam, sive illam rectitudinem aiæ, quæ est illius sanctitas: q. ordinatio hæc, sive rectitudo vualiter 9sistit 9formitate cum oi dictamine rois iniungente oe honestum grauiter præceptum, et vetante oe inhonestum grauiter prohibitum; mihi cōa ē clara; q[a] si iustitia eet partialis so. ordinatio aiæ per 9formitatem cum uno particulari dictamine rationis;

sed illa destrueret peccatum oppositum illi particulari dictamini, non vero esset titulus, ex quo quodcunque peccatum contra quodcunque dictamen rationis deordinaret animam destruendo in illa ordinationem praefatam, in qua consistit sanctitas.

Sectio 6.a

Comparantur inter se constitutivum gratiae, et iustitiae sanctificantis.

Dico 1.a pro comparatione constitutivi iustitiae, et gratiae dicendum est sic. Constitutivum gratiae gratum reddentis Deo subiectum non includit formalissime constitutivum iustitiae commensuratum, et adaequatum reddentis subiectum conforme regulae honestatis moralis. Ratio probatur. Constitutivum gratiae, ut gratum reddentis Deo subiectum in ordine ad diversum connotatum explicat gratiam, ac per iustitiae constitutivum explicatur, ut iustum reddentis subiectum. Nam tunc explicat ornamentum animae, et pulchritudinem illius supernalem in ordine ad complacentiam, et affectum divinum. Quod vero constitutivum explicat in ordine ad dictamen rationis, si vellis etiam divini. Quis autem dubitet, complacentiam divinam, et dictamen divinum de honestate morum esse connotata longe diversa? ergo utraque illae constitutivum explicant qualitatem quae in ordine ad diversa connotata: sicut igitur constitutiva praedicti sunt diversa et non idem, si bene expendatur. Ideo est contrario probatur, constitutivum iustitiae non involvere formalissime in suo constitutivo formali constitutivum gratiae. 31

Dico 2.o 32

Potest esse subiectum Deo gratum, quin sit iustum divinum atque adeo constitutivum gratiae Deo, est inseparabilis a constitutivo iustitiae, et loquor de constitutivo gratiae Deo per modum amici, etiam amicitia ethica. Ratio probatur: forma gratum, et amicum reddens subiectum Deo est ornantis animae, quo ita perficitur, et supernaliter pulchrescit, ut digna sit a Deo amari

et ad oem bonorum coicatus admitti. Iustitia v.° e oes aius virtus Quum ee transiens, l. Quum ee permanens. Rogo nunc, cur repugnabit ee aliqd divinum, quo aie infusio, reddatr hoc Deo amabilis in gra predito, qn sit aius totius virtutis transiens, aut permanens? Quod aliis triis interrogari posset; cur sola gra, que sit ee transiens, l. permanens totius virtutis potest constituere subtum, ita pulchrum, ut excitet dinam complaciam, et amitiam. Confratr. Sola persalitas dina coicata humanitati e sufficiens in coi sa, ut humana digna sit trahere dinam complaciam; et tn ea persalitas, neq e aius virtus transiens, neq permanens; e g° excogitabile, aliquid ee dinum aie infusum, qd constituat hoem Deo amicum, et ad oem bonorum coicatne acceptum; qn sit iustitia actualis, l. permanens. Omitto explum desumptum ex actu charitatis, de quo suo loco.

33 Dices 1°. Subtum Deo gratum et amicum het inse fram incompolem cum pecco actuali: g° het in se fram positivam, cum qua nario coniungitr oi aius cc° honestum grauitr preceptum, et oi fuga cc° inhonestum grauitr prohibitum. Pt csa: g°, ut omissio honesti grauitr precepti, aut commissio inhonesti grauitr prohibiti constituit peccatorem; gra, ut gratum reddens Deo subtum excludit oe peccum: g° nario excludit, et omissione honesti precepte, et commissione inhonesti prohibite. Implat g°, qd gra gratum reddens Deo subtum n adequet illud regulis totius honestis. Sum ant pbr. Implat, qd subtum sit dignum dina amitia, et slr indignum: g° implat, qd gra gratum Deo reddens subtum exat cum pecco sul in aia: nam peccm constituit subtum indignum dina amitia: sed gra sr dignum.

34 Retr ex iis, que infra dicemus cc° oppos qui cum pecco

1ª solutio sit, gratiam, ut praecise talem esse compossibilem cum peccato actuali. Quod autem videtur obstare, scilicet subjectum dignum, et indignum fore divina amicitia, dupliciter solvi potest; 1º si dicatur, tunc subjectum fore absolute indignum divina amicitia; dignum tamen divinam amicitiam trahere, non pro quocumque statu, sed tantum pro statu in quo careat peccato. Sicut in humanis bonae dotes naturales amici reddunt illum dignum mea amicitia, pro eo statu, in quo me graviter non offenderit; non tamen pro eo statu, in quo me graviter laeserit. 2º, si dicatur e contrario, tunc subjectum fore dignum divina amicitia; indignum vero divina amicitia, ratione peccati non pro eo statu; sed pro eo statu rerum, in quo non tenetur ex supernaturali dono pulchritudine sua infinitius vincente foeditatem peccati. Sed his aliud. 2ª solutio sit. Demum, quod gratia ex conceptu talis sit incompossibilis cum peccato; adhuc ex hoc praecise conceptu non est justitia: quae libet petat adaequationem cum regula honesti; ipsa tamen formaliter non adaequat subjectum: siquidem, neque est ea transferri, neque permixti ex confessione dicenda

Dico 2º. Gratia, 35.
ut talis constituit gratum subjectum Deo; sive consonum de complacentiae: quod constituit consonum rectae rationi dei; quia nihil esse potest consonum de voluntati, ut objectum amandum; quin sit consonum rectae rationi dei, ut objectum honestum. Ratio, argumentum aequivocatione laborare. Concedo antecedens, et distinguo consequens. 1º constituit consonum rectae rationi dei, ut objectum amandum; concedo consequens: consonum, ut subjectum amans, nego consequens. Hoc per gratiam constituitur objectum dignum trahere complacentiam honestam divinam; atque adeo redditur objectum, ita honestum, quod si ametur, conformabitur alius divina amoris charitati rectae rationi. At non eo ipso per gratiam est subjectum in amando commensuratione divino charitati, quod requiritur, ut sit justum, seu subjectum per gratiam non solum gratum; sed etiam justum.

Restabat decidere, an conceptu justitiae sit rectitudo 36

separabilis à qstu grati? Sed hanc decisionem ad inferiorem locum reservamus. Cum m. qstus iusti includat amorem Dei super oia, sive actualem, sive permanentem: de quo dubitant thei, an sit essalr gra gratum faciens; n possumus p nunc gravitate, ut par erat decidere, an possit separari qstus iusti à qstu grati; donec investigemus; an amor Dei supnalis sit gra gratum faciens. Restabat etia inquirere an qstus iusti includat activitatem in actus supernales; sed differem hanc iam disputo.

Disputatio 2a

Quid sit adequatio habitualis, sive permanens hois cum 1a regula honesti.

Sectio 1a

Non consistit hec adequatio in prio activo oium actuum virtutis

37 Aliqui recentes Magistri explantes, cur gra sanctificans sit iustitia, sive adeqtio hois cum Deo, tamqm cum 1a regula honesti, dicunt, ideo gram hec prata habere, qa e prius immediatus oium actuum virtutis circa honestum: nam prium, inquiunt, immediatum totius actus circa honestum, et si placet, totius fuge ab inhonesto, nequit n ee prium supernale commensuratum cum 1a regula honestatis totius, que dictat, et ee bonum amplectendum, et ee malum fugiendum.

38 Sed hoi placitum pluribus depugnare possumus. 1o, qa, ut infra dicam, gra habitualis de facto nobis infusa n e prium immediatum oium actuum virtutis, neq concurrit active ad oem actum honestum preceptum. 2o, si gra, ideo e adequatio cum regula honesti, qa e prium immediatum oium actuum virtutis inseruitr dicunt hi authores, collectiones oium habituum

supernalium non esse iustitiam sanctificantem; nam dum dicunt gratiam ideo esse adequationem cum Deo, quia est prius immediatum totius actus esse honestum; duo illis probanda sunt. Primum, quod gratia sit prium immediatum totius actus virtutis. Secundum, quod ea non prius constituat sufficienter adequationem praeditam. Et vero si dicant, collectionem omnium habituum esse gratiam iustificantem, minus illis erit laborandum: quia non concedimus collectionem habituum esse prium immediatum omnis actus virtutis; solo que restabit labor illis, probandi, scilicet, hanc activitatem esse iustitiam subti.

Confirmatur, et explicatur. Ratio formalis adequata 38
sive definitio formalis adequata iustitiae subtum sanctificantis
nequit separari a constituto formali, sive definito formali: ergo si non formalis adequata, et definitio formalis adequata iustitiae subtum sanctificantis sit activitas immediata in actus virtutis supernalis, implicat separari in collectione habituum activitatem immediatam in actus virtutis a vera iustitia sanctificante subtum. Quod insuper explicatur. Effectus formalis tanquam iustitiae sanctificantis subtum non confertur formaliter per totam collectionem habituum supernalium: ergo esse prium activum totius actus virtutis non est effectus formalis tanquam iustitiae sanctificantis. Patet consequentia, quia esse prium activum immediatum omnis actus virtutis formaliter confertur actui per collectionem omnium habituum supernalium.

Impugno 3.° contra recitatum placitum. Habitus vitiosus inclinans hominem per modum prius activi in actum inhonesti contra dilectionem nostri non constituit hominem iniustum habitualiter, neque peccatorem permanenter: ergo a fortiori prium supernale immediatum inditum actui ad omnem actum virtutis non ex hoc capite praecise constituit subtum iustum, et adequatum permanenter cum distantia rectis nostri. Antecedens probatur. Alias homo

dum iustificatur, si retineret, ut vere retinet plerumque habitus naturales vitiosos, erit peccator habitualis, et iniustus permanenter. Contra vero probatur: quia habitus vitiosus non solum est principium activum effectivum inhonesti; sed, et quaedam inclinatio ad actum vitiosum, ita plerumque gravis, ut moraliter determinet ad actum vitiosum. Gratia vero habitualis, sive iustitia etiam, conferat vires immediate productivas ad actus virtutum. Non tamen inclinat pondere illo non solum facilitante; sed etiam moraliter praedeterminante ad actum honestum: ergo si virtus productiva praedeterminans ad inhonestum non constituit subiectum permanenter peccatorem: a fortiori virtus non praedeterminans ad actum virtutis non erit sufficiens reddere subiectum habitualiter, et permanenter iustum, sive adaequatum cum regula morum.

40 Pugno tandem. Virtutes activas inditas animae esse commensuratas dictamini divino non infert, eam commensurare subiectum eidem dictamini divino. Sicut in iustitia sanctificans est impeccabilis, non tamen ideo constituit animam impeccabilem; et sicut iustitia sanctificans nequit committere leve peccatum, et consequenter commensuratur cum dictamine rectae rationis excludente peccatum, etiam leve; non tamen propterea constituit subiectum commensuratum cum dictamine rectae rationis excludente etiam peccatum leve. Ita potest virtus activa animae infusa commensurari cum dictamine rationis, quamvis non constituat subiectum commensuratum cum dictamine rationis. Aliud enim est, quod forma existens in subiecto nequeat elicere amorem contra regulam morum, aliud, quod subiectum habens eius mi formam, eo ipso constituatur impotens elicere actum contra regulam morum: sicut aliud est, quod intellectus nequeat amare, aliud, quod anima habens intellectum, eo ipso ab intellectu reddatur impotens formaliter amare. Haec mihi clara sunt.

41 Sectio 2.a

Non consistit haec adaequatio in quadam detractione ad-

Sectio 2.a

Non consistit haec adequatio in quadam detractione ad honestum per modum principii effectivi totius honesti

Non dubito, quin sit possibilis sanctitas, quae ita commensuret subjectum dictamini rectae rationis, ut etiam illud detrahat ad omne honestum. nam cum sit possibilis sanctitas, quae constituat subjectum non modo sanctum; sed etiam impeccabile; possibilis erit sanctitas, quae tribuat antem detrahem subjecto ad honestum, seu praeceptum seu consilium, et ad omne inhonestum prohibitum vitandum. Detractio namque antecedens ad honestum praeceptum impossibilem reddit subjectum ad oppositum, et consequenter impossibilem peccare, sive impeccabile. Non tamen contra assero, quod detractio haec antecedens ad omne honestum sit ex eo praecisso conceptu formalis sanctitatis; sed, quod possibilis sit sanctitas, quae habeat utrumque: et commensurare cum regula honesti subjectum, et illud antecedenter detrahere ad omne honestum praeceptum, et vitandum inhonestum. Igitur solum assero, non omnem sanctitatem esse detractivam antecedenter ad honestum. Et specialiter id probo de iustitia, et sanctitate, quam de facto donantur iusti, et consequenter probo, conceptum iusti, ut sic non convenit cum detractione activa ad honestum.

Dico primo 1o ad hominem contra recentiores aliquos, qui duo docent: tum, gratiam esse principium activum omnis actus supernaturalis. Tum, detrahere subjectum ad omne honestum seu consilium, saltem praeceptum. Haec duo non cohaerere inter se sine iactura libertatis neque etiam actus praecepti, sic probo: omnis operatio proveniens a principio immediato volenti intrinsece detracto essentialiter ad unum, nec indifferenti ad oppositum est operatio naturalis et non libera: at actus eleemosinae praeceptus provenit ab eiusmodi principio: ergo actus eleemosinae praeceptus non est liber; sed naturalis. Min- 42

Discursus est legitimus. Maior est in principiis de libertate apud Authores nostros notissimus, et firmissimum. Minor est ipsa adversariorum dicta, qui dicunt, ex parte principii actiui ad eleemosinam praecepta reperiri gratiam habitualem, quae detrahat voluntatem ad omnem actum praeceptum: ergo ex parte actus liberi ante eleemosinam reperitur voluntas humana per gratiam sanctificantem interne detracta infallibiliter ad actum eleemosinae, quem supponunt praeceptum pro detracto instanti.

43 Confirmo, et explico. Cum omnibus antibus ad actum eleemosinae praeceptum, quae sint voluntati nostrae intra, et ipsi cooperativa efficienter, potest voluntas nostra, si libertate vere gaudeat, ponere, tum actum praeceptum, tum omissionem illius. Da ergo, voluntatem omittere actum. Profecto gratia non est in subito, ut patet. Sic argor. Si omittat actum voluntas, gratia destruitur in eodem instanti, in quo omittit: ergo gratia, quod non destruatur, sed conservetur dependet a non omissione. Conservatio, sive existentia gratiae, in instanti, in quo urget praeceptum eleemosinae est posterior non omissione, sive actu ipso eleemosinae: ergo nequit ex parte actus liberi ante eleemosinam, et omissionem illius praesupponi gratia iam existens. Tum, quia actus liberi libertatis nequit dependere ab actu 2°; tum quia per actum 2um liberum nequit destrui, quod praesupponitur ex parte actus liberi; aliàs, quod praesupponitur ex parte actus liberi in eodem instanti reali existeret, et non existeret, scilicet, gratia habitualis. Existeret quidem, quia ante omnem actum 2um supponitur existens. Rursus non existeret: quia per actum 2um liberum, scilicet, omissionem, actus gratiae liberi destrueretur.

44 Dices, argumentum esse efficax; sed adhuc à nobis solutionem illius quaerendam in habitu charitatis. Habitus enim charitatis est incompossibilis cum omni peccato, et simul est principium actiuus diligendi Deum super omnia, etiam in instanti, quo praeceptum urget de dilectione. Haec sunt certa, vel communiter recepta. Iam instaurat contra nos argumentum, quod in adversarios confecimus. Habitus charitatis, in instanti praecepto de dili-

ctado

Deo, q. constituit cum volunt. nostra priorem immediatum dilectionis Dei
ordo detractus ad diligendum Deum, et ordo in oppositum cum omissione
dilectionis; nihil ominus ex tali prio procedit dilectio Dei, quamvis
praecepta; libera tn: q. lt aliquis eleemosine praeceptis procedat a volunte
sui cum gratia sanctificante, et deinde a prio immediato detracto
ad actum praeceptum, et in oppositi cum omissione; adhuc aliquis virtus
praeceptis ab eiusmodi prio procedens, liber euadit.

Resp. 1.o, nec certum, 45
qd habitus charitatis concurrat active ad actum dilectionis Dei in eo
instanti, pro quo urget praeceptum diligendi Deum. Gravissimi
DD. asserunt, actum dilectionis praeceptis non oriri ab habitu charitatis
infusso; sed fieri a intra per auxilium aliud transiens immissum
a Deo. Sic P. Hurt. Salmaticens. D.a 2s in opere de charitate
et Cardinali de Lugo de Inc. disp. 6. n. 43. Reo d. gratia
ex natura sua ee essentialiter prium detractum, et detrahens voluntatis ad
oem actum praeceptum in sa bonum Doctorum; habitum vo charitatis
infusum, non ab intro, et essentialiter; sed so ab extro Dei decreto
ee in oppositi cum peccato, et deinde cum omissione dilectionis
praeceptis. Mis a. conciliandi libertate operationis nrae cum decreto
extro Dei inferente operas nras, e facilis in nris prius, quas
adstruimus in disp. de Inc., et latius prosequemur in
de Praedest. At mis conciliandi operationis nrae libertate cum
prio immediato illius essentiali, et intre illas inferente, et in o-
ppositi cum actu opposito e poenitus impossibilis. Hanc solutionem eleganter
illustrat P. Ripalda tom. 2o. de Ente Supernali diss. 126.
sect. 3a. n. 22.

Sectio 3.a

Ulterius prosequor institutus qu. antecedentis.

21

46 Pnegr.ª n explatr a RR.dis doctis, quos impugnamus, quonam pacto gra sanctificans per modum prij activi determinet volatem ad omne aum honestum. Quod in gra sanctificans sit primum determatiu essale ad oe honestu, quamvis ipsa nil potest effive producere, quod honestum sit, facile percipitr; At vero, quod haec sufficiant, ut determinet ipsa subtum ad oe honestu, e incomprehensibile. 1°, nam, ut supra dicebamus, gra sanctificans nil pote effive producere, quod leviter sit prohibitum; nec tn. determinat subtum per modum prij activi ad fugam inhonesti, etiam levis. 2°, nam habitus vitiosus productivus e effus ad inhonestu, et ab illo nil potest effive produci, quod inhonestum non sit; nec tn. constituit hominem habitualr peccorem, et difformem regulae honesti: ergo licet gra sanctificans sit primum effivum, a quo nil possit procedere, quod honestum non sit; non ex hoc praecisso capite constituit subtum iustu, et sanctu; et habitualiter conformem regulae honesti.

47 Etiam stante gra sanctificante in aia volas remanet libera; tum, quoad exercitium, tum quoad speciem, tum libertate contradictionis, tum contrarietatis ad amandum, vel honestum, vel inhonestum: ergo redditur volas per gram sanctificantem antr determinata ad honestum prosequendum, et fugiendum inhonestum. Pt coa. Nam determinatio per modum prij e determinatio ante exercitium libertatis, quae oio tollit indifferentiam internam volatis, in qua consistit illius libertas. 4°. Collectio oium habituum constituit cum volate primum determatum ad honestu, saltem quoad speciem operationis: nam volas utens habitu, nequit non honeste operari. Unde si primum adequatum conflatum ex volate, et habitu supernali operatur, nelre, et honeste operabitur: nihilominus non constituit collectio tota habitus supernalium volatem determinatam ad honestum, quod si forte aliquam determinationem ad honestu conferat, ea determinatio non e sufficiens constituere subtum iustu. 5° quia qualitas

qualitas quae sit prius detractum ad honestum, prosequendum neque conferet aliquam detractionem ad honestum, neque si conferat, ea detractio per modum principii exit sufficiens constituere subiectum iustum, et sanctum. 48

Dices. Qualitas quae est incompossibilis cum peccato: quia ea posita fit subiectum detrahitur ad omne honestum. Huic argo pluribus responderi potest. Resp. 1°, omisso ant., negando cons.; si loquamur de detractione anti per modum principii, quam defendunt Adversarii adversi. quos in praesenti arguimus. Resp. 2°. Omisso ant., et cons. per modum principii nihil inferri, vel quod authoribus praedictis faveat vel quod nobis noceat. Docent ipsi, adequationem cum regula honesti consistere in ea detractione per modum principii. Ego ostendo, eam autem detractionem non conferri aliquam per qualitatem quae: imo licet conferat, adhuc per eiusmodi detractionem activam autem non sufficienter salvari constitutum adequatum iustificantis subiectum. Quod iterum probo; et sit Suarez argumentum. Praemotio physica posita in voluntate ad omnem actum virtutis, et fugam vitiis, non esset adequatio cum Deo homines iustificans, et non detraheret voluntatem per modum principii ad omne honestum, et esset incompossibilis cum peccato: quia ita.

6° Ulterius arguo. Affectus efficax voluntatis, quo quis propter Deum summe dilectus statueret omnia honesta propter Deum sequi, et omne inhonestum fugere. Iste, inquam, affectus, detraheret voluntatem ad omne honestum per modum principii, et esset incompossibilis cum peccatis; et tamen in sententia eorum cum quibus est nobis disputatio praesens, non iustificat hominem: quia adequatio cum regula honesti, quae est formalissime iustitia, et sanctitas subiecti non est praecisse detractio alligans voluntatem ad omne honestum. Dixi in sententia eorum, cum quibus disputo, ut argumentum ad hominem efformem. Nam, quod in nostris principiis dicendum sit de actu charitatis erga Deum super omnia amplectente honestum omne, infra suo loco tradenus. Instat. 49

presenti dixisse, esto sit ille aus iustitia, ubi non forte expressio ipsum principij detrantis ad esse honestum.

50 Dices. Sanctitas actualis est detratio ad honestum per modum aus eliciti: ergo sanctitas actualis erit detratio ad honestum per modum habitus, seu principij elicitivi. Retr, nando totam. Tantum ex illo antecedente infertur, sanctitatem habitualem esse detrae ad honestum permanentem, et perseverantem; non tamen licet inferas, esse detrae, per modum principij. Ubi nota, nari non posse, sanctitatem actualem detrare voluntatem ad honestum: siquidem aus virtutis formaliter detrat animam ad obiectum honestum; et volas, dum amat per ipsum amorem se detrat in exercitio ad amandum formaliter. Sicut ergo per actum actualem anima alligatur ad obiectum honestum; ita per actum permanentem, permanenter detratur, et alligatur ad obiectum honestum: et sicut per albedinem detratur formaliter, ut sit album; sic per precisionem honesti detratur formaliter ad honestum; tantum navimus in hac, dicit et precedenti sectione sanctitatem, seu iustitiam esse detrae ad honestum per modum principij effectivi detrantis voluntatem ad amorem honesti, et fugam inhonesti.

Sectio 4a

An de facto gratia sanctificans sit principium immediatum potentiæ aliæ virtutis supernaturalis?

51 Supponimus pro præsenti difficultate solvenda, gratiam sanctificantem distingui ab habitu charitatis; nam si identificatur, certum erit, gratiam concurrere saltem ad aus aliquos dilectionis Dei super omnia. In tamen eventu dubitari posset, an concurrat ad aus aliarum virtutum infusarum? Pater Suarez. lib. 6. de Gratia, cap. 13. n. 14. docet, gratiam sanctificantem immediate concursum esse

effectivum in gere in oes actus virtutum supernales. Opp.ta sa
contra e. Eam defendunt Ripal. 2° tomo disp. ultima n 490.
Ludovicus, Mezatus disp. 4a de gra sect. 2a, qui, lt idet
gram cum charite habituali, adhuc docet, qd si distinguantur,
gra n heberet concursum efficientem physicum in actus supernales;
sed tantu moralem. Amicus disp. 29 de gra habituali sect.
5a n 156. apud quem alios videre poteris ex Thomistis —
Caietanus, Conrad, Ferrariensis, Medina &c.

Supponit 1°. §2

Suarez, gram in gere supernali ee ad instar nae substan-
tiis; atque adeo gram cum aia comparat, virtus infusas cum potis.
Ex hac comparatione, sic progreditur. Gra se het ad actus virtutis
sicut aia ad actus nales suarum potiarum; sed aia immdte
concurrit ad actus vitales: ergo et gra ad actus virtutum infusa-
rum immdte concurrit. Thomistae ex eodem principio contrarium coeris
colligunt. Gra, inquiunt, in gere supernali, se het, sicut
aia in genere nali: at aia n e immdte operativa: ergo gra
n e immdte operativa: ergo n concurrit immdte ad actus virtutum
infusarum. §3

Hoc fundamentum neutri factioni utile e. Propositio
Maior illius discursus, vel e unalis, vel aequivalet huic, gra in oibus
imitatur in gere supernali proprietates, et grata aiae in genere
nali. In hoc sensu aperte Maior e falsa: Nam gra n recipit
in se actus supernales; cum tn aia suos actus nales recipiat,
et plenaque alia reperiuntur in aia, quae n conveniunt grae in
gere supernali. Vel maior illius discursus e particularis, et reddit
hunc sensum: aliqua conveniunt grae in gere supernali, quae con-
veniunt aiae in gere nali. Et in hoc sensu forma syllogistica
illius discursus e prorsus illegitima: Nam concludo infertur ex pu-
ris particularibus; ac si diceres, aliqua proprietas aiae convenit grae;

concursus immediatus, vel mediatus in actus est aliqua proprietas actus: ergo concursus immediatus, vel mediatus in actus convenit gratiae. Ex eodem defectu reiicerent, et Thomistae, et P. Suarez cum, qui argueret in hunc modum: aliqua proprietas actus erga suos actus convenit gratiae erga suos actus supernaturales; recipere est aliqua proprietas actus erga suos actus: ergo recipere actus supernaturales convenit gratiae.

54 In discursu Thomistarum probantium defectus, quos notavimus, in propositione maiori Arguenda est mix falsitatis. Docui in libris de anima, esse probabilius, animam concurrere immediate ad actus vitales suarum potentiarum, quamvis hae distinguantur ab anima; nam anima ex se est vita actus primi: implicat autem vita per modum actus primi, quae sit pressè negativus conceptus. Cum autem anima vivat in genere intellectivo, et non per modum actus secundi vitalis: hoc tamen genus vitae solum convenit animae intellectioni, vivit per modum actus primi, et consequenter vivit per modum potentiae, quae dum se exercet non omninò merè passivè se habet; sed activè producendo intellectionem, et actione propria movendo se intrà. In discursu P. Suarez notandus etiam est, quod, licet anima concurrat immediatè ad actus vitales, ut supponimus probabilius; non ideò gratia concurret immediatè ad actus virtutum supernaturalium. Ratio est. Ideò anima concurrit, ut vivat intelligendo: cum autem gratia, neque amet, neque vivat per actus supernaturales; non est fundamentum ullum ad concedendum gratiae concursum in actus supernaturales; esto detur, et concedatur animae ad actus vitales.

55 Dices: non solum voluntas nostra concurrit ad actum supernaturalem; sed etiam anima secundum proximè dicta: ergo dandum est principium supernaturale elevans voluntatem, et principium supernaturale elevans animam, ut praestet concursum ad actum ipsi improportionatum. At voluntas elevatur per habitum supernaturalem: ergo anima debet elevari per gratiam: concurrit ergo haec simul cum anima; non enim aliter elevare animam potest gratia, nisi effectivè cum illa concurrendo ad actus

aus supernales. Reo, concedendu ee princip supernale effectivum elevans aiam ad aus supernales; unicum tn princip, vlt, habitum, elevare sul volate, et aiam: n in. cuiblt princ nali concurrenti ad aum supernale debet correre dictum princip elevans supernale. Sic habitus fei supernalis intellum elevat, et spes nales ad aus fei supernalis; et ide, hitus supernalis elevat volate, et hitum acquisitum, qui plerumq concurrit ad aus supernales.

Dices iterum. In alius elevatr aia ad aum vitale p ducendm per princip supernale sibi intrè inherens immdtè, ~~volati~~ qm per princip supernale inherens immdtè volati: ergo concedendm princip supernale, vlt, gra immdtè inherens aie, et illa elevans, atq pportionatam reddens ad aus supernales, quos immdtè p ducit. Retr 1º. nando ans: nam sicut hitus acquisitus residens immdtè in volate, et medtè in aia connalitr reddit aiam facile, et promptam ad aus nales; ita hitus supernalis, lr residead immdtè in volate, et medtè tantu in aia, hanc elevabit, et pportionata reddet ad aus supernales. Retr 2º. Hec, que à nobis dicta is, procedere, si pot distinguantr ab aia: nam de pot spiritualibus probabilius filosophati sumus in nris dispo de aia, indistinctas ab aia ee. Retr 3º. fortassis, verius ee, hitus supnales immdtè inherere aie, qm concedantr pot rà. ab aia distinctae. Sic Nr Ripal. 2º tom. de Ente supernali dispe 21 à n 4. 56

Sectio 5ª

Retr proposite difficultati.

Dr Ripal. 57
2º tom. dispe. ultim. nat que concursu immdtu ad aus-

vitus.

Pbr a posteriori. Vt in peccore fiant aus fei, et spei supnales, n suppletr aliqs gus ccursus: sd eode mo, quo fiunt in iusto, fiunt absente gra, per solas virtes infusas remanentes in peccore, hoc e per hitus fei, et spei: go ad infusaru aus virtutu supervaneus e influxus immdtus gus. Hoc argum a posteriori desumptum nil pbt, solvendu e ab authore ipso. Pbr in., sul, hitus infusos n ccurrere ad aus moi. Nam ho adultus ante pa iustifaem elit. aus supnales fei, et spei, qbus disponitr ad gram: ij a. aus n pducuntr ab hitibus fei, et spei, qui n infunduntr, xa pbabiliore sam, ni in iustifatione sul cum gra. Go eode mo fiunt aus fei, et spei ab hoe instructo eius modi hitibus, ac ab hoe eiide n instructo. Go supvacaneus e hitus influxus in aus spei, et fei. Malum pfecto argum. Dices

per auxilium * suppleri a Deo* extrum deffum ccursus, qui pstaretr ab hitu, qdo ho se disponit ad pa iustificae. Ca e. Vnde nam tibi stat in hoe peccore n suppleri a Deo ccursu illum, qui pstaretr a gra in aus supernales, si elicerentr ab hoe iusto? Dices e pplura arga; unde id pbetr. Fateor illa n defuxa. Sd cludo. argum a posteriori desumptum ex actibus supnalibus eque elicitis ab hoe cum gra, et sine illa n ee sufficiens ad denegandm gus immdtus ccursus in aus supernales: sicut n denegatr hitibus; qmvis eque eliciantur ab hoe cum hitu, et sine illo.

58 Sit go cclo pa. Sine fundto sufficienti adstruitr gus immdtus ccursus in aus supnales. Pbr Pbi sufficientr cclo ex solutioe argorum ptus adversus, qm pmisimus. Vt in. pria nalia n pla eleventr ad effum supernalem, suffit, unicum prium elevans, ps portionatus q cum ente supernali: sicut, ut pria n vitalia n pla eleventr, et pportionentr ad aum vitale, suffit unicu prium vitale: nec ccedenda si. tot

pria

ppria vitalia, quot di n vitalia ɔcurrentia.

Sit 2a ɔclo. 59

Probabilius denatur influxus iste immediatus gratiae effectivus in actus supernales. Pr. haec ɔclo 1o ex superiori: qa positivum gratum, qdo nullo sufficienti fundo adstruitur, probabilius denatur; cuiusmi physicus gratiae influxus in actus supernales nullo fundo adstruitur, et e entitas positiva: qo probabilius denatur gratiae. 2o pbr: qa qualitas gratiae sanctificantis so. nobis innotuit ex sacra Scripa, et Patribus: q ea sola grata illi pbabiliter tribui possunt, quae l' immediate tribuuntur, l' ex exiis, quae tribuuntur a Sacra Scripa, et Patribus colligi possunt. At ex iis gratiis, quae Sacra Scripta et Patres tribuunt gratiae, scilicet, qd aiam reddat Deo gratam, et ultam, sive ɔformem regulae dei, n colligitur haec activitas physica in actus supernales. Non qdem ex ɔptu gratiae, ut pbavimus disp. anti: n ex ɔptu ulteriori: tunc m. explabimus ɔsequentissime in hac eadem disp. sect. ɔsin activitate physica in actus supernales. Io cuiusmi immediatus, et physicus influxus gratiae denandus e.

Pbr 3o ex ɔptu adaequatus habitualis sive 60
ɔformitatis aiae cum regula honesti, ex quo praecisse ɔptu plerumque Doctores inferunt hanc activitatem; infertur potius nanda ee hanc activitatem, ut pbo. Gra nos adequat cum regula praecipienti gravitr honestum: at in ordine ad actus, per quos ɔformamur regulae gravitr praecipienti n potest ɔcedi activitas physica gratiae habituali: qo ex ɔptu adaequationis cum regula honesti, qui ɔpetit gratiae, potius e denegandus e ɔcursus activus immediatus ad actus supernales. Pbr min, qa ut suo loco dicam, adeqtio haec, quae frahissime ppria e gratiae sanctificantis habitualis, et intra pugnat cum pecco actuali: unde si vult cum volate ɔcurreret ad actus gravitr praeceptos, everteret libertatem eorumdem actuum, ut pbavi supa. Sect. 2a. 61

Eamdem [illegible] iterum pbo

quod, sit, gratiae non sit concedendus influxus immediatus in eos actus supernaturales, quibus conformamur regulae graviter praecepti. Probo ingenium ex alio principio. Nobis liberum est conservare gratiam: ergo gratiae conservatio dependet a priori a voluntate nostra, ut est facultas libera. Non dependet immediate; nam voluntas, neque creat, neque producit gratiam: ergo conservatio gratiae dependet mediate a voluntate nostra; hoc est dependet immediate ab aliquo actu libero nostrae voluntatis. Hic omnia clara mihi sunt. Nam dum obedimus praecepto, libere conservamus gratiam. Dum omittimus autem praeceptum, libere amittimus gratiam. Hinc ultimo deduco. Ergo gratiae conservatio dependet a priori a libera observatione praecepti: ergo nequit observatio praecepti dependere a priori a gratia conservata in subiecto. Hoc argumentum in meis principiis nitentibus, mutuam prioritatem inter duo esse nolentibus, efficax est. Scio, thomistas tenere, observationem praecepti esse priorem in genere causae materialis conservatione gratiae: vicissim quoque gratiae conservationem esse priorem observatione praecepti in genere causae efficientis. Sed hanc mutuam prioritatem in praesenti non vacat refellere, neque modo omnia inculcanda sunt.

62 Dices forte. Intuitu gratiae Deus confert auxilium efficax homini ad aliud praeceptum: ergo prior est gratia in subiecto, quam auxilium ad observationem praecepti; et consequenter prior est gratia observatione praecepti: ergo velimus, nolimus concedit debet aliqua prioritas gratiae ad actum praecepti, quo praeceptum observatur. Respondeo 1°, Deum intuitu gratiae praeexistentis in subiecto in instantibus antecedentibus conferre plerumque auxilium ad observationem praecepti; non autem ex intuitione gratiae existentis, et prout existentis in subiecto, in hoc determinato instanti. In quo instat praeceptum. Respondeo 2°, distinguendo particulam illam, intuitu gratiae per modum intentionis, hoc est, ut gratia conservetur, tribuitur auxilium, concedo antecedens: intuitu gratiae per modum complacentiae in ipsa existente; id est, quia videt existentiam gratiae in subiecto in hoc instanti a, movetur ad tribuendum auxilium ad observationem praecepti, nego antecedens. Prius enim Deus videt observationem praecepti, quam intueatur gratiam in hoc instanti, aut in illa complaceat.

Con

Conniveo in modo loqdi adversarii. 9cedentibq prioritem intr duq intuitioniq divinoq.

Sectio 6.a

An saltem gra habitualis sit radix physica habituq supernalium?

Affirmat Martinez de Ripald. tomo 2.o de Ente supernali. disp.e 121. sect.e 3.a Movetr, qa ra gra philosophica, quotieq ad exam uniq rei ponitr inseparabilitr alia, illiq cedimq virtem effivaq huiuq; n alio fundo, Soli tribuimuq effectivum influxum in lucem; igni in calore. At inseparabilitr ponuntr hituq infusi ad exam grq: go hec influxum physycum het in hituq infusoq. Rn angeq eque pbt habituali charitr phycum influm in gram: eque in posita charite, ponitr gra; sit posita gra, inseparabilitr 9ponitr charitaq. Cotr a redargui potest ex eodem prio phylosophico. Si ablato Sole, permaneret lux, et ablato igne permaneret calor: imo, si hic exeret, numqm exente igne, et lux numqm exente sole eadeq 9stantia duraoq, ac posito sole, et igne perseverant, nullq philosophe diceret, lucem, et calore ee effui solq, et ignis: at ablata gra, perseverant fei, et spes eadem 9stantia duratnu, ac si persisteret gra, et in sa pbabili, fei, et spes infunduntr ante infusione grq antecedentia tempoiq: go qrq ra gra philosophica n e 9cedendq phycum influxq in hituq supernaleq fei, et spei. 63

Nat P.r Oviedo 1.a 2q. tract. 8. 9tronsia 3.a punct. 1.o n 3.o, Amicuq dup.e 29. de Gra. sect. 8. n 216. Secuti Pre Suarez lib. 6.o de Gra. cap.e 13. n 19. Hanc sam verione sequto, qm 64

qm valdè 9 frant Arga ferè oïa, q̄b9 præcedenti sect.ᵉ stabilimq, denandu, q̄ immdtu 9cursum phycum in aux supernaly. Ea m. si recte ꝑpendantr, etia ꝓbant, de negandm eē medium etia in eisdē aux; qui ꝗtr sit sit immdto 9cursq in habitq. Rđo 1º ad 2oem Dñ Rigal. Dici enim author videry in hoc peccore aux fei, et spei eliciti absente grã; statim intulit eos n̄ ꝑficici phycè ā grã, qdō grã extat in subtō. Sed videry hitq fei, et spei 9servatq in hoc peccore absente grã; debuisset etia ā posteriori colligere, eiusmodi hitq n̄ ꝑficici phycè ā grã, etia, qdō grã extat in subtō.

Rđo præterea

Effũ emananty ꝑ mum ꝓprietq 9naly ā cā naxia, nunquam ꝑ sola Dei volatē 9nalitr impediuntr. Vnde nunqm pro sola Dei volatē impeditr calor, nē dimanet ab igne, frigiditq ab aquā. Rō ā priori ē: q effũ per mum ꝓprietq 9naly dimanany ab eā, naturō fluit ab eā. Vndè si sola Dei volatē impediretr, videntr 9servaretr eā sine suā 9nali ꝓpriete, et n̄ nisi miculosè. At sola Dei volatē impeditr grã ꝓducere plures 9itq: ergo ij n̄ dimanant phycè ā grã, tamqm ꝓpriete fluentq nalitr ab eā. Minor ꝓba q grã in hoc viatore n̄ ꝑducit 9itum luminis glę; hunc ā ꝓducit in Patria. Sed ā. nunc n̄ ꝓducat eiusmi lumen; poteriꝰ ꝓducat, ex sola Dei volatē pendet: qdō ā. in via impeditr hēre lumen glę, n̄ ē grã miculosè 9servata; sicut neq sustentatr per miraculū in Patria atq fe infusa. Quis ergo dubitet ꝑ solo Dei nutu attendente merita hoīum, tanqm dispositq morales, grām ornari, nunc hij, nunc illis habitibq. Non ergo hitq ij ꝓpriete 9nali dimanāe fluentes ā grã, tanqm passiones ab eā? Quis m. vidit unqm, eā ꝑ solo Dei placitu nalitr privari suis ꝓprietibq? Aut quis

Aut qui Chus unqm somniavit, Deum attendere libera merita, et dignit. moraly, cgruentia. vē, ut eius cederet dimanāc nale pprietum ab ipsa.

Dices, quam pro Statu vie cnaliter ex se emittere lūtum, quem pro Statu Patrie cnalitr suspendit, et loco illius substituit lumen glē ad pducenda Visione. R. a. ē: q. Statu vie nil aliud ē, qm fei, et Statu Patrie nil aliud ē, qm lumen: g si gra est prium adeqtum ex se emittere fem, sit quoquo na ex se emittere passione cnale, violentus erit ques Statu ille, in quo privatr fe, atq adeo Statu ipse Patrie. Replicaby, aiam in Statu Separatae a corpore, cnalitr privari pociy vitality corporeis, que dimanant ab ipsa, ut cnale pprietes, in Statu cunctionis, et cstaltionis ad ma. Et in Stu vie gra .6 6

sit prium, ex quo dimanat fei, velut passio ab esta; non ideo infertur, quis fore violentus Stum illum, in quo impediatr ab illa dimanare fei. Rēe, aiam n ēe prium adeqtum poarum vitalium deservientium ad āiy corporeos: indiget in cgrio respitivo, slt, mat. Unde cnalitr suspendit poeas vitales corporeas desiente mat.; Quagtr ex defectu materie; n vo p solo Dei livito. At gra ē prium adeqtum luminy glē, l saltē fei: unde qdo suspendit luminy, l fei āse effluxum, p sola Dei extra volatē suspendit et csegtr, ni violentr, et miculosè.

Dices iterum cum aliis 67

Doctoriby, quos citat Ripal. disp. 121. cit. n 11., lumen glē, et aiam infusam n ēe pprietes ctinuò debitas exigentie independente à liberali pmione Dei; alioqui semper comitarentr gram; ss. in. premiis meritorum iusti, et hereditas. Coniuncty volame adoptioni Dei. Reliquos à. hiis pprietes ēe

ee, que gr̃e nasci ñ possunt. Vt q̃ exiga gr̃a ĩn o͂ium-
sa, oĩb' dõib' equalis ñ ē, ità ñ ē mirum, ut equalis ñ sit
eius efficientia.

68 D.ª ē 1.º Lumen glẽ pente ñ ē ppĩetas ↄ-
tinuò debita exigẽs gr̃s, alioqui semper comitaretr grãm:
q̃ neq̃ fẽi ē ppĩetas ↄtinuò debita exigẽs gr̃s, alioqui semp̃
comitaretr grãm. Vndè sĩt lumen ñ ↄ dicitr phycè; q.ª
separabilis ē gr̃a àlumine: ità, q.ª separabilis ē à fẽ, non
pducetr fẽs à gr̃a, tamq̃m passio, et ppĩetas ↄnãlis ab esiã.
D.ª 2.º: q.ª lumen ñ comitatr grãm in statu viẽ, pbabilitr
dicunt, dari lumen glẽ ex liberali pmione, tanquã he-
reditas filio adoptato per grãm, seclusa dimanaõe phyca.
1.º, q.ª ñ semper comitatr fẽi gr̃a, dicere debere, fẽm, et
reliquas virtes, lt ex debito quodam morali tribuantr gr̃e;
at ñ tribui infalibr, ñi ex liberali pmione Dei, ↄferentis
etiã in stu viẽ divitias aliquas, et veluti alimenta pro-
ↄservanda vita supernali adoptato hoi: sĩt m. adoptato
debetr hereditas, ita, et prẽtr hereditẽ debentr alia donas,
et alimenta; debentr, inquam, debito ↄquentis moralis.
Cur q̃ ñ dicis, et ex donatione liberali Dei ↄferri hoi
adoptato per grãm fẽm, et reliquas virtes, ut alimenta
debita filio; sĩt dicis, ex promione liberali ↄferri homini
adoptato lumen glẽ, tanquam hereditas debita filio.

Sectio 6.ª

Explatr r̃a adequationis cum regula morum,
in quã ↄsistit vera iustitia primeris aïe apud
Deum:

Explant. ferè oes Drs Iformum iustitie fr., ut talis per- 69
quamdam equalitem hois ad regulam morum. Dividuntur
tn. inter explandum, quodnam sit hec qualitas, et quenam
sit regula hec in orde, ad quam Imensuratur subtum,
dum fr. redditur iustum, sanctumque. 70

Sanctus Thomas
hic q. 113. art. 1. corpore explicuit Iformum iustitie ee rec-
titudinem ordinis. Cum a, ait, iustitia de sui noie importet
quamdam rectitudinem ordinis, dupliciter accipi potest: uno modo
dum, qd importat ordem rectum in ipio actu hois, et dum hoc
iustitia ponitur virtus quedam, sive sit particularis iustitia, que
ordinat actum hois dum rectitudinem, Iparatione ad alium hoem
singularem: sive sit iustitia legalis, que ordinat dum rectitudinem
actus hois, Iparatione ad bonum Imune multitudinis, ut pt in 5°
Ethicorum... Alio mo dr. iustitia (hec e habitualis de qua
loquimur), put importat rectitudinem quamdam ordinis in ipsa-
met interiori disposite hois, put, scilicet, supremum hois subditur
Deo, et inferiores vires aie subduntur supreme, scilicet, roi. Et
hanc etiam dispoem vocat Phus in 5° Ethicorum iustitiam metha-
phoricè dictam. Ecce ex mente D. Thome gra sancti-
ficans ex eo precisso Iptu e iustitia hois: qa reddit fr. Iptem
superiorem ptis aie Deo, et inferiores vires aie; hoc e dictum
rectus rois; id q pstat permentr: Iam tn. permanen-
tiam insinuat voce illa interiori disposite hois.

Postr. a. in 71
responsione ad 1um explans, unde nam peccatum quod dt oppo-
natur iustitie, ita loquitur. Ad 1um q dm, qd oe peccatum
dum, qd importat quamdam inordinatem mentis n subdite
Deo iniustitia potest dici predicte iustitie Itraria: et dum
hoc remotio cuiuslibet peci dicitur iustificao. Ecce Iptus qui

grã ē ꝯtra ꝯtrariis pecco. Et sicut peccatum ē quædam inordinatio, qua scilicet anima n̄ ꝯformatur, neq subditur Deo, ita iustitia ē quædam pertinens ordinatio animæ, qua scilicet subditur, et ꝯformatur Deo. Denique in responsione ad 2um, docet, quod fides, et charitas dicunt ordinem ꝯspecialem mentis humanæ ad Deum, vel intellectum, vel affectum; sed iustitia importat totam rectitudinem ordinis: intellige in ordine ad Deum = Hanc rectitudinem, et ordinationem assertam à D. Thoma, sic explicuit Pr. Suarez lib. 7o. de Gratia. cap. 6. n. 4. habitualis iustitia ꝯsistit in permanente perfectione, et habituali dispositione recta ad omnium virtutum opera ꝯvenienter exercenda. Et cap. 9 n. 13. et 14. dicit esse unale, et radicale principium, sive facultatem operandi recta.

12 P. Valentia disp. 8. q. 5a. punct. 3o. aliquando sine facultate operandi aliquo vero per quam operandi facultatem, facilitatem, aut promptitudinem explicat eum ordinem, quem iustitia ꝯstituit hominis ad Deum. Hoc ipsum, ait, donum gratuitum iustitia ē coram Deo, quatenus per illud recte se habet homo erga Deum: et post pauca subdit: peccatum iniustitia, et iniquitas ē, quatenus homo per illud secus, quam debet sese erga Deum habet. Contraria à. ratione gratia recte nominatur gratia iustitia, ut per eam aliquis erga Deum se habet, quemadmodum oportet, promptus quoque redditur ea ratione ad præstandum Deo iustum et debitum obsequium. Hanc promptitudinem ad iusta Dei obsequia præstanda esse propriam ꝯstitutionem gratiæ n̄ approbo: cum plerumque homo post iustificationem se sentiat difficilem ad plura pietatis opera in Dei obsequium præstanda; vel saltem hæc difficultas n̄ sit signum absentiæ gratiæ.

13 P. Ripal. 2o tom. disp. ult. sect. 11. n. 150. aggressus explanare ꝯstitutivum iustitiæ; ait, esse quandoque iustum quis esse positivus, nil aliud intelligere, quam esse in actu 1o. unali,

et

et radicali rectum, et equale regulis morum, quas illę virtutes, quę gratię annectuntur, prescribunt: nam iustum, et equale idem est, virtutes quę iustitię dicuntur, quod rectis legibus equales sunt. Cum ergo gratia sit 1a, et universalis radix totius equalitatis moralis equale hominem legibus rectis consuetudo, iustum quidem efficit. Post vero addit. Iustum esse per consensionem in actu 1o constituere mediis virtutibus Theologalibus, et moralibus inter Deum, et hominem; intellectus, et voluntatis; partes superiorem, et inferiorem. Contra est 1o. Virtutes infusę, quę gratię annectuntur nullas leges prescribunt, sed sequuntur rectas leges: tantum sunt perceptivę circa obiectum nostrum consonum. Prescribere morum leges ad rectas rationes pertinet. Contra est 2o. Si radicale principium equalitatis moralis constituit hominem equalem, a fortiori immediatum principium melius constituet hominem equalem regulis morum. Praeterea 3o ad hominem. Gratia mediis virtutibus invehit consensionem inter Deum, et hominem: ergo virtutes solę sine medio gratię invehent eamdem consensionem.

P. Amicus) 4

explicuit quidem optime, quęnam sit illa regula, cui homo conformari debet, ut iustus, et sanctus euadat; non tamen explicuit, in quonam ea equalitas consistat. Sic loquitur disp. 31. sect. 1. n. 7. Gratia habitualis reddit subiectum sanctum, et iustum, quatenus illud per modum habitus intrinsece immediate ordinat ad rectam regulam naturalis, et supernaturalis rectitudinis; ea quę mediante ad talem regulam rectis inniti. Etenim sanctus, et iustus dicitur, qui conformis est suę regulę: quemadmodum iniustus, et iniquus dicitur, qui suę regulę difformis est: Contra est, Non explicatur quomodo per qualitatem permanentem possit homo conformari regulis morum: nam regula morum homini prescribit, quod amandum, quod fugiendum sit: ergo, cum per qualitatem permanentem nihil amet, nihil fugiat homo, non apparet, qui possit per qualitatem permanentem

permente conformari regulis morum.

75 Explum, quo complexunq. D.D. utuntr a pecco constuente hoem inequalem regulae nil prorsus eos iuvat. Enim v. facilimum e percipere, quonam pacto constituat peccum obliquitas, irrectitudinis, difformitas q. a regulis morum: nam difformitas hec e amplexus obti contra praescriptum regulae; at peccum tendit in obtum contra praescriptum regulae: ergo difformitas invehit in subtum a regula morum: e m. difformitas hec, qd regula prescribat hoi amandum, et alitr fiat. At ex hoc ipso cap. apparet difficultas in explanda ea conformite, quae invehat in subtum qualitas permanens. Nam sicut difformitas e amplexus obti contra praescriptum regulae, ita conformitas erit amplexus obti circa praescriptum regulae. Ergo si per qualitatem permanentem nullus obtum amplectatur, nullus fugiat ho, implabit et, per qualitatem permanentem constitui conformitatem regulis morum. Ni forte dicas, qd regula praescribat hoi, eas qualitates permanentes habere: hoc d. dmitti n e: tum q. novum esset asserere, dari regulas morales praescribentes hoi qualitates permanentes distinctam ab actione libera: tum q. restaret eadem difficultas in explando, quodnam sit hec equalitas, qm iubemur habere ex praescripto nostrae regulae.

Sectio 8.a

Propria sententia proponitur.

76 Fateor ingenue, me nil invenisse apud auctores, cui mens possit acquiescere in explando conceptu iustitiae permanentis. Omnes m. supponunt, esse conformitatem cum lege, regula, l. dictamine

rois

xorq; nullq tn. explat, quona pacto qualitq permenq, qq neq e amor obti honesti, neq fuga inhonesti possit 9formare cream legi; qui tn. aliqd addidere, ut huic diffi satisfacerent, sd. dixere, qualitq permentq ee 9formitq cum lege; qa e prium unale totiq equalitq altualq cum lege. Hanc da. explatione toto ingenij nisu abhorreo. Nam video, 9-seqtr. dm fore, ee odibile Deo peccore eximiu, homicida, furem, sacrilegum tta. illum, qui liberte pollet, ~~et poa-~~ ~~lta~~ unali ad oia ista perpetranda scelera. Cur m. ergo e permentr amary Dei, qui het prium unale amandi Deum, et oia alia obta honesta; nec tn. e permentr inicq Dei, hery unale, radicale, et unale prium odij contra Deu, homidij, et totiu oio impietij. Cur e equaly regulq, qui potest equari; nec tn. e inequaly, qui potest diffrmari.

Propter hec. >>

arbitror, novam nobis viam ineunda ee, salvo semper doctiorq iudio, quq nra cogitata libentr subiicimq. Sanctitaq g permenq explanda e ex 9ptu sanctitq altualq. Sut g altualq amor totiq honesti, et fuga altualq ab oi inhonesto reddit hoq 9frem altualr regulq morq, ita quoddq ee permenq, in quo equivalentr exat amor totiq honesti, et fuga ab inhonesto, erit 9formitq permenq; reddet q. hoq 9frem regulq morq permentr, assero g. iustiam sanctifantq, ideo ee iustia permentq; qa illa e equilentr oi alu virtq. Differo ab aliis authoribq, quos citavi sect.e preced.., qd illi ponunt, sanctitq permentq ee qualitq in qua virlr sd. tamq effui in ea exunt aliq virtq oeq. Ego vo existimo, sanctitq altualq n exere in qualite permente virlr; ad mum, quo effui in ea exunt; sd equilentr, qui e longe diversq exendi muq rei in alio.

78 Qd ā. rei dicatr ēē in alia ęquilentr in orde ad prestandum effum aliquē fr̄alē subto; l' exēre in alia ęquilentr, novū n̄ ē in Phiā. Explā plura dabimꝰ. Cūi vi oēi dcedimꝰ, odium fr̄ale tenebrarū n̄ ēē amorē fr̄ale lucij; dicunt tn̄ multi, odiū fr̄ale tenebrarū ēē ęquilentr amorem lucij. Vndè sicui prescriberetr per legem, odisse tenebras, sufficientr adimpleret prescriptū legis, amando lucē, l' ē ḡa. Eccè disparitē manifestā intr ptinentiā virtlem effꝰ in cā, et ęquilentiā unīꝰ rei, qm explamꝰ. Qui m. hēret faculē ad odiū tenebrarū, n̄ adimplēret legem per solā eiꝰ mī faculē, qmvīs odiū exēret vrlr, tanqm effꝰ in cā in faculte predita. Rō ā prioni ē; qª posse odisse, n̄ ē odisse abltē; atqui amāret lucem, diceretr adimplere legem prescribentē odiū tenebrārū: qª odium tenebrarū in amore lucij effāci ęquilentr exit. Hanc ęquilentiā in aū ptritioni perfē, et amore Dei super oīa frequentr agnoscunt Theologi.

79 Id ipsum in actibꝰ intellꝰ adhuc cernere poteris euentiā, in qbꝰ nāri nequaqm potest, plēs ēē, qui, si sparentr intr se differre qdem: sd adhuc mutuò sibi ęquilēre pperientr. Vgª Assiū idāti duorum extrorū ē ęquilentr dissiū distinctioni eorumdē, l' saltem nationi idatū. Vndè, qui per assum affrāret, hō idē ē, ac aial roāle, ęquilentr hēret hunc dissum, hō n̄ est qd distum ab aiāli roāli. Hinc fit, qd si lex precipiat mihi credēre, Deum ēē trinum in persū, adimplebo, saltem partiālr hanc legem, dissentiendo simplicitati dē, quoad persās: Vgª per hunc aūm. Dīna Essā n̄ ē qd excluderē ā se ternariū rurum persarū: qª iste dissꝰ, ęquilentr ē ille assꝰ, qui pcipitr. Cum gº negari nequeat ēē plēs entatē, quē cum perfē differant, sibi tn̄. ęquileant,

Equivaleant; assero, sanctite habituale, siue permente iustia ee qualite, que cum differat a sanctite, et iustia actuali, illi tn equivalet, prestat q obto eor effns fmales, salte aliquos, quos prestat iustia actualis, intr quos e unire volate obto honesto, et conegtr illa cfroare cum regula morum.

Pro quo 80

Iterum notandu e; cum sanctas actualis, et habitualis differant, nario pla invenienda ee in altera entite, que non reperiantr in alia. Ideo sanctas actualis e acs elicitus a volate: habitualis e qualitas a Deo infusa. Sanctas actualis e acs vitalis; habitualis vo n e acs vitalis. Sanctas actualis e motus quidam voluntaris, quo volas se interne movet ad obtum honestum: at sanctas habitualis n e motus, per que ipsa se moveat volas; imo patitr a Deo motum: e m. qualitas a solo Deo immissa volati. In his differunt; at sibi equivalent in aliis. 1o, qa sanctas actualis e unio volitys cum obto honesto. Habitualis Sra sit quedam volatys unio permens cum oi honesto. 2o sanctas actualis, qa unit volate cum oi honesto, vl e relatio ipsa cfroitys subti cum dictamine recte rois, vl saltem fundat hanc relaem cfroitys. Ita sila sanctas habitualis, q unit volate cum oi obto honesto, vl e relao ipsa cformitatys, vl saltem fundat relae cformitys cum recta regula recte rois. Hinc e, qd sicut e, vl fiet iusta volas per acum suum elicitum quo uniretr affective cum oi obto honesto; ita e sancta permanentr volas per qualite permente, qua unitr, et active adheret oi honesto Sum prescriptum recte rois.

Sectio 9a

Ulterior Explicatio propriae Sententie

Ut a. sit dilucidior precedens resolutio, adhuc considerandum e 81

ē, duos tantū ēē mōs, q̄bꝰ D.ᵉˢ Suecꝰq̄ insinuaverint, posse volātē denoāri amantē obti. 1º actualr per aūm amoris vitalē elicitum: 2º habitualr per hitū, qui si acquisitꝰ sit, inclinat, et adiuvat poām ad amandū. Dicitr ā. volūs amare habitualr per hitum acquitum, hoc ē faciliꝰ, et prona ad amandum. Si ā. hitꝰ sit infusꝰ, n̄ inclinat volātē, aut ꝓpendere facit in obtum hitꝰ; sd tantū ꝯfert poām, vires, et facultē intrā ad obtum hitum ꝯseqdm per aūm elicitum supernalē. Indè eatenꝰ dr. volūs per hitum infusum amare, quatenꝰ potest amare; et ēē ꝯfris regulē, quatenꝰ potest ꝯformari. Vltrà hos mōs amandi obtum, addo 3ᵘᵐ, qui sit ꝓprior amor, q̄m habitualis: habitualis m. amor infusꝰ, n̄ nī imꝓprie amor dr. Hunc 3ᵘᵐ amorē vocari amorē actualē equivalentr. Mō insupr addo, posse vocari amorē quendā n̄ vitalē; sed sōlūm appetm nālē, sive Sympathyam cum obto honesto præscripto per regulā rōis rectē.

82 Quod qdem fāle percipies, si attendas, etiā apud res inanimes Phōs agnovisse quēdā amoris spēm, et n̄ vitalis ergā eā, q̄bꝰ benè se hent, et ꝓpriè iis ꝯgruunt, quem in aīem, ut ita loquar, amorē, appetū nālē vocitarunt. Est m. quoddā gnꝰ sympathiē cum perfēe sibi debita, quē per desiū explātr, si res debita, et ꝯgruens absit; et per gaudiū si adsit. Lapis nāli amore amat centrū; nec tn̄. amor ille, l. appᵗᵘˢ ē elicitꝰ, vitalis, l. volārꝰ; sd n̄ vitalis, et nālis. Magnes hēt quandam intimā correspondentiā cum polis mundi, q̄m vocant Phy sympathiā nōe græco. N. ḡ. mirū ēē debet, si nos iustitiā permentē dicamꝰ ēē quendā amorē n̄ vitalē, quendā nālē appᵗᵘᵐ, quamdā sympathiā cum obto honesto, et affectivū vinculū cum illo, nōe cuius aīa, etiā dum n̄ amat honestū vitali actē, cœco, et nāli appᵗᵘ amat, et amplectitr

Obtum, et illi sese affectivè unit. Hanc rationem magni facio, quia probatam video à D. Thom. q. 27. de veritat. art. 2°. Corpore; Ubi essentiam gratiae comparat esse terrae naliter (?) pendenti in centrum mundi. Omitto referre verba Angelici Praeceptoris, quia longiora sunt, videat curiosus noster auditor.

Praeterea id ipsum explicare possumus exemplo naturali. Ex altitudine intellectus apud me est satis probabile, relinqui qualitatem aliquam, in qua perseverent equivalenter actus praeteriti, et per quam, postquam evanuit actus vitalis, dicimur scientes, cognoscentes, et affirmantes id ipsum, quod vitali actu affirmatum est. Nec sine exemplo, et authoritate comparamus gratiam qualitati permanenti in intellectu, post actum physicè transactum, quam dicimus scientiam: Sic enim eam comparavit Basilius lib. de Spiritu Sancto cap. 26. Sicut ars est in illo, qui illam nactus est, ita gratia Spiritus Sancti est in eo, qui illam recepit; semper quidem praesens, sed non semper operans. Haec Basilius. Igitur, qui theologiam didicit, adhuc sine illa comparatione vitali, dicitur sciens theologiam, et assentiens illis veritatibus, quas vitali assensu probabiliter amplexus est. Haec autem denominatio non est purè moralis ab actu praeterito; sed physica à dispositione interna praesenti. Angelus enim cognoscens dispositionem intrinsecam theologi, etiam dormientis, videbit differentiam physicam illius à non theologo, et inter theologos opiniones discordantes. Igitur aliqua est qualitas physica intra non vitalis, à qua denominetur quis sciens, et affirmans veritatem aliquam: Non est ergo novum, nos asserere, intrinsecam esse qualitatem intrinsecam physicam, qua denominamur amantes honesti, licet non sit vitalis actio.

84 Dices 1°, hanc qualitatem permanentem esse speciem obiecti cogniti: quia intellectus speciem habet. Ideo, non esse solam speciem obiecti, quia intellectus speciem habet sufficientem pro assensu, atque dissensu circa veritatem probabilem,

qui tn. elicuit assum, dr. etia transacto au, in illa ee Opione affirmativa, et respicere nativam. N e g. sola Species. Nam si Spes foret, eque diceretr affirmare, et nare, cum heret Spem suffiente pro assu, et dissu.

85 Dices 2°. Ee Spem ipsis cognionis preterite. Reo dupplitr. 1°, eam fram phycam, qua denoatr affrans, relaq vg digiui a funlto, etia transacto a-ssu vitali n ee solam Spem residuq aisq pbabilis preteriti, quo affirmavit eiusmi dictione: nam si retraltet Opione illa, et induat ~~dictione~~ frala dissum, et vitale, quo dissentiat dictioni intr relaq, et funlta, met adhuc Spei prioris cognionis affirmantis dictione; n tn. met habituale affirmaris dictione: imo, si preterit dissus, met habituale naris dictione: n e g. fra, p qua transacto au vitali perseveranter affrat intellq dictione prefatam sola Spei cognionis affrantis dictq. Reo 2°. Esto qdem Spei cognioni preterite, fra, per qm intellq perseveranter affrat, qd au vitali transeunter affravit; seo intentu, slt, fram ee aliqua n vitalem, per qm intellq adhereat obto, affret q oio equilente vitali affirmationi, et adsessioni.

86 Dices 3° hanc fram, qua intellq e perseveranter Sciens ee hitum relitum in intellu ex au assui preterito falitante, et expediente ad aum aisq silem, roe cuis hitus dr theologus, etia dormiens, l ad alia dissentiens assentini permentr, qua amplexus e vigil per aum vitale aisq, roe huius habitus cognoret Angelus discrien phycum intr disposiz intrinseca theologi dormientis, et n thei: q, slt, in uno videret hitum relitus ex altibus preteritis, que in alio n reperiret. Vnde ulterius dcluditr, tanta ee duos mos affrandi dictq relaq a funlto; alteru altuale elicitu vitale; alteru habituale prohitu 3us a. mum per affratione n vitale equivalente

equivalente vitali; ad hūc n̄ pbavi.

Rēo plura. Iu, ea frām 87
qm investigamꝰ, n̄ eē p̄cissè situm: qª situs intualis nihil
aliud ē q̄ pbabile opioñe, qm spes replicata obti. Sgeties
ā., ut pbavi, negt eē suffiēns frā, ut dicatr potiꝰ afirmare
qm nare v̄te pbabile. Qum, qª siquis heret intensissimū
hitum assentiendi distī relaꝰ per tunctum acquisitum p
inumerōs assꝰ, et retractaret eiꝰmi opione per unicum
dissum, n̄ tolleretr intensꝰ hitꝰ ꝯtraxiꝰ; sed ad huc post
retractꝰ permeret; nil omꝰ n̄ meret assentiens difioni; imò
post transaltum dissum posteriore retractivꝰ assꝰ p̄rioris
meret adhùc intellꝰ phycè dissentiens. Iº frā suffiens ad
denoandū hunc hoē assentiente distni permentr, n̄ ē solꝰ ha-
bitꝰ acquisitꝰ ex assu; siqdem perseverat hitꝰ acquisitꝰ ex
assu, dum intellꝰ permentr dissentit. Rēo 3º, in habitu
eē dupplem ꝯptum; alium, quō ꝯcurrit cum poa ad aūm
novū pducendū, alium, quō ꝯservat aūm p̄teritū. Assero
gº, qd hitꝰ acquitꝰ, n̄ quā p̄cissè coadiuvat poām ē per-
sistentia aꝰ p̄teriti; sd quanꝰ ē equivlentr aꝰ p̄teritꝰ.
Vndè ꝯcludo intentū ꝑpositū, sit, eē aliqua qualitē non
vitalē, quā dicatr volaꝰ, transato phycè āu vitali equiva-
lentr amāre n̄ per hitum, ut ē qualitaꝰ p̄cissè activa amoris
vitalꝰ.

In rem gº nram uti possumꝰ opione illa, qm pro- 88
blematicè defendit Scotꝰ in 1º. dist. 17. qª 2ª et 3ª,
aiente, habitū acquitum n̄ eē activū p̄rium aūs vitalis;
sed tanta inclinaē poē vitalꝰ ad aum, et ipsam intellectꝰ
obti: loqtr de habitu intuali. Habitꝰ vº volātꝰ erit in-
clinaō volātꝰ ad aūm, et ꝯiunctiō eiꝰdē affectiva cum
obto, roē cuiꝰ obtum ē in volāte. Assero igiª, qd gratia

santificans est disiunctio activa habitualis voluntatis cum objecto honesto carens alio praedicato, quod inest habitui acquisito: non enim detrahat propriam permanentiam inclinationis illius trahentis ad actum. Quod si contra sam omnem, habitus acquisitus est principium activum, et inclinatio propria illius trahentis ad actum, et disiunctio activa cum objecto; assero, iustitiam santificantem non esse proprie habitum, ut docuit Sanctus Thomas q. 27. de V.te art. 2o. ad 7: quia neque est principium activum actus vitalis, neque inclinatio propria ad actum propriae honesti: comulari a. nam habitus in 3o praedicato recensito: quia, scilicet, permanenter active unit propriam cum objecto honesto.

Sectio Xa

89 Ia Probatione verae nostrae Sententiae.

desumitur ex illo celebri testim. Dionisij, quo post P. Suarez recentes thei probare solent, gratiam esse qualitatem permanentem: Sic enim ait lib. 2o. de Ecclesiastica Hyerarchia: est sacratissima, et ineffabilis operatio, qua divinus in nobis status efficitur. Ubi notare oportet, hunc locum induci a praedictis authoribus, ut probent, iustitiam esse qualitatem permanentem, et non operationem, et in hunc finem expendunt verbum illud Status, quod significat entitatem permanentem; sed profecto clarius insinuat actum transeuntem vox illa Operatio, qua expresse utitur Dionisius in praedicto testim. quam vox Status permanentem qualitatem: At utraque vox operatio, status, non nisi contra nostram sam congrue potest explicari: est enim iustitia santificans operatio ipsa voluntatis nostrae, non transiens; sed permanens: non in se ipsa; sed in equivalenti; hoc est in qualitate permanente, qua sine actu bene afficitur voluntas ad esse honestum. Qui bonus affectus, cum permanens sit congruentissime dicitur Status ais.

90 2a desumitur ex D. Thoma praecitata q. 27

q. 27. de V.te art. 2. Ubi responderis ad 7. sic ait: dicendum, quod gratia est in prima specie qualitatis, quamvis non proprie possit dici habitus: quia non immediate ordinatur ad actum; sed ad quoddam esse spirituale, quod in anima facit. Unde theologi insigniores Cajetanus et contra radios dixere, gratiam non esse habitum operandi; sed habitum essendi. Ex quibus sic argor. Per gratiam permanentem homo constituitur conformis regulae; Atqui per illam qualitatem permanentem non constituitur potens effective producere in se conformitatem cum regula; siquidem non est habitus operativus huius conformitatis: ergo ea qualitas constituit hominem conformem regulae; quae est ipsa formalis conformitas; non vero quae est effectiva, et virtualis conformitas. Praeterea non constat subtum regulae, quae est ipsa formalis conformitas per modum amoris vitalis erga obiectum honestum praescriptum per regulam rationis: ergo per modum cuiusdam amoris aequivalentis vitali, per quem se uniat obiecto honesto affective.

3° prob. quia 91

iustitia, et sanctitas nostra est participatio divinae sanctitatis, et rectitudinis divinae voluntatis. At sanctitas divina non est principium sanctitatis actualis; sed amor quidam permanens totius honesti. ergo, et sanctitas nostra non est principium sanctitatis actualis; sed amor quidam permanens totius honesti. Atqui permanens amor increatus non est amor vitalis: est ergo alius amor aequivalens vitali, per quem absque omni actu vitali in interiori dispositione anima est habitualiter bene affectus ad omne honestum, et male affectus adversus omne inhonestum. Quod si dicas, ex antecedenti a nobis assumpto inferri, sanctitatem nostram permanentem actum vitalem, nam sanctitas divina permanens est actus vitalis. Respondeo, non inferri. Nam sanctitas divina, ut vitalis participatur per sanctitatem nostram actualem transeuntem; nam in nobis omnis actus vitalis est transiens. Sanctitas vero divina, ut permanens, participatur per qualitatem non vitalem.

92 4.º prob. argo theologico in rem nram apptisatis. Gra santificans ē, et dr. in Sacra Scrip. frequentissime dilectio, et charitas iuxta illud Joannis. Qui manet in charite, in Deo mēt, et Deus in eo; ergo ā. qua Deus in nobis mēt, et nos in Deo, sine dubio ē gra santificans: ergo gra santificans: ergo gra santificans ē dilectio, et charitas erga Deum. Unde brevissime August.s dixit lib. 15 de trinit.e cap. 18. Solam charite dividere filios regni à filiis perditionis; hoc ē iustos ab iniustis: unde mihi certissimum ē, gram santificantes ēē charitas, sive dilectione nram erga Deum aliquã. Non qtr.ª dico, quamlibet dilect.s Dei ēē gram santificantes; assero tn. gram santificante, quequnque illa sit, ēē dilectioes erga Deum. Hac pp.e statuta, aliam assumo coem inter Theos; et expresse traditam à D. Thõ, slt, gram santificantes n ēē charite illam habituales, que ē habitus operivus dilectionis vitalis Dei. Nunc sic arguo. Gra permente santificani ē dilectio nra erga Deum; n ē dilectio vitalis, ut pt, n ē dilectio habitualis, hoc ē habitus operivus dilectionis Dei: ergo ē dilectio alia habitualis Dei, que, lt, n sit pprie habitus, quia n ē qualitas operiva, ut tradidimus ex D. Thõ; ē tn. dilectio permens, quia permente affectivè iungimur summo bono increato; et quia ē unalis intra, erit etiam permens, et affectivus vinculus volatus cum oi bono honesto.

93 Et quidem Thẽ oes, et reliqui DDs. asserentes cum D. Thõ, gras n ēē charites illas, que ē habitus operivus facere magni debent opione nra: si m. agerte recedimus, ultram santificants ēē dilectioes Dei permentes; et in hoc sic habitualis: et dsegtr recedimus, nos iustificani per dilect.s Dei, et per illas nos manere in Deo,

Deum

Dº

Deum q. in nobis respicere. Facillimo q. negotio expedi-
mur ab eo argo, quo premi sollent ab Scoti sequacib. Thę:
qui in: ullum ē thestimiu Sacrę Paginę invenieris gr̃a sancti-
ficantis, in quo n̄ ɔpelletr nōe Charitas, atque dilectio. Quę
testimonia falè se putant explicuisse Scotistę, dantes gratiam
cum habitu operivo charitys. Thę v.º in alios sui n̄ ita pla-
nos prędicta testimonia detorquent. Nos, ut pt, clarissime
explamus prędicta testimonia; imò ab Scotistis n̄ sufficienter
explari per solam idatem alem gr̃ę cum habitu operivo
charitys, disp. prima conabimur demonstrare.

Ex dictis 94

infertr, altivitę phycam in aiis virtutis supernalis neutiqm
includi in ɔptum insti; imò neq. altivitę in aiis supernalis,
etia generalę, et radicalę ēē sufficientę ad ɔstituendum
hoem instum; id hoem intelligi perfe instus, quanvis
prędictam altivitę n̄ heat. Insuper ēē mutuo separa-
bilis prędictos ɔptus insti, et potentiis in aiis supernalis. Alia
Arga ɔa nram sam nulla occurrunt, quorum solutio ex
illis explatione tradita ā sect.e 7.ª n̄ pateat.

Disputatio 3.ª

An intrè, et phycè, an habitualr, et quonam habitu de facto instificamur.

Sectio 1.ª

Intrinsecè phycè instificamur.

Celebris adesta ē intr Scholos opinio Magistri, qui in 95
1.º dist.e 17. docuit dilectionem, quā Deum, et proximum
diligimus ēē Sp̄tum Sanitum. Sic loquitr postq. supposuerat, per-

peria

95

Spus Sctus ee dilectio, qua Pr et Filius semutuo diligunt. His addendum est, quod ipse idem Spus Sanctus est amor, sive charitas, qua nos diligimus Deum, et proximum: quae charitas cum ita est in nobis, ut nos faciat diligere Deum, et proximum, tunc Spus Sanctus dicitur mitti, vel dari nobis. Hanc porro apertissimis Augustini testimoniis confirmat. Praecipua sunt illud de Trinit.e ex lib. 8. cap. 5. Qui proximum diligit, consequens est, ut ipsam praecipuè dilectionem diligat: Deus autem dilectio est: consequens ergo est, ut praecipuè Deum diligat. Et illud ex cap 8. eiusdem lib. de Trinit. Ista contextio satis apertè declarat, eamdem ipsam fraternam dilectionem, non solum ex Deo; sed etiam Deum esse. Nobis non vacat mentem Magistri expendere; scio, ab aliquibus in bonum sensum explicari; reputo, illis eam communem esse cum Augustino, si vellemus, rem hanc ex professo discutere, sine ullo audientium emolumento, plures paginas forent insumendae. Videatur Scotus ad praedictam distinctionem Magistri, q. 3.a

96 Concl. Catholica firmiter tenenda est, de facto nos iustificari per donum aliquod intrinsecum nobis physicè inhaerens, per quod in iustificatione physicè immutamur, et dum interiore homine renovamur. Concl. probatur ex Trident.o sess. 6. cap. 7. ubi docet, iustificationem non esse solam peccatorum remissionem; sed renovationem, et sanctificationem interioris hominis per voluntariam susceptionem gratiae, et donorum. Porro iustificatur homo per gratiam interius renovantem, et sanctificantem animam, voluntariè quidem ab ipsa receptam, et per dona à Deo animae infussa. Quae omnia, et ferè singula verba planè indicant gratiam physicam, physicè productam, physicè receptam, et intrinsecè inhaerentem. Praeterea ibidem Concilium docet, gratiam iustificantem esse iustitiam Dei, non illam, qua ipse Deus iustus est; sed aliam, qua nos iustos facit, docet,

a Deo

à Deo nobis donari, ut interius renovemur. Tandem addit, ita nobis donari hanc iustitiam, ut non modo reputemur iusti, sed verè iusti fiamus, iustitiam in nobis recipientes. Ergo iustitia physicè nobis inhæret, et non moraliter tantum. Nam moraliter inhærens iustitia est illa, quæ cum verè nostra non sit, reputatur nostra. At Concilium docet, iustitiam, quâ sanctificamur, non ideò esse nostram, quia reputatur nostra; sed quia verè est nostra, et per illam verè iusti sumus: ergo etc. Undè Conciliis verba hunc sensum aptissimè reddunt, quâ, scilicet, ab eo donati non moraliter tantum sumus iusti, sed physicè.

Rationem naturalem nullam invenio ad probandam hanc veritatem, imò infirmas reperio probationes, quibus utuntur theologi. Probatur 1.º Scotus præcipitè quia est 3.a Peccator antè pœnitentiam est iniustus; post pœnitentiam est iustus. Ex hoc primo sic arguitur: iniustitia est privatio iustitiæ: ergo nequit iniustitia tolli, nisi ponatur iustitia positiva: ergo homo, dum fit ex iniusto iustus recipit habitum positivum iustitiæ oppositum illi privationi, quæ fuerat eius iniustitia. Ratio hæc non est efficax. 1.º quia iniustitia non est privatio iustitiæ; sed positiva iniustitia, scilicet, peccatum præteritum moraliter perseverans. Undè ut auferatur sufficit præcise peccatum illud, non est necessarium ponere iustitiam positivam. 2.º quia mutatio illa de iniusto ad iustum est à termino positivo ad positivum, scilicet, ad iustitiam habendam. Cùm autem terminus à quo sit iniustitia positiva, quæ moraliter tantum, et non physicè subiectis inerat, non apparet, cur terminus ad quem non sit iustitia moraliter tantum, et non physicè habendam. Verè enim in sententia Calvini verificatur, quod homo transit ab statu, in quo per peccatum proprium erat iniustus ad eum statum, in quo remisso peccato per imputationem iustitiæ Christi est iustus. Probandum igitur erat, transitum istum fieri à forma physicè habitâ ad contrariam physicè habendam. 97

Quo. Probat. Scotus, et cum 98

ipso

ipso Thei ples. Peccator ante pœnitia, ē indignus vita eterna, post pœnitia ē dignus; n ē a. dignus, ni per aliqd ei inherens, cui dum rendat de iustie iudicetr vita ethena reddenda. Hoc etiam argum, si sistatr in solis pxius nalibs seclusis revelatis ē ineffax. Vera ē Mar. At illius veritas so. extrinc. nobis innotescit; qd utinam reciperet Calvinus. Nec video, unde per pria nalia pbetr ab Scoto. 3º pbt. Peccator n ē acceptatus ad Beatidinē: iustus ē acceptatus: hec acceptatio iusti n ē precisè; Deum velle illi dare hic, et nunc beatitudinē: g ē illi velle dispoem aliquam intram nunc, qua nunc sit dignus premio. Etiā hoc argum ē ineffax. Jeedit adversarius totum, qd pbr; nabit tn. eam dispoē, quā iustus ē dignus premio, ee phycē inherentē qualitē, Jtendet q. sol ēe iustiam Xpi moralr in iustos derivatā, qua iustia membrum Xpi, et Dei filius ē dignus hereditate ptr iustia capitis.

99 4º pbt. Volitio diña, que ē oio unus aus in se n het roem opposotorum actuū, slt, amoris, et odij, atq. distae obtorum: g cum Deus amet hoem iustum, et oderit peccorem, aliqua mutatio facta ē in hoc ipso, cum n potuerit in Dinum volitionis aum cadere mutatio. Hoc argum disolvi latè in Ma. de volate Dei. Docui, pbari aliquā mutationē xa Deum, ut Deus dicatr odisse hoem, quem antea diligebat, et ē ra diligere quem anteà odisset; n ēe tn. nariā mutationē intra hoem ipsum.

Sectio 2a.

An pole sit per extrām frām hoem reddi gratum Deo, iustum, et eterne vite heredē?

100 Ee Deo gratum dupplicitr accipi potest. 1º, si subtum Deo-

gratus

gratum, nil aliud sit, qm à Deo amatum. In hoc suc-
cessum mihi ē, hanc eē denoatione extram ab altu di-
vino amoris: sūt denoes Visi, et cogniti si denoes extre
à visione, et cogne desumptę: in presenti vº longè aliter
sonat vox Gratum, pro dignitē, sltē sibti, quā dignum
sit trare Isplacitam dinam. Eº gº diffas, an per fram
extram possit quis reddi dignū, qui triet dinā Isplacitā,
et amitia ethicam, qm disp. 1a. explicimus. Assero:
1º. Ut totum sit Deo gratum, hoc ē, dignum totum, in
quo Deus Isplaceat, n̄ ē nāria methaphyca necessite fra
phycè inherens, et intra; suffit fra phycè extra subto, etiasi
morlr tantū intra. Colè gº fuit, hoem per fram sō. morlr
sibi ppriam, et morlr tantū intra, Istui dignum amitia
dina. Hanc Iclem pt Pa Ripal. 2º. tom. disp. ultima
sect. 1a. n̄ 15. Est tn. Ia Patrem Suarez lib. 7. de Iustifi-
catione, cap. 8. n̄ 7. 101

Iclo pbr. Bonitas Istuit subtum ama-
bile: gº intrè phycè inherens subto Istuet illud intrincè
phycè amabile, sivè dignum amore; morlr tantum
exens in subto, illud reddet morlr sō. dignum amore.
Atqui n̄ repugnat, qd bonitas phycè extra me denominet
dignum amore, alterius fiat morlr mihi ppria, et mihi
morlr insit: gº n̄ repugnat, qd bonitas phycè extra me
denoet dignum amore. Min subsumpta pt: qª frequen-
tissimum ē, qd bonitas Patris, et merita morlr censeantr
eē filij, et amētr filius prudentisse ptr bonite Patris;
et membrum morale fiat rōabilitr amabile a bonitate
capitis moralis. Ifratr: n̄ repugnat, qd malia Patris
censeatr eē morlr ppria filij, et reddat filium dignū
prudentissimo odio, ut pt in peccō Adami inficiente mo-

raliter

moralr posteros: nam peccum Originale, quo verè peccores, et Deo odibiles nascimur, nil ē aliud xª sām gabilem qm ipsum Adami peccum moralr in filios transfusum: qº à fortiori bonitas supernalis capitis moralis erit sufficiens reddere membra Deo chara, digna q. diña dilectioē

102 Dices 1º cum P. tre Arriag. disp. 44. de Iustific. Sect. 4. à peccato Adami posse posteros maculari; n̄ tn̄ posse subtum eē Deo gratum per frām alienam. Rō ē: Quia effus fralis peccatorii sumitr ab operatione libera peccantis: cum a. transferri possint volates oēs posterorum in volatē Patris; p operaē liberam malam Adami Patris censentr malè operari volates illę oēs posterorum, quę moralr erant eadē volas Adami Patris. At in grā gratum faciente hoc nō locum n̄ hēt: qª cum effus sancti n̄ proveniat ab operaē libera; sed à frā physica ergª qua n̄ hēt locum ea transfusio volatum in aliēnam volatē, n̄ potest subtum ex sanctitē alterius reddi sanctum, et grā. Video eqdem disparitē intr effum fralem peccoris, et effum fralem grati; ille, sct, à frā libera, hic à frā n̄ libera provenit. Non tn̄ video, quid cferat ad intentū ppositum illa disparitas. Cum m. transferri potuerint volates alienę in volatē Adami, ut hac operante liberè, reliquę censerentr eadē libente operantes: n̄ a. potuerint transferri, ut Adami volatē cservante grām, et amicitias cum Deo reliquę censerentr eadē grā insignitę.

103 Dices 2º cum P. tre Suarez. N̄ potest effus frahi fieri sine ca frali, nec Deus per se illā potest supplere; sed gratificatio subti fit ab inhęrente grā fr.: qº implicat fieri sine tali ca frali, cfratr. Et Deus possit facere, ut volas eliciat actum charitatis sine hitu.

sine habitu; n̄ tn̄ potest facere, ut sit intrē benè dispositum
ad eliciendm talem actum sine habitu; q̄ ille ē effus fral̄is
intrus tali habitu; sed eē Deo gratum dicit eē ita intre dis-
positu, ut debeatr subiō dīna dilectio. Gº n̄ potest homo
fieri sic gratus sine intra fra. 2 fr iterum: argumentia
clara ē, qd denoatio intra fiat per gram extram: gº
prędicata, quę denominae intrām dicunt, nequeunt suppleri
à Deo sine intra fra. Vltimò 2 fratr. Hoc mō eē gratum
nil aliud ē, qm̄ bene inse partipat. dę nę, cui 2naliter
debeantr actus vivendi, et amandi divini Ordinis; sed im-
poss̄le ē intelligere hoēm prędictō mō participem dę nę sinè
gra inherente: gº ttā. 109
Nec argta nil nos lędunt: 2cedimus
mūm illum, quō gratificaretr Deo subtum per extram fram
moralr sō imputata, forè Specie, et genere diuersum ab eo
effu frali, qui de facto prestatr per intram fram; id que
tantu suadet argum cum suis 2frationibs; Nilominus 2ten-
dimus, ab extra phycè fra, et tantu moralr intra posse accipere
subtum effum fralem grati diuersę Speciei, imò, et generis.
Ad argum dic, qd n̄ potest fieri effus fralis absente ā fra.
At si loco unius substituatr alia, poterit dari effui frali.
Ad 1ā 2frationē dic, qd sine gra intra n̄ eēt subtum intrè
phycè benè dispotu ad trandum xoabile amore; at possè
subtum reddi dignum xoabili amore, qmvis n̄ sit intrincè
phycè benè dispositum; si tn̄ sit intrè moralr dignum xo-
abili amore. Ad 2am dic, argnam eē claram, qd de-
noatio intra fiat per fram extram; nulla vº eē argnam,
qd denoatio extra fiat per fram extram. In eo ā. casu,
denoatio grati foret extra phycè, utpotè proveniens ā fra phycè
extra. Ad ultima dic, n̄ eē grati ficatus subtō eē ā partici

pàtione

participatione intra Divinę naturę.

105 Assero 2º. Possibile est per iustitiam alterius physice extrinsecam, et moraliter imputatam iniustum reddi iustum. Ratio conclusionis constat ex dictis. Nam si loquamur de iustitia actuali, quę consistit in operatione omnium actuum virtutis, res est clara: nam sicut voluntas filij peccavit peccato Adami, cur non potuit etiam amare Deum amore Adami? Cur enim, quęso, potuit Adamus inobediens Deo esse nomine posterorum; non tamen potuit esse obediens nomine posterorum, ut sicut ipsius ipsiusque inobedientia omnes sunt inobedientes, ipsiusque obedientia omnes censerentur obedientes? Certe discrimen est inexcogitabile. Quod si iustitia actualis aliena potuit filio imputari, ut patet, cur non, et iustitia habitualis? Discrimen illud, quod recitavimus ex Patre Arriaga, potius in rem nostram adduci potuit: fortassis enim facilius est imputare filio ornamentum non vitale Patris, quam illi imputare bonam, aut malam operationem Patris. Et fortassis in estimatione prudentum facilius est imputare filio bonam operationem patris, quam malam; ideo frequentius usu venit in omni bene morata republica premiare bona merita Patris in filio quam mala punire.

106 Assero 3º. Potest homo constitui per se vitę ęternę absque omni intrinseca forma per solam Dei permissionem acceptatam ab homine. Ratio mihi est clara, quia id potest voluntas humana, et permissio humana. cur non, et divina? Argumentum hoc ex vi formę non urget, fateor; mihi tamen ex vi materię efficacissimum est: quia nulla apparet, vel levis umbra discriminis; Si enim homo extra sua voluntate potest se constituere debitorem hereditatis, et alium constituere creditorem contractu acceptato, vel ex pacto; cur Deus non poterit pactum cum homine celebrare, quo se obliget, et constituat, saltem ex fidelitate debitorem, et hominem creditorem super hereditate adeunda? Hoc argumentum infra urgebimus, agentes de adoptione divina.

Sarcta

Mui Sr. mio

&

J Amigo

&

... 3.a

... dono intrinseco habituali?

...ti, an solus habitus nos iustificet; 107
de facto gratia nostrae iustificationis, ut
etiam gratia sufficiens iustificationis?
... differentiam cum actum dilectionis Dei.
... detur gratia habitualis nos iustificans?
...orum theorum, quam de fide glossa
Valent. et alij apud P. Suarez
...3.o n. 2. et 6. Nos de facto qualitate
ex trident. sess. 6. can. 11. Ubi iacet,
... quae tollat peccatum; at non differentia
...ius sit donum aliquod permanens. ...
...lis loquamur ante nostrum usum Bay...
...uens. ...um a. eadem gratia conferatur
adultis, etiam hos qualitate sive do...
...tum est.

Confirmatur 1.o ex eodem concilio sess. 108
eos, qui ad sacramentum poenitentiae ac-
... vere iustificari. Sic arguo
Trident.i, fit per susceptionem gratiae: ergo
...tum poenitentiae accedentes cum sola
...unt gratiam iustificantem; at gratia non
e attritio, ut patet, neque est alius actus liber iustificans: sup-
ponimus in. cum sola attritione accessisse sine actu contritionis,
et consequenter sine ullo alio, cui possit attribui iustificatio: ergo
gratia recepta in sacramento poenitentiae non est operatio nostra; sed donum
aliud; sive qualitas permanens. Iterum confirmatur ex eodem concilio
concilio definiente, iustos per bona opera commereri augmentum

gratiae

participatione intra Divinę nę.

105 Assero 2°. Pōlē ē per iustitiam alterig physicè extrām, et moralr imputatam iniustum reddi iustum. Rō 9clis 9stat ex dictis. Nam si loquamur de iustitia actuali, quę 9sistit in operaāe cium actuū virtutis, res ē clara: nam sicut volās filij peccavit peccato Adami, cur n̄ potuit etiam amare Deum amore Adami? Cur m̄. quęso, potuit Adamg inobediens Deo ēē nōe posterorum; n̄ tn̄ potuit ēē obediens nōe posterorū, ut sicut ipsius ipsig inobedīa oēs sī inobedientes, ipsig obedīa omnes censerentr obedientes? Certè discrīen ē inexcogitabile. Qd si iustīa actualis aliena potuit filio imputari, ut gratia, cur n̄, et iustīa habitualis? Discrīen illud, qd recitavimus ex P.e Arriag., potius in rem nrām adduci potuit: fortassis m̄. faciliuś ē imputare filio ornamentum n̄ vitale Patris, qm illi imputare bonam, aut malam operaāem Patris. Et fortassis in ęstimatione prudentum faciliuś ē imputare filio bonā operaāem patris, qm malam; ideò frequentig usuvenit in oī benè morata republica pręmiare bona merita Patris in filio quam mala punire.

106 Assero 3°. Potest hō 9stui hęres vitę ęternę, atq. oī intra frā per solam Dei pmissionē acceptatam ab hōe. Rō mihi ē clara, q̄a id potest volās humana, et pmissio hum. cur n̄, et dīna? Argum hoc ex vi frę n̄ urget, fateor; mihi tn̄ ex vi materię efficacissimū ē: q̄a nulla apparet, vl levis umbra discrīnis; si m̄. hō extra sua volāte potest se 9stuere debitorē hęreditis, et aliū 9stuere creditorē 9tractu acceptato, vel ex pacto; cur Deus n̄ poterit pactum cum hōe celebrare, quo se obliget, et 9stuat, saltem ex fidelitē debitorē, et hōē creditorē super hęreditē adeunda? Hoc argum infra urgebimus agentes de adoptione dīna.

Sectio 3.ª

An iustificemur dono intrinseco habituali?

Non disputo in praesenti, an solus habitus nos iustificet; hoc est, an ita habitus sit de facto forma nostrae iustificationis, ut nulla operatio nostra sit etiam forma sufficiens iustificationis? 107
Infra m. hanc examino difficultatem circa actum dilectionis Dei.
Solum disputo, an de facto detur forma habitualis nos iustificans?
In quo puncto est contra fere omnium theologorum, qui de fide pleris eximant, Vega, Belarm. Valent. et alij apud P. Suarez tom. 3. de gratia lib. 6. cap. 3.º n. 2. et 6. Nos de facto qualitate permanenti iustificari. Probatur ex Trident. sess. 5. can. 5. Ubi docet, in Baptismo conferri gratiam, quae tollit peccatum; at non confertur operatio: ergo confertur gratia, quae sit donum aliquod permanens. Et quidem argumentum, si de parvulis loquamur ante rationis usum Baptismum suscipientibus, est evidens. Cum autem eadem gratia conferatur in Baptismo parvulis, et adultis, etiam hos qualitate sive dono permanente iustificari dicendum est.

108 Confirmatur 1.º ex eodem Concilio sess. 14. cap. 2.º Ubi docet, eos, qui ad sacramentum poenitentiae accedunt cum sola attritione vere iustificari. Sic arguo. Iustificatio omnis, ex doctrina Trident., fit per susceptionem gratiae: ergo qui iustificantur per sacramentum poenitentiae accedentes cum sola attritione, vere suscipiunt gratiam iustificantem; at gratia non est attritio, ut patet, neque est alius actus liber iustificans: supponimus enim cum sola attritione accessisse sine actu contritionis, et consequenter sine ullo alio, cui possit attribui iustificatio: ergo gratia recepta in sacramento poenitentiae non est operatio nostra; sed donum aliud, sive qualitas permanens. Iterum confirmatur ex eodem Concilio definiente, iustos per bona opera promereri augmentum

gratiae

grē; atqui n̄ ꝓmerentr alia bona opera: q° grē augmētu, ē qualitas distīta ab oī bona operatione nr̄a.

109 Dico 2°:
Hec qualitas permens, quā iustificamur, n̄ ē ꝓprie habitus. Ita hec expresse traditr à D. Tha. q. 27. de Verit. art. 2°. ad 7um, cuius vba citavimus precedenti disp. sectē 10. Ratī. Habitus ꝓprie dictus ē qualitas permens cooperativa cum pōa vitali, ꝯferens illi, l simpliciter posse operari, ut sūt habitus infusi, l saltem facilius posse, ut sunt habitus acquisiti. At grā sanctificans n̄ ē immedtē operativa alicuius virtutis, neque quo adiuvat in gene effectivo pōam vitale ad aūs supernale: q° n̄ ē ꝓprie habitus. Maior ē definitio habitus; et lt, cōa habitus acquisito, nulli dubitarint an ꝯcurrant effective cum pōa vitali, et ꝯtus problematice nativam partes defendat in 1°s dist. 17. q. 2a. et 3. Vbi etiam de infusis loqui videtr; nil omins qd attinet ad habitus infusos, apud me nulla eē potest dubitatio, qn coadiuvent pōam vitale effective: Nam in hoc gene supponunt incompletam pōam vitale nalem: n̄ in hec se sola potest agere in aūs supernale: imo in hunc unicum finem infunduntr habitus supernales, ut pōa q se insuffiens vires heat intras supernale, et sufficientes proalitus eiusdem ordinis. Minor v° ꝯstat ex disp. ante.

110 Hic tn̄
opionem Illustrissi Segoviensis Archiepō libet appendere ad q3 110. huius lē 2e art. 4. dub. 1. sic, inquit, Dubitabis, an affrans iustificatione nrām fieri per dona habitualia, hoc ē permentia, et nari in illis veram rōem habitus, sit dignus aliqua censura? Rent

plent nativè aliqui Neothericì, q. hoc e negotium
purè methaphyjcum, ac q. de incapax censuræ theologicæ.
sed melius respondetur, illum notam temeritatis in-
currere: q. lz, vera sit hitus abstractè consideratu sit
materia solius Methaphysicæ: consideratu tn. ad dona, quibus
fit iustificatio, iam transiuit in materiam theologicam,
quæ adiuncto communi sensu theorum, sine nota teme-
ritatis narri n. potest. Post hanc censuram prædictus
author: q. nos iustificari hitu colligitur legitimà il-
latione ex duplici præmissa, alia nota lumine nali;
alia de fide, ut potè definita per Trident. in hunc mo-
dum. Omi forma permanens inhærens è accidens permanens;
gra è forma permanens inhærens: q. è accidens permanens.
Tum ultrà progredior. Sola qualitas potest inhærere
aiæ nræ: ergo gra è qualitas permanens, ac q. hitus.
Dico 111

igitur 3°. Lz post Trident certum sit, nos iustificari
forma intrè inhærente; et è aplés, ex eodem certum sit,
nos iustificari forma permanente; at formam hanc ee hitum
neq. è de fide, neq. pertinere potest ad fidem: neque
illud nale eet expositum censuræ theologicæ.
Prob. 1°. 112

Solo. Pa. D. Thas. expresse navit, gratiam sanctifican-
tem ee propriè hitum q. 27. citatæ de Verit. e art.
2°. ad 7um. 2°. q. falsum è, qd intendit Strauss.
scilicet, gratiam ee hitum inferri ex præmissis, altera de fide,
altera nota nali lumine. Quod n. de accidens permanens
sit qualitas, et omi qualitas permanens sit hitus, vix è
probabile ratione aliqua intrinsecè probabilis efficaci: cur q. asserit
prædictus author, ee veritas euentr notam nali lume.

+ lumine? 3°. q. a. D. Thom. precitã solutione ad 7. expresse docet, grãm ee accẽns quoddam, cui nullum sile reperiẽtr in iis rebq, quæ nota fuere Phis; id q. propter a dixit Angliq Magister, q. cum dcessisset, grãm pertinere ad 1a speciem qualitis; navit tamẽ ee hitum; cum tñ Phus in 1a specie qualits hitus collocaverit. 4° ex mente D. Thæ, quamvis xa. pria phylosophica pbarẽtr, oem permente accidale frãm ee qualitẽ, et oem qualitẽ eiusmi ee hitum; adhuc n eet certum, grãm sanctificantẽ ee hitum, qm̃vis fieret certum ee frãm permentem inherente subto.

Sectio 4a

An Grã sanctificans sit xx. aut fr. Charitatis habitus?

113 Proponitur sa affirmans.

Hanc tenent Scotistæ oẽs cum suo Magistro in 2o. dist. 27. § Ideo ē alia opinio, et dist. 16. q. 1a. art. 2. Durand. in 2um distinct. q. 1a. Vega. lib. 7. in Trident. cap. 25., et alij innumeri. Ex nris Belarm. lib. 1° de grã. et libero arbitrio cap. 16°. Lessius de perfectionibq diuis lib. 12. n. 65. Meratius 2° tom. operis theologi. disp. 2. sect. 2. Pbatur 1° hæc sa ex Trint. sr. cap. 7. asserente, merita Xpti Dni nobis coicari, ut reddamur iusti; subdit quæ tunc fieri, et applatne meritoru Xpti, et iustificatne nram, dum charitas Dei diffunditr in cordibq eorum

eorum, qui iustificantur, et ipsis inhaeret: q° per charitatem in cordibus nostris diffusam iustificamur. 2° probatur ex Concilio Tridentino ibidem, sic aiente: unde in ipsa iustificatione cum remissione peccatorum, haec omnia simul infusa accipit homo per Iesum Christum; cui inseritur, fidem, spem, et charitatem. Hinc arguitur: sic gratia foret distincta a charitate, mentionem debuisset Tridentinum facere gratiae postquam enumeraverat fidem, spem, et charitatem, cum ex professo declarare gratiam, qua Deus nos intrinsece iustos facit, propositum fuisset Concilio.

114 Hoc argumentum, et quae desumuntur ex Trident. non multum ponderis habent. Ad primum Resp. 1°. gratiam sanctificantem vocari charitatem Dei diffusam in cordibus nostris, quae est charitas obiectiva, hoc est donum profectum in nos ab ea charitate, qua Deus nos diligit. Sic gratia dupliciter sumitur: 1° pro amore, quo alium prosequimur: 2° pro dono profecto ex tali amore. Ita donum profectum ab ea charitate, qua erga proximum habemus, vocatur etiam charitas. In eodem sensu accipitur a Paulo, quando aiebat: Videte qualem charitatem dedit nobis Pater, ut filii Dei nominemur, et simus. Ubi sine dubio filium naturalem Patris ad nos missum vocat charitatem nobis datam; non quia ipse sit charitas; sed quia ex nimia charitate, qua Deus dilexit nos, filium suum unigenitum nobis dedit. Adde, quod nomen charitas graece idem signat, ac latinis Gratia. Resp. 2°. gratiam esse charitatem Dei diffusam in cordibus nostris, quia est radicaliter charitas, et ceterarum virtutum, et actuum probabilium aliorum sanctorum. Resp. 3°. gratiam esse charitatem, quia est actus perennis volatus ad summum bonum honestum, ut infra explicabimus

explabimus. Ad dum thestimonium dicitur, dic, in eo non definiri, quod per eius habitus iustificemur; sed quod eos habitus in iustificatione accipiamus: aliàs argumentum non probaret solum identitatem gratiae, et charitatis; sed gratiam nil aliud esse, quam eos tres habitus. Unde infertur, non fuisse necessariam in conc[ilio] ulteriorem mentionem gratiae.

115 [...] 3.° probatur ratione. Omnes effectus formales gratiae gratum facientis subiectum [...] sibi: expellere peccatum à subiecto, facere hominem Deo charum, filium Dei haeredem vitae aeternae, perfectè Deo unitum, participem divinitatis, iustum, sive adequatum legi, et singulis bonis operibus promerentem gratiae, et gloriae. Atqui hi omnes effectus tribuuntur à Sacra Scriptura tum à Patribus, praesertim Augustino, charitati: ergo charitas est gratia gratum faciens. Minor ferè demonstratur, adductis innumeris thestimoniis, quorum cathalogum videre poteris apud Bellarm. lib. 1. de gratia, et libero arbitrio, cap. 6.

116 Respondeo 1.° plures dictos effectus tribui charitati actuali, hoc est dilectioni Dei super omnia, ut expendenti singula constabit. Respondeo 2.° hos omnes effectus tribui charitati; at unde constat tribui habitui charitatis proximè operativo; non vero charitati radicali, quae est gratia. Enim vero contra sententiam eorum, qui dicunt, gratiam esse immixtum primum omnium habitum omnium supernaturalium, et condecorem charitatis; à fortiori contra sententiam Patris Suarez dantis gratiae concursum immediatum in actum charitatis, et reliquarum virtutum, gratia est charitas radicalis. Nec oppositi Doctores probabunt praedicta testimonia Scripturae concedentis eos effectus charitati loqui de operativa proxima.

prima charite habituali, non vero de radicali. Imo plura currunt argumenta, quae suadeant, potius loqui de radicali, quam de prima rate operativa dilectionis. Reo. 3° neque de habituali, neque de radicali charite praedicta testimonia loqui; sed de charite fr. affectiva et unitiva voluntatis ad summum, et increatum bonum, quali est charitas actualis, et illi equivalens, quae est gratia sanctificans.

147 4° obijcitur. Si disquerentur gratia, et charitas possent separari. Da ergo hominem cum gratia, et sine charite; Rogo, salvaretur ne ho iste, an non? Reo, hominem illum habiturum dignitate ad vitam eternam, et ius heredis; consequenter quod salvandus fore: quia ius heredis proprium ad gloriam, et ad illam dignitas est gratia sola: habitus autem operativus charitatis, neque est ius heredis, neque acceptabilitas passiva subiti ad praemium eterne vitae. Sed fortassis obiicies Paulum dicentem, sine charite nihil desse. Reo, loqui Paulum de charite affectiva; non vero de pure operativa; sed de eadem charite affiva alternali, l praementi, loquitur Augustinus, dum docuit, solam dilectionem dividere inter filios Regni, et filios perditionis; si autem poneretur homo cum sola charitate operativa sine gratia, assero, tunc, non habere ~~in~~ habiturum ius heredii ad gloriam.

148 Obijcitur 5°: quia gratia, et charitas si distinguantur inter se, neutra erit perfectior alia. Non charitas, quia comparatur ad gratiam, ut passio ad propriam essentiam; semper autem passio est ignobilior essentia. Non gratia, quia prius Dei charismatum nobilior est charitas. Implicat autem, duas entitates sic distinctas esse equales in entitiva

perfectione

perfect. q. species eius sit numerari. Resp. gratiam sive perfectionis charitate purè operativa, ut sit à posteriori ex effectibus stabiliendis, quos aliis communicat.

Sectio 5a

Proponitur sententia asserens realem distinctionem gratiae ab habitu charitatis.

119 Plane tuentur Thomistae, sequuti praeceptorem Angelicum hic q. 110 art. 3. et in 2um distinct. 26. art. 4. et q. 27. de veritate art. 1. et 27. art. 2o. Eximius Suarez lib. 6. de iustificat. cap. 12. Valent. hic disp. 8. q. 5. punct. 3o. Ripal. tom. 2. disp. ultim. sect. 4. n. 67. Obied. tract. 8. controvers. 1a punct. 6. n. 71. Compositus hic art. 3. tract. 1. 5. 1. Amicus disp. 29. sect. 3. n. 58. et communior sententia; quam adeo certam reputat Arriaga Theolo., ut oppositam censeat periculosam, et minus tutam in fide. Ita severissime censet hic ad q. 110 art. 4. dub. 3. § Dico 1o. Sed, ut existimo, fuit lapsus calami Arriagani, qui non potuit tantus Magister sueti, et prudens tantam iniuriam irrogare Auctoribus, et non, et doctis viris, qui oppositam ~~sententiam~~ probabilissime tuentur.

120 1o probatur ex illis locis, quibus Concilium Trid., et P.P. tribuunt gratia, et charitas singulariter, et diminutiva. Et ex 2a ad Corinth. 13. Gratia Domini nostri Iesu Christi, et charitas Dei et. Ex Trident. cap. 7. definiente iustificatione non consistere in sola peccatorum remissione exclusa gratia, et charitate. Ex Augustin. lib. de Gratia Christi cap. 3. dicente in iustificatione

iustificat.e infundi nobis gratiam, et charitatem. In iis
a. thestimoniis expendit copula illa et, quae ferè semper
coniungit diversa; aliàs fieret inanis repetitio ver-
borum, ut docent Bartolus, et Iason in legem tertiam de
iustitia, et iure, et plerique alii iuris interpretes. Res-
pondetur particulam et non semper coniungere distincta realiter; ponitur
quoque inter distincta ratione, et ne longè abeamus patet ex eadem sessione
7. capitulo ubi ait iustificationem esse renovationem, et sanctificationem
interioris hominis. Rogo nunc, an renovatio interior hominis
sit distincta realiter à sanctificatione? Non arbitror, dices, dic-
tam esse gratiam, qua renovatur homo interius à gratia, qua san-
ctificatur: Non ergo particula et, coniungens gratiam, et cha-
ritatem arguit distinctionem realem inter utramque gratiam.

2.° Ar- 121
guitur: Quaelibet potentia operativa supponit naturam distinctam sibi
proportionatam, et connaturalem in subiecto, à qua oriatur. Re-
spondetur huius propositio quae est inductione, quae fit, tum in naturalibus: nam potentiae
vitales naturaliter praesupponunt animam, tum in moralibus, nam
habitus operativus, teste Philosopho est dispositio perfecti ad op-
timum: hoc est non substantiali in suo esse perfecto ad opti-
mum actum ipsi naturae consonum: ergo similiter insupernaturalibus, cha-
ritas, et caeterae virtutes infusae operativae debent supponere
in anima quamdam, veluti naturam supernaturalem sibi proportionatam,
hoc est gratiam sanctificantem, quae proprie est natura in ordine supernaturali,
quin, et natura divina participata.

Hoc argumentum ex multis ca- 122
pitibus convincit. Primo quia gratia non est natura in ordine supernaturali.
2.° quia licet actiones supernaturalia praesupponant naturam sibi
proportionatam: at supernaturalia potius supponunt naturam sibi
improportionatam; siquidem ideò sunt supernaturalia, quia

q essa indebita ei nq. 3°. q licet na naly sit inferioris ordinis, adhuc potest ee subtum pportionatum acci supnali: quapropter, lt hitq operatiq so. presupponat nam nale, presupponit nam pportionatam sibi. Aliud m. est pportio, aliud similitudo, aliud equalitas: n e pprium virtutis operive presupponere nam eiusde ordinis: cum gra vitalis presupponat nam noale, quae, ut pote substantialis natio e alterius ordinis. 4°. q, lt ee rei supponatur ad operaem rei, ut e euens; at n ideo ee rei presupponitr ad posse operari: operao m. e post ~~operatum~~ essam rei q e effq rei, siue esse; at posse operari n e semper effq eius potentis operari, qdo q e ipsa essa. 5°. q licet virtus operiva sit post ee rei, potest ee posterior roe: unde, ~~qdo~~ quamvis unq, et idem hitq eet gra, et charitas; in eo tn. distingui posset, et 9ptq nq supernalis, et 9ptq virtus operive, quorum hic roe tantq sit illo posterior. Loquor ad hoem &a quia bonum authores frequentr admittentium prioritate, solq roq inter 9ptq in identificatos.

123 2°. Arguitr. Gra e radix physica charitatis: q distinguitur a charite. Ans pba triplicitr, 1°. q gra e trus immatq dilectionis aeq, qua Deus nos diligit. Ex hoc veluti prio sic in gra efficitr argatio. Dilectio Dei erga nos e prior dilectione nra erga Deum: q trus illis dilectionis, qua Deus diligit nos e prior dilectione nra, illa, qua nos diligimus Deum: q gra est prior illa dilectione, qua nos diligimus Deum; sed dilectio, qua nos diligimus Deum, e charitas: q gra e prior charite.

124 Reo 1°, nando ans. Ad pbone, dic, n

n' oem Dei dilectione, q̃ nos hēre p̃ ptē gr̃am santificantem; potest hēre immediatū tūm alia dona supernalia. 2° dic, argo' sc. charit. gr̃am santificant. eē priorē dilect.e nr̃a actuali, quā Deum diligimꝰ: minimē a. charit. eē priorē dilectē nr̃a habituali: nam ꝗ° illa. prius Deus diligit nos, qm̃ nos diligēmꝰ Deum, siuē, qd aliis vbis dr: Dei dilectio q.a nos ē ca. cur nos diligamꝰ Deum, sc. loquitr de dilectē actuali, quā diligimꝰ Deum reciprocē: nemo a. nat, gr̃am, si sit idem, qd charitas habitualis, eē priorē dilectē actuali, quā nos q.a Deum afficimur. 3° prętr.a si loquamur de charit.te habituali operativa, fateor, qd diuina dilectio activē sumpta, hoc ē, quoad intrīum amoris diui, ē ca. charitis nr̃e habitualis; at obiectivē, siuē terminativē sumpta, siuē, ut effiens qd dam totum cum suo tō immediato; undē pbr̃, quoquo, diuina dilectio eē prior charite nr̃a habituali? N. m. prius Deus diligit nos, qm̃ nobis infundat charitē habitualē, si haec sit gr̃a santificans, undē fiet, qd Deus nos diligat, prius qm̃ nos diligamꝰ: n' a. Deus nos diligit prius, qm̃ possimꝰ diligere.

2° pbr̃ illud arg. sup. 125

Ca charitas habitualis ē inclinao in finē supernalē: oīa a. inclinao in aliquē finē supponit nam tali fini pportionata: sic levitas, et gravitas, quę sc. inclinaes nales in finē determinatum, supponunt nam pportionatā tali fini: q°, et charitas supponit nam roalē fini supernali pportionatā: supponit q̃ gr̃am, p.r qm̃ pportionetr fini supernali. Reo 1°, charitē n' eē inclinaē in finem supernalē, pertinet hoc ad spem. Reo 2°. qd charitas n' ē inclinao in finē supernalē, sd virtꝰ elicitiva actuum amerentium assecutionē Dei, ut fini supernalis. 3° Reo, qd inclinao supnalis in finē supernalē, potiꝰ debet supponere nam tali fini impportionatā. Hic transfera

transfer, quę diximus inter solvendum 2um argum.

126 3.º obiic.
illud idem arg., quod, scilicet, gratia sit radix charity habitualis. Amor increatus Dei, qui est impulsus, et inclinatio in bonum divinum, supplet in Deo vicem naturam divina: ergo cum charitas nobis infusa, quędam sit inclinatio in bonum divinum, et participatio divini amoris increati, debet supplere in nobis, et 2um naturam divina participatam, à quâ radicaliter oriatur. Respondetur 1.º potius inferendum fuisse ex meo assumpto, charitatem idari cum gratia: nam cum charitas nostra sit participatio amoris divini idati cum natura divina, et gratia sit participatio naturę divinę idatę cum amore, potius inferendum fuit, charitatem, et naturam participantem idari inter se, quam distingui, cum participata natura, et charitas identificentur. 2.º resp., quod amor increatus Dei quia seipsum non supplet naturam divinam, à quâ virtualiter oriatur, ex a diversa in nobis distinguitur à voluntate Dei.

Sectio 6.ª

Expenduntur alia argumenta pro eâdem opinione, et referuntur

sententia media Patris Vazquez.

127 P.º

1. Ripald. 2.º tom. disp. ult. sect. 4. probat hujus argumentis realem distinctionem gratię à charitate theologica. 1.º ex Dionisio cap. 2.º de Cęlesti Hyerarch. sic de gratia santificante aiente: sicut enim Divinus hic status divina nativitas est, numquam ille aliquid divinum operabitur, qui hunc divinum statum assecutus non sit. An vero nobis quoque ipsi non dicimus oportere primum humanę nę statum esse naturalem, ut sic demum humana possimus operari. Ergo prior est in nobis status divinus, quam potentia operandi divina, quę est

chari-

Dionisius plurimis, quae in explicatione Dionisii congerit Araujo, breuissime, et clarissime reo, me scilicet audire a Dionissio, quod sicut non potest operari humane, qui non est constitutus homo, ita, neque diuine, qui non est constitutus Deus per participationem. An autem fiat homo diuinus, ut operetur diuine per gratiam distinctam a charitate, aut per gratiam, quae sit charitas, a Dionisio non audio; sicut neque audio, priorem esse statum diuinum quam potentia operandi diuina.

Quod probatur ratione. Gratia habitualis a charitate distincta est possibilis: quod de facto datur. Probatur haec consequentia, §28
primo quia si ponatur gratia distincta a charitate explicatur melius conditione in genere supernaturali, et participatione, quae in ratione naturae, quae debet, esse propria gratiae iustificantis habitualis. Secundo quia si ponatur gratia distincta a charitate, ordo supernaturalis conformabitur ordini inferiori naturali: nam in ordine naturali semper datur quoddam principium radicale fixum a quo oriatur vis vitalis operativa. Quod autem principium hoc remotius fixum, et radicale in genere supernaturali nequeat esse charitas, ex eo probatur, quia charitas est vis volitiva, et fixa facultas intellectiva in genere supernaturali: quod neque charitas esse principium fixi: nimirum facultas volitiva est prior intellectiva: nam sicut operationes ipsae amandi sunt posteriores operatione intellectionis, ita, et vis amandi debet esse posterior vi intellectiva. Ecce quomodo charitas nequeat esse principium radicale fixi, et aliorum habituum pertinentium ad intellectum.

Totum hoc funditus §29
est aereum, et imaginarium innitens argumentis gratuite, quae supponitur gratiam esse naturam in genere supernaturali, deinde principium radicale omnium virtutum infusarum, quod quidem si negetur, totus ille discursus fatiscit. Negetur possibilis esse gratia

gra, quia n sit primum radile totiq. hitq infusi: q ex eo prçciso titulo; q, sit, chari, n sit primum radile oi virtq operativç, n suffientr excluditr a charte q gra quç habitualis.
In pa reo, n ee narium ponere in gra hituali ra oe, quo melia expletr, ipsam ee nam in orde supnali, q reva ne na. 2o reo, q sut na dina ne radix attributorq, ita n meliq explabitr, quonam pacto gra sit participao ne dine, si dicatr, ee radix hituq infusorq. 3o dico, nec narq q ordo rerum supnalium pfumetr inferiori ordi nalq. 4o dico, n ee narq, qd virtq volitiva posterior sit virte intelliva, quamvis narq sit, volitne ee posteriorae intellectle dicta.
130 Hic oreintr recensenda e opio Accutissimi Vazqz. 1a 2e disp. 198. cap 3. ubi, cum ppofuisset utramq opinone, et affrante, et nante distes gre a charte: sic demum censet: nulla ex predictis opionibq, quamtumvis authores illarq reclament, qd qm funlti het, aut in Sacra Scripa, aut in qciliorq, et Patrum dna: quo ca existimo parum referre in hac qe hor, aut illo mo opinari. Infra vo no 73. sic ait, Itj Chari, pnatr hitq distq a gra, tali orse ne debet qstui, ut vo sit iustia aie, et ille so. sufiat emundare a pecco: neq. m. inqmum aliqd e qstuere duq fras, pr quas ho iustifari posit apud Deum, nempe duq hitq: cum m. Scripa charitati tribuat ea, quç tribui solent grç, et qciliq sila, etia si qstuamq diversq hitum charity a hitu grç, nare n debemq hitum charity exse solo posse qstuere hoem iustum charum, et amicum Deo. Hec Vazquez, quez seqtr Pr Torres 2a 2e disp. 72. dub. 3o.

131 Hanc Vazq. doctrinam RR. aliqui Salmanticenses impugnarunt, quos tacito nomine refert, et refellit P. Ripal. disp. ult. de gratia, sect. 3. n. 45, et merito: nam quod contra Vazq. producunt nullius roboris est, videatur predictus author. Nos, quid in praecita sententia displiceat, sectione proxima indicamus.

Sectio 7.a

Duplex conclusio verae sententiae Sententiae.

Dico 1.o Gratia sanctificans est essentialiter charitas habitualis affectiva. Conclusio loquitur de gratia, prout est iustitia subiecti. Probatur. Iustitia, et sanctitas permanens est activa adequatio cum omni regula praecipiente honestum: ergo est adequatio cum dictamine, sive regula praecipiente amorem summi, et increati boni. Patet hoc totum. Atqui conformitas cum illo dictamine nequit non esse aliquis actus ad bonum summum, et increatum, sive vitalis, et actualis, sive non vitalis, et permanens, ut explicuimus disp. praecedenti a sect.e 8.: ergo gratia sanctificans permanenter subiectum includens conformitatem cum dictamine recto rationis praecipiente amorem summi boni includit hunc actum ad summum bonum, non quidem vitalem, et actualem; sed non vitalem, quem habitualem appellamus propter permanentiam in subiecto. Confirmatur. Adequatio permanens cum omni universaliter regula honesti est vinculum affectivum permanens, quo voluntas habitualiter est bene affecta ad omne honestum: ergo includit affectivum, et amicabile vinculum cum summo, et increato bono, quod est inter honesta honestissimum: ergo includit amicitiam habitualem cum Deo, habitualem

habituale, inquam, formalem, non habituale quod distributiva; de qua in sectione proxima decernemus.

133 Dico 2°. Habitus distributivus charitatis, in quâ præcisè est habitus distributivus charitatis, est gratia sanctificans. Hæc conclusio est 3a. P. Vazquez citatus sect. præcedenti. Probatur tamen facile. Habitus theologicus charitatis distributivus, de quo est sermo apud Scholasticos, ideo confert animæ potentiam, sive intrinsecas, et supernaturales vires ad amandum Deum. At quod subiectum possit Deum amare, non est non sufficiens, ut dicatur subiectum Deo gratum, Deo amicum, iustum etc.: ergo habitus distributivus charitatis non ex eo præcisè conceptu, est gratia sanctificans. Maior est certa: loquimur enim de habitu infuso theologico charitatis, qui ideò infunditur animæ, ut illi conferat intrinsecas, et proportionatas vires ad amorem Dei supernaturalem. Minor verò probatur: quia intelligibile est, quod subiectum reddatur dignum divina amicitia, dignum hereditate, et adoptione Dei Patris, dignum denique liberalitatis divitiis propter hoc præcisè, quod sit proximè potens amare Deum; quamvis numquam amaverit. Sicut est prorsus intelligibile, quod conformetur cum regula honesti, pro hoc præcisè quod possit Deum amare.

134 Enim verò, qui attentè inspexerit excellentias illas omnes, quas tribuunt Sancti, Concilia, et Patres gratiæ iustificanti ex apprehensione sola terminorum manifestè perspiciet, eas non convenire charitati habituali operativæ, quâ formaliter præcisè tali. Gratia est dignitatis eiusmodi, ut faciat, nos in Dei consortium admitti. Est quoddam Deitatis participium, reddit nos acceptos, dignosque acceptari ad summam omnium divinorum donorum communicationem. Per hanc renascimur, regeneramurque, et adoptamur in Dei filios; per hanc heredes creamur æternæ beatitudinis, per hanc in Deo ma-
nemus

manemus, et Deus in nobis, per hanc ... diffunditur in cordibus nostris, nec non donatus ipsis, sed ipse nobis donatur. Cui qui haec audiens, credat, ea quae clarioribus terminis dicta, et quae hyperbolice, nil esse aliud, nisi, quod possimus Deum amare. Quis credat, maxima illa et pretiosa nobis promissa, donata quae, ut per ipsa efficiamur ... nil esse aliud, quam quod possimus Deum diligere ... Certe non potero adduci, ut id credam. Non est quia charitas sit ut praesumitur ... gratia sanctificans. 135

Neque enim mihi obiicias Augustinum lib. de spiritu et litt. dicentem, gratiam sanctificantem non esse dilectionem illam, qua Deus nos diligit, sed alia, qua nos facit dilectores suos. Accipio, et veneror Augustinum; et illius mentem altius scrutandam esse contendo. Nunquam enim suadebor, Augustinum nomine charitatis, qua Deus nos facit dilectores suos, intelexisse praecise habitum charitatis operativum, per hunc enim non reddimur dilectores, sed potentes diligere. Eximia vero decora, quae de charitate nos sanctificante praedicat Augustinus, non veniunt in habitum, ut praecise productivum dilectionis, qui nil est aliud, quam complementum potentiae ad amandum Deum. Inde gratia illa, qua Deus nos sanctificat, dum efficit sui dilectores, quae Augustinus, alio praestantiori modo nos efficit Dei dilectores, quam praecise conferendo nobis vires, ut ipsum amemus: sit, ut nos explicuimus per formam, qua formaliter diligimus Deum permanenter et adhaeremus summo bono per formam non vitalem, quae in ordine ad iungendam affective voluntatem cum Deo, aequivalet dilectioni vitali.

Quod, ut melius percipias, notare debes, habitus supernaturales virtutum infusarum, scilicet, fidei, spei, et charitatis, in eo in alia differre ab acquisitis, quod hi conferunt inclinationem, et propensionem

14

p.mum aux ti pot vitali, quodam modo illa detrahente, ad actus illis illius, a quibus ipsi habitus geniti fuerunt. At vero habitus infusi nullam afferunt pot. vitali inclinationem, et proclivitatem ad actus supernaturales, per quos infunduntur. Haec doctrina habetur a P. Vazquez 1a 2ae; disp. 83. cap. 1. Konink 1a 2ae disp. 6. Caiet. 2a 2ae. q. 23. art. 3. et experientia constat: namque iustificatur non subito acquirit facilitatem circa opera virtutis, sed eamdem difficultatem retinet circa opera honesta, et eamdem proclivitatem in opera vitiosa, quam habebat ante iustificationem. Confirmat quod habitus infusi praecise virtute volanti ad actus supernaturales. Hinc arguo. Esse Deificum, filium Dei, heredem etc. non est praecise formaliter posse Deum amare: ergo forma illarum denominationum non est praecise forma huius ultime.

137 Neque mihi reas, charitatem non esse formam sanctificantem ab intro, sed ab extro tantum favorem Dei per aceptum adiunctum quam, quam opinionem tribuitur Scoto in 1. dist. 17. q. 2. ubi ait, posse dici, quod in homine est aliquid, quod reddit illum acceptabilem de lege ordinaria, et illud dici acceptabile Deum quod, quia non est bonum, nisi quia acceptum. Non inquam id mihi reas, nam inferius demonstrabo, formam sanctificantem ab intro id habere atque extro Dei favores aut acceptatione.

138 Sectio 8a.

Ultima sectio versus sententiae.

Neque identifice s. charitas, habitus, sit theologica Dei dilectionis operativus, est gratia nos iustificans. Probatur secundo 1o. Nullum est fundamentum ad identificanda gratiam cum charitate operativa; aliunde sunt plura, quae suadeant illorum habituum distinctionem realem: ergo haec adstruenda est. Atque probatur, quo

ad 1am

quoad 1a. pte. 2a. ea oia theltima, inqbq gra nominatr charitas, n sufficientr explantr de charite operativa: nam gra eatenq e charitas, quatenq per illa Deq nos redd.dit dilectores suos, qdo illam nobis cofert; at cofrendo hitu charity adultivu, n reddit nos Deq dilectores suos, tumq posse diligere n e suffiens fra, qua dicatr ho dilector alterig: oq m. ho eet sul dilector boni, et mali; siqdem het potam nale dilectivq boni, et mali: g precissa poa diligendi Deum non ostituit nos dilectores Dei; tumq, qd Deq infundat nobis vire suq nale, ut amemq bonum, n e suffiens titulq, ut Deq dicatr efficere nos dilectores boni: sicut cofrendo nobis nales vires diligendi malum, n e suffien titulq, ut dicatr Deq efficere nos dilectores mali.. Si g gra debet ee fra suffien, ut dicamur dilectores Dei, et sul suffiens titulq, ut illa nobis a Deo infusa, dicamur verè fieri a Deo dilectores Dei, alio mo prestantiori ostituit nos dilectores, qm precise ofrendo diligendi vires.

2a. pars illig antq pbr. Illq differunt essentio, et munere, qua, et charitas operativa, qm charitas, et spes: at istr distam, oblatum, et muneris in theologia ocedit distne alem intr charite, et spem: g a fortiori ea distio collocanda e intr gram, et charite. Mr e certa, et Mr pbr. Spei, et charitas hent unum Deum p obto; nil ominq, qa una respit Deum, ut in se bonu; alia, ut bonum homini, ex hac diversite colligtr distio alis habitug etiq. At gra sanctifican het p obto oe bonu honestu, ut p saltum dixi. 2a. Contra n respit obtum honestum, ut p sequdum an dilecto, et a se p ducto, sd 139

Sed ipsa e prosecutio oi honesti. Contr. ipsa e actum adequativum de glaciae; charitas vero si praestet aeque facultatem diligendi Deum. Ergo si apparenter munera, et obiecta gratiae, et charitas, plus different gratia a charitate, quam charitas a Spe.

140 Obr 2. eadem de paritate anty: Nulla alia Virtus e gratia santificans: ergo neque charitas. Resp. hec ca. quia nulla e ro, cur potius identur charitati, quam aliis virtutibus. Quod vero contr affertur de inseparabilitate charitatis a gratia, fri volum fundatum e, 1°, quia etiam virtutes morales infusae inseparabiliter comitantur gratiam, et hac amissa, amittuntur, contra plationem sam; nil omnino nullus identabit gratiam virtutibus moralibus praecise. 2°, etiam collectio trium theologarum virtutum e inseparabilis a gratia. Cur ergo non identificatur gratia cum ternario virtutum theologarum? 3°, quia inseparabilitas fratrum; numquam contra bonam theologiam, arguit identitatem fratrum inseparabilium: sic Virtutes infusae inseparabiliter se comitantur, nam cum gratia se exunt; sine gratia se abeunt; nec tamen illarum solam inseparabilitatem in argumentum sumimus illarum identitatis; imo ex diverso obiecto, et munere unamquamque virtutem moralem distinguimus realiter ab alia.

141 Obr 3°. quia, et charitas producat actum, qui praesupponit fidem, et imperat actus aliarum virtutum, non inde sufficiens argumentum ducitur, ut dicatur, charitatem esse fundamentum, cui debentur virtutes intuales, et reliquae pertinentes ad volatem: quo fundamento non nulli ducuntur, ut sibi persuadeant, charitatem esse santificantem fratrem: Ut: nam idipsum posset dici de Spe: Spes enim habitualis producit actum Spei erga Deum, qui necessario supponit fidem divinam, id quod strictiori ratione, quam charitas: nam cum charitas feratur erga Deum, ut in se.

uise bonum, attingit objectum cognibile nali lumine: at cum Spes feratur in Deum, ut supernale obj. bonum, Deum attingit ea ratione, qua nequit attingi nali lumine, sed tantum lumine fidei. Praeterea amor Spei, est amor finis, ut finis, qui nario, saltem implicite, vel virtualiter includit amorem mediorum. Licet vero Spei mia sint aliquae virtutes, dubitari non potest, quin Spei aliquis imperari possit actus reliquarum virtutum; non ex hoc praecise cap. dicere, Spem esse habitum, cui debeantur, et fidei, et reliqui habitus infusi; neque ideo dicere, habitum Spei esse radicem omnium habituum infusorum; neque ideo dicere, Spem esse formam sanctificantem: quia neque dictum est de charitate.

Sectio 9a

An gratia distinguatur a ternario virtutum theologicarum?

Sunt, qui existiment, gratiam sanctificantem nihil aliud esse quam fidem, spem, et charitatem; ita, ut hae tres virtutes collective sumptae animam iustificent, quin aliqua illarum seorsim sufficiens sit iustificare. Ita docuit Vega. lib. 7. in trid. cap. 5. et Cardinalis noster Belarmi. lib. 1. de gratia, et liber. arbitr. cap. 6. §. 1o. Concilium trid. hanc eamdem sententiam videtur indicare: nam, sess. 6. quamvis a. Nobis dele statuit gratiam, et veluti inter relatas sententias seligit versionem, dum loquatur de identitate illius gratiae cum habitu charitatis: postea vero inter explicandum suam sententiam, gratiam producit, quae sponte formam adeaquatam nostrae iustificationis dicit fidem, Spem, et charitatem. Suppono a. rem inter catholicos certam, neque solam fidem, neque

neq. solam Spem, neq utramq sul ee eam adeqtam
rine iustificatiy; cum eę virtutes perseverent in hoc pe-
ccone. Asserit q prędicta sa, cuiusmi hitų ee partiales
et frales cas rine iustificatiy; adeqtam vo 9 surgere ex
triplici hitu operativo.

143 9 traria tn. sa conor e, quam de-
fendunt Suarz. lib. 2. de iustifa. cap. 9. Rigal. disp.
ult. de Gra habituali; sect. 3. n 38. et Religiosi
coitr. Cumqbq sit 1a. 9clo. Effq frales grati, et iusti ne-
queunt provenire a ternario n virtutu theogalium
fr., quia precise s virtes theogicę. Prr 2clo. 1. hitq
illi tres so. 9ferunt aie vires intras supnales ad cre-
dendum, sperandm, amandq q; he precise vires n
9stituunt fr. subtum Deo gratum, et iustum: q huiusmi
effq grati, et iusti n proveniunt precise fr. ab illis tribq
virtutibq. Maior e mihi certa, et suggitr ex m. de ha-
bitibq. Min vo fale 9stat, nam gratum ee subtum
Deo, et intre acceptabile ad amiciam ethicam, quę secum
trahit oem bonoru coicationem amico, imo, et maioru
pro amico penssione, n potest 9sistere fr. in eo precise
qd, sit, subtum sedo vires sufficientes credendi, sperandi,
amandi q, ut pt exemplo desumpto ex humin: qui m. illa
estimaverit sufficiente titulu, ut hoem ignotu in suoru bonoru
coicatne admittat, et, ut plurima pro illo ppetiatr mala
q, sit, ho ille in via occurrerit potest regi credere ab
eo sperare, ipsum q diligere. Nullq pfecto: si q nullq
e dignq amitia ethica suma precise pr ea, q. potest fem spem
et dilectne a alium hoem here, cui diceremq dignum

remum de amicitia D. ethica, qui potest credere
Deo loquenti, ab eo sperare, ipsum que diligere?
... illo praecedens, ita 144
e mihi efficax, ut extrius ignotescat, et tam ame
formidine, excludat. Eadem peto a te quicum-
que oppositae opinaris, an aliquo te rapi censeris in al-
terius amicitia adscriptam, ut omnia tua bona in illum
effundere, et pro illo omnia mala perpeti statueris, eo
solo motivo ductus, quod ille poterit te amare, quamvis nunquam
amaverit? Certe, si ita prodigus es amoris, nullus
non homo te traher in suam amicitiam; nullus enim non illa tria
potis est quae te exercere, scilicet, et tibi credere, et a te spe-
rare, et te diligere. Si ergo, neque traheris in alterius
amicitia, neque te prudenter trahi ex eo praeciso titu-
lo putares, cur infinita Dei amicitia in illo praecise
titulo sufficienter fundari putas? Cur Deum pru-
dentissime trahi in hoc amore, et amicitia ethicam,
qualem explicuimus, affirmas ex eo solo motivo, quod scilicet,
homo possit Deum amare, ei credere, ab eoque sperare?
Obiectio 2o eadem conclusio.
Gratia sanctificans non est collectio omnium virtutum etiam morali- 145
um infusarum; ergo neque est adaequate collectio trium virtu-
theologicarum. Probatur sequela consequentia: quia non est maior aliqua ratio, cur praedicatum
dicatur, in sola collectione virtutum theologalium situm esse ad-
aequatum complementum quam non in collectione complectente omnes virtutes
infusas, tam morales, quam theologicas. Si enim spectetur
complementum pulchritudinis supernaturalis, et amabilitatis pravae, quae con-
ferri debet animae a gratia sanctificante; certe non solo pul-
chrescit animam theologicis; sed etiam virtutibus moralibus.
Si spectetur complementum adaequatum cum Deo, tamquam cum fa-

1ª rega morum, certè, si adequatr subtum pr virtutem operativam, mihi certum ē, n̄ adequari unalitr cum illa rega per solam fidem, spem, et charitē: nā illa rega plurima alia prescribit, quæ donantr per virtutes morales. Ergo hæ insuper virtutes nariò petuntr ad unale adequatæ subti cum 1ª rega morali. Denique huc trasferenda sūt ea functa, quæ in supe rioribꝰ docuimus, grām sanctificantē n̄ eē operativam.

146 Sit 2ª ssio. hitꝰ predicti n̄ sūt rr., et identicè grā sanctificanꝰ. Hæc ssio pba iisdem argis, quæ sectæ prima antē quatum reiniquum, grām n̄ eē rr. idem cum charitē operica, quæ referenda n̄ iudico. Hic referendæ fuerint, et refutandæ opiones aliæ, quæ habituale grām ostituerunt in multitudine plurium habituum. Sotꝰ lib. 2. de nā, et grā, cap. 18. voluit, formā nræ iustificationis eē collectionē trium virtutum, fei, spei, et charitē, et simul grē habitualis, qm indicat eē 4um hitum rr. à tribꝰ illis distum. Lor 1ª disp 16 de grā sanctif. docuit, formā adequatā nræ iustificationis ꝯpleti charitē, et grām, quos reputat eē hitꝰ intr se rr. distos, et utrumq. requiri pr effm nræ iustificationis. Sd, quæ hos authores moverunt facilē dissolvi possunt ex iis pritꝰ. quæ in hac dispe tradidimꝰ, et eos ex pfesso refellerē nec vacat, nec si vacaret, liberet.

Disputatio 4ª

An grā sanctificans sit nā in ordē supernali?

Sectio 1ª

147 1ª Discordantes opiones theologorum.
1. opinio affirat. fuerr P.e Ripal. 2o tom. de Ente supr

Supernali dup. ult. Sect. 6. n. 85. quem spectate nomino, quia reliqui auctores potius hanc rem supponunt, quam disputant. Probatur 1.o ex communi theorum suffragio. 2.o ex testim. Sacrae Scripturae et Patrum, quae docent, gratiam esse quamdam participationem naturae divinae. 3.o ex iisdem locutionibus Scripturae, et Patrum, quae tribuunt gratiae rationem filiationis adoptivae: si enim nascimur ex Deo per gratiam: ergo per gratiam accipimus naturam similem naturae Dei parentis. Audiatur Prosper lib. de Vocatione Gent. cap. 18. Origo itaque verae virtutis, quae iustitiae in regenerationis est posita sacramento, ut ubi homo renascitur, ibi etiam ipsarum virtutum exitus oriatur. Ecce gratia est origo omnium virtutum. Est ergo natura in ordine supernali. 4.o Gratia distinguitur a charitate: ergo est radix tum charitatis, tum etiam aliarum virtutum: non enim potest assignari quid, si distinguatur a charitate aliud munus, quam munus naturae, seu radicis facultatis in genere supernali. 178

Has quatuor rationes iterum confirmat, et illustrat. Iustitiam habitualem se habere instar naturae in genere supernali, non est aliud, quam esse radicem nectentem sibi virtutes infusas, et operationes ipsarum cum reliquis gratiae donis, etc. at hoc re vera competit iustitiae habituali: nam cum eius sit constituere hominem iustum, et conformem regulis morum, amicum et filium Dei, vendicat sibi rationem virtutis, qua homo, ut iustus morum honestate seletetur, ut amicus Dei obsequia exhibeat amicorum communioni propria; ut filius Dei actionibus suis referat Patrem; ac tandem hereditate eius potiatur. Etenim status superior, in quem evehitur, et transfertur homo per gratiam, exigit peculiares actiones, et facultates supernales proprias illis, sine quibus imperfectus, et otiosus exeret. Pro praecitatis authore. Neque vero ipse non dubitat temeritatis reum arguere, qui gratiae denegaret munus naturae in ordine supernali

149 Qa opinio e nativa, eam exgregie tuetr P. Konink 2a 2e. disp. 21. dub. 7. n 75. Pot. L. gra in virtum dn. se here instar ne, q virtes substentat, sut n. suas poas, l. q p virtes infusas operatr, sut na substialis operatr per suas facultes vitales. Neutrum horum potest dici: q cum gra inhereat immdte aie, neqt ee subbm substentivus virtum, que inherent immdte poijs. Neq. 2um dici potest: n m. dm e, qd gra per virtes creatr operat, aut amat, sut na substialis per suas poas intelligit, amat &c. Quare n so. de falso n datr; sd nec dari potest, ut pote impoli gra, que rñu virtbus infusis se heat instar ne rñu suarum poarum.

150 Qd si dicas instar Konink eam gram se here instar ne, q nam elevat ad qdam ee supnale, reddit q nam pportionata, ut recipiat hitus infusos et p eos operetr, ac ptr. suggitr gra ante virtes, sut aia ante suas poas. 2a 1o e. q sic n se heret gra potius per mum ne, qm p mum dispois: huius m. e proprium reddere subtum aptum ad recipienda ulteriores fram. 2o inde sequeretr, virtes n posse in nobis, saltem mo 9nali, et sin novo miculo, exere, aut operari sin gra habituali; q plane falsus e: nam fei, et spei, neq in sua infusione, neq. in sua 9servae, aut operae degent a gra et sic charitas nobis infunderetr sine gra, e que nalitr exeret, ac operaretr, ac mo exit, et operatr. Hinc P. Konink, exgpys. ita 9cludit, n satis posse explari, aut etia 9cipi, quã roe poli sit gra, que rñu virtum se heat, ad eum mum, quo na rñu suaru poarum.

Sect. 4. Præmissæ ad vera 9clem eliciendam

46

Cmo 1o. gratiam iustificantem non esse radicem physicam habitum infusorum, neque concurrere immediate cum virtutibus infusis ad ipsarum actus eliciendos. Unde in hoc gratia non emulatur gratiam naturam substantialem, quae radix est physica suarum potentiarum; neque emulatur animam rationalem, quae naturaliter debet concurrere immediate cum potentiis ad actus vitales, quamvis potentiae non distinguantur ab anima. Haec conclusio a nobis abunde probata relinquitur disputatione 2. inquam meorum auditorum remitto, ne actum iterum agam. 151

Pono 2o. gratiam non recipere in se virtutes infusas, neque cum illis operantur, ut ipsas, tanquam per instrumenta, producat gratia gratiam operari: quamvis per operante fidei, non dicitur gratia credere; sicut neque operari dicitur, aut amare, dum habitus spei, et charitatis se exercent. Haec conclusio sufficienter probatur a nobis, quibus Kenink suam sententiam tuetur. Unde licet inferre legitima illatione, gratiam non emulari naturam substantialem in hoc munere, quod, scilicet, natura sit subiectum passivum male et sustentativum suarum potentiarum, neque etiam in hoc quod natura substantialis operatur ad potentias suas, tanquam ad connaturalia, et congenita, sive coniuncta instrumenta, quibus operantibus, etiam natura dicitur operari. Haec veritas adeo nota est, ut etiam admittatur a Patre Rigai. 152

Pono 3o. Virtutes infusas non ita naturaliter connecti cum gratia sanctificante, ut naturaliter et sine miraculo existere nequeant sine gratia. Haec conclusio probatur ex fide, extra quam fides, et spes manent in hoc peccatore sine gratia sanctificante; idipsum potuisse accidere charitati mihi est omnino verisimile, si charitas nil aliud est, quam virtus operativa caelestis. Probatur gratia connaliter 153

hoc e, sine mirac(u)lo potuit exere sine virtutib(us) infusis: Pr(obatu)r q(ui)a de facto exit (con)naliter in viatoribus sine lumine gl(ori)ę, et in beatis sine fide, et spe (secundu)m communiorem sententiam: (er)go etiam potuit sine reliquis virtutib(us) exere sine miraculo, quantu(m) e(st) ex parte gr(ati)ę. Unde etiam licet inferre, gr(ati)am sanctificantem n(on) postulari natam substantiale in ea mutua exigentia et connexione, qua neq(ue) substantia potest naliter exere sine suis potentiis vitalibus, neq(ue) istę sine substantia (con)servari, n(is)i per miraculu(m) possunt.

153 Dico 4.° gr(ati)am n(on) e(ss)e essaliter tum ens in genere supernali excluderis essaliter aliud tum, cui debeat(ur) aut deberi possit. Etiam hanc (con)clusionem approbat P. Rigal., qui n. 88., docet, gr(ati)am habituale(m) in Xpto D(omi)no supponere unione(m) hypostaticam. Pr(obatu)r sc(ilice)t. Gr(ati)a habitualis potest presupponere aliud tum ens supernale in subiecto, cuius digniti, et excellentię ipsa tribuatur, ut fit in Xpto D(omi)no, (secundu)m probabilem sententiam, docentem, gr(ati)am habituale(m) (con)ferri humaniti Xpti D(omi)ni ex merito ante unioni hypostatice: n(on) (er)go e(st) gr(ati)a essaliter tum ens in genere supernali. Pr(obatu)r 2.° Gr(ati)a habitualis supponit in subiecto adulto fidei habitum, et spei: q(ui) n(on) e(st) tum ens in ordine supernali et genere. Ant(ecedens) supponitur ex probabilioni s(ententi)a docente, habitu fidei, et spei ante iustificationem infundi, q(uan)do, sc(ilice)t, homo adultus p(ro)priis actibus fidei, et spei sese ad iustitiam recipiendam ante disponit.

154 Dico 5.° Gr(ati)ę, ut gr(ati)a e(st), debito (con)gruitis moralis debentur habitus infusi, dona Sancti Sp(irit)us, auxilia supernalia, et reliqua o(mn)ia beneficia gr(ati)ę. Hęc positio optimè prob(atu)r à P. Rigal. sect. p(rae)senti ultra rationem ibi adductam addo aliam ex meis p(ro)priis. Gr(ati)a, ut gr(ati)a e(st) qualitas allectiva dei (com)placentię, et amicitię ethicę, quę movet ad summa bonorum

bonorum connaturale: quod talis est gratia, ut consequenter illius intuitu Deus infundat animae thesauros omnes divitiarum supernaturalium: quod consequentissimum est, ut homini, sic supernaturaliter decorato, et spiritualiter pulchro praesenti conferantur a Deo habitus infusi virtutum theologicarum, simul et moralium, dona Spiritus Sancti et quaecumque alia gratiosa beneficia.

Hinc infertur 1.° cur lumen gloriae debeatur gratiae sanctificanti, nihilominus connaturaliter exstat gratia in homine viatore sine lumine gloriae. Imo, licet gratiae sint debiti habitus incompatibiles, quales sunt fidei habitus et lumen beatificum; si in debito connaturalitatis, et exigentiae physicae deberetur gratiae habitualis fides, eodem debito connaturalitatis deberetur exclusio luminis beatifici, et est contra S. Thomam 1.a 2.ae q. 110. moralis consequentia debentur haec dona gratiae, hinc est, quod quia arbitratu divino comitetur gratiam fides pro statu viae, et lumen beatificum pro statu Patriae; et quod connaturaliter, quando [illegible] exstat gratia sine lumine; quando etiam sine fide. 2.° infertur. Cur gratiae non debeantur haec dona, ut radici morali: nam, ut esset radix moralis, necessarium erat, quod omnia alia dona tribuerentur intuitu gratiae, ut praeexistentis in subiecto; at plura dona conferuntur subiecto intuitu gratiae, non praeexistentis; sed obtinendae, vel extiturae, vel, ut exstat; sicut multa donantur auxilia vocantia, habitus fidei, et spei: quod gratia non est radix etiam moralis omnium donorum gratiae.

Sectio 3.a Duplex conclusio verae sententiae.

Dico 1.° Gratia non est natura in ordine supernaturali. Conclusio deducitur legitime ex quinque positionibus firmatis sect. praeced.tis Probatur 1.° Ut gratia sit natura in ordine supernaturali respectu virtutum, sicut anima est natura in genere naturali respectu suarum potentiarum, debuit gratia esse 1.° radix physica habituum infusorum essentialiter, et homo est, essentialiter ex-

excluderet aliud tum ens in genere supernali: deberet naturaliter petere ejus habitus; sicut anima potentias vitales, ita, ut sine illis exercere actionem miraculo non posset. Deberet respicere habitus infusos tamquam connaturalia intra suarum operationum, quae ipsa moveret, et quibus operantibus, ipsa diceretur operari. At haec omnia non conveniunt gratiae respectu habituum infusorum, ut patet ex probatis praecedentibus: ergo gratia non est naturalis in genere supernali. Maior probatur: quia per illa gratia constituitur substantia animae in esse naturae respectu suarum potentiarum.

151 Solvitur secundo. Si haec omnia demus quae sanctificanti solum, in illa relinquitur unum gradum, in quo possit aemulari naturam, scilicet, quod ipsi debeantur habitus infusi; at hoc gratum non sufficit, ut gratia dicatur naturalis in genere supernali: ergo non est. Maior est certa. Minor probatur: tum quia quies solum debito congruentiae debentur reliqui habitus: hoc autem iuris genus ad hendos habitus infusos, non sufficit, ut dicatur naturalis; haec enim iure exigit connaturales expoposcit potentias: tum quia fortassis per se debentur etiam reliqui habitus debito congruentiae morali; cum enim proprium sit operari tendere in finem ultimum supernale hominis, debentur propter eius dominio media in eum finem naturalia, quales sunt aliae virtutum, et consequenter habitus generis; ut potentiae qui roborant potentias ad ponendam media consequendae beatitudinis. Quis autem neget, congruentissimum esse, ut appetitui in finem associetur intra facultatis mediorum illius finis obtinendi? tum denique quia merum ius ad aliud extraneum non constituit rem, cui alia est debita in esse naturae. Nam ultime dispositio ad formam debetur debito naturalitatis formae; et tamen ultima dispositio ad formam substantialem non est naturalis respectu formae substantialis, quae ipsi debetur. Illustratur

152 ad praecedens. Gratia sanctificans nequit esse naturalis, quia aemuletur naturam in aliquo gradu, quod non est ita proprium naturae, ut non reperiatur in aliis rebus, quae non sunt naturae; at gratia sanctificans solum aemulatur

nam in grato coi, et ne, et n ne: q gra sanctificans n e
na in gere sup nali. Maior e oio certa, et pt manifesta
inductione. Imitari substiam in grato coi sufficie, et acu, n
e sufficiens caput, ut res dicatr ex eo grato potius substia,
qm accens; idemq in reliquis directionibus videre licet. Minor
pba. Exigere virtutes infusas e gratum coe, quoad ex-
igere ne, et n ne. Pt pt; exigere m. aliud n eqquiu,
et spetiale ne gratum. Ultima dispositio exigit fram. Accens
exigit substram. Quantitas extensione. Addo, etiam fan-
tasys, charitas exigit fram, et reliquas virtutes. Dico 1o licet
ois na exigat suas proprietes, hoc tn, qd e exigere aliud,
coe gratum e ne, et n ne: q licet gra exigat virtutes, n
ex eo precisse titulo potius e dicenda gra, ee na; siquidem
in eo grato n plus imitatr gra nam, qm n nam. Id q
additr, sct, gra debere virtutes tamqm radici fauie, iam
impugnavimus.

Dico 2o. Quamvis gra sanctificans eet 159
radix physca 1a omnium habituum supernalium, et consequenter, quamvis
eet na, li, ad intran ne se haberet in linea supernali, n
ex eo precisso capite sufficientr constitueretr in ee gra sanctificantis.
Conclo haec firmata maet ex superioribus, quae scripsimus ex disp.
2. et 1., in qbus constituimus conceptum gra adequatum, ut e gra
gratum faciens, et iustie, ut e iustia iustum faciens
subiectum. In iis a. conceptibus neq. includitr conceptus radicis re
habituum infusorum, neq. conceptus habituum infusorum eo conceptus grae, et
iustie includit. Vide etiam, quae diximus disp. 2. exclu-
dentes habitus operativos a rae fram, quam grati, et iusti
reddimur. Iam facile argumenta contraria solventr, quae pro 1a
opinione confecta sunt initio sectionis 1e. 160

Contra tu dic, plura tra-

stare theorum suffragia pro ea nomenclatura, qua nuncupatur gratia naturalis in genere supernali. Ad 1um, ita frequenter loquuntur theologi, non ita frequens est locutio illa apud scotistas, et reliquos DD. qui gratiam a charitate operativa non distinguunt, hi enim cum haberent aliud munus notissimum, quod gratiae tribuerent nempe esse dilectivam Dei, illius ignoti muneris non supernalis non meminerunt. Ad 2um theologi ad manus non haberent effectum formalem, quem gratiae tribuerent, illam distinguentes ab virtute operativa, recurrerunt ad illud munus non supernalis. Ad 2um vero dixi proxime sequenti, ubi ostendam non esse necessarium, quod gratia sit naturalis supernalis, ut sit participatio Dei. Ad 3um vero in disputationibus subsequentibus, ubi ostendam, nil prodesse pro filiatione iusti adoptiva, quod gratia sit naturalis in genere supernali. Ad 4um, respondi disputationibus praecedentibus, ubi dedimus proprium munus gratiae sanctificanti, quamvis non sit naturalis in ordine supernali. Ad illustrationem quatuor rerum praecedentium, dic, eam sufficienter ostendere, quod gratiae anne-
16 ctantur omnes habitus infusi titulo consequentiae cuiusdam, et decentiae moralis: at, quod gratiae annectantur omnia dona supernalia, tamquam radici tanquam in ordine supernali non probari; ostendimus autem non sufficere, ut gratia sit naturalis, quod ipsi annectantur omnia dona supernalia; sed ulterius requiri, quod annectantur tamquam radici essentiali in illo ordine; hoc est essentiali excludenti aliam radicem priorem, quae satis dicta in decursu totius disputationis.

Disputatio 5a

An gratia sanctificans sit participatio formalis naturae divinae?

Disp.° 5.ª

An gratia santificans sit participatio specialis naturae divinae

Suppono, ut certum apud omnes, gratiam santificantem esse donum quoddam, per quod spiritualissimo, et elevatissimo titulo, participamus Deitatem, sive in Deitatis consortium admittimur. Ita theologi cum D. Thoma prima secundae q. 110. art. 2. et q. 112. art. 1. et 3.ª parte q. 2. art. 10; et interpretes sacri eloquij ad illa 2.ª Petri 1.º per quem maxima, et pretiosa nobis promissa donavit, ut per haec efficiamini divinae consortes naturae. Difficultas controversa est, in quonam consistat participatio haec peculiaris divinitatis. 1.ª

Sectio 1.ª

Opiniones theologorum proponit.

Ut aliquid sit participatio alterius entis, necessarium est, quod ab illo producatur, unde, licet lapis sit lapidi similis in natura, non ideo lapis participat ab alio lapide naturam lapidis. 2.º requiritur, quod ens productum ab alio simile sit, analoge saltem, in aliquo gradu proprio producentis, ut dicatur illud gratum ens productum participare a proprio suo producente. Ideo homo dicitur participare a genitore naturam humanam: quia natura humana est eadem per convenientiam formalem in utroque. Sic scientia creata est participatio scientiae, et amor creatus participatio amoris divini: quia amor, et scientia creata, et producuntur a Deo, et conveniunt saltem analoge cum scientia, et amore divino. Haec productio, et convenientia entis producti cum suo proprio producente est participatio formalis, qua productum participat sive naturam, sive esse aliquod producentis. Et de hac participatione formali sermo est in praesenti: nam participatio virtualis est productio unius entis ab alio citra omnem convenientiam producti cum producente; unde.

10.3

Undè inaequalitas bruti e tantum virtualis participatio Divini esse: quia esse innobile, quod auget tantum à Deo, non praecontinebatur formaliter in Deo; sed tantum virtualiter; alij vero sunt participationes etiam formales, qui in decursu disputationis explicabuntur.

164 Prima sententia docet, gratiam sanctificantem non esse physicam formalem participationem naturae divinae; sed tantum moralem unionem animae cum Deo; quae moralis, et affectiva unio explicatur, esse conformitas voluntatis humanae, divinaeque, quae cuius per gratiam excitatur, atque movetur homo ad efficienda opera virtutis totius conformia beneplacitum divinae voluntatis. Fundamentum huius opinionis unicum est: Per hanc unionem moralem voluntatis humanae, et divinae sufficienter explicatur testimonium Petri Apostoli, ex quo theologi deduxere, participari Deitatem ab homine iusto. Imò idem Apostolus videtur explicuisse nomen consortium divinae naturae per exercitium omnium virtutum; statim subinfert: fugientes eius, quae in mundo est, concupiscentiae corruptionem etc. ut legatur integer textus.

165 Secunda sententia docet, Deitatem ipsam participari per gratiam, quatenus omnia praedicata Deitatis eadem non singula, et singularia quae sunt in Deo, sunt in ipsa gratia quoniam est quoddam diminutum. Quod dictum non fale intelligile sic explicant. Sicut lapis totus exit in specie intelligibili lapidis, sive impressa, sive expressa, quae species est esse diminutum lapidis: ita Deus totus exit in specie expressa sui, quam multi theologi concedunt, quamvis expressam negent, in Patria; in tali specie continetur tota Deitas quoniam est illius diminutum. Sed eum quoque modum in via tota Deitas quoniam omnia sua praedicata etiam entis à se improductibilitas etc. participatur à gratia: nam ea omnia praedicata reperiuntur in gratia quoniam esse quoddam illorum diminutum. Haec sententia

si tribuitr Capreolo in 2um dist.e 6. q. 1. et plurium Thomistarum. 166

3a sa docet, gram ee participaem nae ds: q imitatr aliquas pprietates nae ds, modos aut conditiones illius, quamvis n beat convenia formalem cum na dina in se talis. Ex quo resultat, q d na dina n possit praedicari de gra sanctificante. Sic m. ignis partir patr a ferro ignito 2um aliquas pprietes ignis, quin propterea ferrum possit dici ee ignis. Aia cum tribus ptiis participat quoda mo trinite personarum, qn possit dici trinitas personarum: sicq speculiv 2um D. Tham. 1a 2e q. 3. art. 6. sis participaes Beatidinis, et tn. n sis Beatido. Theogia; teste Caiet. 1. p. q. 1. art. 2., e participao formalis intae scie Dei; et tn. n e ipsa scia Dei increata. Ita q gra, q aliquas conditiones, et modos nae ds emulatr, dr. participao nae ds, qn. possit dici gra ee na dina. Pro hac sa ples ee thoistas refert Frau co. 1. 2e q. 110. art. 2. dub. 2o.

4a sa docet, gram habitualem ee 1o. et p se participaem formalem, expressiue q dine 2um ee ipsia imparticipum, et imperceptibile, independeny ab alio, et infinitum; Dario vo ee participaem formale totius trinitis. Est Vicentis Asturiensis, ne etr.e de gra Xpti a pagina 14. Curiels in Arr. 3is, Proemia unica 3. 3. et 4. Cavet. Jentaculo 2. q. 2. Pro citra Curreo in 2a dist.e 26. q. unica, et defendit a nostris Ppes, praesertim a Illmo Nunist. Frau. dub. 2. citato. Pro omniumque declaratione supplit hic author. Dina nam constitui fr. per ee Ens a se vivens vita intuali: 2o supplit, qd in hac eadem roe formalissima, sic explicata

Explata entis a se viventis intuitiv: constit formaliter supernalitas
Dei parti, et radicalis, ratione cuius Deus superat omnem
naturam creatam, et creabilem, quam scilicet Deus excedit in quantum
tum est supernali per essentiam in duabus conditionibus. Prima est,
quod sit ens a se. Secunda, quod habeat omnem plenitudinem essendi;
quarum neutram habeat creatura, cum sit essentialiter ab alio, et
habeat finitam perfectionem.

108 His suppositis sit nostra sententia:
nam gratia habet convenientiam formalem cum hac ratione primordiali
diali Dei in quantum est ens supernale per essentiam; in quantum
constituit naturam divinam, eo, quod gratia est principium cognoscendi, vi
vendi, et amandi Deum, in quantum est obiectum supernale
Christus. Unde de habente gratiam dixit Christus Dominus, quod fiet in
eo fons aquae salientis in vitam aeternam; idest principium na
turale inclinantis in finem supernalem: ita, ut, tam
de gratia, quam de natura divina praedicetur formaliter analogice Deitas
ratio. Haec enim est vera, et formalis praedicatio: natura Divina est
Deitas, et similiter haec, gratia est Deitas, cum hoc tamen dis
crimine, quod natura divina est Deitas, et supernalitas per essentiam;
gratia autem est Deitas, et supernalitas participative. Unde
et habentes gratiam dicuntur Dii, et Filii Dei. Haec fere
ad verbum desumpsimus ex Araujo: nec libuit, nec for
tasse potuimus in commodiorem methodum redigere.

109 Secunda
docet, gratiam esse participationem naturae Dei, ut est diffusiva sui
Hanc sequuntur, qui gratiam a charitate non distinguunt.
Tertia docet, gratiam esse participationem formalem Deitatis Dei
attributum praecise formale sanctitatis Dei. Fundamentum est,
quod sit amor creatus participatio est derivata ab increato a-
amore

amore, et cognitio creata à cognitione divina; ita minus sanctitas creata erit participatio derivata à primo fonte sanctitatis, sive à sanctitate increata. Hanc sententiam docet, gratiam esse participationem physicam, et formalem naturae divinae, qua vita divina est. Est Magistri Alvarez, lib. 3. de auxiliis disp. 64. et 9a.

150 Hanc defendit à Pater Suarez, qui lib. 7. de sanctificatione hominis cap. 1. n. 30, et 31., ita eam explicat. Vera excellentia gratiae, qua dicitur esse singularis participatio naturae divinae, est: quia cum natura divina sit quaedam intellectualis natura altioris ordinis, quam sit, vel esse possit ulla substantia intellectualis creata; hic gradus intellectualis altissimus divino quodam modo participatur per gratiam habitualem; quo quidem modo à nulla substantia creata participari potest per se ipsam, vel per potentiam connaturalem sibi. Divina enim essentia, ita est elevatum, et excellens obiectum, ut à nulla intellectuali creata natura videri connaturaliter possit, nisi à seipsa. Ecce gradus intellectualis altissimus competens naturae divinae participatur à gratia sanctificante: nam huic connaturale obiectum est Deus, ut est in se, et consequenter connaturale est intueri Deum, ut est in se. In super in hoc ordine intellectualitatis quidam habitus sunt, ut gratia proxima, et quasi potentia elicitiva, et hi sunt participationes naturae divinae, non, ut sub ratione naturae consideratur, quia ut habet rationem intellectus, aut voluntatis; et ideò praeter hos habitus connaturaliter debet dari aliquid, in quo illi, tamquam in natura, et essentia connectantur, quem gratiam sanctificantem per Antonomasiam vocant Theologi. Huic ergo habitui illa peculiaris participatio naturae divinae, ut natura est, quia participat proprium illum intellectualitatis, non, ut proxima virtus; sed ut radicale proprium omnium virtutum, et actuum illarum; quod propriè spectat ad naturam, ut natura est.

Sectio 2.a

Notationes praeviae pro Vera Sententia.

171 Notandum est 1.° vel 4 aliam esse participationem Deitatis formalem per modum unionis, aliam per modum expressionis imaginis proprie, aliam per modum similitudinis, et imitationis. De his omnibus in praesenti disputo. Prius tamen expedienda quae est de participatione imitativa, postea vero de Unitiva, et repraesentativa disseremus.

Notandum 2.°, quod participatio imitiva versatur inter effectum, et principium producens, dum sit quod tum in actione, vel processione physica, qua effectus a suo principio accipit esse, tum in convenientia formali sive univoca, sive analoga, qua convenit, et consequitur qua idem est formaliter esse effectus, cum esse perfectivo principij. Ratione huius convenientiae, unitatis formalis dicitur effectus participare talem productionem formaliter a suo principio; vel potius principium sua perfectioni formalis participem reddere effectum: non quod eadem numerica, et singularis perfectio principij sit in effectu; sed quia eadem specifice, vel generice sit cum principio et effectu. Sic filius in humanis dicitur participare formaliter naturam sui genitoris, quia natura humana, quam accipit filius a Patre saltem unice, et specifice eadem inerat Patri.

172 Notandum 3.° plures perfectiones creatas, etiam naturales esse formales participationes Dei, sive naturae divinae, sive etiam attributorum divinorum: nam creatura vivens participat a suo principio, scilicet, Deo, vitam; cum a vita haec cum sit formaliter perfectio formalis vitae inest Deo formaliter, utique creatura participat formaliter a Deo vitam, quam habet, sive vitam Dei: quae quidem locutio, et phrasis clarioribus terminis reddita, scilicet, homo participat a Deo vitam; aequivalet huic: homo accipit productione sua a Deo vitam eamdem formaliter cum vita Dei. Similiter haec ergo, vita haec est participatio vitae divinae, aequivalet huic: haec vita producitur ab illa, et est

sit eadem cum illa. Fr. inqm, e eadē, eā identite, seu uni-te
quā dgtis univoci pgriām ēe, ll. saltem anologi, oēs logi noverunt.

Notandū ē 4º. qd Deus, ut Deus 153
ē, sivē, ut ens infinitus, imgdūitum, indegens ab alio in ahaūō
vero sū ē gartigalis etiā hoc gēre gartigaōis, de quā loqmur
in presenti: nam Deus, ut infitum ens, ē ens sūm su caetero-
rum oīum entium, sūm q. piūm difundens perfeltionem
in oēm aliā entitem perfeitionis capacem: q.a Deus, ut Deus
gartigalis ē, hoc ēst, ut Deus ē petens ē perfeitrin suarū
gartigem reddere creām. Pt pa: nam ens gartigale ē
fons saris diffusivs sui, ā quō derivatr oīs perfeitio,
infitum ens ē hēns insē eam perfeitionis pleniūdine, ut verè
possint res oēs creatae de illo clamare, de plenitudine eius
nos oēs accepimus. Ptº in hoc sū verum ē, qd Deus, ut infitum
ens ē, gartigalis ē. Undē hec ppº. dupplēm sūm hēt. lg
ē, Deus, q.a infitūm ens ē, gartigalis ē, et diffussivus
sui ē. Et in hoc sū verissa ē ppº. Dg sui ē, Deus coicare
potest crēs, qd sit infitum ens, sūt ipse ē, et in hoc sensu est
falsa ppº. q. infinitas Dei ē incoicabilis crēs; hoc ē, infitas
nequit ēē gratum cōe Deo, et crēs.

Notandū 5º. in hoc ge- 154
rē gartigaōis duo includi: sūm, pcessione unius entis ab
alio. 2ūm oveniam fmālem, sive unite fmāle entis pro-
ducti cum pāio pducente, Prām pcedere ā Deo, n est
dubium. co. o. q. reducitr q. ad sintudinem qm heat grā
cum nā diñā. Cum ā. siltūdo ōsistat, ll. saltē afferat
oformite duplis extrēmi; qdoqunq grā di. gartigare
sit, hoc, ll. illud gratum Deitys, duo videnda st. Pū, an
illud gratum in grā sit: si.m. gratum alīqd Deō n sit,
in eō, quamvis detr in grā, nequirit grā ovenire cus Deo.

c.º.

Si. ā. ē 3ᵒ. gratum aliqd sit in Deo, qd ñ sit in grā, rāe illiꝰ, nequibit grā cōicare, l. participare Deitē. Et tandem si aliquid Deitꝰ, neque insit grē, nequibit ā fortiori grā rōe illiꝰ Deitē imitari. Hæc sũ certa.

175 Notandm̃ 6. nullum gratum dinũ, quā dinũ ɔvenire fr. creꝰ, nullũ q. gratum creatũ, quā creatũ ɔvenire fr. Deo. Pbatũ hæc: q gratum dinũ, quā dinum ē in Deo rō differendi ab oĩ ñ Divino; ē q. quā dinũ rō differendi ab oĩ creato. Silr. rōe gratum creũm, quā creũ ē, ē crēæ rō differendi ab ā ñ creato: q ē rō differendi ab oĩ ñ creato sine dinõ. Ergo gratum dinum, quā dinũ, ē Deo rō differendi ā creā, neqꝫ eā rōe, ēē rō ɔveniendi; et siltr, si gratum creũ quā creũm, ē crēæ rō differendi ā Deo, neqꝫ ēē rō ɔveniendi intr. Deum, et creām. Nullũ q gratum dinũ, quā dinũ cōicat Deo fr. creꝰ; hoc ē, nullũ gratũ dinum, quā dinũ reddit Deũ sibi cōē cum creā. et nullũ gratum creũm, quā creum participat creā fr. ā Deo; hoc ē nullũ eiusmi, ità participat, ut sit sub eā rōe gratum sibi cum Deo cōe. Ex his prinꝭ, quæ iudico oĩo certa, statuendæ sũ. ɔclones seqtes.

Sectio 3ᵃ

Vera sñā per varias ɔclussiones traditr.

176 Dico 1ᵒ. Grā ɔsanctificans ē participaō fralis dē sanitity, siuē Nrē dē, quā sancta ē. Hæc colo pt ex notabili 1ᵒ, et 2ᵒ, precedentibꝰ. Pbā. Gratum illud qdultē suā participat ā Deo fr. grā, qd ē sibi cōe idatē frali, l. unitē frali cũ Deo; sed gratum sanitity accipit grā creata ā Deo, ut sibi fr. cōe cũ Deo: q grā sanctificañ ē participaō fralis dē sanctitis, quā talis. Mar ē certa, et Min pt. Nam grā sanctificañ ē vā sanctitas; atqui Deitas etiā ē vera sanctitas: q gratum sancti

ctitatis

sanctity, q accipit a Deo grã, e ipsi cõe cum Deo, et dqtr dum illud pratum a Deo accipit grã, accipit eẽ p dq, qd in Deo fr. inerat.

Dico 2º. Grã sanctifcans n e partigião {39}
dq nẽ, quia radix tãia hituum inforũ, et donorum oiũ supernaliũ. Pbo pbã. Nã diña n e radix suarũ perfectionũ, neq. grã sanctifcans e radix perfectionũ reliquarũ ordiny supernali: q grã sanctifcans n partigat a diña ña cẽ radicẽ hituũ inforum, l reliquarũ virtum ordiy supernali. Ant, quoad 1a p.te pbavi in dispg de Volate Dei, plura dicturũ in dispg de ña Dei, et attrib. Quad 2a p.te sati illud firmavimg in dispg superioribg huiy ɔtroversie. Cõa vº ligt ex notabili 5º selctionis praecedenty.

Addo tñ, q licet grã foret radix hituũ oium supnaliũ, et lt, ña diña foret radix reliquarũ perfectionũ diñarũ, adhuc grã sanctifcans n eẽt partigião dq nẽ. 1a q essa diña e impartigabis a crea, ut pratum cõe Deo cum crea, ut demonstro ɔcle 3a. 2º q essa diña n e vera radix, sd tantum mente nrã; grã vº e radix vera, et physica hituum supnaliũ. Ab ea a. qd e vº radix, et ab eo, qd e per methaphoram radix n abstrahitr rõ cõis univoca termo, nec analoga; d tantũ equivoca. Unde rõ radicis ɔpetens grã, n est eadẽ, neq. una fr. cum radice repta in Deitẽ: ut rõ hois repta in hoẽ picto n e una fr. cum ña veri hoy. Pº rõ radicis, quẽ reperitr in grã sanctifcte, n partigatr fr. a radice, quẽ reperitr in Deite: ad hoc in na rium erat, q utraq. radix eẽt una fr. Ea ptr distinctio rlis quẽ reperitr in crey, n e partigião fralis distinctionis rõy, quẽ reperitr in perfectionibg diny.

119 3.º q. mus ii, qui participamus Deitatem per gratiam ita excellenter pradicantur a Patribus, ut habentes gratiam dicantur habere Deitatem, ut nominentur Dij; atquamvis gratia imitaretur naturam divinam in esse tanquam radicis habitualis infusionis, non ideo habentes gratiam dicerentur habere Deitatem, vel esse Dij: quia illud participationis, si precissè consistat in ratione radicis tantum non est sufficiens pro explicanda excellentia gratiae, ut probatur a Patribus. Maior est certa; et minor probatur: quia illo genere participationis non participantur pratum differentiale Deitatis; sed pratum quoddam commune Deitati cum entibus creatis; atqui participando precissè pratum commune Deitati cum creaturis non dicimur habere in nobis Deitatem; multo minus per id precissè dicimur esse Dij, aut evehi in statum divinum, ut patet: homo n. hoc quod intellectualis est habet in se Deitatem, neque Deus est; etsi in intellectualitate conveniat cum natura Divina. Similiter arbor non dicitur possidere Deitatem, aut Deus esse, quamvis essentialiter habeat pratum vitae, quod essentialiter clauditur in Deitate. Ergo convenire formaliter in aliquo prato cum Deitate, non est sufficiens, ut dicamur habere in nobis Deitatem, aut esse Dij, si pratum illud non est differentiale Deitatis, sed analogicè, vel univocè commune Deo cum creaturis.

120 Dices iterum ad minorem; quod quamvis gratia foret tantum radix in genere supernaturali, et in eo conceptu radicis imitaretur naturam divinam radicem per se primum divinarum, adhuc per id precissè non sufficienter explicaretur commendatissimus ille a Patribus modus, quo per gratiam tam insigni sorte efficimur Deitatis. Probo. Ita participamus Deitatem per gratiam, ut ex conceptu precisso participationis inferatur supernaturalitas ipsius; at si precissè consistat participatio Deitatis per gratiam in imitatione radicis tantum, talis participatio, ut potest talis imitatio, non ex suo precisso conceptu est supernaturalis, et indebita naturae: nam omnis natura creata imitatur essentialiter divinam in esse radicis tantum, et consequitur illa similitudo est essentialiter cuilibet naturae

nẽ creatę cum Diña. Nam sicut nã diña ẽ non ens
ru naturum perfectnum: ita nã creata du suarum per-
fectionum ẽ lumen ens. Quaqtr in ẽẽ ne, potiq imitantr
ignis, et lapis nãm Diña; qm, grã sanctifican: na grã
n ẽ tanie nã, sut ẽ ignis, et lapis. Ecce ũ ẽ radix
laris. potiq elt ignis partiiao ne Diñę, qm grã; n tn.
pptr. igni ẽ indebitum tale genq partiiaoi. 1º genq
partiipandi Deite, qd assignatr qq a praulij Conomioq
cñ ẽ genq partipaoq; qd in se, et num dictum prccissum
partipaoq talis, sit aliquid indebitum nẽ create.

Dices iiicò, 181
imitą Dei. quã ẽ potens se intueri n posse ñ ẽẽ imitaę
supernalę Dei, quãm a ẽẽ imitaoę Dei, quã Deus ẽ poeq
se intueri: ẽ g supnaly imitatio Dei. 2º ẽ 1º. q. per
grãm talitr partipamq Deite, ut mus ipie partiq. Deite,
quò. sit, Deus ẽ in nobis, sit supnali, etiã n attentq pre-
dicatq diñq, quq partipamus. Partiiao ã. g imitaoę,
ut probavi, n ẽ ex cõptu precisò, et mo partiiaoq supnalis:
oit m. nã creata melius imitatr Diñã, qm grã: g 1º.
2º ã, q. grã n imitatr Deu, ut potente se intueri; tum
q, grã nil effacię het in intuitnę Dei: tum q, sit, aliqua
teneret, in eã n imitaretr Deum. Poã m. quã Deus potelt
se intueri; n ẽ poã fa. endi intuitionę; sd poã, ut de-
nominetr videns se; at grã n potelt denoari videñ Deu
q, sit, grã posset offerre aliqd virtq effectivę in .. i intui-
tionę, eã effacia, n eẽt imitao nẽ Diñę.

Sectio 4ª

Duplex Conclusio statuitur Verę sententię. 18..
Dico 3º implatio elt tritum, qd grã sanctificans sit-

sit partipão nẽ Dinę p imitaõe illig, siuè p ɔvenia fr̃ale
cu nã Dinã, qm ɔvenia vocamq xa Dialog, unite, et iaq-
tite fr̃ale. Pclō pbr̃. Implatio ē trorum, qd nã dinã se-
cundū qd impartipali ē, partigetr; sd, ut partigetr Dum
q nã Dinã ē, narium ē, qd partiŷetr Dum qd impartipa-
bily ē: gº implatio troru ē, qd partigetr, Du qd nã Dinã
ē. Maĩ ē certa; et Min pbr̃: nam Deq Dum Pptum nẽ
sug Dinę differt ab oi creo: gº Dum, qd ē nã Dinã ē im-
partipaly à crea p ɔvenia, et unite fr̃ale. Pt insig coa-
hęc: nam ille soluy Ppq partigatr fr. ex Diny, qui est
uniy fr. cum Pptu creo; hoc ē, qd est xo ɔveniendi Deo
cum aliquo creo, et n differendi: gº Ppto diffrali, qui
ptr.a ē imitabily à creo p ɔvenia fr̃ale in illo enty creati
cum increo, exit in Deo Pptuy impartipali à crea.

183 Confirmo,
et explo, tum Pclem ppotam, tum fundata illig. Pt en-
titay aliqua dicatr ēe partipão Dę nẽ, ut nã Dinã ē, seu
here in se Deite, n suffit, q imitetr nã Dinã in ēe nẽ, ut
sic: aliã lapis, et infima quęq. crea herent in se nãm
Dinã partipata, ut nã Dinã ē (Vide, quę dixi Notabili
4o.) Neq. suffit, q imitetr nãm Dinã in aliquo prato in
in se ipsa incluso: aliã accidy, q ens, lapis, q substãtia,
arbor, q viveny, musca, q cognẽy, aiã, q xoaly ēent parti-
paõeq nẽ Dinę, ut nã Dinã ē; et Pseqtr, qui dicunt, ex-
cella pnę ɔcessa ēe imitaę Deity, ut Deitay ē, !! nẽ dã,
ut Dinã nã ē, nil pecuniare ɔcederent gnę sanctificanti,
q in oi pronsq ente n reperiatr. Pr, ut gra sanctificany
speali titulo sit partipativa imitao, siuè partipão p imi-
taę nẽ Dinę, ut nã dinã ē, debet imitari nã Du speale
xoę taly nẽ; hoc ē Du diffrale. Atqui implat Du diffrale

distrâle, nõem assilari Deitê, cre; aliã Dum distrâle, nõe, Dveniret cu, crea: q implât, Dg igr ê nã nã participari fr. hoc ê, participaõe veritr frali.

Hinc manifestê apparet, q tam 184.
secu, trahat. Dtradicẽ, 2ª sa sect. 1. superiq memorata, qm merito P. Suarez censet hyperbolica tantu, locutione substineri posse. Cui vº participari Deum dũ ee imparticipabilem n minq repugnat, qm p duci, q ê impdicue. Nã, ab au ad poã logica ê euer illatio: unde illnã ẽe, qd au participatr, ñi euentr illudamur try, ê participabile. Pretr. superñalitas Dei tañia Dsit Xª Arauio cit. in duabq Dditionibq: 1ª q sit Ens â se. 2ª, qd heat oẽm plenitudinẽ eendi. Miru ê, qd ex hac explaõe superñality tanu inferatr, qñam Dvenire cum Diña nã insuperñalite taña, cum potiq euentr inferenau foret, qñam, que n ê â se, neq. het oẽm plenitudinẽ eendi, ñi posse Dvenire cum Deo in superñalite taña.

Pretr n capio, q de 185
Deo, et de iusto prædicetr fr. terme Deus, et q deña diña, et qña prædicetr Deitas fr. in abstracto, quang dici cum veritte possit, qña ê Deitas; cum tñ. nequeat dici qña ê Deitas pr essa: sd tantu qña ê Deitas participative. Hec inqm, dico n capio, qm Dseqtr dicantr: nã Arauio. inpponit ineê dne, Dveniã cum nã. Diña in illa nõe primordiali Dei, que Dsit in eê â se: q qña n so. potest dici ẽe Deitas participative: sd etia ẽe Deitas pr essa: na ee Deite per essa nil ê aliud, qm ẽe Deite cum nõe primordiali diña entis â se; hanc het qña: q potest dici Deitas pr essa. Ed si dici n potest qña ẽe Deitas pr essa: q n Dvenit cu Deite qña in ẽe Deitis pr essa: q neq. Dvenit in nõe primordiali, et Dseqtr neq. participat ẽe primor-
diale

primordiale Divn, nec na Dina Dum ee impartipu, et impartipale entis primordialis, et a se to. supernalis. Haec omnia ita sunt clara, ut mihi persuadeam, aliud intendisse Doctores citat. quam, quod illorum tri perseferunt: fortassis nihil aliud dicunt, quam, quod nos cone proxima stabiliemus.

186 Dico 4o. Gratia sanctificans participat a Deo plura prata non Divine constitutiva unde dici poterit, non quidem participare a natura Divina constitutum quidditativum non Divinae; sed participare aliquid esse non Divinae insufficiens ad constituendam naturam Divinam. Hanc conclusionem existimo esse intendere theologos citatos num. 4. et Patrem Suarez cit. § 5a. Probatur conclusio gratia est supernalis sanctitas; atqui supernalitas, imo et sanctitas sunt prata constitutiva apud me non Dei: ergo gratia participat a natura aliquid, seu aliqua prata illius constitutiva. Idem eorum firmare possunt, qui dicunt, gratiae deberi intuitionem, et amorem Dei. Nam Divinae debentur hi actus, et ius connaturale ad illos est pratum constitutivum Deitatis: ergo gratia habens ius ad illos actus participat hoc pratum a Deitate, et consequenter pratum aliquod Deitatis constitutivum. Hoc tamen intelligendum est, si a iure identitatis praecisio non Divinae, et iure proprii praecisio quaedam abstrahi possit hoc commune univocum iuris ad intuitionem Dei.

187 Ex hac conclusione 4a. statim infero, quod gratia sanctificans in eo genere participatur Deitate, quod imitatione non participat Deitatem titulo aliquo peculiari, quo non participetur ab aliis entibus, tum naturalibus, tum supernaturalibus: nam omnis creatura, in qua reperiatur perfectio simpliciter simplex, eatenus illam participat Deitate. Quum non bene definiri gratiam ab aliis authoribus diximus, dum dixere, gratiam esse participationem non Divinae, illico se sufficienter definivisse gratiam sanctificantem arbitrantur. Quum, quod Pater Suarez dixerit a dignitate gratiam sanctificantem esse participationem non Divinae, tamen quaerit, in gratia reperiri aliquid praeter constitutivum

Deum

Diuinę nę, D.o cclem nram ẽ, quale ẽ illud, slt. eẽ entitẽ, cui debeatr cnalitr vissio Dei. Cum ã. euẽ sit, rõe quatum ñ eẽ suffientr cstitiuũ Dę nę, fit etiã, rõe illia ñ partigari Deitẽ, p.r gĩam, ĩu, qd ẽ Deita.

Sectio 5.a

Qua ẽ Spūalis participatio Diuinę Naturę per Vnionem. 168

Iam dũ ẽ, qd in hanc veritatẽ sponte iuit aiũs, slt. iustam mia gra santifiante, participare Deitẽ, quanq alio spūali titulo, et vinculo, cuius nã difralis ultima nobis ignota ẽ, adnectit Deitẽ aię, rõe cuius nexus Deitas cũ aiã, hęc dn: consors diuinitatis, particeps Dei, et quidã Deus, et filius Deus dn. inhabitare aiam, regere aiam, possidere aiã, illiq vita tribuere, id q. fr., quaris Deus ipse sit vita quędã aię nrę. et hic ẽ spūalis ille participatio mus, qui ex Dẽta participandi Deu independentr à qrali participatis ẽ supnalis, et indebitis cuiqunq creę, et ita specialis quę, ut nullis alteri entiti cveniat ille mus participandi Deum. Vnde sicut filius Dinus participat Deitatẽ, p.r identitẽ, et humã Xpi Dnĩ p.r unione physica, substãtiali, qua minor ẽ unio, quã idãs: ita iustus eamdem Deitẽ participat p.r unione aiã, adhuc minore idãte et unione physica substãtiali hypostatica; s[e]d quę suffiat denominare iustum possidente Dei, et Deum inhabitante aiã, per mus vitę ipsius supnalis.

Hanc cclem invenio apud P. Suarez, 169 et P. ...sium, qui lib. 12. de p.r felicitate Dinus in appendice ad cap. 41. sic fatr. Notandu 3.o, cstare ex Sacra Scriptura p.r spūale gĩam, quã iustificamur, nobis dari, et uniri Spĩtum Stum, seu Spūm Dinũ, ita, ut n. sõ. in iustificatione accipiamus aliqd donum creatum; s[e]d etiã ipsum Spūm Dei

Dei increatum, qui novo m̃o incipit ēē in nobis, et nos inhabitare, ut fusè, et eruditè docet Suarez. lib. 12. de Trinit. cap. 5. n̊ 5. Et seqtibus. Curiel 2. 2ę. disp. 2. §. 4. ē q. com̃s Doctorum desumpta ex variis scrip. locis. Joannis 14. Ego rogabo P.em, et alium Paracliptum dabit vobis, ut maneat vobiscum in ęternum Sp.tum veritis, quem mundus n̄ potest accipere. Et infra de eōdem Sp.tu ait: Apud me ebit, et in vobis erit. Et infra: Siquis diligit me, sermonem meum servabit, et P.r meus diliget eum, et ad eum veniemus, et mansionem apud eum faciemus. 1.a Corinthyorum 3o. Nescitis, quia templum Dei estis, et Sp.tus Dei habitat in vobis, templum m. Dei sanctum ē, quod estis vos. Ad Rom. 5. Charitas Dei difussa ē in cordibus n̄ris p.r Sp.tum Sanctum, qui datus ē nobis.

190, Ex qbus locis, et aliis innumeris pręcept. Sessiis, manifestum ē, q. in iustificat.e n̄ so. dari nobis dona creata, s̃ etiā Sp.tum Dei increatum, ut aīam inhabitet, sanctificet, regat, tanq.m eius Sp.tus, et, ut sit ipsius aīę bonum, et opulentissa possessio, quā suo tempore beatissimè fruatr: ad hęc m. oīa dari manifestum ē ex Patrib. litt. 2o infertr, Sp.tum Sanctum nunq.m dari ad inhabitandum, n̄ iustificatis, aeq.de semp connexum ēē gr̃ę habitualis dono, qd se hēt instar dispōis, quā aīa redditr idonea tanto hospiti suscip.de, et instar vinculi, quo Deus Sp.tus aīę uniatr. Vndē benè Suar. lib. 5. de Gra cap. 2. n̊ 5o dit. gr̃am ēē vinculum intr supremum Sp.tum, et inferiorem, qd vinculum ē adeo forte, ut ētiā si Deus per impole n̄ eēt ubiq., sed tantum m̃o in cœlo, ex vi collationis gr̃ę Sp.tus Dinus inciperet de novo ēē in aīa. Ap. Sessius.

191. Eamdem dole, prius docuerat P.r Suar. lib. 12. de Trinitte cap. 5. ubi n̊ 8. statuens sēle 3.a, sic inqt. Quando Deus infundit aīę dona gr̃ę sanctificantis, n̄ so. creata dona

n̄ so. creata dona; s̄ ipsemet Diuus personâ sua dante, et aîam eius inhabitare incipiunt, et ideò talium donorum interventu Spiritus S.tus invisibilitr mittitr. Ita docent Des Scholastici, et adeo certam reputant hanc veritē. ut D. Thas 1. p.te q. 43. Art. 3. errorem appellaverit sām dicentiu n̄ dari aīe Sp.m̄ Sanctu; sed eius dona. Idē sentit Alensis. 1. p.re q. 73 membro 4. Art. 1. et alij theologi in 1.m dist.ne 14. et 15. ē q. cōis sā Patru. Rō præcipua ē, q̄ ita expressè loquitr Scrip.a Sacra, ut pt plurib. testimon. Sunt optima illa verba Pli 1.a Corinthior. 6: Memora vr̄a templum sūt Sp.s Sancti, qui in vobis ē, et quē hētis à Deo.

Explanans v.o eruditus Suarez, quonam pacto nobis uniatr 1.92 Sp.tus Ds per grām, ita inqt, Videtr ig.r mihi satis probabilitr, et propriè sentire, qui dicunt, talia ēē dona gre gratum facientis, ut vi sua, l, quasi nāli iure postulent intimam, ūnem, ac persōalē presentiam Dei in aīa per talia dona sanctificatā. Qd per hanc conditionalē optimè declaratr: si per impossibile fingamus Sp.tum S.tum n̄ ēē aliās rn. presentem intra aīam, eo ipso, qd aīa talibus donis afficeretr, ipsemet Sp.s S.tus veniret ad illā presentiā persōale, et ineā eēt, et maneret, quandiu gr̄a in ipsa duraret. Atque hac rōe, lt, nunc aliās hēat eam presentiā rōe suæ immensitatis, et ppe merito dr̄. nunc hēre illā speciali titulo rōe gre, et charitatis, et ideò merito dr̄. venire, seu mitti ad aīā, mediantibus his donis. Hec Suarez.

N̄ tn̄. ptr a pbōgg

Ex Patribus Suarez, et Lessio Veteli. Ab hoc dissentio, eo, 1.93 q assevat, grām sanctificantē n̄ hēre ex nā sua unire Deum aīæ; assero Siegtia rō, nunc esse̅ fralē spetere-

quæ-

que ex nã sua. Rõ ē, quã etiã utemur in subseqtiõn lib.
agentes de aliis effectiõn que. Hunc effum frãle dicerē
dono creato esse, et ex nã sua pole ē. Hunc effum frãle
uniendi aĩa cum Deo tribuunt Scrya, et Pres qui sanctif-
fanti. Ergo hec sequentis dñ. nã sua illu prestare. Pro
et explo. Effus fralis neqt prestari, nĩ a frã, que nã
sua illum prestet: ergo effus fralis uniendi aĩam Deo convenit
a frã, que nã sua id prestat. Ergo effus fralis eius mĩ convenit
a gña. Et con. q n ē alia frã, que sequentis dicatr nã
sua illu effum prestare. Pro iterũ; q si gña n unit
ex nã sua, d aliud aliq adiunctum que, n posse dicetr
p gñam nos uniri Deo; d pr illud adiunctum que. Atqui
Scrya Sacra de gña predicat hunc effum uniendi
aĩam Deo. Ergo hic a gña ex nã sua prestatr. In quo
dissentiam a Pe Suarez, iam explo.

Sectio 6.a

Pbr Superior dña, et vindicatr ab argumentis Patris Ripalde.

194 Superior dña duas ctinet ptes, quaru alteram indico
certam, alteram vo post prioris certitudine, oio euentes. Pa
pars ē: gña ē unio aĩe cum Deo, rae cuius Deitas existit
immediate in aĩa. Sca ē, per gñam fr. participat gña tota
Deitas, et singula eius pfectiones, etiã diffrãles, et imita-
biles. Prior pars sufficientisse expressi pbr Scrya testimoniis:
nec aliunde pbari potest, q cum sit res ctingens ptinens
ad oiñe que, et mũm, quo de facto Deus oio liberē, et li-
beraliter amicos suos ornat, et perficit, pfecto, n ex nã-
li roe; d ex revelaĉe diña innotescere potuit. Sca vo
pars, suppto priori, ē mihi euens: q unio nil aliud ē
qm

q̃m vicatio duorum Mutua, quâ extrũm unitus se totum præbet alteri: Atqui Deitas imprimere se aiæ, vicare se aiæ, et reddere aiã sui participẽ sũ tri synonimi: ergo si certum sit q̃ gr̃am unire se tota Deitas aiæ, oio evenit illae fit sũl certum ex hoc p̃rio, per gr̃am fieri aiam participẽm totius Divinitatis, et sũl oĩum Dinarũ persarũ.

Q.º pbo. Nequit 95 n ẽẽ participão Deity ea frã, quæ ẽ unitus ẽ aiæ, et spiritus Divĩ, sive, quæ intr utrumq. spũs constituit unitẽ. Illi neqt n ẽẽ unio aiæ cum Deo ea frã, per q̃m, et aĩa, et Deitas, fiunt unus spiritus. Atqui p gr̃am, et aĩa, et Deitas fiunt unus spiritus, sive gr̃a constituit unitẽ intr aĩam iusti, et Divinitẽ: ergo gr̃a, et ẽ unio Divinitis cum aĩa, et ẽ participio fralis, quâ aĩa Divinitẽ participat. Mi p̃ter testimoniis [illegible] notissis, in quo apte statuitr, ita per gr̃am aiã Deo adhærere, ut fiat unus, et idẽ spũs cum Deo, imo, etiã p gr̃am iustos fieri unus intr se, q fiunt oẽs unus cum Deo; quod de unione charitys, sive quæ illud [illegible], qd, quæ sũt eadẽ uni 3º, sint idẽ intr se. Quæ qdẽm, lt, metaphorice et hyperbolice dicantr, nũl omnis funitus physicum rent in ea unione aiæ cũ Deo, quæ ẽ gr̃a santificans. Thestimonia n allego, ne integram [illegible] transcribam.

3º pbo, et sũl 96 tacitẽ reo solutiõ, quæ nrõ discursui adhiberi poterat. Proprium ẽ amoris, et amitiæ perfectæ, unionẽ quærere, sive in unione aliqua cum amato requiescere. Atqui intr hoẽm et Deum vera amitiã intercedit: ergo etiã intercedit ea unio q̃m perfectus amor requirit. Atqui hæc unio, in qua quiescet amor ẽ distĩta ab amore: ergo pr amore, quo Deus iustum amat, ẽ ipsum intr, et iustum alia unio.

Od si hucusq. dixig e, et verg, et legitimg, q restat, facile, a quovis obtinebimg, slt, hanc unione, ee quam sanctifican-tē. singula pbemg. Et intyellat, tum Experia dstat, tu Patrų authoritate. Augusts lib. 8. de trinit. cap. 10, ait, qd aliud e amor, nī vita queda, duo aliqua copulan, l copulare appetens? Quem locum egregie illustrat D. Thā 1a. 2e. q. 28. art. 1o corp., et 1o. parte, l distinctine et supposuit, duplex, inqt, e unio amoris, e amor seipso unio formaly, e etiā unio effectiva, quatenq e cā alterius unionis, cui inhiat, in qua tendet, et appetit. Estitaque amor unio, et aliā adhuc quærit unione.

197 Eamdē Veritē docuerat Dyonisig, cap. 4. de Divin. noion, ubi vocat amore virtē unitiva; que vba, dum interpretr D. Thā q. 28. citata. art. 1. ad 2ū, sic inqt, . Ad 2ūm Dicendu, q unio tripliciter se hēt amore. Queda .n. unio e cā amoris, et hęc unio e substāly qtu ad amore, quo quis amat se ipsu; qtu vo ad amore, quo quis amat alia, e unio similitudinis, ut dictu e. Queda vo unio e essentr ipse amor, et hęc e unio qu coaptione affs. Quę qdē assimilatur unioni substiali, in qtu amans se hēt ad amatu, in amore qdē amicitę, ut ad seipsu; in amore a. concupiscę, ut ad aliqd sui. Quędam vo unio e effs amoris, et hęc e unio rlis, qua amans quęrit de re amata; et hęc qdem unio e qu convenientia amoris: ut .n. Phus dixit 2o. Politicoru. Aristophanes dixit q amantes desiderarent, ex ambobg fieri unu; s q ex hoc accideret, aut ambos, aut alteru corrumpi, quęrunt unioe, quę conveniat, et deceat; ut, slt, sul conversentr, sul colloquantr ut, slt, sul conversentr, sul colloquantr. Hęc eximig Dyonisii interpres D. Thā.

198

198. Ex qbus habes 1º, amorem, et esse effectum unionis et esse essentialiter unionem, et esse adhuc causam alterius unionis. Habes 2º unionem causam amoris esse identitatem, vel similitudinem. Unionem, quæ sit ipse amor, esse affectum ipsum, quo amans personam amatam æstimat, ac se ipsum. Unionem effectum amoris esse unionem realem. Habes 3º, hanc unionem realem, quæ est effectus amoris, esse dictam talem ab amore ipso, ut effectus a causa. Habes denique 4. intentum propositum, scilicet, inter Deum, et iustum intercedere aliquam unionem dictam talem ab amore amicitiæ, quo Deus prosequitur iustum; effectum que illius amoris. Quæ unio non alia perfectior forma esse potest, quam gratia sanctificans. Restat solum inquirere, an hæc unio sit solum præsentia realis Dei in anima iusti? Videtur enim D. Thomas unionem effectum amoris explicuisse per conversionem mutuam, et collocationem familiarem. Quæ solum videntur denotare præsentiam localem. Fateor, hanc unionem, sive præsentiam realem effectum esse amoris creati; aliam tamen longe perfectiorem esse unionem, in qua pendet amor divinus erga iustum, non dubito.

Dico 2º. Assero, hanc unionem, quæ est effectus amicitiæ Dei, non esse intimam præsentiam realem physice, neque physice exigentem illius præsentiæ. In quo differo a P. Suarez et cum Ripal. convenio. tom. 2. disp. ult. sect. 8. n. 95. Et cum Ægidio de Konink. de Trinit. disp. 15. dub. 2. diff. 2º. Quia præsentia realis Dei est communis rebus omnibus: quo ea physice nequit esse ratio unionis specialis inter hominem iustum Deumque. Neque insuper esse potest hæc unio nova solum exigentia illius præsentiæ: quia exigere id, quod omnia habent, neque esse potest tanta excellentia, quæ prædicatur a Patribus in esse gratiæ. Est ergo hæc unio æmula unionis hypostaticæ, nam, licet sit accidentalis, et non substantialis, neque unum per se constituat Deum, et hominem, neque evehat animam in unitatem physicam suppositi

cum Deo

Cum Deo; ita tn. devincit, et copulat aiam Deo, ut Deus sit aliqd hoi. iusti; et in ea unione fundentr, tanqm in titulo physico oes eg denoes morales, qbus Deus dr. inee aie, tanquam Rector ad navim, tanqm sessor ad equum, tanqm Pater in familia, tanqm Sponsus in thalamo, tanqm numen in suo templo &c. Ita de re videtr sentire Ruiz de Montoya de trinit. disp. 109. sect. 3. n 44, et, ut arbitror, Pater etia Konink, qui n. 29, docet, iustos possidere Deum, ut suum, q iure pprio illo fruuntr.

200 Ex his fale e rere Patri Rigal, cuius Argu ppota sect. 8. illius ultimus dispu. duo ostendunt 1a Lessius, Deitate n ee gram; a qua iusti dicantr filii adoptivi. Qd in hoc puncto. din, suo loco explabimus. Dun, participae Deity gram n sufficientr explaui pr intima, et rlem presentia Dei in aia iusti, et hanc pres libentr damus.

201 At ulterius ostendit Pater Konink sup. citatus n 5. ee prorsus inutile hanc gressa rle intima Deity in aia, ut Sps Stus dicatr iustis mitti, et donari, qdo iustifantr. Fateor, neq. presi illa sola, neq. sola exiga illius presentie sufficere. Fateor quotr. pole ee genus aliqd unionis aie cum Deo, q n exigat intima presi eam rlem, et veluti locale. Fateor ssequtr, pole ee missione invisile Sps Sancti per gram pole sine hac intima present. nova; et hec tantu pbant arga Konink, n tn pbant, huius providae gram n annectere sibi Deum, etia rr. presente, neq. missione invisile, que de facto fit dono huius gre, eam exposcere. Sit apud me pols e gra, que n ostituat filium adoptivu; n tn. pptr dicetr, per gram huius provide n fieri hoem filium adoptivu; aut inutile ee filiatne adoptiva ad visione invisibile Sps Sti que fiat pr gra presentis providie.

Sectio 7.

Est etiam gratia participatio Deitatis repraesentativa, sive expressivum imaginis.

Titulo inscripta est de mente Patris Rigal. pro citata disput. ult. sect. 9. n.º 202. In eius tamen explicatione non possum non a praedicto authore dissentire. Asserit igitur quod gratia participat Deitatem, quae est imago quaedam expressiva ad referendam Deitatem, et in hac expressivae, et repraesentative imaginis propria participatione Dei consistere. Huc usque convenio. Asserit praeterea ad hanc rationem imaginis 1.º requiri, quod gratia conformetur; et assimiletur Deo in ratione, seu ratione aliqua excedente omnem naturam creatam, quo, inquit, gratia praefertur omnibus habitibus supernaturalibus, qui munere isto non funguntur, nec similiter substantiis naturalibus, quae non gaudent conformitate cum Deo excedente omnem naturam creatam. In hoc 1.º requisito omnino alienus sum ab hoc authore, quippe, qui in superioribus docuit, gratiam non conformari Deo in esse Dei. 202

203 2.º Requirit hic author ad rationem imaginis, quod gratia emanet a Deo. In hoc neque totum convenio, et fortassis dissentio: si enim hic author intendat, requiri emanationem gratiae a Deo in genere efficientis; dissentio: si requirat emanationem a Deo in genere causae exemplaris, convenio; licet enim gratia naturaliter petat a Deo produci; id tamen petit ex conditione suae rationis, non tamen ex conceptu imaginis expressivae Deitatis; ad hunc enim conceptum sufficit, quod imitetur gratia Deitatem, tanquam prototypum suum, et ideam, ex intentione artificis. Hic autem concursus ideae; sive exemplaris in sui imagine non claudit concursum effectivum; sed tantum intentionalem. Nam dum pictor imaginem Regis efformat ad repraesentandum Regem, concursum idealem praestat Rex, non effectivum; hunc enim totum impendit pictor.

204 3.º Requirit hic author,

expressione quae ad referendam Deitatem. Explanamus p.o
quid hic expressio sit, sive quid repraesentatio, ut quando dicatur
505. exprimi. ad repraesentandam Deitatem, sic inquit, alia est expressio
activa ext.te Dei, alia expressio passiva ext.te quae. Expres-
sio activa Dei, non est quaecunque productio, sed specialis:
quippe praeter concursum, quem confert titulo [illegible], [illegible]
notat. communem, denotat concursum peculiarem ratione naturae, quia
natura est, ratione cuius, etiam si Deus non esset [illegible], vendicaret natura
Divina sibi specialem titulo concursum in quae producitur, quae admittit
in Visione Beatifica, quae est imago intentionalis Dei, confert divina
natura titulo obiecti concursum specialem praeter illum communem titulo [illegible]
[illegible] impensum. Ext.te vero quae expressio passiva significat
tum transcendentalem ad naturam Divinam in ratione naturae, tanquam ad suum
exemplar, quo suum, tanquam imago formalis ipsius destinatur ad
illam referendam, et praeservandam.
205 Dicimus autem hanc conditionem, ita censeo
Expressio quae ad referendam Deitatem nil aliud requirit, quam
quae ex ratione communi imaginis petitur: 1.o non requiritur similitudo, sive rea-
lis conformitas, sive tantum intentionalis; haec sola non sufficit ad con-
stituendam imaginem: ideo 2.o requiritur, quod artifex, sive principium
productivum imaginis ad repraesentandum tale obiectum, illam producat ex
attentione ad tale obiectum, illam delineet, atque componat; ille autem
concursus, quem praebet obiectum in mente artificis existens ad suam
imaginem, non est sufficiens. sed tantum intentionalis, quando obiectum in
mente artificis residens illum determinat ad tales, vel tales lineas
in imagine ducendas. Ecce quod Deus utrumque concursum praes-
stans, producens gratiam, et efficiente ~~con concursu ba~~ proprius arti-
fice, et intentionale, proprium idea: nam Deus in mente sua ex-
istens determinat ipsum ad has, vel illas lineas (liceat, ita loqui

nominis metaphora desumpta ex imagine artificiali inducendo, per quas assimilatur Deitati, tanquam suo prototypo.

Restat explicemus duo: 1um, quaenam sit haec similitudo, quae merito appellatur ordine recta ad rationem imaginis naturalis. 2um, quaenam perfecta Divina exprimat gratia sanctificans, ut imago naturalis Dei? Ad 1um respondeo, similitudinem illam quae propria esse similitudinem intentionalem, non vero conformitatis, sive unitatis formalis. Discrimen inter utramque similitudinem explicuit Augustinus de Trinit. controversia 1, agens de Verbo Divino, ut imagine Patris. Gratia ergo sanctificans non convenit cum natura Divina in praedicatis ultimis, et differentialibus neque Deo, ut perspicuum relinquimus; illa tamen repraesentat ordine naturaliter, ad eum modum, quo conceptus hominis repraesentat naturaliter hominem, quamvis non habeat praedicata hominis; et Visio Beata repraesentat Deitatem, quamvis non sit Deitas: et proprietas Verbi Divini exprimit Patrem, quamvis non habeat praedicata propria Patris. Ad 2um respondeo, gratiam non unam, vel aliam, sed Dei perfectionem exprimere omnes, quascunque sunt in Deo, tam absolutas, quam relativas, et personales; ita, ut Deus hominem iustum inspiciens, seipsum totum in illo contempletur. 206

Denique gratiam sanctificantem esse Deitatis imaginem, nullus est Ecclesiae Doctor, qui saepius in suis operibus non inclamet. Sufficiat pro multis Irenaeus contra Haereses lib. 3. cap. 37. Quod perdideramus in Adam, idest, secundum imaginem et similitudinem Dei esse, hoc in Christo Jesu per sanctificationem recipimus. Alia plurima testimonia omitto, quae passim apud authores obvia. 207

Disputatio 6.a

An gratia sanctificans constituat hominem Dei amicum?

Perfecta amicitia ethica requirit amorem mutuum bene- 208

benevolę. Ut igr. vª amicia Deum intr, et hoē; versetr reqtr, q hā Deum amet vº amicię amorē, et q vicissim eōdem amoris gere redametr. Duo gº requuntr ex pte hoīs. Duo insuper ex pte Dei. Ex pte hoīs reqtr amor, quō Deum amet, et amabilitas pava, ut à Deo redametr. Ex pte sūl Dei etia illud utrumq reqtr; et amor gª hoēm, et amabilitas, ut ab hoē redametr; ut gº gra sanctifans ɔstuat abstē hoē intra amicus Dei, n reqtr, q ɔstuat in hoē, ea, quę ad amiciam petuntr ex pte Dei; suffinet; si ɔstueret sō. in hoē ea duo, quę ex pte ipsius ad ɔflanda amicia eflagitantr; nilominus, tn. ea, quę ex pte Dei requuntr in hoē ɔstuit, ut videbimus ɔclē 2ª.

209 Dico 1º. Gra sanctifans ɔstuit in hoē fr. ea duo, quę requuntr ex pte ipsius ad veram amicia cum Deo ineundam. Pbr. ɔclō. Vera amicia ex pte hoīs requit amorē hoīs erga Deum liberalē, quō Deum ptr ipsum amet; et amabilitēm intram supnalē, rōe cuius dignus sit, ptr se ipsum à Deo redamari: hęc duo ɔstuit gra fr. in hoē. 1º qdem, q ipsa ē habitualis, sive permens amor, quō aīa oē bonum, et honestum amat, pcipuē dinū, et increatum, ut demonstravimus disp. 2. gº ɔstuit hoēm amante Dei. Pretr. ut demonstravimus disp. 1. ipsa ē pulchritudo aīę supernalis allectiva Dini amoris benevolę; atqui pulchrido supnalis, et vis Dini amoris allectiva ē intra amabilitas obti: gº gra sanctifans n sō. ɔfert fr. hoī amorem activum, quō ipse Deum psequatr; ɔ etia amabilitē pavām, quā dignus fr. fit, à Deo redamari.

210 Dico 2º. Amabilitas etia pava Dei, quā dignus ē amari ab hoē, fit quōdam mō intra hoī insito fr. per grām sanctifantē. Pclō hęc ɔstat ex disp. pcedenti, sect. 5. et 6. Nam cu oīs dina perfectio per grām, mirable, slt, unione, ɔiicetr insito, nil

à.

nil ā. aliud sit Dei pava amabilitas, q̄m eius infita perf̄o: fit etia, q̄d hec amabilitas Dei iusto per grām fr. coīcetr. Ex hoc eodē p̄ncio p̄bātur etiā amorē Dinū, quo iustus redamatr ā Deō eē̄ hoi iusto per grām fr. intrē coīcatū, (intre voco exq.te hōs, nam nulla stingens, et temporalis denoātio Deo intre stingit). Amor Dinus liber importat, ut liber in ā̄u 2o, tum entitē amoris, tum mutatnē obti: utrumq. coīcatr. intrē per grām; nā grā ē mutio ipsa obti, sine t. trūs p̄dulto amoris liberi. Prætr.a ipsa ē coīcatio fralis entitis Dini amoris. Nil go restat pertinens ad mutuā amiāē aiē cum Deo, q̄d fr. n̄ stuāt grā intrum hoi ~~iusto~~ iusto.

Sed qmvis grā iusti- 24
fanis n̄ eēt supernālis nexus, quo dē oēs perfectes aiē iusti coīcantr; adhūc ipsam Dei amicia, quā p.te sit Dei amorē erga iustum, intrē sibi herēt iustus aliqua speciali roē. Pro quō supponitr breuitr ā nobis dēā, q̄m tradidimus in dispbus de Volatē Dei: scēs, in eo differre volatē dinā ab humā, q̄d hec ē p̄oā productiva sue volitnis vitalis: dēā ā. n̄ ē p̄ductiva sue volitnis vitalis, sd ē volitio ipsa vitalis. Hinc 2o. fit, q̄d humā ad amandū aitūālr debet p̄ducere intra se vitalē volitnē, q̄m antea n̄ habebat, dum n̄ amabat. Dinā vo, cum sit essēr volio altuali, n̄ indiget p̄ducere volitnē, ut altu amet. 3o. fit, q̄ volās humā, dum nobitr amat, debet se mutare physeā: q debet p̄ducere inse intrē volitnē. Dinā vo cum n̄ debeat intrē inse novam volitnē p̄ducere, n̄ indiget mutatnē sua intrā, ut, altuālr amet. Nil omnius in hoc utraq. intr se evenit, q̄d humā aliq̄d debeat p̄ducere; Dinā etiā aliq̄d debet, l. obtūm ipsum, l. in obto denuō p̄ducere, ut demūō ā̄u illud amet. Hanc entitē novitr p̄dultā, vocamus exercitiū volitnis ut voliō, l. amor ē. Nam sūt volās nrā tot exercitiā suā

sui quot essalr diversa, quot si denoes essalr diversę, quas obtiy praebet: ità, et dina. tot exerciy sui essalr differentibq se exercere debet in aū 2° quot si denoes diversę quas obtiy praestat.

272 Hinc q dico 3°. Hoc speciali titulo amor Diuq amicię ē hoi iusto intrq per grām, quanq gra sanctifiy ē essalr exerciū illud obtivū, quo amor Diuq increatq activiy se exercet, ut amany amore amicię iustum. Prob. Qa amor increq ex se oēm denominaēq potest praebere obtō, quę sine ulla imperfectnē ab ipso tribui potest: imò praebere ex se potest obtō ɔtraria denoes, quales si amicia, et odio habiti: q, ut hanc, et n illaq denoēm praebeat, debet se exercere, ut amativq ē obti. Atqui hoc exerciū amoriy Divi, tale est, ut ex nā sua heat illum, ut amativū exercere: q exerciū Divi amoriy, ut ē amativū obti essalr id hēt ex nā sua. Min sic: Nulla alia ē fra, quę possit ɔquentr assignari Diuo amori, tanqm exerciū illiy, ut amativi, ni gra sanctifany: q gra sanctifany ē exerciū actuale, quo liberè à Diuo amore produito, hic dicatr, se exercere, ut amativq ē obiecti amore vę amicię.

273 Hęc si recte teneaq, nesy fale q, quę ab aliqbq Doctoribq excitata, in varios adhuc suy distrahit noviores Magistros, an, slt, prior sit amitia Diua q hoēm, qm gra sanctifany. In mea.m. sa de ɔstivo libertiy Diuę, facilē ē resre, n prius amari in aū 2°. hoēm à Deo amore amicię, qm infundatr gra. At in sa ɔstuente Diua libertē illis adęquate Deo intrūm, dm ē, duplicem eē amorē Diuū liberū in aū 2° q hoēm iustum. Ius ē amor benevolię, quo Deus gram vult hoi, et hic aiy ē ca grę, et praecedit ordē causalityq gram. 2uy amor ē ɔplacię in iusto, quidem in priis coribq supponit

supponit, gratiam in hoc, ab illa quae movetur ad amicitiam cum Deo contrahendam. Unde 2a haec pura benevolentia est causa gratiae, et gratia est causa Divinae complacentiae; ordo autem causalitatis in hunc modum conformatur ut in 1o instanti sit amor benevolentiae infusivus gratiae: in 2o gratia; in 3o amor amicitiae, praesupponens gratiam. Sententiam sanam tuetur Ripalda tom. 2o disp. 2o sect. 5. § 50 concluditur

Disputatio 2a

An gratia sanctificans ex natura sua, atque nullo favore Dei extrinseco ipsi adiuncto conferat omnes effectus formales sanctae, iustae, et amicae?

Sectio 1a

Explicatio quaestionis et authorum discordes sententiae

Plures effectus gratiae sanctificantis considerari possunt: alius est negativus, scilicet, absentia peccati, et hic speciale sibi vendicat disputationem infra instituendam, an, scilicet, gratia ex natura sua, naturaliter, et essentialiter expellat peccatum. Alii sunt formales effectus positivi, morales tantum, ut est dignitas, quam gratia confert actionibus liberis Dominum rectam necnon honestatis, ut tanti, vel tanti aestimentur, tum, ut meritoriae, tum, ut satisfactoriae, et impetratoriae; hic etiam effectus longe distat a praesenti disputatione, et integrum tractatum, qui inscribitur de merito, ad sui plenam notitiam exposcit: alii sunt effectus formales positivi physici: quales sunt 1us, reddere hominem iustum, sive sanctum; 2us, reddere hominem gratum, sive amicum Dei. 3us, reddere illum participem Divinae naturae. 4us, illum reddere filium adoptivum, et vitae aeternae heredem. Et de his tres tantum priores in examen adducimus; 4o proxima disputatione damus. 214

Ē q° diffãi pressery, angña sanctifans ex nã suã sferat ãiǫ infusa fr., qđ sit apud Deum iusta, grata, ea gratidĩne, quǫ pervenitat ad amicia ethica, qualǫ tª dispᵉ descripsimq, et q Dinǫ nǫ sit particeps. Dª tn. in effũ frãli iusti, et amici dupplex videtr includi Ipta; alter nativq, quõ, slt, subtum ñ ē iniustum, et inęquale, nec inimicu: alter positivq, quõ ē ęquale lǫ regulǫ morum, et Dei amicu; inprsen separanda ē eã diffay specialiq de effũ frãli nativo; et sr. in hunc scopum dirigenda cogitatio, an, slt, suppta absentia oĩ inęqualitq, et inimicitǫ, in subto ingm. ñ inęquali, nec inicõ, an sola gñǫ sanctifantq enta physca suffiãt ad sstuendũ subtum ęquale regulq moru, siue iustum, et Dei amicum?

215 Dª nstr. ineffũ frãli amici duo, eaque diuersa ssideranda st. 1uᵐ ē, qđ hõ sit dignq acceptari in amicia Diña, et Dinorũ bonorũ ⸗munionǫ: 2ᵘᵐ q hõ acceptetr ãu in Diñã amiciã, et in dinorũ bonorũ ⸗munione. 1uᵐ ē effũ frãlq gñǫ sanctifantq: 2uᵐ vº neqt intr effũm frãlǫ numerari; cũ certũ sit ãu admitti in Diñã amiciã, ēē actu amari ã Deo: quǫ denoatio neqt pvenire ã gñã sanctifante; sd tantũ ab ãu Dino liberq dilectrũ: sũt ãu acceptari ad beatidne suo tempore ⸗ferendã, neqt ēē effũ frãlq aliq frǫ distto ab acceptatõ Diña activa, quǫ ē volio Diña libera, l' pmissio libera dandi gloriã sic amico.

216 Vnde apud plerosq. DDs, quos legi, hanc priorum discordia notavi. Supponũt, grãm sanctifanctǫ ēē dignitǫ qmda ãiǫ, quã digna ē amari ã Deo amore amiciǫ ethyce: supponũt pxtr. amorem,

pustr.ª amorem Divinum liberum, etiam, ut liberum esse in Deo adequate intrinsecum. Suggerunt 3.º amoris Divini liberi ex parte creaturae posse dari causam moralem: unde pulchritudinem ipsam formalem animae, quae est forma sanctificans, dicunt esse vim motivam Dei voluntatis ad amorem complacentiae in homine iusto: quam complacentiam dicunt esse amicitiam. Haec cum suggerant inde sequitur omnino dicunt, animam acceptari animam ad amicitiam Divinam, esse effectum formalem gratiae; cum ex illis principiis potius deducere debuissent tale acceptationem esse effectum, quasi efficientem, saltem moralem gratiae; non vero formalem, ut patet manifeste in pulchritudine naturali, quae dum excitat videntem in sui amorem, non dicitur causa formalis talis amoris: sed quasi effectiva in genere causae intentionaliter moventis.

1.ª sententia docet, 217

Deum quidem hominibus iustis qualitatem physicam infundere, qua intrinsece differant a non iustis: Negat tamen, eiusmodi qualitatem, divinum physicam entitatem attentam, posse homini conferre effectum gratiae iusti, et grati Deo per modum amici; cum tamen valorem habere ex Dei intra ordinationem, et decreto. Ita videtur sentire Scotus in 1.º distinctione 17. quaestione 2. ubi charitatem perfectam nullam aliam agnoscit formam iustificantem, dicit, eum effectum praestare ex divina lege. Potest dici, ait, Scotus, quod in homine est aliquid, quod reddit ipsum acceptabile de lege ordinata, et illud dicitur acceptabile Divinum, quod, quia non est bonum, nisi quia acceptum. Eadem Ochamus et Gabriel loquuntur et Durandus eadem distinctione 17. quaestione 1.ª n.º 7. et 8. et communiter Nominales ita loquuntur; Hinc aliqui distinguunt in gratia, et esse physicum, et esse morale: quod alii terminis explicant, distinguentes gratiam divinam entitate, divinam esse qualitatis, divinam esse gratiae. Ita Vilson 1.ª in relect.e de augm. charit. Soto in 4.º distinctione 15. quaestione 2. art. 2. et Vega Minorita in Trident. lib. 7. cap. 26.

2.ª sententia docet, effectus formales, de quibus est sermo, provenire a gratia divina physica entitate considerata: quin requiratur aliquis favor Dei extrinsecus, deputatio, vel destinatio; de suo

sicut alvedo dealvat se ipsa dealvat subtum, sine ullo favore Dei extro illi adiuncto per modum causae formalis; ita et gratia se ipsa gratum facit subtum, cui inhaeret. Sic S. Thom. de Verit. q. 27. art. 1. P. Suarez de Gratia lib. 7. cap. 1. P. Vazquez disp. 204. P. Amico disp. 37 de gratia habituali sect. 1. Rigal. disp. ult. Oveni de Ente sup. Sect. 11 n. 153. Oviedo de Gratia tract. 8. controv. 3. punct. 3. et passim Recentiores subscribunt.

219 3a sententia docet, hos effectus praestari a gratia naturaliter; non tamen essentialiter. Unde fatetur, de potentia Dei ordinata, a commodata quam nunc servamus non posse gratiam inhaerere subiecto, quin illi praedictos effectus tribuat: at posse non praestari a gratia, etiam inhaerente subiecto de potentia Dei absoluta non diffitetur. Ita Medin. 1. 2. q. 110 Art. 1. §. Sed ut haec desfo. Nec unica est Medinae in hoc placito: plerique enim alii non renuunt concedere, posse dari formam sanctificantem in subiecto, quin subiectum sanctificetur ex solo Dei nutu prohibentis, praedictum effectum afra resultare. Quam id cum dicat mihi ignotum est.

Sectio 2a.

Eligitur Vera Sententia.

220 Triplicatur potest considerari, quod homo fiat a Deo iustus, sanctus, amicus &c. 1o si sanctitatem ipsam Divinam, et increatam, vel sanctitatem propriam capitis nostri Dei hominis Christi Domini ipsi homini tribueretur per applicationem aliquam moralem, qua iustitia Dei, et Christi censeretur esse iustitia hominis, sicut iniustitia capitis Adami est propria filiorum, et hunc modum iustificationis esse possibilem, nos supra 2a plures egregios que Doctores, (quos inter Suarez) defensavimus. 2o si Deus decerneret se gerere quoad hominem habentem talem, vel talem entitatem supernaturalem quae iustitia non sit, ac si iusta esset, ac si amicus &c. Et etiam modum iustificationis esse possibilem non dubito. 3o si Deus infundat aliquam qualitatem

3°, si Deus infundat aiæ qualitem, quæ sit ex se vera iustitia et conformitas cum regula honesti, v.g. et supernalis aiæ excellentia, ac perfectio, quæ ita pulchrescat, ut ex se sit totum dignum Divini amoris pertingentis ad omnium bonorum participationem. Et tunc etiam iustificationis modus esse potest, sed tale ex ipsis terminis ignotescit.

221 Hi ergo tres modi iustificationis, licet sint possibiles, non tamen omnes equiparantur in præsente providentia cadunt. 1.us modus assertus damnatus est in Concilio Trident. ut pote Luteri, et Calvini error lib. 3. suarum institutionum cap. 11. quem falsum præceptorem falsum etiam discipulum ausus est defendere Kemnitius in examine Concilii Trid. sess. 6. cap. 7, ubi definitur, non esse iustificationem per quam, vel iustitiam, qua Deus ipse iustus est; sed per aliam, quam a Deo donamur etc. Et ideo in reiiciendo a præsenti providentia modo illo 1.° iustificationis conveniunt Doctores catholici. Ex 2.° ergo in catholicis castris dissidium est inter 2.um, et 3.um iustificationis modum. Ego vero tamen, attente perlectis iis, quæ a Trident.° traduntur de nostra iustificatione, et expensis iis, quæ de excellentia gratiæ sanctificantis a sanctis Patribus traduntur, omnino non dubito, quin 3.us modus iustificationis defendendus sit, et 2.us omnino reiiciendus. Imo non dubitaverim asserere, digniora de nostra iustificatione sensisse, qui tertium modum iustificationis asseruere, quam qui 2.um modum adstruunt, aliquo disputandi gratia dictum sit; non quod censuram aliquam Doctissimis et gravissimis Doctoribus velimus appingere.

222 Probatur 1.° Dignius sentit de iustificatione hominis, qui tribuit aiæ aliquam veram formam sanctitatis, iustitiæ, et pulchritudinis supernaturalis; licet, hæc solum insit subiecto per moralem inhæsionem, quam qui solum tribuit homini formam, quæ sanctitas non est, neque iustitia, neque pulchritudo, neque amabilitas subiecti; solum quod docet, quod ad istam entitatem sanctificare

hoēm, q̃ Deus se gerit ga hoēm hente eiusmi frām, ac si sanctus eēt, ac si pulcher, ac si amabilis. Hec pp. mihi ex trs nota ē: na in 1o cassu prius Deus iustifiāt hoēm p alia veram sanctitē, lt moralē inherente, quā, q illus se gerat, ut sanctu, ut amicu, ut amabile. At in 2o. cassu n̄ se gerit ga hoēm, ut q sanctu, et amabile, qa ipsum fecerit sanctu, aut amabile; sd qa p libito vult in eum ea beneficia ɔferre; que dignus eēt accipere, si sanctus eēt &c. Q a explo ex opp.ta denoatne peccoris. Cu māxi pportione dr peccor filius Adami, si peccus otrius fiat illius pprius, lt n̄ phycè, aliquā saltē applatne, l' imputnē morali, qm si sō. eēt peccor, q Deus vellet illu punire, ut peccōre; cum re va nullā aliā anti frā phycē, l' moālē inherente fuerit fr. peccor.

223 Prō idipsu ex trid. pr dicto cap. 7. Unica frāli cā nre iustifnis ē iustia Dei; n̄ quā ipse iustus ē; sd quā nos iustos facit; quā, slt, ab eo donati re novamur spu mentis nre, et n̄ mo reputamur; sd v.e iusti nominamur, et sumus iustiā in nobis repientes. Hec vbā, cu ga Luteru, et Calv. pferantr, ɔtinent argumēda ab absurdo ga predcto Herit. in hunc mu. Si iustifiāo fieret, ut stendit Luterus, hoēs n̄ ve fierent a Deo, neq. ve eēnt sancti, sd tantu reputarentr sti. At hoc argum eque militat ga ant.es de iustificaz et ex illoru sa clarius infertr absurdu illud ide. Na posi.ta illa frā, que n̄ sit sancta intrē, sō. eēt subtus ctu q Deus vellet illud reputare sctu, et premiare, ac si sanctus eēt; n q ipsum prius effecisset ve, et rx. sanctu, iustu que.

224 2o ppbo eamde sa ex eodem trid.o 2a cuius def.z iustifiāo n̄ ē illa peccōru remissio,

Sa renovatio interioris, et sanctificatio hominis ad reverentiam subsceptione gratiae, et donorum; Unde homo ex iniusto, fit iustus, et ex inico, amicus, ut sit heres vitae aeternae. Sic a. Sancti Patres. Si vulere velimus, ab iis quod doceri, quod sit haec renovatio interior hominis, reperiemus unanime omnium sententiam, aientes, eam esse qualitatem, quae essentialiter habeat, decorare animam: alii enim dicunt, esse candorem, et lucem, Divinitatis radium, qualitatem Divinam animarum nostrarum maculas delentem, et pulchriorem eas, splendidiores quam luminis [illegible] [illegible] reddentem. Ita Catechismus Pii V. tract. de Bapt. alii esse pulchritudinem animae, per quam a deformi forma, formosa transfertur in formam. Ita August. tom. 3. lib. 15. de Trinit. cap. 8. et Hyeron. ad caput. 1. Daniel. Nam ornavit animam per gratiam sit, pulchram quae fecit; desiderabilem, et amabilem aiebat Chrisostomus homil. 1. in c. 3 ad Ephessios. Omitto DD. alios, ne sanctorum Patrum volumina huc transferam; Ratio quorum sum, sic arguo. Pulchritudo, Nitor, et formositas D.ª subiecti est amabilitas parva illius, illi que intra, sive meritum intrinsecum placendi: at gratia est pulchritudo, et Nitor animae: ergo est illius parva et intra amabilitas; sive intrinsecum meritum placendi. Est ergo gratia intra, et essentialiter qualitas gratum, sive amabile reddens subiectum.

Dices, non bene arguitur: est subiectum amabile: ergo est amabile, ut amicus. Constat quidem ex superioribus, per gratiam fieri hominem amabilem: non tamen constat, fieri amabilem ut amicum, usque ad bonorum [illegible]. Fateor, me inferri legitime ex amabilitate subiecti, amabilitatem eius per [illegible] amicitiae [illegible] enim. affirmative a genere in speciem; neque nos in praecedenti discursu sic vocitantes argumentamur: sed a def. ad definitum in hunc modum: gratiae infusio est renovatio intra hominis: atqui haec renovatio est pulchritudo, et amabilitas ipsius: ergo per gratiam

q° per grã intrĩ pulchrescit hõ, et fit intrĩ Deo amabilis. Rursus ex Concilio, ita renovatr hõ, ut sit amicq, iustq et heres. Explo ulterius vim argi. Ex Concilio hetr, qd ea renovão hoĩs ẽ sufficiens ad efficiendũ hoẽm iustum, amicum, et herede: q° si aliunde obstaret, qd ex renovão ex nã sua praestat eos effus, rederemq intentũ ppositũ. Atqui ex pbq, ea renovãem quę fit per grãm, ex nã sua physicã eos effus praestare: sicut splendor ex nã sua reddit subtum splendidũ; et pulchritudo pulchrũ. Ergo q°. 3°.

226 3° pbõ. Qa per grãm renovatr in hoẽ imago Dei, pr qm hõ ad vivum refert, et exprimit Dinas pfectiones, ra illud, faciamq hoẽ ad imagnẽ tt.a Quis a. sibi velit, aut possit persuadere, eius imagnẽ nil aliud here imag qm Deum se gerere q° illq, ac si imago eet? Certẽ hoc et ẽ inintelligile, et indignum excellia excellã grę sanctificantis. Dixi inintelligile, q° silitudo intr duo ñ potest ẽẽ arbitraria, sive ex mera accepte alterius, qui pro libito velit, se reputare sile, cum silis ñ sit.

Sectio 8.a

An Grã sanctificans ñ so. ex nã suà reddat subtũ acceptabile; sd etiam acceptum in Dinam amiciã, et hereditate Dei?

227 Ex solutne praesentis diffis aliqua fortassis via poterit iniri concordię intr nos, et auths. De qs. Vox Gratum dupliciter accipitr: 1° sonat subtum ex se intrĩ dignũ placere; qd melius explatr, si dicatr, gratiosũ ẽẽ subtum. 2° denotat vox Gratũ

Gratum iustum aut placens, et in amicitia acceptum. Per gratiam sanctificantem infusam animae dum se, et dum quod qualitas physica efficere iustum gratum in tanta acceptatione, hoc est, gratiosum, decorum, amabile, dignum que intra Deo placere, et admitti in omnium bonorum communicatione, non dubito, quin efficaciter probaverimus sectione praecedenti et sine censura aliena sententia, iudico in tridentino esse sufficienter definitum; et expresse traditum a sanctis patribus, quoties de excellentia iustitiae nobis infusa loquuntur... primo in praesenti indico, neque id natum ab Scoto, Durando, et aliqui sunt aliis 2a parte allegari soliti.

In 2° sensu vocis huius gratum, et acceptum arbitror, loquutos fuisse praedictos Doctores, qui in ista interpretandi sunt. Docuisse, gratiam ex natura sua efficere subiectum dignum placere, dignum admitti in communicatione divinorum bonorum, dignum que Beatitudine supernaturali; non tamen reddere gratiam ex natura sua subiectum aut placens, aut admissum ad divinam amicitiam, et communicatione omnium bonorum, etiam supernaturalis Beatitudinis. Cum autem certum de fide sit, subiectum gratiam habens aut placere, et diligi, aut quoque acceptari, tum in divina amicitia, tum in communicatione omnium bonorum divinorum; dixere Doctores, hos effectus participari a gratia non ex natura sua physica; sed ex adiuncto Dei extrinseco favore: voluit enim Deus hos effectus alligare illi qualitati gratiae. Hunc sensum explicant Scotistae ubi supra citati; sic, esse aliquid in hoc acceptabile de lege ordinaria; hoc est, quantitas physica gratiae de lege ordinaria non posse non acceptari a Deo ad omnes effectus participandos hoc eam habenti; posse tamen a Deo aliter non acceptari, vel etiam a Deo dispensante in lege sua praeordinanti providentiae. 228

Duo igitur investiganda mihi sunt pro plena huius difficultatis dilucidatione. Primum, an gratia sanctificans dum physica sua entitate attenta reddat subiectum gratum aut placens, dilectum, et acceptum. Secundum, an de potentia Dei absoluta possit esse gratia in subiecto, quin hoc aut placeat 229

diligat, ut amicus, aut q. acceptetur in coicatne Divinorum bonorum, usque

usque Beatitudinem Supernalem.

230 — Pro solutne hi Dubij iterum distinguendum

e duplex sa de stitutivo libertatis; altera, quae exercium libertatis

tatis adstruit intra Deum oio peragi; altera, quae nra e, et

adstruit exercitium de Dine libertatis ee actne ad extra Deum attingen-

te, et defectibilis ad extra ea quae tradidimus late in nris disp. de

Volate Dei. Actio a. illa e applicatio amoris Divini ad hoc

v. illud obiectum. His positis, ad extra priore sa de stitutivo liber-

tatis e, nullatenus per qualitate physicam quae stituit subiectum gratia

placens, acceptum in amicitia, et Beatitudine &c. Probatur hec

ratio. Actu admitti subiectum in amicitia Divina, e aut a Deo ama-

ri; aut amari e denoiatio essr proveniens ab amore Divino, et

essentialiter impotens provenire ab alia fra, quae n sit Divinus amor:

g subiectum aut admitti in Dina amicitia, nequit provenire fr. ab

alia fra quam ab amore Divino. N go provenire potest a gratia

sanctificante, quae n e fr. amor Divinus. Idem argumentum quod urget

pro aliis denoiationibus, ergo subiectum dr. acceptum in Denorum bonorum

coicatne, usque ad Beatitudinem. Hae n. denoes nequeunt pro-

venire fr. ab alia fra, quam ab acceptatne Divina libera, vo-

litione, sc., l. permissione.

231 Dices: tanta e pulchritudo quae, ut

subiectum illa nequeat n amari a Deo vel amicitiae amore:

g ea fra a reipsa stituit hoem Dei amicum, sine actualiter

quatenus Divinitatis amor inicit. Sequitur, et non coa. Et pulchritudo,

quae petat essr, at n exigitat subiectum a Deo amari. Sit pul-

chritudo quae petat essr a Deo cogni; n ideo, l. sibi sumit,

l. subiecto praestat fr. cogni a Deo. Hec n. denoatio cogniti

essr e a cogne cognoscentis; nec potest provenire ab alia fra,

quam quae stituit Deum cognoscente. Ita denoatio dilectionis

nequit pervenire ad aliam formam, quam, quae constituit Deum diligentem. Ex quo iterum contra sic arguo procedentes. Iam est formalissimum Deum amare subiectum, et subiectum a Deo amari: ergo ea forma, a qua non poterit praestari formaliter Deum amare subiectum neque poterit praestari formaliter subiectum amari a Deo. Atqui a forma, quae non est amor, nequit praestari formaliter Deum amare subiectum: ergo a forma, quae non est amor, nequit praestari formaliter subiectum amari a Deo.

Dico 2º. Ex hac nostra gratia de Dei libertate. Solus increatus amor est forma absoluta, a qua formaliter praestatur subiecto a Deo placere, diligi, admitti que in consortium bonorum divinorum. Ad hoc tamen denominandum concurrit formaliter gratia, ut forma modalis, sive, ut applicatio formae absolutae. Exemplo explicatur conclusio, et ipsa simul explicatione probo. Omnis forma absoluta a subiecto denominando, sive indifferens ex natura sua, ad hoc, vel illud denominandum, indiget alia forma modali, qua applicetur huic potius, quam alteri denominando. Amor Dei est forma absoluta ab omni obiecto creato existens indifferens ut hoc, vel illud denominet: indiget ergo forma modali ex[trinseca] distincta qua applicetur ad hoc potius, quam illud obiectum denominandum actu placens, et dilectum. Maior est in Philosophia notissima. Nam anima indiget unione ex[trinseca] distincta, ut hoc potius, quam illud corpus informet. Albedo indiget unione distincta, ut hoc potius subiectum, quam illud dealbet. Minor constat. Quia amor Dei essentialiter est indifferens, ut diligat et non diligat creaturam, quam, et ut diligat creaturam potius quam aliam. Quatenus respectu obiecti creati amandi eandem indifferentiam habet amor divinus, ac habet albedo respectu subiecti dealbandi, et anima respectu corporis animandi. Videas quae latè diximus de divina libertate in nostris disputationibus. 233.

Iam vero si amor Dei aliqua actione ad extra libere applicatur ad amandum, et complacendum sibi in homine iusto, restat, ut ipsa gratia infusio sit haec actio libera applicativa divini amoris

ad hoem initum amandu: tumq. attenta excell.a gr.e, qua tan topere commendatr a P.P.bus, illi consequentissime designatr per mund. tumq. ut sect. seq. demonstrabimus ex P.P.bus, et Scrip.a S.a Gra est ignis amoris D.i infusus ai, et testimium D.s, quo clamamus Deum P.tre fra. P. 3.o Stet g per gram denoari nos dilectum, n tanqm per gram absta eius denois; sd tanqm per fram modale, seu applicaone fre abste, amore divino increato, tanqm fra absta praeb ente euismodi denoe: sit inherentia albedinis in subto n e fra absta, qua psistetr denoatio albi; sd fra modalis, sive applao fre abste, ad hoc detratu subtum: et sit unio hypostica n e fra absta, qua denoetr humana natura Dni subsistens; sd fra tantum modalis; sive applicao fre abste, quae sola e substita D.a ad redenda humanitate subsistente.

Sectio 4.a

An possit gra ee in subto, qn hoc sit a Deo dilectum au que acceptum?

234. 1.a sa docet, n posse n placere Deo gram, et subtum per gram. Ita censent multi, quos citavimus disp.bus de Volate Dei; qui generalitr dent, liberum Deo ee producere, et n producere entitatem, quamvis creatam; at n ee liberum complacere et n complacere in entite creata semel producta pro merito bonitis ipsius. Hanc sam impugnavimus praecitato loco, nec illius discussio foret in praeni initutu opportuna. 2.a sa docet, id ee speciale gre, quae tante bonitis e, ut natura trahat in sui amorem Deum, et amicitia hois, qui ipsa ornatr. Hanc etiam sam in praedictis disp.bus impugnavimus. Ro breuitr indicata haec e: pondus bonitis eamdem vim het ad movendum in sui amorem intentivum: alias cognita per scientiam simplicis intellig. cogeret Deum

Deum*

ad illam producenda. 2.º, neq. cognita, ut exen trahit nario Deum in complacia de ipsa.

3.ª tā dot, posita gīa, n posse 35 Deum n diligere hoēm, ut amicu, id q. pot ex alio capē, q. vlt, cstui n potest gīa à Deo in subto, qn sūl cxrant oia cstitiva amitie actualis Dei q.ª hoē. Pbr assumptu. Amicia ē amor benevolentie q.ª hoēm intrē dignu tali benevolia; at negt à Deo infundi iūtīa gīa, suppta absentia pecci, qn interveniat Dei amor benevolie, et hoēm illa dignu: q. ctto. Maior supponitr, ut certa. Mir pbr. Ea amor D.i cferen hoi gram ē benevolia q.ª hoēm: benevolia m. nil aliud ē, qm velle bonum alicui, q.ª bonum illis ē. Atqt dū Deus vult hoi gram cferre, vult illi bonum, ut bonu illis ē: q. amor, quo Deus vult, et infundit hoi gram, ē amor benevolie. Pr. ctra ipsā gra fr. cstuitr hō dignus eade benevolia: q. dū Deus infundit hoi gram, nario verifatr, Deum amore benevolie prosequi hoē dignum tali benevolia: ccrrunt q. sūl nario in infusione gīe oia, quę requuntr ad perfectu amicia actuale Dei q.ª hoēm. Sic Obied. trait. 6. de iustificaē ctroversia 3. punct. 3. n 26..

Dixsum praefatum n oio pbo. Ea amicia ethica n est 36 amor operivus, sive beneficus, quo cferr hoi dignus placendi; sed ē cplacia in pfrē ipsis hois hita. Pot qdem argum praeditu, n posse infundi à Deo gram, qn scurrat amor operivus cferen gram; n tn pbt, nario crrere in infusione gīe amore cplacie in hoē, ptr ipsis excella, atq. iustia. Potest, qdem (n differo) ideo ipse amor dinus ēē beneficentia cferen bonu hoi, et cplacentia in ipsa bonitte gīe collate. Sed n pbr, nario fore sūl cplacia in hoē ~~ptr~~ ppria ~~[illegible]~~ illis iustia, amore illu beneficu, quo ipse à Deo liberalitr cfertr iustia. Addē, qd, neq. pbr, amore illu beneficu infusivu gīe fore nario

nario fr. beneficu, aut fr. benevolie q hoem. Nam, it gra infusio sit bonum hoi; n e tn. amor beneficentie nario, fr. q qui sfert bonum; neq. e nario amor benevolie fr., qui vult, q e bonum hoi :. datr. m. amor benevolie, qui et benefiq, qui talis sit malitr tantu. At ad fam amicia nario reqtr amor, qui fr. sit benevolia q hoem, et n malitr so.

237 Dico ig. 1o. Implat, entite phrcam gre sstui in subto a labe pecci puro, qn illud sstuat amabile, dignu Deo placere, et trare amore Divinu amicie ethic qr tingentis ad coreatne, oium supernaliu bonoru, ingbq e beatudo. Pdo hec sstat ex dictis. Pa gra e fra essalr suffieny ad hanc denoe, prebenda, cre roali, saltē, si n impediatr pr strariae pecc-turpidine: q cum hec entas gre e in subto roali, slt, hoe, et n impeditr fra strarria, oia sstiva sxrunt nario, ut ho denoetr dignq Deo placere. Quid.a. dn eet, si sxrexet gra sul cum pecto, infra suo loco explandu est.

238 Dico 2o. xa nra pria de sstivo Divq liberty. Implat, gram poni in subto, quin hoi a Deo au diligatr, acceptetr &a Veritas hec etia sstat ex sob. pcedti sole 2a, loquimur v. de hoe, inquo nulla pecci faditas appareat. Pbr sclo. Gra e ultimu detrativu amoris Divini ad splacendu in hoe, illu q diligdu, ut amicu: q implat, gram ee in subto, qn amor D. ultima detrae, heat ad prebenau hoi denoe dilecti, heredyi &ta; et sseqtr implat, gram ee in subto roali, qn amor D. eas denoe ipsi fr. prebeat. Pbr. oia sstitiva denoy nequeunt separari a denoe ipsa; posita in subto roali gra, ponuntr sul oia sstiva denoy, qua ho. dr. a Deo dilectq, et ipsi amicq: na hec sstiva, nil aliud si, qm amor increatq Dei, applao ipsiq, ut e causa fra suffieny denoandi amicu, et subtu capax denoy huiq. Pota.a. gra in hoe, oia hec sul sxrunt: q implat, pota gra

gr̄a, n̄ poni sūl in ~~Deo~~ hōc denominaᵉ amici, et dilecti actualitr. à Deo, et in Deo denoᵉ diligtu, et amici q̄ hoem.

Dico 3º. Adhuc in 239
sā dstuente Deo libertȳ exerciu ōo intru Deo, et amore in Deo liberu dtingente, et defectibile, dm̄. ē, n̄ posse, etiā de Dei absta p̄ōā, poni grām in subto, qn̄ hoc au diligatr à Deo, acceptetrq̄ in Diña amicia ethycam, et coicatne oium bonorum, quantu ad ius ad illa percipienda. Affirmo, ut sit 2ª P. Suarez. Oñed. et alior, falè tn̄. mihi pbr̄, illis q̄ pbaretr, si animadvertissent oīa prata, et perfecte, quæ in ēē grē nobis prantr, tum in Sacr. ē Scrip., tum in PP. Grā ē pignus quoddam infusu aīe diñe q̄ illā dilectnis, et ~~acceptionis~~ pre dilc acceptationis. implat. ā, Deum donare aīa hoc pignore, seu testimio suæ q̄ illam amitiæ, et illam amicitiā privare, q̄ genus quoddam foret infidelity dolosæ, aut mendatij. 2º implat, grām ēē in aīa, qn̄ pp̄e acceptetr, siuē admittatr in Diña amicia, et ius ad oīā bona Dei, pveniens ex pmissione Diña.

Mā praecedentis di- 240
cursus sola indiget dfrāe, cuius verite n̄ una tantu pharasi à Plo docemur. 2ª ad Corinth. 1º signavit nos, et dedit pignus Sp̄. in cordib9 nr̄s. Hoc ē, indidit nobis pignus Sp̄ Sancti, siuē Diñi amoris q̄ nos. Mox cap. 5º Qui dedit nobis pignus Sp̄. Pretr. grā vocatr signaculu, siuē sigillum pmissionu Diñaru. Ad Ephes. 1º Signati estis spiritu pmissionis sancto: id ē signaculo, Sp̄ Diñi, siuē charitys Dei oem bonorum suoru infusionem pollicentis. Pretr. grā dr̄ testimium quoddam pexmens Syngrapha, l' Script., quā impressa aīe, et Deus nos in filios accipit, et nos vicissim Deum patre vocamus. Ita ad Rom. 8. n̄ m. ac-
cepistis.

accepistis spiritum servitutis iterum in timore, sed accepistis spiritum adoptionis, in quo clamamus Abba Pater. Ipse enim Spiritus testimonium reddit Spiritui nostro, quod sumus filij Dei: si autem filij et heredes, heredes quidem Dei; coheredes autem Christi. Videatur D. Thomas super praedicta Pauli testimonia. Et simile testimonium desumptum ex 2a Chorinthyorum 5o. D. Augustinus Serm. 49 de tempore tom. 1o, Ubi pignus Spiritus exstat pignus Beatitudinis, quam speramus.

Sectio 5a

241 Satisfit adversantium argumentis.

Opponit 1o. Pr. Suarez lib. 7. de Gratia cap. 4 n. 5. Etsi gratia in homine existat, acceptatio tamen actualis huius hominis ad Beatitudinem est actus Dei liber, qui non habet necessariam connexionem cum illa qualitate; quae licet intrinsece constituat hominem acceptabile, sive dignum acceptari; non tamen inde necessario sequitur, ut acceptetur: ergo non est, cur dicamus, posita gratia, necessario acceptandus, siquidem nulla est consequentia haec, dignus est acceptari: ergo acceptatur. Confirmatur. Actualis acceptatio hominis non pertinet ad intrinsecum formale effectum illius qualitatis: ergo potest ab illa separari. Probatur consequentia, quia effectus, qui non est formalis tantum intrinsecus qualitatis, videtur ab illa separabilis. Confirmatur iterum: Potest Deus condere Angelum in naturalibus perfectissimum, capacem Beatitudinis, illumque perpetuo privare beatitudine supernaturali. Ergo idem. Probatur consequentia. Quia eadem eademque est proportio naturae ad naturalem finem, et gratiae ad supernaturale. Ergo, et confirmatur 3o. Post infusionem luminis gloriae potest Deus non concedere visionem sui suspendendo concursum: ergo post infusionem gratiae a fortiori poterit non acceptari hominem ad Beatitudinem.

242 Respondetur argumentum procedere ex non perfecte percepta excellentia gratiae, qua de facto donamur, quoad omnes illius perfectiones considerant, tum Pr. Suarez, tum illius sequaces; etenim gratia praeter se

71

essam grę precisse, Dum, qd. ē dignitas subti ad acceptationem amiciq. tl.ce et cum ex hoc tantu prato n videant, nario inferri hoēm āu amari, neque illi conferri actuale ius ad Beatidine, statim inferunt, grām ēe possè in hoē, qmuis hic, neq āu diligatr, neq accipiat ex promissione Diña ius in Beatidine. At nos qui Dus Scrip.ae paraphrasim considerams, n so. grām ēe intrām pulchridine subti dignam acceptari; sd etiam quodda testiniu à Deo aīę inditum sue g.a hoēm amicitię, et acceptationis ad supernalia dona Dum ordine sue providię conferenda, nario diciums, grā non posse ēe in aīa, qn hęc, et digna sit diligi, acceptari que, et āu diligatr, acceptetrq. Fateor, polem ēe grām, quę tantu reddat subtu acceptabile, et quę n sit prīnis dilectnis actualis Dni; et ideo polem ēe grām separabile ab actuali dilectne, et acceptaē n tn grām, quā de-facto donamur, talem ēe. 243

Ad argum principale patet ex dictis. Ad 1am confraēm in nrā sā de constivō libertis, nō āns. Na āu hoēs à Deo diligi, et acceptari pertinet ad effum frāle grę, quę praestat, n, ut q, sd, ut quō, si rancidis locutionibg loqdum sit: sive, ut frā modalis applativa frę abitę, n vo, ut frā abita: hęc n. so. ē increatus Dei amor Xa eā, quę sepe diximg.

In sā v.o opp. ctta ca constitutne de libertis, retr, omisso ants, nando cōa. Et āu diligi n sit effectus fralis grę, adhuc ē effus à grā inseparabilis, quā grā est testimonium quodda, à Deo datum aīę dilectnis g.a ipam. Confro bene solutne, Si Deus revelaret hoī, se illum diligere, cum cuius rm revelaē stare n posset, qd homo n diligeretr; et tamē hoēs diligi n ē effus fralis intris talis revelatnis. Go. licet aliqua entas n praebeat fr. subto, tamq.m effum frāle sibi intru āu diligi; adhuc tn. ex alio prato poterit ea entas ēe inseparabilis à tali effu frali, quem n praestat: est g.o grā ad instar chirographi 244

seu scripturae adhibitae ad firmandum contractum, quae cum sit pro. ipsa pactio, vel promissio continet tamen quasi virtualiter, aut aequivalenter ipsam promissionem, et est titulus substitutus obligationis moralis. Ita quod titulus primarius obligationis Dominii, qua Deus adstringitur, conferre homini iusto beatitudinem est ipsius libera promissio. Substitutus autem quidem titulus huius obligationis est gratia impressa animae, quae est veluti scriptura contractus, et promissionis. Unde, sicut revelatio, vel locutio externa, qua Deus diceret homini, se illi beatitudinem polliceri, stare non posset, quin Deus vere promitteret, ita, et locutio illa, veluti scripta in membranis cordis nostri divinae promissionis testimonium, neque stare, quin Deus vere promittat, et promissione sua se homini obliget, et consequenter illi conferat ius ad beatitudinem.

245 Ad 2am et 3am confirmationes solvuntur ex dictis ad principale argumentum. Potest Deus creaturam rationalem capacem beatitudinis privare beatitudine. Potest insuper gratiam aliquam ponere, quae constituat subiectum dignum beatitudine, relinquere imbeatificatum. At non potest gratiam praesentis providentiae constituere in subiecto, et illi denegare ius ad beatitudinem propter rationem praedictam, et sufficienter expensam. Quae etiam est sufficiens discrimen inter gratiam hanc, et lumen gloriae, quia gratia non possit privari iure ad gloriam, possit tamen separari lumen gloriae ab actuali visione Dei.

246 Dices tamen. Licet gratia sit pignus divinae amicitiae, et testimonium illius a Deo datum animae; non tamen ideo fit naturaliter, gratiam ex natura sua esse pignus divinae amicitiae: multa enim, ut patet, in humanis eriguntur in pignus testimonium, signum vel contractus, sive obligationis, quin ex natura sua contractum supponant, aut indicent: Imo nihil est pignus ex natura sua: quod licet gratia sit pignus a Deo assumptum in testimonium suae quoad hominem amicitiae, et aeternae beatitudinis conferendae; non ideo erit pignus ex natura sua; sed extrinsece Dei impositione. Si igitur gratia non est ex natura sua pignus, vel signum divinae amicitiae, nullius est causa, unde dicatur gratia ex natura sua esse inseparabilis a dilectione divina quoad hominem, et acceptatione

et acceptat illis ad Beatitudinem.

Retr cum P. Suarez, saltem ex dictis illis lib. 7. de gratia cap. 7. n. 38, precitata testimonia PP. in quibus gratia dr. esse pignus, et signum dilectionis divinae erga hominem, non explicare, illam esse signum ad placitum; imò insinuare, accedente praesenti, explicatione PP. esse signum ex natura permanentali qualitatis. Nam multò perfectius signum erit, si eius signatio naturalis sit. Alioquin quia signatio per modum rei sigillatae, vel sigilli pavi, est naturalis signatio sigilli ab ovi. Addo 2.° quod cum potentiae sit signum naturale, id quod multo magis ornet animam intrinsecè, si per infundatur, multo probabilius dr. signum naturale ex natura sua repraesentativum dilectionis divinae animae infundi, cum sancti PP. et DD. hanc signationem excellentiae gratiae tribuant. Certum est tamen signationem oio extra, et ad placitum imponentis, nullam ferè excellentiam gratiae, nullumque intrinsecum ornamentum animae, cum rei quaelibet, etiam nullius excellentiae assumi possit ad libitum in signum Dei benevolentiae.

Opponens 2.° Prius est hominem esse dignum beatitudine, quam acceptari à Deo ad beatitudinem: ergo neque gratia sanctificans esse sub dignitas ad beatitudinem accipiendam, et formalis ratio, saltem, ut quo acceptandi hominem ad beatitudinem. Antecedens probatur. Quia dignitas in homine ad beatitudinem accipiendam à Deo, est ratio motiva movens Deum ad acceptandum hominem ad beatitudinem: ideò enim Deus hominem iustum acceptat, quia prius est dignus acceptari: ergo prius videtur à Deo scientia visionis, hominem esse dignum acceptari ad beatitudinem, quam acceptetur. Retr. negando antecedens. Eodem intuitu scientiae simplicis intelligentiae naturae cognoscit Deus hominem per gratiam dignum beatitudine, qua scientia in Deo posita, potest Deus eodem autem suae voluntatis libero, et velle hominem conferre dignitatem ad beatitudinem accipiendam, et acceptare ad beatitudinem; id quod demum est in omni sententia de decretivo libertatis. Sicut eodem actu libero potest Deus decernere auxilium conferre Petro ad merita, et merita ad beatitudinem, et beatitudinem propter merita.

Ex dictis in toto discursu disputationis colligere tu licet, gratiam ex natura sua physica esse iustitiam veram homines apud Deum, et hominem constituere verè

vere iustum, v.e q. conformem regulæ tariæ morali, quin veritæ in qoa bim in præsenti, q.a ex disp. 2. satis notū ē. 2.um, gratiam ex na sua physicâ reddere subtum ōtum, hoc ē amabile, dignum placere, et Deo amicitiæ ethicæ conuentissimum obtum. 3.m, gratiam ex na suâ x.o nna pura de constitutione libertatis Dei, constituere, saltē, ut quō, subtum au placens et Deo dilectū v.o amicitiæ amore. 4.m impoſsibile ēē, gratiam præsentem prvidis ēē in subtō, qn hoc Deo actualiter placeat, ut amicus v.e Deo au dilectus v.e amicitiæ amore. 5.m Deniq. gratiam constituere ex na suâ hoēm herede Beatitudinis. D.a tn. hic ultimus effus peculiariter spectat ad filiatnē adoptivam in seq.te disp.e illius explāe servamus.

Disputatio 8.a

An, et quâ gratia constituat hoēm filium Dei adoptivum cum iure Beatitudinis hereditario?

Sectio prima. Doctorum sententiæ Sententiæ.

250 1.r Fran. Suar. hic. l. de Grâ cap. 2. trib. conclib. differentem præsentem definit 1.a ē, habituale gratiam ex na suâ constituere hoēm filium Dei adoptivum, et herede supernalis beatitudinis, q.tu ē ex vi filiationis æternæ, q.m p.r gratiam participat. 2.a ē hanc filiatnē Dei adoptivā, et ius hereditarium, ad plam. n satis fundari Integraliter in solo habitu charitatis, sic se spectetur, etia cum fide, et spe, quæ illum antecedunt. 3.a habituale grā, quæ in subtia aīæ inē, et hoēm, quasi essentialiter sanctificat intrē; et ex na suâ constituere hoēm filium Dei p.r participationem, seu adoptivum, et conseq.tr etia heredē vitæ æternæ. Hæc ultima dao prob. 1.o q. grâ ē participatio Dīnæ, quâ iustus eamdē cum Deo authore suo nam participat: q.o p.r gratiam iustus ē filius Dei. N nalis: quō adoptivus tum aīs supponitur. Pba 1.a pta: q.a trius vivens procedens â prīo vivente in similitune na cum illo, neq. n ēē aliquomo filius: at hō constitutus ingratia procedit â Deo in similitune na intualis eu Deo: q.o ē aliquomo filius Dei. Pd. 2.a hæc filiatio n sit nalis, ptt, q.a ē coicatio nē prius facta tīo p.r form accidentalē; n v.o p.r substantialē, ut oio requir ad filiatnē nalis.

Q° ad 3um dicendum: eadem solo ex quadam proportione, ut recte insinuat Suarez n. 7. Nam homo in pura natura consideratus, eo ipso, quod rationalis sit et ad imaginem Dei conformatus, est aliquo modo filius Dei, imperfecto quidem modo, si ad filiationem, quae fit per gratiam, comparetur, excedente tamen modum illum, quo filii appellatio solet generaliter tribui rebus omnibus inferioribus a Deo procedentibus, et creatis, qui excessus in eo maxime consistit, quod creatura rationalis ex vi similitudinis peculiaris, quam habet cum Deo, tendit in illum, ut in ultimum ~~peculiare~~ connaturale finem, quem suis actibus immediate, et in se attingere valet, et ideo ex vi eiusdem naturae rationali illi debetur quaedam Beatitudo in Deo consistens, naturali eiusdem capaciti accommodata. Ad hunc ergo modum quae est connaturalis supernaturalis beatitudo, ratione illius debetur homini gratia ornato. Sicut ergo homo per suam naturam habet quoddam connaturale ius ad naturalem beatitudinem; ita per gratiam habet internum ius, et connaturale ad supernaturalem beatitudinem. Est tamen diversitas: Nam beatitudo naturalis, quia longissime distat a propria beatitudine Dei, etiam in modo attingendi Deum in se, ideo non meretur nomen hereditatis, neque ratione illius capitis naturalis meretur talis creatura nomen filii adoptivi. Gratia vero quia attingit similitudinem Dei, etiam in modo videndi, et amandi Deum in se, ideo filium Dei adoptivum, et eiusdem heredem constituere dicitur. 252

Haec sententia solum explicat iustum esse filium Dei, quia participat naturam Divinam cum iure ad beatitudinem Dei, quae est illius hereditas. Non tamen explicat, quodnam sit ius illud: nam vox ius latissime accipitur. Ideo 2a sententia est P.is Rigal. disp. ult. de Ente supernali sect. 7. n. 130. Quae suggerit, ut omnes consentiant inter Theologos, formam generalem, qua sumus filii Dei esse iustitiam habitualem nobis intrinsecam. Et id ex Trid. satis constare asserit. Quae suggerit, participationem naturae Divinae ad filiationem Dei esse intra, et essentialem quae habituali: quia ea participatio convenit quae per expressionem et conformitatem quae cum Natura Divina: quae expressio, et conformitas est quae omnino

intra

intrā. Suggerelt q. dixerere, art Rigal, an supp^ta infusione iustię, et remissione pecci, qbq hō constituitr iustq, naxq sit aliquis novq favor, ut iustq existat filiq Dei, et ius acquirat ad hereditę glę; qd ē ppmium presentii controvę negotiq. qd ut exequatr.

253 Qq suppt ius ad glām exeqdam triplex excogitari posse. Piq ē ius morale strictę iustię, rōe cuiuq fieret iniuria stricta iusto, si nnegetr illi a Deo glā. Quę ē ius physicq exigię nālis, quale convenit cuique nę in suas pprietes, rōe cuiuq violentia pateretr grā, si privaretr hereditę ad glām sicut vis infertur nę, cum privatr sibi debita pprietę, verbi grā aquā, si privaretr cnali frigiditę.

254 Qq ē ius soliq cnālity, et dignitę physicę, seu capacitus nālis subti, quę lata quādq signāe nōem iuris obtinere potest: q rōe illiq hō iustq prferri debet iniusto, et etiā n iusto, ut ipsi potiq, qm alteri cferatur glā, si alicui cferenda sit. His positis eē ius in glām convenienq grę, statuit 1o. Ius morale strictę iustię, quod iustis inē in glām a Deo cferenda, n ē intrum grę. Quq ius physicum exigę cnālis in hereditę etherna, n ee intrum grę iustificanti. Qq ius soliq cnālity, seu dignity physicę et habitualis nālis, ut gratiosē accipiemur in glā, esum eē intrum entiti grę. Seu aliq trū, p grām Dq sua physicam entitę attentq cstuit nos dignos, qui accipiemur in hereditę Dei.

255 Ost hęc, quę pertinent ad explatnę iuris iusto cpetenq rōe grę sanctificantis in hereditę Dei, tandę ad definiendaq presentę differēm accedenq ultimaq cclēm statuit n. 143. Filiatio essālis ē intra grę, secq integralis, et cpleta in ān 2a pars explātr. Nam ad filiatnę essalę suffiunt hęc duo:

tu, here nam, oem cum alio. Dum ab illo procedere. Atque duo het gra sibi intra. Efficit .m. hem intre, hoe partipem Ne Dinę, qm partipag het a Deo Iparatam. Posterior pars explatr. Nam filiatio Dei cpleta, et integra Iprehendit ius obligany Deu Iferre hereditę glę, sive morale intrię, sive physicą exigię. At huiusmi ius inglam n e intrum grę: q filião Dei, quoad integrite, et cplementu, n e oio intra grę. 256

Pr Lessius lib. 2º. de perfectnib Dinis cap. 11. et in appendice eius de capity, et lib. 2º. de summo bono cap. 1º. n 7. et 8º. Vnalitr statuit, nullą fraz physicam ex na sua posse hoem Istuere filium Dei adoptivu. Gram a. n id here ex na sua physca, sd ex eo, qd sit vinculum inhabitare faciens Dinu spiritu in aia iusti. Numqm. tamen Lessius explicuit, qd addat ro illa vinculi supra entite grę physicam Dus se. Fortassi intellexit decru Dinu, pmissione ve qua Deus statuerit lege unalr hoem intrum regere, movere q, et ab illo possideri. Tandę addit, fram priale, qua Istituimur filij Dei ee Stu Sctu ipsum Dinu, sive Deitę ipsa, qm vocat aią quamdą unalę vivificante filios Dei oes, tum nales, tu adoptivos. Fortasse intemperantius hui dię ultimo n illis appendicis explicuit, Deitę ee fram filiationy allata in obliqo, nam iustus n e Deitas, sd hens Deite. Hanc sam sibi suspecta, et tanto theo indigna reputat Pr Ripal. n 121. Sd ego tanti facio eximia santimonia, et erudita Lessij theogiam ut illis solis hois authte, et si cetera funlta deessent, opiois probabilitas mihi abunde fulciretr.

Sectio 2a

Duplex est filiatio adoptiva.

Filiatio nalis, cuius imitatio quedą e adoptiva, prius est 257

pri ej explanda breuitr, ut ad hui normã lineã adoptivã filiaois ducamq. Est filiaõ nalis Origo viventis a Viuente a quo quidem conicto in situtne nrã, l potiq unite. Filiq ptr. nalis ē, qui accipit a suõ prio coẽm nãm, et essãm cum ipso ad ipsum reprãntã. Actio nali generiva ē oio nalij, et natia gveniens a prio operante pr mũm nrã, tendit q in sstitutne essãlẽ supp geniti; siqdẽm ē pducitiva tri, et coicativa eiusde nrã, et esse, quq insp. ē. Unde n̄ suppõit persã ipsam, quẽ generatr, et ipsi essãla sstitutẽ coicat nãm paternã; sd tendit in ipsam persã, ipsã sibi pducendo, et sstituendo in re, sul q ipsi coicando nã, substiã, et essã, quã essãlr ē ide cum pe. Ex quo oibq liqt, situtm, sive reptatne, quã filiq nalij refert suũ parente ēē ipsi supp filij essãlẽ, n̄ accñalẽ, seu supr additã. &c.

258 Filiatione adoptiva, sic defiõ. Est libera assumptio facta a roali suppto alterius suppti roalij in filium ad imitatnẽ filiatnis nalij. Dr ēē libera assumptio, in quõ prato differt a nali generaoe. Nã hec ē actio immdtẽ, et naãa immatẽ gveniens a prio frali operante more nrã. 2o dr. assumptio persẽ roalij, in quõ etiã prato differt adoptio a genera seu filiatẽ nali. Hec m̄ potiq dr. susceptio filij, qm assumptio persẽ in filiũ: cum m̄. adoptio sit libera adoptanti, ità persẽ adoptandẽ cũo ē libera. Qd qde n̄ accidit generai nali; n̄.m̄ patri datum ē, que velit filium suscipere. Rursq dr. assumptio persẽ roalij, in quõ etiã differt adoptio a nali filiatione: hec m̄. etiã intr bruta reperitr: adoptio m̄. nĩ intr roales persas. Deniq dr. ad imitatẽ filiationis nalij: ē.m̄. adoptio (saltẽ civilis, quẽ notior ē) solamen inventũ in defectũ liberorũ et qdam stractũ, quõ Pr. obligat se gerere q persã extraneam, ac q filiũ: et hec q persã extraneã, ac q parente. Omitto,

Omitto, an filius nalis possit adoptari in filium adoptivum, quia est pro presenti ratione inutile.

259 Iam vero, ut ad presens institutum proximus accedamus, dico duplex esse adoptio: alia accidentalis intra: alia extra pure civilis, et politica. Et adoptio quidem accidentalis intra est media quedam filiatio inter nalem, et pure civilem adoptionem: nam cum non accedat ad perfectissimum optimum filiationis reptum in nali; excedit tamen longe eum imperfectibus, et vere fictum filiationis genus, quod in civili, et politica reperitur. Igitur per gratiam constituitur homo vere, et proprie complete et adequate filius adoptivus Dei filiatione intra accidentali longe superante filiationem pure politicam, que per leges Cæsareas, et civiles introducta est. Non tamen excludo a gratia sanctificante esse aliquam etiam adoptionis civilis, et politice, ut mox explicabimus.

260 Tradendum superest, quid sit hec adoptio intra accidentalis, quam mediam filiationem appellavimus inter nalem, et pure civilem. Dico, hec media filiatio est libera assumptio extranei non nalis in filium. Quo pacto, et convenit hec adoptio cum pure civili, et differt a nali. 2o media hec filiatio est imitatio filiationis nalis. In quo pacto convenit similiter cum pure civili. Differt tamen hec adoptio a pure civili in gradu illius filiationis nalis, in quo utraque adoptio nalem filiationem imitatur. Nam filiatio media accidentalis, et intra imitatur filiationem nalem in gratia essendi et iuris licet non in omnibus. At filiatio pure civilis imitatur filiationem nalem in gradu accidentalibus, et veluti consequentibus filiationem nalem constitutam: Quamobrem filiatio hec media est absolute adoptiva: quia est libera assumptio extranei non nalis in filium: et quia supponit personam accipiendam in filium in suo esse constitutam, cui sic constitute superadditur filiationem: propter quem gratia filiatio hec media deficit a nali, et computatur inter adoptivas. Alia vero gratia habet, per quem differat ab adoptiva civili, et extra.

261 Cum enim omnis adoptiva filiatio sit assumptio

assumptio supervenien perse in filiu ad imitatne filiatnis nalis, in hoc genere imitandi filiatne nale potest ee summa diversitas inter qm, ut nra, et civilis adoptio sveniant in genere adoptivae filiationis; sstuant tn dua spes differentes filiatnis adoptivae intra ide genus filiatnis adoptivae, ut sic. Ut a. apptius sstet, quaenam sit diversitas intr utramq adoptne in imitanda filiat.e nali suppono in filiat.e nali ee aliqua pertinentia ad essam illius; alia, quae pertinent ad effum illius. Ad essam filiatnis nalis spectat, qd pater coicet nam sua filio, et hic evadat sibi in na genitori, ut nalis imago illius. Ad accia, et effum filiatnis nalis spectat, q filius heat ius ad curam q se patris ad alimenta, et post fata patris ad hereditem illius.

262 Ecce appertum discren intr adoptne accidale extra, purè, et civile; et intram. Na adoptio purè civilis n e transfusio nae paterne in filiu. Undè n imitatr, quoad essalia, filiatne nale, quae essalr e activa coicatio nae paterne in filiu. Solu adoptio civilis e obligao mutua, et strails, quo se se obligat pater ad gerenda q persa extranea ea cura, ad praestenda ea alimenta, ad sferendu illud ius hereditariu in ppria bona, quae spetunt filiis nalibus. Et filius adoptivus se se obligat ad sferendu persis extraneis eum honore, subiectne, et reverentia, quae debentr parentibus nalibus. At p nra filiatne, qm vocamus adoptne internam accialem Deus adoptani transfundit, et coicat sua na, et essa, filio adoptato, ut p fram accialem sup addita ipsi suppo, quae tn sit ipsi adoptato intra, et p qm particeps fiat ipsius essentiae et spiritus paterni. Cu, q coicatio paterne nae sit ~~adoptato intra~~ de essa filiatnis nalis; ius v.o in hereditem paterna sit effectu qdam accialis filiatnis nalis, adoptio purè civilis imitatr filiatne nale, quoad effum extrum, et acciale; adoptio v.o interna accialis imitatr filiatne nale in grato essali illius.

Sectio 8.a

Constituere filium adoptivum Dei ē intrum, et essale grē grē.

Si benè memores que requiruntur demonstravimus ad filiationem adoptivam intrām actiāe, ea oīa intra, et essalia reperiri quē sanctificanti. 1.° n. reqtr, qd adoptio sit actio libera, et voluntaria adoptanti: 2.° qd hec actio n̄ producat persam adoptatam; sed ipsi essaliter constitutæ superveniat. 3.° qd hec actio concedat persæ adoptatæ nam Divinam. 4.° q eam reddat silem per modum imaginis Deo genitori. Hec, inquam, oīa essalr conveniunt grē. 1.° m. gra ē qualitas à Deo producta oīo liberè, et voluntariè. Undè grē infusio ē actio à solo Deo sibi liberè eligente filium. Sicut m. Dum Deus liberè albedinem subito infundit, liberè dealbat pariete, et eāde libertate seligit pariete dealbandum; ita, et infundendo liberè grām hoi, liberè illum sibi seligit infilium. 264

2.° hec actio infusiva grē, et gra ipsa infusa n̄ construunt persam; sed supponunt essalr constitutam. Undè hec grē infusio ē qd superveniens hoi essalr constituto in roe hois: id q̄ ē intrum, et essale grē. Nam gra ē essalr, qd supernale ratione suppositi, cui infunditur. Ergo ē aliqd supra nam ipsius suppositi realis, cui infunditur, et ipsum proinde supponens constitutum. Pt coa. q si gra eet constitutivum essale illius, eet pars nē ipsius, et consegtr n̄ eet supra nam illius, neq ratione illius, quid supernale.. Reqtr gra ex na sua ē indebita: q supponit nam, cui infunditur, integrè aliunde constitutam. Pt coa. q si gra constitueret nam, eet qd debitum nē. 3.° deniq. q gra essalr ē accidens: q supponit persam, roale essaliter constitutam. Pt coa. Nam nullum accidens potest constituere essalr persam. Hec m. adeqtè resultat ex substantia existente perse, qd qd sit ro illa existendi perse. 265

3.° ex vi huius actionis infusivæ grē concedat Deus extraneæ persæ suam Divinam nam: id q̄ silr ē gratum intrum,

Cressale que: Naz gratia essalis e participao unitiva, et coricatio formalis q mum unionis na Divinae, Spiritus q Dini inserentis sese Spiritui nro: propter q Spiritus Sanctus nobis dari in iustificatione dicitur e Sacrae Scripturae, Patrum, et Interpretum Mens; id q probavimus disp. 5. sect. 5. 6. et 7. Sed q[uod]q[uo]d sit de ista re, vere docentis, gratiam esse unionem quandam, qua Divinitas Spiritus nobis permanenter adhaeret, certum e in oiu sa, per gratiam nos participes reddi na Dei accidentaliter; ita, ut ratione Deitatis coricatae constituamur Deifici, siue Deitate habentes, siue Dij participative, idq[ue] in nra sa excelsentiori modo peragitur, quae adstruit, per gratiam Deitate ipsaz nra esse, et nobis, quodammodo uniri; quam in opposita, quae so. asserit, gratiam esse imitatione quandam Deitatis.

266 Dices, hinc inferri, per ipsam naz Divinaz, quasi per formam priale nos constitui filios adoptivos Dei, quae modus dicendi in nro Lesio egre tulit P. Rigal. et contra Recentes retinuerunt. Sed haec cora. Divina filius adoptivus accidentalis hac adoptione e, qui participat, l[et] het na patris: A Petrus d[icitu]r per ipsam na Dei, tamqm per formam priale dr, here na patris: q[uo]d per ipsam Deitate, tamqm per fra priale e Petrus filius Dei adoptivus. Min pt. Nam per ipsam alvedine, tamqm per fram priale e paries albus, siue hens alvedine; et per ipsa fr. aiam e corpus vivens, siue subtum aie, siue hens aiam: Unio a. solatz currit, ut quo ad huiusmi denominaoe, siue, ut fra minus priali.

267 Reo, nullum apud me invenies censeri, q ipsa na Divina constituat, ut fra prialis filius adoptivus, dummo n constituat eiusmi denominaoe, tamqm fra per pure morale imputatione nobis extre applicata, sa, ut fra, quae per applatne nobis physice intra, et nos interius renovante, fiat ppria nra.

Ed

Qd qdem in orig sā fatendū ē. Nam, qui dicunt, grām sanctificantē ēē participāē Deitē per imitāē, quanquā quoad hoc. l. illa grata Divina, nā imitātr, et illi ē siliy, idem fateri debent: Namsilitudo exsistit in utroq extrō simili: ergo grā, ut similis Deitē includit, ut frā ipsā Deitē: ergo filius adoptivus includit grām, ut ē participāo Deitis, includit silitudinē Deity, et consequenter sūl includit ipsā Deitate, quā sibi viluit relatione, sui exigā.

Reo 2o. in Concilio— 268
Tridentino n definiri, nos n fieri filios adoptivos Dei per nā Dinā; sed n fieri iustos per iustia Dei. Igitr, ut cstat ex toto discursu hariy disputātiy, frā adeqta, qua cstituimur iusti, n ē iustia Dei; sed iustia xx. distincta, quā donamur ā Deo. Lo. dummodo stet, ut vere stat in nris prīis, salva ē definitio Conciliy; licet aliunde asseramus, hoīes cstui filios Dei adoptivos per nā Dinā; n qdem nobis extrā sō. et morali imputatione appiatam; sed per frā physicē nobis intrām atq inhærentē: Quod si dica; per eamdem frām nos iustificari, et fieri filios adoptivos Dei. Reo Lo. id nām ā multis, et qdem probabilitr. Vide Lesium supra citatū, Reo 2o. per eamdē frām, quā, ut iustō cstituimur iusti, saltem, ut quō cstitui nos filios adoptivos.

4o denique ex vi huius 269
actionis infusivē grē resultat in hoē imago quedam repræsentativa Dei, quoad totam Dinā, et nā Dei. Eaq repratio fr mum imaginis ē ppria, intrā, et essāly grē sanctificanti: ergo oīa, et singula, quē requiruntr ad perfectissimā rōē filiy adoptivi definitione multō; qm sit filiatio purè civilis, et politicis legibus introducta, reperitr in grā sanctificante.

Sed quia hucusque nil diximus de iure ad hereditatem Dei genitoris iustorum accipiendam, videamus, an ius predictum includatur in adoptione, et quonam pacto in gratia santificante fundari possit.

Sectio 4.ª

An ius ad hereditatem patris ad conceptum adoptionis pertineat, fundeturque in gratia santificante?

230 Ut commode, et ex instituto discuti possit, an ius in hereditatem patris pertineat ad conceptum filiationis adoptivae, commodum visum est explanare, an pertineat ad conceptum filiationis naturalis. Pro quo suppono, ius proximum, et expeditum accipiendi, repetendi que a patre hereditatem non pertinere ad conceptum essentialem filiationis naturalis: Probatur, quia, si eiusmodi proximum ius pertineret ad conceptum generationis naturalis, non posset permittere filius naturalis, quin eo ipso haberet ius proximum, et expeditum accipiendi, repetendi que a Patre hereditatem, neque posset inveniri Pater naturalis, quin esset proxime obligatus instituere filium heredem: At filius naturalis quandoque privatur iure exigendi a Patre hereditatem, et capacitate illam adeundi; immo, et Pater quandoque non modo civili lege, et canonica deobligatur relinquere hereditatem filio; sed etiam privatur potestate, ita, ut si vellet invalide instituat filium heredem, ut patet in liberis spuriis, et qui nascuntur ex damnato coitu; qui sunt iure positivo incapaces accipiendi a Patre hereditatem: ergo filiatio naturalis non includit in suo conceptu ius proximum, et expeditum, ut accipiant hereditatem a Patre: neque obligationem proximam Patris instituendi filium heredem. Solum superesse potest aliquod ius aliud veluti radicale, et remotum . . .

è quò sit assero. Neque ius remotum et radicale in he- 271
reditate patris pertinere ad ipsum filiationis naturalis: aliud est ius
ad alimenta naturalia: aliud ius ad hereditatem naturalia pro vita filij
sustentanda. Fateor, ius quoddam filij ad accipienda alimenta
naturalia in vitæ sustentationem, quamdiu filius est impotens, illa
sibi adquirere, aut aliunde comparare intrinsece naturalis fundari
in generatione naturali, cui iuri accipiendi se habenti ex parte filij connectitur
obligatio ex parte patris ad eius alimenta naturalia prestanda.
Vnde desumo argumentum. In generatione naturali solo fundatur ius
ad alimenta naturalia, quando, et quamdiu naturalia fuerint precise;
quapropter ad alimenta, quæ sint maiora, quam, quæ sufficiant pro sus-
tentatione vitæ, nullum ius habet filius naturalis: imo pro ea ætate pro
qua sibi potest comparare victum naturalem non habet ius alimenta
exigendi à patre: ius, inquam precisse naturale, seclusa dispositione
iuris positivi. Ergo ius ad hereditatem, quæ est, quando non naturalis ad vitæ
sustentationem non fundatur in generatione naturali precisse iure
positivo secluso. Hoc idem argumentum probat, ius filij ad hereditatem
accipiendam, et obligationem patris ad illam donandam, non fundari
solo naturaliter in generatione naturali, ita, ut ex eiusmodi generatione solo
naturaliter oriatur ius illud in filio, et obligatio specialis in patre.

Assero nihilominus 272
generationem naturalem esse fundamentum, liberum tamen, in quo libere fun-
datur ius competens filio ad hereditatem paternam accipiendam,
et obligatio patris ad illam filio donandam. Probatio est, quia ius de-
facto competens filio in hereditate patris fundatur in generatione
naturali: non fundatur naturaliter: ergo fundatur libere. Maior probatur.
ius competens defacto filio in hereditate patris, provenit im-
mediate à voluntate patris instituentis filium heredem, vel à
dispositione iuris positivi statuentis filij paternam hereditatem
relinquendam: atqui sive oriatur voluntate patris, sive

sine dispoo iuris positivi, utraq; fundatr in generaoe nali:
Nam pater dum relinquit filiu; herede, attendit eam diun-
ctione morale, que e intr ipsum, et filiu: Nam roe generaoy
naly filiy e aliqd patris. Eamde siunctne attendit legislatr,
dum leges positiva e dit adiudicantes filio heredite patern-
na. Ergo ius de facto spetens filiy in herdite patrum fun-
datr in generae. nali. Qd a. n fundetr in ipsa, tamqm in-
funito radio q. precedenti probatim.

273, Jamq ex his priis derivanda
e dra in filiatne adoptiva, tum intram physicam accialem,
tum pure extram, et civilem. De priori assero 1o: filiatne
adoptivam intram, ut e precise talis, n includere ius prxu,
et expeditum ad accipienda a Deo heredite supernale. Veri-
tas hec pba. Qa generao nali, inqua pater propriam na
coicat essair filio, illumq sibi reddit essair simile, et
repratiua imagine n includit eiusmi ius pxu ad heredi-
tate patris: g a fortiori ius illud n includet generao
adoptiva accialy, qua pater n coicat filio sua na essia
a filio henda, et roe cuius filiy n euadit essair silis patris

274 Assero 2o: filiatnem
adoptivam accialem n includere ius totum et radicale,
quang sit radium funiculy, ex quo radio oriatr ius pxum
in filio ad herdite patris. Verita hei ex eode prio pt.
Qa generao naly n e radium funicum, unde radio resul-
tet ius in filio a patre: g a fortiori neq filiao adop-
tiva erit radium funiculy, ex quo necessite physica resultet

iui parum filii, ita adoptati ad patrem.

Assero 3.° filiationem 275
adoptivam intra esse functum liberum, cui nititur ex libera
dispositione Divina ius filij adoptivi in hereditate patris. Veritas hec
abunde patet ex sacris litteris, quibus sæpissime docemur, gloriam
conferri iustis, tamquam hereditatem filiis debitam. Nam quod nequit, ius
heredii competens iusto fundari in filiatione adoptiva. At ius hoc
non fundatur nario: quod liberè, quamquam Deus videns, iustum esse filium
suum adoptivum, statuit illi, quasi filio conferre gloriam. Confirmatur et explicatur.
Generatio adoptiva esse liberum functum iuris competenti filio in
hereditate patris, nil aliud est, nisi quod sit sufficiens motivum, in quo
possit fundari prudenter dispositio libera, sive ipsius patris, sive
legislatoris donantium filio hereditatem patris: at indubitatum
est hanc filiationem adoptivam intrinsecam, qua Deus sua natura
accidaliter tamen, comunicat, iusto esse sufficientissimum motivum, cui prudenter
nitatur ea dispositio, qua Deus statuat homini iusto, quasi filio, conferre
ius ad beatitudinem: quod nam negat, filiationem adoptivam intra
esse functum iuris competenti filio sic adoptato in hereditate
patris.

Dices, filiationem adoptivam esse narium functum iuris filio 276
competentis adoptivo in hereditate patris, et non liberum. Probatur
primo ex Paulo ad Romanos 8. n.° 17. Si autem filij, et heredes:
loquebatur Apostolus de adoptiva filiatione: quod legitime infertur,
et consequitur nario ex filiatione adoptiva ius heredii proprium
in bona patris. Probatur 2.° Quia per generationem adoptivam, qua
iustus participat naturam Divinam, constituitur in quodam quasi supernaliter,
in quo est illi connaturalis beatitudo, sive hereditas Dei: quod eo
ipso, quod iustus sit filius adoptivus Dei per naturam Divinam sibi
communicatam, habet ius quoddam connaturale ad hereditatem
patris.

277 Adtui. Aastretr. Clum sequuntum in sui Moraly illationi, que desumitr ex contr ? tingentiba. Code sui dx, si filia e, aliq. a patre. Cum tn. certum: it hac ? drnali n importari physicam, aut methaphycam illae; s d tantu morale quamda ? nexione antis cum deq. Ad dix reo, omisso anti, nanao cum: Non assequor, cur iustu, eo ipso, quo ? stituitr in gdu supernalitis, n inferiori beatidine, accipit ius in beatidine: nam ius aa bonum aliquod n ? sistit in equalite perfectionis cum eiusmi bono, aut in capacite ad illud hendu, ut manifte ? strat. Cretr, quamuis gra physice exposcat beating, hec physea exiga n eet ius morale hereditarium, suie heredis parium: nam aqua n het ius morale ad heredite frigidite, tamqm ad heredite pariam, neq ignis ad calore. Adae, neq apparere, cur gra heat phycam beatidiny exigam: nam si phyce exigeret beatidine, eet violenta in statu vig privata beatine.

278 Tande pro filiatne adoptiva accidali extra, et politica assero, illa ? stui per ius aa herediti patris, salte, ut de facto induita e. Dixi, ut de facto indulta e, q n videtr impole induci genu aliud adoptionis sine iure ad heredite patris accipienda: poli m. e ? tralty quida, inquo hs accipiat persa extranea loco filij in orde ad gerenda tantu illig curam, que patrem, q filiu nale, addeceret, qui pfecto ? tralty eet filiatio adoptiva, nec tn includeret ius filij aa heredltate patris adoptantis: s d tantu ius ad ? gruentia alimenta percipienda: q lt. Od a. filiao adoptiva induita sit cum iure heredis expte filij ad bona patris, pt ex iure ciuili, et Cesareo lege, si placet, ex theologis Ludovicu de Molina to thom. de iustia. et iure disp. 227.

Sectio 5.a

Sectio 5.a

Utrum filiatio adoptiva ad instar civilis, et politicae conveniat iusto per gratiam?

Diximus huiusque, filiationem adoptivam intra, quae consistit in transfusione naturae paternae in filium, mediante gratia aliqua acciali ex parte actu, et essentiali gratiae sanctificantis: hanc partem posita in subiecto absque ullo favore novo Dei extrinseco constituere hominem filium Dei adoptivum eo genere adoptionis genere. Restat expendamus, an adoptio civilis, et politica, quae sit inducta e iure Caesareo conveniat etiam iustis per gratiam sanctificantem? In quo dubio affirmativa sententia tenenda est, si loquamur de gratia huius providentiae, si insuper loquamur de gratia, tamquam de forma, ut quo; non vero tamquam de forma, ut quae praebente denominationem connotati. Pro qua conclusione explicanda supponendum est 1.º adoptionem civilem esse contractum mutuum, quo pater se obligat alicui personae extraneae illi conferendo omnia iura, quae filii naturales competunt in bona patris: et filius sese obligat personae extraneae ad ea omnia munia gerenda, quae filius decent erga patrem naturalem. 229

Supponendum est 2.º, obligationem omnem Divinam, sive qua Deus se obligat homini, esse actum Divinae voluntatis liberum, sive volitionem Divinam liberam: nequit enim Deus homini naturaliter obligari, naturaliter, inquam, hoc est nullo praecedente arbitrio, sive decreto voluntatis Divinae libero, ut patet. Obligatio quoque omnis moralis, qua Deus alteri se obligat, est formaliter volitio Divina, quae unica, simplex, et indivisibilis cum sit omnia ea munera exercet, et denominationes praestat, quae praestantur a voluntate creata innumeris actibus distinctis, liberis, et immanenter productis. Requirit tamen aliquem applicationem sui ad hoc, vel illud subiectum; ad hanc, vel illam materiam amoris. Quae applicatio est exercitium quoddam actuale Divinae volitionis, pro cuius exercitii 230

e exercitij diuersitè diuersitas præbet denominae, etiā cadentes supra idē subiectum. Qd ab exemplo cẽ efficientiæ unaliy explicuimꝰ satis superq; in disp.^b de Volũtate Dei.

281 Qclo proposita duplicem ꝯtinet partem. 1^a é, grãm sanctificantẽ n͂ ẽẽ ad ꝯfirmione ciuile, l.^a ad instar ciuilis per mũm fr̃e abitẽ, tũ q; ñ obligatiuẽ, quã Deus sese adstringit hõi illi, accipiendo in filiũ, tam cẽ curam deillo gerendã, q.^m a cẽ hereditatem illi donandã. Pbl. Hæc obligao é volio libera, quã Deus vult se ꝯstituere hõi debitorẽ, l.^a é ꝓmissio, quã hõi suam fidem spondet: atqui grã, neq; é volio, et decrũm Dei liberum, neq; é ꝓmissio interna Dei: q.^o ad denominaem illã, quã Deus dr. obligatus hõi n͂ ꝯcurrit grã, ut frã abitas, sã in hoc genere sõ. ꝯcurrit volio Dinã libera. ꝯfr. oẽs illẽ denominaes, quæ sine imperfectiõe præstantr à volitione creata, præstantr à Dinã: atqui à volitione creata præstatr moralis obligao sine ulla imperfectiõe: q.^o eã obligao moralis præstatr à volitione Dinã, tamq.^m à frã abitã, sine tamqm à frã, ut qd ꝯcurrente.

282 Q.^a pars ꝯclis é, hanc denominem Dei obligantis se hõi ad illũ accipiendũ in filiũ præstari à grã sanctificante, tamqm à frã modali, siue ultima applicatiõe frẽ abitẽ, et exercitio actuali illius. Pbl. q.^a ꝓmissio Dinã de acceptãndo hõe in curam paternã, et admittendo eodẽ ad æternã hereditẽ, reqrit aliquã sui applicaẽ extra ad hunc hõẽ, et ad aliqd exercitiũ actuale, perqd Dinã volitio se exerceat, ut ꝓmissio: hoc exercitiũ, siue munꝰ

sive munus applicatum nulli alteri pre consequentis tribuitur, quam gratiae: ergo gratia exercet hoc munus applicativum, et exercitium actuale ultimi Divini volitum, ut est promissio; tum cum patere gerendas, tum haereditas donandae. Magis constat ex huius principii de Divina libertate, quod potius suggestum est, quam saepius inculcandum, quoties de tractatu de voluntate Dei sese occasio tulerit. Minor probatur 1° quia si aliqua alia entitas concedenda sit distincta a gratia et a volitione Divina, ut Deus amet, et acceptet hominem gratia insignitum, consequenter tollitur ea ulterior entitas, et munus illius adscribitur gratiae.

Probatur 2° ex eadem Maiori. Per infusionem gratiae, ita renovatur homo interius, hoc est intra, ut fiat per eandem renovationem haeres secundum spem vitae aeternae. Ita Tridentinum definit. Hanc dicit iustificationem gratiae, quae non est sola peccatorum remissio; sed, et sanctificatio, et renovatio interioris hominis per voluntariam susceptionem gratiae, et donorum: unde homo ex iniusto fit iustus, et ex inimico amicus, ut sit haeres secundum spem vitae aeternae; id est ex statu exhaeredis transfertur in statum haeredis. Ergo gratia interius renovans hominem, sive intra inhabitans animam constituit hominem haeredem. At non constituit, ut gratia absolute: ergo ut gratia modalis. Est ergo gratia applicatio illa ultima, qua Divina volitio sese applicat huic homini, et exercitium actuale ultimum, quo se exercet, ut promissio, sive pactum acceptans hominem in haeredem aeternae vitae: quae promissio, licet sit ius ipsum haeredis, vel saltem est titulus immediatus proximus, et radix eius minime iuris

Dices, Verum quidem esse per gratiam intra infusam constitui hominem haeredem Dei: at eiusmodi gratiam non pro [illegible] efficere illud, ratione ex natura sua; sed ex acceptatione Divina. Contra hunc dicendum meo instituto sectiones

Prima

Sectio 6.a

Con gratia sanctificans possit esse forma alicuius denominationis per solam extrinsecam Dei institutionem?

285 Quia saepe impingimus in hunc lapidem placuit semel illum e medio tollere. Fatentur Deus ordinarie formaliter intrinsece inhaerente sanctificare, et constituere hominem Dei amicum et aeternae Beatitudinis haeredem. Addunt tamen, hanc formam intrinsecam, et physice inhaerentem non habere vim ex propria natura sufficientem praestare illos effectus formales, quos numeravimus; eos tamen praestare ex sola extrinseca deputatione, qua Deus huiusmodi entitatem designavit in hunc finem. Unde distinguunt gratiam, dum esse gratiam, et gratiam dum esse physicum, vel dum entitatem realem: docent quod gratiam, non dum entitatem physicam, sed dum esse gratiam eos effectus praestare. Gratiam autem dum esse gratiam intelligunt entitatem illam infusam atque, ut vestitam extrinseco Dei favore aut deputatione. Quia tamen non omnes authores eodem modo explicant hanc distinctionem, neque in ordine ad eosdem effectus illa utuntur, non possumus una omnes impugnatione refellere.

286 Haec solutio, si verba tantum attendantur continet absurditatem mihi prorsus mirabilem. Quis enim non miretur, dum audit, Deum posse constituere subiectum album per formam, quae non sit essentialiter albedo, sed per entitatem extrinseco Dei favore deputatam ad dealbandum? An potuerit Deus solo suo decreto dealbare subiectum calore, vel frigore, vel si mavis etiam nigredine? Quis non miretur, si audiat, posse Deum constituere hominem per formam, quae non sit essentialiter animam rationalem? Nam esse hominis est animam essentialiter rationalis, sicut esse albi est albedo, et esse iusti est iustitia, et esse haeredis est ius ad haereditatem. Ergo si implicat, Deum constituere hominem per entitatem deputantem extrinsece ad constituendum album

hominem; album per formam libere a Deo institutam ad constituendum

album

constituendi alium sine ulla intra nativa, et essali vi situendi alium; ita implatit, Deum constituere iustum, sanctum, gratum, et amabile subiectum, et heredem aeternae Beatitudinis personam, quae essain n sit potens eo effus subito praestare; et tantum reddatur apta iis praestandis ex sola Dei reputatione extra.

283

Praetr, quod quid de hoc sit, iterum impugno eam solutione. Prima ad tuenda definione Concilij, requiritur, quod non intrinsece fiat heres: at secunda solutione praedicta non requirit intrinsece heres Dei: ergo secunda sententia non sufficienter tuetur definitionem Concilij. Major probatur. Concilium docet, iustificationem esse intrinsecam hominis renovationem: explicans autem expressius, quid sit haec renovatio, addit esse iustitiam, sanctificationem, emundationem a peccato, ius hereditatis: ergo ius hereditatis debet esse intrinsecum homini; siquidem intra renovatio hominis consistit in illo iure. Minor autem probatur a priori syllogismo. Omnia denominatio, cuius forma n est intra subiecto, neque est intra subiecto: at denominatio heredis est a forma n intra subiecto: ergo n est denominatio intra subiecto. Major patet. et minor probatur. quia denominatio heredis provenit a gratia Dei, ut quod gratia est: at gratia Dei est quid est extra subiecto: nam licet entitas materialiter sumpta sit intra subiecto, ut tamen constituitur formaliter quae est subiecto extra: ergo denominatio heredis provenit a forma extra, et continet constitutiva extra subiecto.

284

Praetr[10]. quia quod extrinsece provenit formae inexistenti intrinsece subiecto, provenit extrinsece subiecto: at non formalis gratiae, non formalis iustitiae, et heredis ius, proveniunt extrinsece entitati quae inexistenti intrinsece subiecto: ergo denominationes eiusmodi proveniunt ab extrinseco subiecto. Major probatur. quia albedo extrinsece videtur, ideo parieti albedinis intrinsece, extrinsece tantum videtur; nec secunda bona Philosophia dicet parieti provenire intrinsece videri, quia habet intrinsecam albedinem quae videtur: cum enim albedo n intrinsece; sed extrinsece habeat denominationem visae, nequit eam denominationem intrinsece in subiecto ponere, etiam in quo

extrinsece

tantum

in quo ipsa sit intre: g. l. enta grē sit intra subto, si tamen
ius hęredij ē extrū entiti quę, abstē denominao hęredis est
extra subto. Q̄d si dicas, alvedine n ēē frām denominaois
visi, sūt gra ē denominaoy hęredis. Rn̄ ē, q̄, sūt implicat
alvedine ēē ab extro frām denominaoy visi, ità implat, en-
tite, quę n sit essalr ius hęredis, ab extro assumi in frām
ostitivā eiusmi iuris.

89 Qfratr iterū. Strīltiori noe ē sitī-
met intra enta grę. qm̄ subto, cui inheret: at essa physca
illig entitis assumpta in frām denoatnȳ hęredis n reddit
intra, et essale ipsi entiti grę denominae hęredis: g. neq
reddit intra subto eamde denominae hęredis. Explo
argum̄ falsum. Essa entitis ē intra entiti; n tn̄ ptr. de-
nominao extrī cadens sup. essa, ē intra entiti. Ḡo à for-
tiori, neq denominao extrē cadens sup. entite grę exit in-
tra subto talis entitis. Si m. intrē afficeret hoiem eā
denoatio, ideò afficeret, q lt. extrē cadit sup. entite intrā
hoi; at denoatio hęredis, lt extrē, cadit tn̄ sup. essa
entitis physcę grę: g. etiā denoatio hęredis ēēt intra-
entiti illig qualitis, quę vocatr gra.

90 Qfr. deniq. q̄ valor mo-
netę Regis ē ipsi extrs, qmvis materiale illud ēs ostitivū
monetę fieret intrū alicui subto; ptr. diceretr subtū illud
intrē tanti, l' tanti ęstimabile; sd sō. extrē. P dexplāre
ssumo exemplo altiū, sup naturalē licitorū ab hoe iusto, quiqtē
xo. prām, et valde pbabile opiōne dignificantr ad maius meri-
tū, ex dignitate nri capitis, Xpto, scit, Dno. Ecce g, q opera
hois iusti hent sibi extrum valorē illū pveniente ex digni-
tate Capitis nri moralis; ideò etiā hō iustus n intrē, sd extrē tan-
tus

tantus participat eius valore. 2.º denominao extrê afficiens entit entitê, etiã intra, sivtô adhuc ê subtô extrâ. Singulat g. qd̃ dignitê aliqm, ł excellã extrê afflatã entitê gr̃ẽ, ipsa intrê renovet, sanctificet, et quasi reddat subtũ, heredem vê æternæ vitæ. — *affectam* — 291

Deniq. notandũ ꝯplem.^to dicẽ traditã â seit. 5.ª q̃ ingrã sanctificante includitr acceptatio exp.^te hõs filiatnis adoptivæ â Deo ꝯcessæ. Diximq ad civile, siue politica adoptione requi, et volate adoptanti, et volate adoptati acceptanti adoptione. Diximq ꝯtr.^a volate Dei adoptanti grã sanctificante salte, ut quo ꝯstitui. Addimq nunc volatem adoptandi hõis suã adoptinẽ acceptanti includi permanentr ingrã sanctificante ad eum mum, quô reliqui virtutum ãus ingrã includuntr Xã. dicta disp.^e, quô referri potest illud tritum ex P.^lo testimoniũ: accepistis sp.^m adoptionis in quô clamamq Aba Pater; id ê per gram infusam vocamq Deum Patrê; atq adeò illiq adoptivã, q^a nos paternitê acceptamq.

Controversia 2.^a
De Esse frali iustificaõis, ut ê Mutatio de frâ ꝯtrariâ in ꝯtrariã.

Disputatio 1.^a
N. In iustificaõe vera Mutatio intercedat, quâ hõ ex iniusto fiat iustũ, et ex inimico Dei amicũ?

Suppono 1.º, ñ oem infusiva grẽ eẽ mutationẽ â ꝯtraria frâ in ꝯtraria. Pt 1.º exemplis. Na, Adamo collata fuit grâ sine ullo transitu â frâ ꝯtrariâ. Sili Xp̃i Dñi hu- — 292 — *actũs*

manitê

et sanctissimae Virgini: ut m. fiat mutatio necesse est, quod forma contraria in subiecto praecesserit ante infusionem gratiae: at in suppositis praedictis non praecessit infusionem gratiae forma contraria, scilicet, peccatum: ergo in suppositis praedictis non fuit infusio gratiae vera mutatio a contraria forma in contrariam. Ratio a priori est: quia per accidens est formae denuo inductae, quod ei contraria in subiecto praecesserit; sicut per accidens est albedini, quod nigredo in subiecto prius extiterit, et per accidens est calori, quod frigiditas prius fuerit in eodem subiecto. Ergo actio infusiva gratiae erit vera mutatio a contraria in contrariam formam, si contraria praecesserit; erit a so. gratiae denominatio, quando forma contraria non praecesserit. Atqui eadem omnino erit gratia inducta quando peccatum praecessit, ac quando, ac quando non praecessit in praesenti non disputo.

293 Suppono 2°. hanc mutationem non esse omnino physicam, sive, quam physici curant; sed esse partim moralem partim physicam. Non esse pure physicam mihi patet. Quia mutatio physica est aberrentia physica unius formae contrariae ad physicam existentiam alterius, et ideo oppositio physica inter utramque formam: At mutatio hominis de peccatore in Dei amicum non est transitus ab existentia physica formae contrariae ad existentiam physicam formae alterius contrariae: nam existentia peccati actualis quamvis m. habitualis, quae praecessit ~~existentiam~~ infusionem gratiae non est existentia physica; sed tantum moralis: peccatum m. dum in esse habituali manet morali tantum permanentia durat. Praeterea nec oppositio gratiae cum peccato habituali praecedenti est physica oppositio si compararetur cum peccato, quamvis sit physica et rigorosa; immo, et in mea sententia methaphysica oppositio si compararetur gratia cum existentia morali peccati, ut suo loco explicabimus: ergo mutatio quae intercedit in hominis iustificatione, qua transit de peccatore habituali

bitualr nn Dei amicus n ē mutatio physica subti.

Suppono 3º. 94

peccum dupplr exere in subto, et illud maculare. 1º, dum peccum actu exit, hoc ē, actio illa, sive omio libera, et volu[n]taria dissona legi, l recte rōi; qdiu hec actio, l omio physice exit depentr a volate libera, atr. actualr exere in aia. 2º dum titualr pmet, sive pseverat, et hoc titualiy pseverantia pecci pquentig diceretr moralis psita pecci: qdiu m. actio illa dissona legi physice transijt, pmet tn. in ordine ad ples effus inducendos, p inde, ac si physice adeet. Dicitr moralr psistere, q in orde ad hoi effus moralr inducendos p inde pcurrit, ac si ad eet adhuc, nec physice p transiisset: nam homidiu vg. in orde ad ofam Dei roabile p inde remanet psit tn physice p transijt, ac si physice pduraret.

Dico 1º. In iustificaoe pecca- 95
vera pecci remio pferti. Pclo hoc pt ex trid. definiente, iustificaoe hoi n ee sola peccorum remissione; sd etia renovaoe, et santificaoe interiore hoi: q iustificao, saltem, ut de facto fit, dum totum, pcedit includit remione pecci.

Dico 2º. N. so. in iustificatione 96
remittitr a Deo peccum; sd etia deletr peccu, sive emundatr ho a macula pecci. Pclo hoc etia insinuatr in trid. definiente, iustificae hoi n ee sola peccoru remione; sd, et santificaoe, et renovae hoi interiore p susceptione gre, et donoru. In qua voli dupplex involvitr mo remittendi peccu: 1s ē veluti extrs, psistens pr. in volate Dei libera condonante peccum, et veluti renuntiante iuri, qd ex peccato in hoem Deo cpetebat ad roabile auersione. 2s ē veluti intrs, psistens in pulchritudine quadam supnali, que ita intre ordinet, et pficiat aiam, ut eo ipso reddat irroatile auersione.

actuale Dei a tali hoie ptr peccum preteritum. Hunc utrumque sermonem minimum ex professo explabimus in progressu huius controversiae, et utrumque a Concilio doceri, e mihi valde notum.

297 Dico 3º In iustificatione hois, ut comr fit intercedit mutatio a forma contraria in contrariam. Probatur. quia comr semper infunditur gratia destructo peccato praecedenti: cum omnes homines nascamur peccatores, et naliter filij irae, numquam infunditur gratia hoi per exenti in pura natura; sed hoi, qui antea peccator erat. Rursus, quia per gratiam hoc ex iniusto fit iustus, et ex inimico amicus, atque ex exherede heres vitae eternae: quare intercedit mutatio in iustificatione hois: nam ex terminis ipsis innotescit aliqua repugnantia inter hoc terms iustus, et iniustus, amicus, et inimicus. Quaestio autem sit haec oppositio an naturalis sit, sed vincibilis a superiori agente, an etiam ab illo insuperabilis; praeterea supposita oppositione inter gratiam, et peccatum, ex quo nam principio genere conveniat haec oppositio, e huius controversiae labor non iniucundus, nec inutilis nostris auditoribus, si haec omnia breviter, et clare explicuerimus.

Disputatio Quinta

An Deus condonare, et remittere possit peccum, etiam in instanti, in quo actualiter committitur?

298 Suppono 1º Deum posse remittere peccum hoi postquam physice transactum est. Hoc solo est defe, neque ab ullo catholico theologo, imo, neque sanae mentis Philosopho, potest in dubium revocari. Est autem dubitatio ingens, an Deus possit condonare peccum nulla praecedente retractatione peccatoris? praeterea an possit Deus sola extra suam volate hoi remittere peccum? Quae difficultates, dum se occassio tulerit in inferioribus, breviter expediemus. Solum agimus in praesenti de pecco, dum autem a volate committitur, et

et inquirimus, an possint haec duo simul componi: peccatum dimissum esse, et non esse remissum extra Dei remissionem, quam supponimus praesenti esse aliunde possibilem. Suppono 2°, remissionem peccati esse voluntatem Divinam, qua Deus cedit iure ad notabilem aversionem ab homine, quod ius sibi competere poterat ex peccato hominis.

Sit haec difficultas, quam 299

Io. Arthus noster attigisse contentio, P. Suarez. lib. 7. de gratia cap. 21 n. 5. supponit, ut remissio sit nota, peccatum actuale, dum est, remitti non posse. Quia per remissionem peccatum tollitur, et destruitur; at implicat peccatum tolli simul, et esse: ergo implicat, dum peccatum est actu, actu remitti. Eminentissimus De Lugo de poenitentia disp. 7. sect. 8. n. 226, asserit sibi videri verisimile, posse Deum, in instanti, quo fit peccatum, illud condonare; imo etiam antequam fiat. Quem nunc loqui asserit, se libentius suscipere, quod olim a se traditum videt, in vulgaribus theologis placuisse. P. Ovied. in tom. 2. tract. 8. controversia. 4. punct. 6. licet n. 127 videatur P. Suarez adhaerere; tandem de re n. 128. cum Lugo consentit. P. Rypal. disp. ult. de ente supernali sect. 25. n. 406. absolute Lugum sequitur. Suario tamen absolute [4006] favet P. Amicus hic disp. 32. sect. 2a n. 43.

Sit nostra conclusio. Possibile est, Deum remittere peccatum hominis etiam in instanti, in quo libere actu committitur. Probatur conclusio. Si explentur nostrae constitutiva peccati actualis, et condonationis eius extrinsecae de qua solum in illo loquimur, nullam oppositionem inter se dicunt: ergo componi possunt. Probatur antecedens: peccatum actuale est actio libera contra legem. Condonatio peccati est voluntas libera cedentis et renuntiantis iuri ad notabilem aversionem, odium, vel indignationem adversus hominem. At haec duo nullam inter se oppositionem dicunt: ergo constitutiva peccati actualis, et condonationis extrinsecae non pugnant inter se. Suadetur probatur 1°. ex inspectione intima utriusque conceptus. Probatur 2°. 300

Pbr 2° exemplo ab humanis desumpto. Non implicat, quod homo in eodem instanti acceptae iniuriae cedat iure sibi competente, vel competenture, nisi cedat ex tali iniuria ad exigendam ab eo satisfactionem, vel ad habendam adversus offendentem rationabilem aversionem: sic quod utrumque contingit, homo offenditur aliquando, homo condonat aliquando offensam, non implicat in offensa humana, cur in Divina?

Sol 1. Pbr 2° Declaratur. Licet Petrus heri peccaverit contra legem, est sufficiens titulus, ut Deus ab illo hodie rationabiliter avertatur; nihilominus potest Deus renuntiare iure sibi competenti ex peccato Petri hesterno, qua cessione posita, Deus non habet ius proximum ad rationabilem aversionem in hoc instanti, quam vi illud haberet, si non renuntiasset. Ergo licet peccatum Petri nunc existens sit sufficiens titulus, ut Deus a Petro nunc rationabiliter avertatur, nihilominus poterit Deus cedere eiusmodi iure, qua cessione posita, Deus non habebit ius proximum, quod haberet ad rationabilem aversionem, si non cessisset. Patet mihi consequentia. Nam si peccatum hesternum est motivum ex se potens proxime fundare rationabilem aversionem, dum non intercedit cessio Dei; illa vero posita, nequit fundare proxime aversionem eiusmodi; ita peccatum nunc existens est motivum potens proxime fundare rationabilem aversionem dum non intercedit liberalis Dei cessio; hac vero posita, nequit proxime illam fundare.

Sol 2. Pbr iterum, et explicatur ratio procedendi. Quando Deus condonat peccatum heri commissum, non tollit ab illo existentiam physicam hesternam, sive heri physice extitisse; tantum tollit, sive impedit, ne ex illa physica existentia hesterna oriatur hodie in Deo ius ad rationabilem aversionem, quod ius perfecto oriretur, nisi Deus cederet. Unde cessione sua potest Deus tollere, vel impedire vim moralem ad fundandum odium rationabile nunc habendum. Id ipsumque accidere potest circa peccatum, quod nunc committitur, cuius existentiam physicam, etsi Deus condonatione sua non tollat, tollit tamen cessione sua, ne existentia haec physica

Physica pecci praesens potè fundare possit reabile aversione, l reabile odium Dei q tale, hoem pter peccum nunc exeni: manet q virpeccio praesenti ius aliqd radicale, et rotum, sive, ut proprio loquar, mèt vis radicalis, et rota ad fundandum reabile odium, quae vis è de essa pecci. Non tn. mèt vis proxum sive vis potè potens inducere odium: q per ipsam cessione Dei impeditr vis illa pecco essalis fundandi odium reabile, ne- que potè possit illud inducere. Dra hec tota clarius perspicietur sect. 3 intr solutiones argoru.

Sectio 2a

Corollarium praecedentis 2clis. Potest Deus remittere peccum sin retractatione peccatoris.

Infertr, Deum posse remittere peccum hoi persale sine ulla vo- lunra retractaoe illius. Pro explicaoe huius corollarii suppo. tamquam certa duo. Pum è, peccum originale posse remitti, et de facto remitti infantibus sine ulla volunria retratione. Vocamus à. retrationes volunrias omnis poenitentias, odium, detestaes, fugam, aversiones, l displicentias de pecco. Dum è, peccum persale de facto, numquam remitti sin ulla poenitentia, l displicentia de pecco 2misso. Ro è. q de facto prae- sente providentia peccum persale, numquam remittitr, ni l extra sacra- tum, l in sacrato; atqui, ut remittatr extra sacratum, requirtr aut perfecte 2tritionis (loqmur de pecco morli) Vt à. remittatur in sacrato, reqtr dispo aliqua volunria peccoris ad illud suscipiendum ex dispone Dina, et institutione; saltem reqtr volas suscipiendi sacratum quae volas, l virtr, l eminentr, l equivalentr involvit displiciam de pecco: volas m. emundandi aiam à pecco, neqt n ee volunria ai aversio à pecco 2misso.

Hi potis prae illas praecedens: q potest Deus remittere peccum etiam, dum volas q malitia illius poti. 304

potive afficitr: g° a fortiori poterit remittere peccu preteritu, qdo volas neq male, neq bene g° ipsis malia afficitr, et dstr sine ulla retractatione potiva volatis adversus peccium commissum.

305. Dicei. Peccum habituale e aversio hois a Deo, ut pendens moralr a volate libera hois: implat tolli hanc aversione hois a Deo, ut pendentem moralr a volate libera sine retractatione volaria: g° implat peccum habituale tolli sine retractatione peccoris volaria. Pbr Min. Qdiu actus preteritus moralr pendet a volate peccoris, natio denominat eumdem hoem peccorem: At qdiu peccor n retractat actum preteritum, moralr pendet actus malus preteritus a volate peccoris: g° qdiu n retractat actum preteritum volus, neqt non hō denoari peccor. Maior videtr certa. Nam dependentia actus mali a volate libera e influxus liber volatis in actum malum. N potest aut n denoari volas male operans, dum actu influit in actum moralr malum: g° etiam Min pbr. Nam dependere moralr actum a volate, e dependisse physice, et eius nunc dependentiam physicam n ee retractatam.

306. Retr, dista maior, nan, minor. Ad pbam, omissa iltr maior, no minorem. Ad huius pbam no ans. Aversio actualis uolaria, qua hō avertitr a lege Diuina, moralr censetr perseuerare depens a uolate, quandiu habet virtutem inducendi ples effus morales peccaminosos ac si physice sub duratione initi. Adueniente aut Diuina condonatione amittit illo virtutem inductivam odij rationabilis in Deo offenso adverso peccatore, et consequenter adueniente condonatione Dei, etiam citra ullam retractationem peccoris aversio illa hois a Deo n perseverat moralr. Adde, ad perseverantiam moralem n e dependentia noua, i influxus nouus volatis in actum prauum, sa e eadem

cadi; dependentia physica ab actu mali a voluntate, etiam in statu voluntatis in actu pravum, quo physice productus est, addita tantum extra moram, quae extra; sive perseverantia, ut explicuimus et abunde adhuc explabimus, fratissime tollitur per donum.

307 Dices iterum. Numquam forma cessat denominare subiectum, donec variatur sub ea ratione, sub qua subiectum denominat: at numquam desinit praeteritus actus denominare hominem peccatorem, donec variatur sub ea ratione, sub qua subiectum peccatorem denominat. Atqui sub hac ratione variari actum praeteritum est impossibile, nisi voluntas actum praeteritum voluntarie retractet: Haec minor probatur: nam actus praeteritus peccati denominat subiectum peccatorem praecise quatenus moraliter perseverat, ut voluntarius actus ipsius peccatoris; nam sicut denominat subiectum actu peccantem, quatenus est actus voluntarius actualiter existens, ita denominat subiectum habitualiter peccatorem, quatenus est actus voluntarius eiusdem peccatoris habitualiter perseverans.

308 Ultra hoc addo- uti Catholicorum DD., cum habet argumentum plus quam ipsi velint, et plus quam fides patiatur, ipsos nolle: quorum praemissis sic arguo: Impossibile est, quod variatur forma sub ea ratione, sub qua denominabat subiectum, quin desinat eo ipso denominare, quam antea praebebat. Atqui actus praeteritus, in quantum pendens a voluntate denominabat subiectum peccatorem, ergo si variatur actus praeteritus dum habet dependentiam voluntariam, necessario desinet denominare subiectum peccatorem: At per solam attritionem, Ra. sacratum variatur forma sub ea ratione fortissima, dum quam denominabat subiectum peccatorem; Ut probo. Nam attritio sola sine sacramento est voluntaria, et supernaturalis retractatio peccati praeteriti; retractio a voluntaria, ut optime D. ey, quorum praemissis utimur, contendunt, tollit a peccato praeterito rationem voluntarii, sive moralis pendentiae a voluntate: ergo

Attritio etia Xa. sacratum variat aum preteritum Quinque lissimi, illa noem, Quumquam denoabat peccore. Lo. tollit fra. issime situare, siue morale perseverantia pecci, g perssilam Attritione supernaug Xa. sacratu, desinit peccor, ee peccor situale; qd qdem Iseqns rei n patitr.

30 Sicut certum e, retractatne peccoris volaria n sufficere ad tollendu ee situale, siue perseverantia morale pecci preteriti, qua dr vere peccor ho, qui au n peccat; ita etia retractatne volaria ee impertinente, ut fr. tollat perseverantia predictam apud me certum sio hec, ut plari potest analiis denoatio nita moralib. Emissio voti e volaria; ut a. tollat perseverantia moralis voti permittig, nihil aducit aut volarig ipsig voventis retractivus voti. Per solam volate illig, in cuius honore votum emissu e, tollitr votum; ita, ut retractatio voventis, neq sufficiat votum tollere, neq aducat ad illud tollendu. Simig asiero, qd macula illa, qua peccor dr ho, etia dum au n peccat, neq tollitr fr. per volariam retractatne, cum de facto persistat eiusmi macula in hoe peccore ad huc retractante volaria actns preterita. Neq si detr aducit per mum fris; nam sola adonatio Dei offensi sufficit; sic sola adonatio Dei honorati per votum sufficit ad tollendu votum, quoad perseverantia illig moralem, etia seclusa oi retractatne voventis. Ultra pla obiici solent, que nos brevitati studentes consulto missa facimus.

31 Sectio 3a

Respondetr argumentis pugnantibus 2a pcie sectionis fr. Solitie 2a pcie sect. 1a statuta; peccum remitti, e peccu tolli. Implat, peccum tolli in intr, inquo e: g implat, pe ceu

peccum remitti in initi, inquo ē, sive 9mittitr.
Maxp̄t: nō de hoc genere remissionis loquimur, quia peccum oio destruitr; ñ v° de eā remissione, quā peccum tegitr, seu ñ imputatr. Retr 2do mare, peccum remitti, ē peccum tolli, si in pecco nulla alia exa supponatr, qā tr purè moraliq; 2do mare; si supponatr in pecco alia exa, q. purè moralis, seu phralis; nō mare. De facto oīs remio ē destructio peccati; q destructo oīs remio cadit sup peccum, ñ, ā qr, q phisicaliti exery. At posit ē aliquā remissio cadens sup peccum ñ phisicali, sa au exery; eā autē remissio ñ tolleret peccum; imo supponeret alia exery.

Replicat. Tota malitia pecci, q ē 9sistit in intermiste au liberi 2 lege Dina. = Vñ horum tollitr p remione: q tota malia pecci perseverat cum tali remissione. R° tali remissio ñ ē vera remio pecci perfecta, et 9formem; nam vera remissio ē quæ nil mali i pecco destruit. Retr, 2 denio tum integrum, et nando eam interiā assumpta. Remissio cadens sup maliam pecci, tum mori exente tollit maliam, q tollit exam moralē; inq exam malitiæ qua ax. moralis, phisicali, ē peccum 9mittere 9missum, nec addita satisfactione retractatu, nec debita 2donae remissum, nec 2traria gra potire deletum. Remio v° cadens sup maliam pecci au 9missi, ñ tollit, imo nec potest tollere maliam pecci, q mali pecci, ut au phice exery nullam importat oppo. cum remissione Dina. Vnde hoc ille equaliter ē peccor, ac si a Deo ñ remitteretr, tunc illiq peccum. 311

3.8

312 Dices: Aliquem effectum moralem debet exercitare eiusmodi remissio: et non potest praestare alium effectum moralem, quam destruere peccatum: ergo remissio destruit peccatum: Respondeo, ossa mala, nando mire. Effectus moralis quem praestat illa remissio non est ablatio peccati, sed ablatio totius impeditionis iuris, quod natio in Deo resultaret ad notabilem aversionem, in Deo concipiendam, nisi cessisset. Hic tantum effectus moralis praestaretur ab illa remissione et alij cum hoc connexi. Unde de facto dum homo peccat incurrit obligationem subeundi indignationem Divinam et Deus adquirit ius ad notabilem concipiendam indignationem quae de facto ponitur peccatum hominis sine condonatione expressa Dei ut si poneretur condonatio expressa Dei sub actio peccati eiusmodi ius passivum sufferendi indignationem Divinam impediretur in hoc, et in Deo ius activum ad infligendam hominis, ut ita loquar, suam aversionem, et indignationem. Ex quo fit, hominem eiusmodi transacto actu peccati non manere in peccato habituali, quia condonatio Divina est destructio peccati, quoad perseverat habitualiter eiusmodi.

313 Replicas iterum: peccatum ut peccatum essentialiter includit hoc offensam contra Deum. Remissio destruit in peccato idem offensam: ergo implicat componi sub remissione cum peccato; nam componeretur non frustra destructiva offensae cum ipsa offensa. Confirmatur: ius hoc passivum hominis sufferendi indignationem Divinam, et ius activum Dei infligendi suam indignationem, nihil est aliud, quam ipse actus hominis malus, voluntarius, et liber. Sed sic: ergo stante hoc actu libero, implicat non trahere ius passivum hominis, et activum Dei praedictum. Sed implicat, stante hoc actu libero, poni-

poni remissione Divina, si hec essaliter sit ablatio, vel impeditio iuris activi Dei . . . hoem, et iuris passivi hois, quod ponere vocabulo dr. servitus; hoc est obligatio sufferendi Divinam indignationem prudentem, et rationabilem. 314

Retr.

. . . iurum. Offensam accipitur sumi . . . actus offensivus ex quo potest resultare ius proximum, et expeditum in offenso ad concipiendam aversionem, et in qua, si fundetur aversio rationabilis fundabitur. Et hoc est offensa, ut est radicale ius ad aversionem infligendam. . . . sumitur offensa pro actione praeterita, ut proxime potente fundare hanc aversionem rationabilem. Et a. ex . . . pot . . . fundare hanc aversionem, includit, quamdam . . . Dei offensi acceptationem iniuriae saltem nativam, hoc est renuntiationem iniuriae. Hac . . . renuntiatione posita, cessat, si fuit; impeditur, si non fuit, ius proximum, de quo locuti sumus, quamvis remaneret ius radicale, et remotum, quod consistit in ea actione . . . voluntaria, quantum est ex se sufficienti, ut si Deus velit, illam acceptare, in illa possit fundare rationabilem aversionem ab hoc; . . . hanc doctrinam, infra respondendum est. Peccatum essentialiter includit roem offensae, ut est radicale ius Dei ad rationabilem aversionem concipiendam, . . . maxime, ut dicit ius proximum, et expeditum; hoc est ius illud ex se remotum, saltem native a Deo acceptatum; non maxime . . . antiquo . . . Remissio destruit roem offensae, ut hoc dicit ius illud rotum, non mixe; ut hoc dicit ius proximum . . . mixe.

Ex eadem doctrina . . . reo ad . . . ius passivum, sive servitus hois sufferendi indignationem Divinam et ius activum Dei ad infligendam indignationem . . .315

si loquamur de iure roto, nil ē aliud, qm actio volaria Dois, ddo marg. Si loquamur de iure pxi. nil ē aliud q̃m actio volaria Dois, no marg. Ccᵃ rem iniurie, et offe illate, discurrend ē ad eum mum, quo coitr discurri intr Theos ccᵃ 2tractum donatnis. Si, pxui mihi donet pallium. Et ego n renuntiem donatni, censeor acceptasse. Unde ex volate Pxi donantis, et mea n renunciatne resultat ius pxum, et donium perfectum, qo in re morali abstè vocatr ius utendi, disponendi q de pallio. At si dedetr ex q. te Pxi volas donandi, et ego renuntiem huic iuri, alias proventuro mihi ex volate Pxi, nullus ius oritr proxum in me, et 2seqtr neq donium palli. Nilominus renuntiatione, nec tollit, nec potest tollere a volate Pxi, qd eà sit sufficientissime inductiva in me iuris, et dominij, si ego, l potivè vellem ra acceptare, l saltē si native me herem, neq acceptando, neq renuntiando. Id ipum qdm ē de iure nascituro in Deo ex actione offiva hois, si Deus nativè se hēit, neq acceptando, neque renuntiando illud ius, l si positive accepter. At n nascituro, si Deus positivè renuntiet. Renuntiatio a Deo ē 2donao offe.

Seccio 4ª

Alijs adhuc argumentis Satisfacit.

316 Obies 3°. Remitti peccum n ē precisse Deum suspendere odium in peccore; sd peccorem iam amplius n manere dignum odio, nec maculatum; q° si facta illa iuris cessione, q̃m fingimus, a Deo, hō verē ē maculatus in instti, in quo peccat, vere q ē dignus odio, et peccator; n fuit illi remissum peccum, sd tantum remissum ē ius illi, quo dign

dignus eius est propter peccatum. Contra: aliqua differentia
assignanda est in remissione peccati si hoc remittatur
cum actu committitur; et si remittatur in instanti immediato,
post quam commissum est. At 2a non pariter nulla differentia
est assignabilis; nam in utroque casu ~~immediate~~ peccatum
est, cum physice exit actio libera; et in utroque casu,
immediate post illud instans physice duratum non per-
severat habitualiter: ergo si remissio peccati importat
aliquid non esse peccati, et remissio peccati habitualis, ut distincta
a remissione habituali, debet importare aliquid non esse
peccati actualis, ut distincti a peccato habituali. Sic Tiricius
Dr. Obiedo supra citatus numero 125.

Respondetur, antecedens enthy- 317
matis explicatione indigere. Duplicem partem continet. 1a
est: Remittere peccatum non est praecise, Deum suspendere
odium in peccatore. Quam quidem partem indico veram. Nam
aliud est suspendere odium, aliud remittere ius
ad odium. Potest Deus velle nunquam indignari peccatori,
quin sui velit retinere ius ad rationabilem aversionem
sibi competens ex offensa; ergo per solam voluntatem, nunquam conci-
piendi indignationem, et per omissionem priorum indignationis
Deus non indignatur, et quasi condonat aversionem. At per
actum autem voluntatis, qui dicitur cessio, et renuntiatio offensae,
Deus remittit offensam, sive peccatum. Unde non est vera 1a
pars antecedentis assumpti, scilicet, Deum remittere peccatum non
esse praecise Deum suspendere odium, et indignationem
adversus peccatorem, quam concipere rationabiliter ex peccato po-
poterat. 318

2a pars antecedentis assumpti erat: remittere
peccatum ... involvere, ne peccator maneat dignus

odio; hoc est, remissione peccati esse ablationem dignitatis à peccatore ad odium Dei subeundum: quae propositio absolutè neganda est; nam remissio cadens super peccatum actuale non tollit dignitatem ad odium; cum dignitas nihil aliud sit, quam malitia ipsius actionis liberae oppositae legi Dei; quae malitia nec tollitur, nec deletur per remissionem. Quod si clarius amaueris, distinguo illam propositionem: peccatum remitti est, hominem non mere dignum odio dignitate in actu primo proximo, et ex se inductiva odii, non nego; et non mere dignum dignitate in actu primo proximo inductiva odii realis. Nam aliud est, quod peccator sit semper per peccatum actuale dignus odio; aliud, quod haec dignitas sit in actu primo proximo inductiva odii realis. Peccatum semper constituit hominem odio dignum; at aliquid tamen aliud distinctum à peccato constituit hanc dignitatem intra in peccato in actu primo proximo ad inducendum odium: hunc tamen actum primum, quoad statum proximum sive expeditum, ad actum secundum inducendi odium constituit acceptatio Divina iniuriae. Nota autem renunciatione Divina iniuriae, remanet dignitas sua peccatoris ad odium inducendum. quae nihil est aliud, quam malitia peccati actualis, mere inductiva remotè, non tamen proximè realis odii.

319 Dices tamen secundo Dignitas odium subeundi est adaequatum illud motivum, quod ex natura sua proximè movet Deum ad realem odium percipiendum. At hoc motivum adaequatè consistit in actu voluntaria gravi iniuria; nihil illatam à constituitur per acceptationem Divinam. Ergo dignitas hominis subeundi odium Dei nunquam constituitur per acceptationem Divinam, etiam nativam, quam Deus acceptat, iniuriam sibi illatam. Minor probatur. quia acceptatio Divina, neque inadaequatè

grat

trat indignaem, et odium Dei, neq movet Deum ad -cipiendum odium, neq partialitr 9stituit hoem dignum odio. 2º neq 9stituit etia partialitr motivum trahery Deum ad roabilg auersiong 9cipienda advers[us] hoem peccorem.

Resp, [...] eẽ, qd dignitas hois ad odium Dei, sit, et dignitas ad pena 9stituit adequate in act[.] graua hois. Nihilominus tn. potest 9siderari hec dignas, ut exse suffiens inducere odium, l, ut suffiens in aut 1º pro. Ut suffiens exse adeqte, 9stituitr per act[.] hois grauam, et liberam. Ut in aut 1º pro potens inducere odium, essalitr affert n 9donatne Dina; sit peccum hois in legem politica, reipublicq e adeqtum fundum, cui nititr vindicta. Ut pxe possit peccum illud fundare roabilitr poenam, naxium e, ne fuerit a Supremo reipublicq gubernatore 9donata. Unde sil fateor arai, acceptatne Dinam, neq inadeqte traxe odium Dei, neq inadeqte 9stuere motivum odij Dini; neq inadeqte 9stuere hoem dignum odio Dei, saltem, dum peccum physicam suam exam het. [...] totam aram explare possumq exemplo cp effientis; sit applatio, [...] absentia 9traxij in passo n 9stituit virtem productiva ignis; 9stuit tn. [...] [...] ignis in au 1º pro calefaciendi. Ita similitr [...] 9donatnis Dinq n 9stituit vim illa, quam het peccum ad inducendum odium Dei; 9stuit tn. aum tn [...] pxum ad inducendu odium Dei. Nam posita 9donatione, peccum illud n poterit pxe inducere odium suffienr, et [...]. [...]

320

[illegible]
[illegible]

321 Ad 3um [illegible] non praeiacens obiect.
dic, in ipso instanti commissionis peccati magnam esse assignabilem differentiam, si remittatur a Deo in eodem instanti, vel in proxime sequenti. Differentiam autem non solum demonstravimus assignabilem, sed de facto assignavimus. Nam si remittatur peccatum in ipso instanti, in quo committitur, nec in ipso nec in reliquis succedentibus parit ius aliquod activum Deo, sive ius agendi aliquid offensi contra offensorem. At si remittatur in instanti sequenti immediato ad instans commissionis, in instanti commissionis dabitur in Deo ius agendi aliquid offensi; in 2o instanti non competet Deo eiusmodi actio adversus offendentem, utpote destructa per voluntariam renunciationem offensi. Adde, quod in 2o casu renunciatio destruit ius Dei, quod supponitur praefuisse in instanti anteriori; at in nostro casu renunciatio coexistens in eodem instanti cum commissione peccati, non destruit ius activum Dei; sed illud impedit, ne oriatur, vel ne sit: nam posita renunciatione non est in Deo ius hoc adversus offensorem, extiturum naturaliter, si Deus non renuntiaret; nam, ut diximus, ipsum non renuntiare offensae, est acceptare offensam saltem negative.

Sectio 5a

An per divinam potentiam possit remitti peccatum in instanti ipso, in quo committitur?

322 Diximus per extrinsecam Dei condonationem posse remitti peccatum in instanti, in quo committitur: et quoad hoc duplicem

[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
[illegible] Dei [illegible], Deum posse [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] peccatum, adeoque precise [illegible] [illegible] [illegible]. [illegible]
[illegible] docuimus in presenti remissionem extrinsecam posse componi
[illegible] cum actuali dimissione peccati. [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] liberum de ~~[illegible]~~ volitioni importare actualem [illegible],
quia dicit remissivum peccati, ut actu exercita importat entitatem
aliquam extra Deum productam, que sit applicatio ultima [illegible]
divine volitionis ad hoc peccatum, et divine [illegible] [illegible] [illegible]
exercendi se [illegible] ut remissiva est peccati. Et date gratia, ut quo
remittendi peccatum. [illegible] gratia, ut quo exercitium actuale
[illegible] applicatio ultima divine volitioni potest esse extra [illegible] peccatori
intra, ut docuimus in tractatu de Voluntate Dei [illegible]
[illegible] 6.

[illegible] [illegible] assero. [illegible] gratia intra subiectum [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ [illegible] sit, tam applicatio ultima, exercitium actuale, quo
se exercet divina volitio, ut remissiva peccati, et gratia intra, ut quo
remissiva peccati, componi potest cum peccato actuali, et [illegible]
denotare remissum. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]; nam [illegible]
denotatio ista remissi [illegible] ponitur cum peccato [illegible] [illegible]: atqui
gratia intra subiectum [illegible], ut quo, precise ad hanc denominationem
ex hoc precise capite, quod sit gratia, ut quo huius [illegible] [illegible]
nullam importat opp[illegible] cum peccato: [illegible] [illegible] [illegible] gratiam subiecto
intrinsecam remitti potest peccatum actuale. [illegible] [illegible]. [illegible] [illegible]
repugnantia, que excogitari potest, in eo sita est, quod simul
peccatum ~~remittatur~~ [illegible] mittatur, et remittatur; [illegible] [illegible] repugnantia
[illegible] [illegible] [illegible], sive gratia [illegible] [illegible] sit intra, sive extra
subiecto. [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] utroque casu, nempe, neque
repugnare [illegible] gratia, ut que huius denotationi sit intra.

... potest excogitari gr. remi intra remiss. ... ecci, quæ exse per contrariam pecco entitatē suam positivā gr. inhærentē subiecto, ita ornet supernaliter subiectum, ut deleat gr. dem maculam relictam ex pecco præterito; etiā tollat se ipsa gr. ... ratione ... connexione ... quā peccum præsens actuale. ... sive ablutionis aīæ, et emundationis à pecco est essāle ... sanctifican̄ti divinæ gr. videt existimaris; ideo placuit prius investigare, quonam pacto aīa deleat peccum habituale; nam ex dīa iacienda ... divinæ ... facilis erit aditus ad ... præsentē.

Disputatio 3.a

Quanta sit, et qualis Oppo. gr. sanctificantis cum pecco habituali?

Sectio 1.a

52 Explico breuiter perseuerantiam moralem pecci.

Peccum, ut breuiter attigi disp. 1.a ... divinæ controversiæ in duplici statu consideratur; et ut physice exsens in sua duratione reali, et ut morale permanens; ... physica pecci ... ad explicationem pecci, ut habitualis permanentis se se accingit disp. ... supponendum est peccum permanere aliquo modo in aīa, etiā postquam physice pertransiit. Veritas ... est ... Nam etiā postquam peccator peccare ... et ... peccator, immundus, maculatus ... et cum illo, tamquam cum peccatore ... se Deus gerit

[illegible]
e apprehensio intrinseca maiestatis esse realiter; nec solum id cernitur in peccato theologico ex eo solum quod sit contra Deum; etiam in offensione hominis in ipsum experimur; nam aliqua iniuria nobili constituit iniuriantem dignum reali odio offensi, etiam postquam iniuria praeter transiit.

325

— suppendamus, hanc perseverantiam moralem offensae non consistere praecise in offensa commissa. Sed etiam ex apprehensione nostrorum hominum veritas: offendentem esse dignum odio offensi, potest tolli; at offendentem commisisse offensam, non potest omnino tolli: quod offendentem mere dignum odio, non est praecise, quod offensa commissa sit. Quod autem offensa tolli possit, seu deleri, etiam patet: nam certum est eum, cui iniuriam infixit vir nobilis, posse tantam ei satisfactionem offerre, ut si nobilis iste indignationem retineat, irrationabiliter faciat; et consequenter pervenire potest offensus ad eum statum, in quo non sit dignum ulteriori aversione offensi. Et idem de offensa in Deum res etiam est pro certa. Certum siquidem est, Petrum non esse dignum hodie odio divino, neque peccatorem, neque maculatum macula peccati praeteriti, neque talem, cui possit Deus rationabiliter indignari propter peccatum praeteritum; nihilominus Petrum peccasse adhuc [illegible]: ergo perseverantia maculae moralis non est praecise peccatum commissum esse.

326

3º suppendum est, non ideo perseverare peccatum mortale in anima, quia voluntarie illud consequenter voluntate: explico per 3, certum est, actum illicitum libere semper esse, denominareque liberam, ea libertate, qua sell a suo principio elicita est. Unde si loquamur de exercitio libertatis tunc instanti, certum est, permanere morale peccati esse hoc libere, ea libertate [illegible]

quā ipse peccūm ɔmisit. — Dabimus ō in pręsenti sugge-
re liberē nouitr exercita post tum intrans ɔmissionis,
in quo sit ɔsserins, perseuerantia morale pecci n ɔ-
sistere in aliqua libera, et volūtaria ɔseruatne pecci.
Pbr. ꝯ ideō eēt volūtaria ɔseruāo pecci hitualis; q volūtas
peccūm ɔmissum approbat, l q iunā n retractat. Non ex
1o capē. Nam approbatio pecci pręteriti, ɔplacentia, l ɔti-
nuatio illius potius ē peccūm actuale, qm hituale. Non ex
2o capē. Nam licet retractet, adhuc manet in pecco hituali,
ut cernitr in retractante per actum attritionis extra sacramtum:
ō perseuerantia moralis pecci n ɔsistit in ɔseruatione eiusdem pecci
volūtaria.

328 4o suggendum ē, peccūm pręteritum, dum manet in
ane offensiue Dini, potius dici debere peccūm moraliter durans,
qm peccūm hituale perseuerans. Explo pr 3. Hituale dr-
mere in ane volūtas aliqua, dum semel est elicita n retractatr
per ɔtraria; sed manet, quasi in hitu; sed apud me nil aliud
ē, qm perseuerare vestigium quoddam in aia actus vitalis
pręteriti, per quem emortuam, siue n vitalem qualitatem
afficitr permanenter volūtas ad idem obtum, ad quod afficiebatr vi-
taliter actu vitali elicito. Hitus hic statim tollitr per ɔtra-
riam volūtatem, l cito euanescit, quia ē qualitas cito dissolubilis
Quapropter tanta potest intercedere temporis distantia,
ut qualitas illa omnino disperreat, etiam sine actu ɔtrario potest
delerj, tolli q. Assero ergo statum pecci, de quo in pręsenti
agitur, n ee sanē hituale permanentia pecci pręteriti; tum q
qui semel peccauit, quantacunque intercedat temporis distantia,
semper ē in pecco; tum q, et si retractet volūtatem pręteritam

[illegible] ant.
[illegible] proprie hitualis
[illegible] pręteriti, etia
[illegible] ɔtrario
potest delerj. ita

prāeteritā per actum efficacis attritionis, adhuc exit in pecco.
Ergo

perseverantia pecci, quae constituit hominem verè inimicum Dei, non est complexiè habitualis; hoc est, perseverantia actus praeteriti in suo habitu. Ratio est, quia talis, quae adhuc duret, etiam voluntate efficaciter retractante actum praeteritum. Efficaciter, inquam, efficacia affectus.

His suppositis. Perseverantia moralis pecci in aiā 329
est ipsum peccatum praeteritum, ut fundans, vel praefundare potens in Deo moralem aversionem, et indignationem adversus hominem, qui peccavit; et ut subiiciens hominem quatenus est expositus sua moraliter Dei aversioni. Donec ergo Deus inniti possit pecco praeterito ad animi aversionem habendam, et indignationem suscipiendam adversus hominem, qui peccavit, tunc adest peccatum; et in eo manere moraliter peccatum physicè praeteritum. Quapropter pecci huius perseverantia moralis formaliter destruitur per statum illum hominis, in quo aversio Dei abiecto fundari nequeat rationabiliter, inniti vere prudenter in pecco hominis praeterito. Quid autem sit sufficiens, ut aversio Dei, et odium inimicitiae, quae in pecco hominis praeterito fundari rationabiliter poterat, iam amplius, rationabiliter fundari nequeat, partim in hac disputatione explicabimus, partim tractatibus theologicis supponemus.

Hinc inde supponimus, satisfactionem 330
aequalem ipsius hominis, qui peccavit, si illa sit possibilis à puro homine, sufficientem fore, ut statim deleat formaliter perseverantiam moralem pecci, quia ea posita redderet formaliter irrationabilem Dei aversionem ab homine propter peccatum praeteritum. Secundo satisfactio, etiam inaequalis à puro homine exhibita, à Deo tamen acceptata esset sufficiens. Cum hoc tamen discrimine, quod

qd equalis satisfactio, etiā seclusa Dei acceptatione, fr. seipsa deleret offam; at inequalis satisfactio, n nisi post Diña acceptatione. 3° Satisfactio equalis proveniens a persa Diña, si persa Diña vg. Xto Dnus, vellet eam applicare hoi independenti à Îditione positiva expte ipsius hoi, seipsa deleret offam fr., etiā sine pacto Diño, l' accepte, etiā sine ulla dispoẽ positivâ expte hoi, qui peccaverat, et dieptr absq ulla retractatione pecci praeteriti. 4°. Idonao Diña extra pecci, etiā seipsa delet fr. offam, ut mortis perseverante. In hac q diq. in examen vocamus, an etiā gra sanctificans posita in subto, fr. seipsa deleat morale perseveratiois peccati praeteriti.

Sectio 2a

Doctorum discordia in hac Îtroversia.

331 1a sa docet, intr grām ex nā suā attenta, dumqd è hec qualas, et peccum, nulla, opposo intrcedere. Ita Scotus in 4.tis dist.e 16. q. 2. §. Ĉrẽo, et OKamus. q. 13 art. 1.. Gabriel. Ricard. Joannes de Medina, et coeter Scotistae; et ex Thomistis Victoria, et Canus apud Suarez lib. 1. de Grā cap. 12. num. 4. et apud Vazqz disp. 204 cap. 4°. Hi authores docent, entitas gre ee naliter Îpossibilem cum pecco; at v° attenta praesenti Providentia, ee incopossibilem: quia entas gre dum praesente providia affert secum annexum favorem Dei extrum, sive legem Diña, de n̄ Îservando grām Îmisso pecco actuali, et de remittendo peccum habituale infusa grā. Quapropter celebre è his authoribus distinguere

Ecno aquel Vanao
A Aagar el sol
desfas aiiauito
Thomas
Thomas

et gram cum ee grā.
sub alijs tit, sit, gratiam
ee absurdum, cum ee res
dicunt, specialis Dei amore

gram, et peccum intercedere 332
stit in quadam indecentia,
n quadam congruite, si des-
i remittatr peccum, advenien te
21 de charite a num. 102
; lib. 12. a 75. P. Rynald.
ect. 16. P. Salas. tom. 2. in
1a 2ae. q. 25 tract. 11. disp. 6. num. 106. citatr etia Tanner.
disp. 6. de Gra. q. 5. dub. 3 num. 53. Qui DD docent
peccum demeritorie tantu opponi grę, et gram merito
quodam dignitis sue, congruentr exposcere a Deo remissione
pecci; naliter tn posse coniungi gram cum pecco, defendunt.
nalitr, inquiu, hoc e nulla viola facta entitat grę, nulla
viatr irrogata pecco, si sul conponantr.

3a sa docet, ex 333
na rei opponi intr se gram, et peccum, n maxi oppe
tm q. opponuntr calor, et frigg. Ita P. Suarez lib. 7. de gra
cap. 12. num. 3. P. Vazq. 1. 2. disp. 91 cap. 1. latius
disp. 204 cap. 2o. Bellarming. toto lib. 2. de iustificae.
P. Valent. tom. 2. disp. 8. q. 6. punt. 5. Intr hos DD
convenit, ee oppm ex na rei intr gram, et peccum; n tn
intr eos convenit, an sit oppo perfecte contraria, an privativa?
an purè physica, an mixta morali? Praetr. neq convenit
intr eos, an expulsio pecci, et grę infusio sit unica
tantu mutatio? an duę intr se concurp. Neq insuper

qd æquali satisfactio, etiã seclusa Dei acceptatione, fr. se ipsa deleret offensam; at inæquali satisfactio, n nisi post Diña acceptatione. 3° Satisfactio æqualis proveniens à persona Diña, si persona Diña vg. Xptus Dnus, vellet eam applicare hoi independenti à conditione positiva expte ipsius hoi, se ipsa deleret offensam fr., etiã sine pacto Dino, vl acceptatione, etiã sine ulla dispõe positiva expte hoïs, qui peccaverat, et diceretur absq ulla retractatione pecci præteriti. 4°. Idonao Diña extra pecci, etiã se ipsa delet fr. offensam, ut moralr perseverante. In hac quæstione in examen vocamus, an etiã gratia sanctificans posita in subiecto, fr. se ipsa deleat morale perseverationem peccati præteriti.

Sectio 2a

Doctorum discordia in hac controversia.

331 1a sa docet, intr gratiam ex nã suã attenta, dumqd é hæc qualitas, et peccatum nulla oppõ intercedere. Ita Scotus in 4to dist. 16. q. 2. § Ideo, et OKamus. q. 13 art. 1. Gabriel. Ricardus. Ioannes de Medina, et cæteri Scotistæ; et ex Thomistis Victoria et Canus apud Suarez lib. 1. de Grã cap. 12. num. 4. et apud Vazqz disp. 204 cap. 4°. Hi Authores docent, entitatem gratiæ ee natalitr compossibilem cum pecco; at vo attenta præsenti Providentia, ee incompossibilem: quia entitas gratiæ cum præsente providentia affert secum annexum favorem Dei extrinsecum, sive legem Diñam de n conservando gratiam cum misso pecco actuali, et de remittendo peccatum habituale infusa grã. Quapropter celebre é his authoribus distinguere

Distinguere gram dum entitq, et gram dum ee grq. Quam distinctionem alij tradunt sub alijs trimis, slt, gratiam attendi posse, dicunt, dum ee actiuum, l' dum ee respectiuum. Dum qd involvere dicunt, et peciale Dei amorem vere amitiq.

2a sa docet, intr gram, et peccum intercedere opp̄e morale tantum; quq consistit in quadam indecentia, si conseruetur grā cum pecco, et in quadam connexione, si destruatur grā per presente pecco; et si remittatur peccum, adveniente grā. Ita Pater Konnik disp. 21 de charite à num. 102 P. Lessius de perfectionibus Diuinis lib. 12. à 75. P. Rigald. disp. ulta de ente supernali sect. 16. P. Salas. tom. 2. in 3. p. 25. tract. 11. disp. 6. num. 106. citatur etiam Tanner disp. 6. de grā q. 5. dub. 3 num. 93. Qui DD docent peccum demeritorie tantum opponi grq, et gram merito quodam dignitatis suq conuenientis exposcere à Deo remissionem pecci; naliter tamen posse coniungi gram cum pecco, defendunt, naliter, inquiunt, hoc e nulla viola facta entitati grq, nulla siliter irrogata pecco, si simul componantur. 332

3a sa docet, ex nā rei opponi intr se gram, et peccum, non maxime opp̄e quo opponuntur calor, et frigus. Ita P. Suarez lib. 7. de grā cap. 12. num. 3. P. Vazq. 1. 2q disp. 91 cap. 1. Latius, disp. 204 cap. 2o. Belarminus toto lib. 2. de iustificae. P. Valent. tom. 2. disp. 8. q. 6. punct. 5. Intr hos DD convenit, ee opp̄e ex nā rei intr gram, et peccum; non tamen intr eos convenit, an sit opp̄o perfecte contraria, an priuatiua? an pure physica, an mixta morali? Praetrea neque convenit intr eos, an expulsio pecci, et grq infusio sit unica tantum mutatio, an duq intr se connexq. Neq insurgere 333

inter eos, qui aiunt, expulsionem pecci, et gratiae infusionem esse duas mutationes inter se connexas, conveniunt, an de potentia Dei absoluta possint disiungi, ita, ut stante infusione gratiae, non illico ponatur expulsio pecci.

334 Praeterea 4.ª sententia docet, hanc naturalem oppositionem gratiae cum pecco tantum non esse, quae vinci nequeat à Deo supernaliter operante, et vim extrinsecus inferente naturaliter repugnantibus. Hoc agmen DD.um ducit inter Recentes P.r Suarez tom. 1 in 3 partem disp. 9. sect. 3 num. 8, et lib. 7. de Gratia cap. 19, et 20. P.P. Lessius, et Konink et reliqui asserentes, oppositionem gratiae cum pecco, non esse physicam; sed tantum moralem, propter incongruentiam conjunctionis gratiae cum pecco. Quibus adde Scotum, et Nominales citatos pro 1.ª sententia, et Belarminus lib. 2. de Justificatione cap. ulto. Arrigalda disp. ulta de ente Supernali. Oviedo. punct. 3. n. 97.

335 5.ª sententia docet, nec de potentia Dei absoluta posse componi gratiam cum pecco. Ita P. Vazq. 1.a 2ae disp. 204. Granad. controversia 8. tract. 8. disp. 1.a Arriaga disp. 32. de Gratia sanctificante. sect. 1. n 13. et est communissima inter Thomistas.

336 6.ª sententia distinguit peccatum habituale à pecco actuali, docet quod habituale omnino esse incompossibile cum gratia sanctificante; actuale vero de potentia Dei absoluta componi posse cum gratia. Hanc defendunt sam Authores aliqui innominati apud Zumel 1.a 2ae q. 1010: art. 4. disp. 1. Eam latè impugnat ab initio P.r Suarez praecitato lib. 7. de Gratia. cap. 20 à n. 11. sed immeritò, ut notavit P. Oviedo punct. 3. et n 46, et nos in decursu disputationis praesentis, et subsequentis demonstrabimus.

337 7.ª Opinio docet, gratiam cum pecco

pecco actuali de facto, et 2.a pugnante privatiue cum unico instanti. Hanc sa docuit Lorca. Sed qui prudenter sam male audit Lorca apud theos; imo ipse sa semel assertam conatus temperare, docuit, intelligi ee de gre gre cum pecco in eodem instanti non, in temporis, aut durationis alis; sed malo ex peius accessivit Lorca patrozinium. Legatur P. Suarez. Sup.a citatus.

Sectio 3.a

Explatur nra sa, asserens metaphysica incompossibilitate grae cum pecco, ut moraliter perseverante.

Sit nra sclo. Gra sanctificans e methaphysice incompossibilis cum perseverant.a morali pecci in aia, postquam physice praeterijt. Hec sclo prius explanda e, qm pbanda. Imo inter explanandum, illam efficaciter pbabimus; hoc m. Veritati pulchritudini datum e, ut ipsa se pbet, si sufficienter spectanda proponatur. Supp. perseverant.a morali pecci praeteriti, q.m explicuimus se. 1. assero perseverant. eiusmi fr. destrui p.r gram sanctificante existentem in aia: nam cum peccum praeteritum eo ipso duret morale in aia, quod e motivum sufficiens fundare inimiciam in Deo offenso rationabile averso, et odium inimicie fr. destruetur, quod tollatur sufficientia illa ad fundandum odium prudens, et rationabile inimit.a. Hec q.o sufficientia fr. destruitur p.r aduentum grae sanctificantis; q. huius pulchritudo adeo e maior, qm turpido pecci ut innobile prorsus sit, Deum odio inimitie prosequi hoem propter peccatum praeteritum, et non potius amore amicitie illum complecti propter pulchritudinem grae praesentis, et ornantis animam.

339 Explico iterum discursum precedentem. Pono gratiam sanctificantem in Petro, qui heri peccavit. Assero pulchritudinem gratiae longissimo excessu superare foeditatem peccati; et consequenter vim gratiae sanctificantis allectivam Divinae amicitiae, et incentivam, ut ita loquar, Divinae complacentiae esse longissime maiorem quam sit peccati praeteriti vis inductiva odij. Consequenter praeterea assero, tantam esse distantiam, tantumque excessum huius pulchritudinis prae illa foeditate, ut si Deus per impossibile sese flecti sineret ad odium inimicitiae propter peccatum praeteritum irrationabiliter, et imprudenter omnino ageret. Si igitur haec propositio vera est, ut veram esse demonstrabimus, infertur apud me omnino irrationabiliter inevitabiliter. Gratiam seipsa formaliter tollere perseverantiam moralem peccati praeteriti: nam seipsa tollit formaliter quod peccatum praeteritum fundet, aut fundare possit rationabile odium inimicitiae. Peccatum enim praeteritum habitualiter durare, nihil aliud est, quam peccatum praeteritum adhuc posse absolute rationabile odium inimicitiae perinde inducere, ac si praesens foret. Ergo quando praesens est gratia tollitur morali perseverantia peccati praeteriti.

340 Infertur 2.o esse unicam et eamdem mutationem infusionem gratiae, et ablationem peccati. Et, ut pressius et formalius loquar ex parte termini adquem esse mutationem eamdem a non gratia in gratiam, et a peccato in non peccatum. Illatio haec patet ex dictis superioribus. Dixi autem termini adquem: nam idem terminus adquem, scilicet, gratia est in utraque mutatione. Ratio est, quando transit de peccatore in non peccatorem, haec denominatio, quae grammaliter est nativa; physice est positiva, scilicet, ab entitate positiva gratiae. Quod a. consideratur, transitus de non iusto ad iustum, etiam terminus adque, est gratia positiva. Si a. loquamur de termino a quo, certum mihi est, non esse eumdem terminum utriusque mutationis, nam terminus a quo unius mutationis

è pecc. habitualis perseverans. Tum v.° a quo alterius mutatur, è natio gratiæ. Quis â. n. videat Xº nra explat., pecc. habituale aliud aliqd esse, et importare præt. ultra præssa nationem gratiæ? 341

Infert. 3.° perseverant. moralem pecci includere nationem gratiæ, ex quo fit, gratiam destruere fr. pecc. Ro è; qa perseverant.a moralis pecci præteriti includit nationem oīs fræ, quæ reddat irrationabile odium Dei fundatum in pecco præt.to g.° pecc., ut moraliter perseverans includit nationem gratiæ. Hinc ulterius fit, neq. de potentia Dei absoluta posse opponi perseverem moralem pecci cum gratia; alioquin natio gratiæ simul, et gratia opponi possent; in hoc sensu explicata, assero, veram esse iam thomistarum asserentium gratiam esse incompossibilem cum pecco, q. pecc. consistit in natione gratiæ. Quod quidem assertum dupli limitatione eum indico. 1a est, q. serm.° sit de pecco habituali, non de actuali. 2.°, q. pecc. habituale, n. consistat adequatè in sola natione gratiæ, sed in natione unius fris reddentis irrationabile odium Dei adversus hoc, qui peccavit; in quo sensu includit pecc. habituale nationem satisfationis equalis, et donationis Dei, et simul gratiæ sanctificantis. 342

Infert. 4.° gratiam opponi methaphycè cum perseverantia morali pecci, oppositione logè contraria, quæ includit contradictorie. Pt etiam illatio hæc. Nam pecci perseverantia moralis includit tres nationes; et nationem satisfactionis equalis, et nationem condonationis Divinæ, et nationem gratiæ: g.° gratia è extremum contrarie oppositum perseverantiæ morali pecci oppositione, inquam, contrarietatis logicæ, quæ includit contradictionem. Pt coã: nam hæ propositiones, quarum altera è copulativa, scilt, neque dat satysfactionem equalis, neque condonationem, neque gratiam, et altera cathegorica; scilt, dat gratiam contrarie opponunt, et includunt has alias: dat natio gratiæ, dat gratia, siue dat, et non dat gratia, quæ contradictorie opponunt. 343

Infert 5.° quamvis oppositio gratiæ cum existentia morali peccati præteriti sit oppositio ex natura rei physica, et methaphysica inter extrema contradictoria; at si comparet gratia cum peccato ipso, quod

quod dicitur destrui, quoad perseverantia morale; hec oppositio ē moralis. Ratio ē, q, ut gratia destrueret physicè peccm, necessarium erat, quod destrueret peccatum 2um existentiam illius physicam; at gra n destruit peccatum praeteritum 2um existentiam illius physicam; sed tantum 2um existentiam illius morale: g gra n destruit physicè peccatum praeteritum. Fateor qdē, gram destruere phycè, et methaphycè exam pecci pret. Atq exa hec, qualis vincebat pecci pret., et 2um qua dr fr. g gram destrui, n ē exa phyca pecci praeteriti; sed exa molis tantū. Hinc fit, gram n destruere phycè peccum praeteritū, neq illi phycè opponi; na opp. abste phyca versari debet cc exas frarum phycas in eode subto, xoe cuius exa phyca unius frē destruat phycam exam alterius.

Sectio 4.a

Explatr diversitas intr remissione pecci, et emundatione aie a peccato habituali.

544 Explicuims, quona pacto se heant intr se infusio grē, et ablatio pecci htualis. Nunc inquirendū, et explandū superest, quona pacto se heant intr se infusio grē, et remissio pecci. In quo qdem mirari lis oportet, qm o fusse loquantr DD.es; na coiter apud oēs ide sonat ablatio pecci htualis, seu emundatio ā pecco, ac remissio pecci. Cum tn. sint roes fralis oio diversa in una, eamdē q o fundantr. 1.o 1o. anadvertendū est, n ēe pecci, et ablatione pecci, n ēe idē fr.; na lt ablatio pecci includat n ēe pecci, addit tn. aliq. ultra n ēe pecci scilt peccum antea fuisse; n m. auferlr ab aia, qd numqm fuit in aia. Quapte infusio grē in aia sanctissē virginis fuit fr.

fr. non esse peccatum habituale, non tamen fuit ablatio peccati. 345

Quod ablatio peccati, et emundatio animae a peccato idem proinde sit; quia emundatio, sive abstersio, est non formalis, qua purificatur anima a sorde, et macula peccati, quam habuit; at haec purificatio a macula, quam habuit, est ablatio maculae: ergo formaliter emundatio animae a peccato non est idem, ac natio peccati. Patet: quia emundatio est maculae ablatio; natio peccati non est fr. ablatio; ergo natio peccati non est fr. emundatio animae a peccato. Ex hic praeterea infertur; quod ipsa gratia, ut exerceat in anima, verificat fr. nullum esse peccatum habituale in anima; quod si supponatur, extitisse peccatum in anima, infusio huius gratiae erit ablatio peccati, et emundatio animae a peccato.

346 Praeterea assero, emundationem animae a peccato, et remissionem peccati esse denominationes fr. diversas. Ratio est. Quia emundatio animae a peccato, quod habuit non dicit fr. actionem Dei. At remissio peccati dicit fr. actionem Dei: solus enim Deus offensus potest remittere, et condonare sibi illatam offensam. Quapropter si gratia esset in anima, vel a seipsa sine authore, vel ab alio authore, quam a Deo, anima emundaretur a peccato; non tamen remitteretur ei peccatum a Deo, quod per gratiam illam fr. inhaerentem deleretur. Patet: quia illa gratia fr. exerceat in anima reddebat irrationabile odium Dei, in quo fr. consistit abstersio maculae habitualis. Ergo gratia illa, ita exercens in anima, et non a Deo delerer maculam peccati; non tamen dici posset, per illam gratiam exeuntem in subito, Deum remittere peccatum illius hominis. Quia illa gratia, neque est actio, neque offensio Dei; et ut dixi, Deum remittere offensam sibi illatam, fr., et essentialiter dicit actionem Dei. Quod similiter assero de satisfactione aequali, si illa aliunde foret possibilis. Nam satisfactio aequalis pro peccato esset fr. emundatio animae a peccato; non esset tamen fr. remissio Dei: ergo emundatio animae a peccato, et remissio

quā Deus offensam illatam sibi remittit sunt duo res formales di-
diversae.

317 Id ipsum confirmari, et explicari ulterius potest. Nam ius passivum offendentis, et ius passivum debentis ex iustitia rem ab alio acceptam omnino aequantur; et similiter ius activum Creditoris, et ius activum offensi; ideo quod dicitur offensus esse creditor adversus offensorem. Ex quo proinde sic discurrendum est: Aliud est Creditorem remittere debitum ex iustitia, aliud est extingui debitum ex iustitia; nec quaelibet extinctio debiti est remissio debiti, ut patet. Si enim debitor centum aureorum, centum solvat Creditori; haec solutio est formalissime extinctio debiti; non tamen est remissio debiti; unde ratio formalis, qua debitor solvit, non est ratio formalis, qua creditor remittit: imo interveniente solutione adaequaliter a debitore facta, nulla requiritur remissio ex parte creditoris: ergo si satisfaceret pura creatura pro sua offensa in Deum commissa, satisfactione aequali, extingueret offensam; non tamen esset eiusmodi satisfactio, seu solutio, remissio offensae, seu peccati: sunt ergo res formales diversae extinctio offensae, sive emundatio animae a macula offensae, et remissio offensae: esto verum sit, numquam emundari animam a peccato, nisi interveniente remissione offensae facta a Deo offenso, ut postea omnino explicabimus.

318 Pro quā suppono, volitionem Divinam liberam, etiam ut in exercitio libertatis esse intrinsecam Deo, et consequenter aliquem volitionis liberae, etiam ut liberum in actu 2° esse intra Deum contingenter, et in actu 2° durandum, et defectibile. Iuxta hunc modum imaginandi volitionem Divinam, assero, remissionem peccati esse antecedentia causalitatis emundationem animae a peccato. Ratio est: Remissio est actus ille volitionis liberae, quo Deus vult hoc peccatori infundere gratiam; at actus hic est causa gratiae, et causa emundationis animae a peccato; ergo remissio peccati antecedit antecedentia

Antecedentia cauitis emundatione animae a peccato. Maior pt: quia volitio, qua Deus renuntiat offensae, aequivalet volitioni, qua vult extinguere ius offensi. At volitio infundendi gratiam, est volitio extinguendi offensam, et ius activum Deo proveniens ex offensa illata: ergo volitio infundendi gratiam, aequivalet volitioni renuntianti offensae; est ergo remissio. Probatur volitio aequivalens renuntiationi iniuriae, sive remissioni offensae non potest non esse renuntiatio, et remissio offensae. Unde Remissio peccati, non est effectus formalis tantum, neque dativus gratiae; imo est causa efficiens gratiae. 349

Dixi, remissionem activam esse priorem gratia; nam ipsa animae emundatio a peccato, quae inducitur in animam formaliter per gratiam, potest vocari remissio passiva, quatenus est effectus, sive mutatio hominis inducta ex vi illius remissionis activae, quae se habet, ut causa efficiens huius passivae. Ex quo notandum est, quod in hac sententia ex vi illius voluntatis Divinae in genere causae formalis tollitur peccatum. Cum autem illa volitio infundendi gratiam sit prior gratia; etiam ante gratiam intelligitur ablatum peccatum sufficienter. Cum hoc tamen stat, quod formaliter auferatur etiam per gratiam. Nam volitio illa Divina infundendi gratiam, cum sit condonatio peccati, est seipsa formaliter sufficiens, tollere peccatum; et gratia infusa ex vi illius volitionis est simul sufficiens, tollere peccatum habituale, ut explicatum est. Non autem implicat, quod simul; hoc est in eodem instanti reali temporis concurrat in subiecto duplex forma, quarum quaevis sit sufficiens, tollere oppositum, quod in ipso praeexistebat; ut contingeret, si homo adaequaliter satisfaceret pro suo peccato. Et in eodem instanti illi infunderetur gratia. 350

In nostra autem sententia de constitutione Divinae libertatis volitio libera qua quam infunditur gratia, est sufficiens forma, quasi in actu primo, remittendi peccatum; non autem denotat in actu secundo peccatum remissum, donec per aliam formam ultimam applicetur ad hoc subiectum, et ad hoc peccatum. Unde licet volitio Divina non sit forma emundans

hominem

hoem à pecco; na huius emundationis intrinq adeqta fra e gra. At remissioni pecci e adeqta fra, ut qd volitio increa Dei. Pra a e fra ulta, modalis, sive, ut quo, eiusdq denoat. quatr gtr, lt intelligatr ante gram remissio pecci p modu frq sufficientis; n tn intelligitr ante gram remissio pecci per-mum frq in au Do. se exercentis, et denoantis peccum re-missum, cum gra sit aiy Dui illiq increatq frq ex se evalr, velut in au to remissivq peccorum. Ex quo tandq scludo, in nra sa explari opportunisse mentq scilij tridentini, aientis, remissionq peccorum ee effum fralem grq sanctificantis.

Seccio 5.a

Dr, inducta gra deleri fr. vim pecci preteriti ad inducendum odium inimitiq adversus peccorq.

351 Duplici sect.e precedenti nram prosuimus. cc.a opp.q grq cum pecco hituali, et q.a tota nititr illi opp.ni, qm fundalq huius doctriq arbitramur, slt, inducta gra tolli fr. vim, qm habebat peccum preteritu ad inducendu roabile odium adversus pec-corem, narium e hanc opp.q solidis fundis fulcire, et pro-bare. Pbr 1o, q.a n e impolis fra, quq sit maius estimabilitas moralis in genere ornamenti, et pulchritudinis, qm sit esti-mabilitas pecci in genere pulchritudinis, et maliq moralis. Si a. ea sit polis, ea pota in subto, tollet fr. vim a pecco preterito inducendi roabile odium inimitiq: q.o polis e fra, quq heat tantam pulchritudinq supnalq, tanta, q. oferat subto, ut tollat a pecco preterito vim inductiva odij roabilis. Si a. ea fra sit polis oprobari facile poterit, eiusmi fram dari de facto; ee dr q illum hitum, qui dr. gra sanctificans, et participao Dinq natq. Singula huius discus capita singillatim explemus.

In 1is, p̄olem ee f̄ram sup̄nalem pulchriorē, digni- 352
orē q̄ amore, q̄m peccum sit foedum, dignum q̄ odio. P̄or.
tota q̄ta e turpido pecci e finita; et ōseq̄r nullū e peccū, quō
n̄ sit p̄ole aliud maius: q̄ etiā p̄olis exit f̄ra supernalis, quę
in genere bonitis excedat maliam pecci fitam. Si.m. q̄ ma-
litia pecci e fitā superari potest ab alia malia maiori fita;
cur superari n̄ poterit ab alia bonite maiori? Dices 1o. hinc
inferri, ee p̄olem satisfaōnē equalem puri hois p̄ suo pecco.
Rēo, inferri, ee p̄ole opus supernale, n̄ so. equale, sdetiam
in rōe meriti, et bonitis moralis maius pecco; n̄ tn̄. inferri,
ee p̄olem satisfactriē puri hois adequalitē cum iure Deo ō-
petenti ex pecco. P̄a uis Deo ōpetens ex pecco e ad opus in de-
bitum. Nullū ā. opus elicitum ā purā creā e indebitum Deo.
Unde numq̄m potest offerre crea satisfaōnē equalē iuri-
offensi. Dices 2o. peccum ee infinitū ōumqd. Rēo, etiam
grām sanctifantē ee infinitā ōumqd; q̄a includit coicat.ē
doni infiti, quale e ipse Spiritū Stus, imo, et tota trinitas.

Prpts intralt. 353
de Incarnae ōtrouersia 3.a disp. 6. Sect. 4. et 5. docui, unē
Hypposta, ee f̄ram amabiliorē Deo, q̄m sit odibile peccum; ex quō
intuli, qd si sil collocarentr in humanite, et peccum altua-
le, et unio hyppoāta ad perā Diuā; humanitas illa amaretr
vero amitiē amore ā Deo, q̄n ōtr peccum posset odio rabili
ā Deo haberi: q̄o p̄olis e f̄ra amabilior, q̄m sit odibile peccum.
Denīq p̄olis e f̄ra, quę sit tanta pulchrido subti supernalis,
q̄ta e subti feditas peccum. Hęc dō pt mihi ex triā: nulla.m.
in hac f̄ra reperietr, l'leuis ōtradictionis umbra. Si ā. hęc
f̄ra sit p̄olis, cum eā sit fita pulchrido subti, habebit in p̄olibē
aliam pulchridinē maiorē sē: q̄o exit in p̄olibē pulchrido subti
supnalis maior, q̄m sit subti feditas peccum. Pt cōa. Nam

Nam pulchrido Mar pulchridine equali peccō exit narō man fœdite pecci. Neq̃ 2ª hanc fram à Deo ista pduitam, et infusam ornande aie afferri possunt roes ille, que pbant, impolem eē satisfaitnē equalem exhibitam ab hoē purō grā peccō mortali, ut ꝯsideranti patebit.

354 ꝗd á. eāfrā longissimō excessu plus ornans supnalitr aiam, qm fœdabatr turpidine pecci reddat irroabile odium Dei adversq hanc aiā ꝑtr peccum pretexitum illiq, facile pbr. ꝗª, ut lumine nrǫ notum ē, quō plus exescit vis motivi inducentis amorē, eo plus decrescit, et minuitr vis motivi trahentis ad odium: ꝗ adeō potest crescere vis motivi inducentis ad amorē, ut moralitr oio euanescat, et ꝗ nihilō reputetr vis motivi inducentis ad amorē, vlate ingꝫ ꝯtraria, slt, in odium, et ꝯseqtr reddat irroabile odium, et imprudens. Ani pt. ꝗª motivum suffiens odij roabilis adversq persā extraneā, n̄ exit suffiens ad inducendū odium inimitiē adversq filium alioqui charium, l' adversq amicum, cui pluribq beneficijs acceptis, devinctus teneris; id ꝗ n̄ ex alio capē ꝯtingit, nisi ꝗª in extraneo motivū odij à nullō ꝯtrario motivo retardatr. At idem motivū odij in filio, l' in amico retardatr à potentissō motivo ꝯtrario, inducente amorē; quaptr pugnante Vtroq motivo narō in estimatione morali vincit, qd fortiq ē, et adeō vincit, ut reddat fr. imprudens odium hitum ex ꝯtrariō motivo, qd iam nihili reputatr.

355 Iam vº. grām sanctifantē eē eiusmi, ut pota in subto pulchridine suā plus trahat ad amorē subti, qm peccum pretexitum ad eiusdē subti odium, atq adeō ē eiusmi, ut reddat, irroabile odium Dei adversq hoēm grā insignitū ꝑtr peccum pretexitū n̄ laboriossè suadebimur, si attendamus

attendam excellentias grae, quae nobis ignotescunt ex Divinis litteris, quas omnes, et singulas hic enumeratas velim, nam per gratiam sanctificantem fit homo filius Dei adoptivus, et quidam Deus particeps Divinitatis; quam habet sibi communicatam per unionem, qualem supra explicuimus, animatur, et vivificatur ipsa vita Dei, est habitaculum totius Trinitatis. Pondera ergo merita ad amorem, et complacentiam divinae pulchritudinis; appende has excellentias, lance iusta prudentis iudicij, cum tota pecci foeditate, invenies stillam Divinitatis communicatam animae per unionem hanc mirabilem praeponderare longissimo excessu turpidini pecci. Quod si recolas, pulchritudinem grae, tantam esse, ut reddat hominem supernaturalem Dei imaginem divinitatis expressam. Certe huius argumenti efficacia mihi ex terminis nota est sine altiori prolixiori discursu.

Sectio 6a

Per ulterius eadem Cogitatio.

356

Probatur 2o. Ex Concilio Trid. in locis saepius allegatis. Remissio pecci est effectus formalis grae inhaerentis; quod quidem intelligi debet de remissione pava, sive de emundatione animae a pecco. Probatur haec veritas ex duplici propositione Concilij. 1a. Gratia est unica formalis causa nostrae iustificationis. 2a iustificatio est, et peccatorum remissio, et renovatio interior animae. Ex qua duplici propositione per syllogismum demonstratorium sic eventum concludo. Haec iustificatio, est haec peccatorum remissio. Haec gratia inhaerens est formalis haec iustificatio: ergo haec gratia inhaerens est formalis haec peccatorum remissio. Conclusio eventum infertur. Ex qua iterum subinfero: ergo remissio haec est effectus formalis grae inhaerentis. Nunc addo: non est effectus formalis Dantis divinae grae: ergo remissio pecci est effectus tantum grae inhaerentis. Atqui non aliter peccatorum remissio, et emundatio potest esse effectus formalis tantum grae inhaerentis, nisi gratia reddat subiectum plus Deo amabile, quam per peccatum constituebatur odibile: ergo etc.

357 Probanda so. restat illa pp; sit, emundao a pecco n e effus Daris grie sanctificantis. Prob. ig. effus Daris huiusm A. vg. n potest ee effus potivus fralis alterius fre potivo. Explico clram. Fruitio Dei n e effus fralis Daris Visionis Beatifice, q vis pota in subito Visione beatifica naxio nalitr sequatr fruitio Dei, et roe; q fruitio Dei e effus fralis potivus proveniens a fra potiva immate dicta a Visione. Et quod sit, an fruitio quem Visione sit effus fralis Daris Visionis, certe dici n potest unica fralem cam volatis Deo fruentis ee Visionem intellectus: q si peccorum remissio eet effus fralis potivus immdte proveniens a favore Dei potivo ing. re cs fralis, quius favor ille poneretr ex exiga grie, neq remissio pecci eet effus Daris grie, neq dici posset vere a Decilio, Unicam fralem cam remissionis pecci ee gram.

358. Resp. Verbum unicum e parla exclusiva: q cum Decilius dicit, unicam fralem cam remissionis pecci ee gram in huius mum intrpretandum e, ut gra dicat cam fralem; et quod n e gra inherens, dicat, n ee cam fralem: q favor potivus Dei distus a gra Dum Decilius n e ca fralis remissionis pecci. Vt coa hoc syllo: quod n e hec gra inherens aie, n e causa fralis remissionis pecci; sd hic favor n e hec gra inherens: q hic favor n e ca fralis remissionis pecci. Dic q, quero, quonam pacto, cum Decilius definiat, favorem distum a gra inherente n ee cam fralem, tu dicis, favorem distum a gra inherente ee immdtam cam fralem; hoc e propriissime, et strictissime ee cam fralem? Et cum Decilius definiat, gram inherentem ee ca fralem remissionis, tu dicis, ee cam fralem medtam, hoc e improprissime, et n nisi abusive ee ca fralem.

359 Resp. id iterum ex cis efficientibus. Si Deus revelaret, Unicum genitorem Pri ee Illum, ineptissime inter-

interpretaretur, qui hanc rebellaret, concedens, Paulum esse avum Petri, et Joannem esse parentem Petri; imo, qui hanc excogitaret interpretationem validissime ex Domino testimonio refutaretur in hunc modum: tantum est causa Petri Paulus: ergo, qui non est Paulus, non est causa Petri; at Joannes non est Paulus: ergo Joannes non est causa Petri. Quod si simili argo aliquis pertinaciter reneret, Paulum tantum esse causam mediatam, solidissime reneret: nam causa mediata non est proprie causa; causa vero immediata propriissime, et strictissime causa est. Si igitur Paulus esset causa mediata, et Joannes immediata, non apte diceretur Paulus unica causa Petri; cum per hanc propositionem excluderetur Joannes propriissima Petri causa. Si igitur favor extrinsecus Dei est causa formalis immediata remissionis peccati, et gratia inhaerens causa mediata est, dic, obsecro, qua verborum proprietate diceret Concilium, gratiam esse causam unicam formalem huius remissionis, cum per hanc propositionem admittatur ut causa, causa mediata formalis, et excludatur a ratione causae, causa immediata, dicatur quod favor extrinsecus formalis causa immediata, et constitutiva remissionis.

3° ex ijs Scripturae locis, et Sanctorum Patrum, in quibus 360
gratia, et peccatum pugnare inter se dicuntur, sicut lux, et tenebrae. Quis autem non videat, tenebras importare essentialiter, et formaliter nationem lucis, vice quod formaliter destruere oppositas sibi tenebras: ergo peccatum formaliter, et essentialiter importat in ratione habituali permentis nationem gratiae. et consequenter gratia sanctificans seipsa formaliter existens in subiecto, destruit formaliter peccatum, sicut lux formaliter existens in aere destruit formaliter tenebras. Dices, etiam ab Scriptura et Patribus dici, gratiam, et peccatum pugnare in anima, sicut pugnant inter se frigus, et calor: ergo sicut calor habet effectum contrarium expulsionem frigiditatis, ita gratia expulsionem peccati. Respondeo utramque Scripturae propositionem Christiana nostra gratia in amica societate federari: prima intelligitur de peccato habituali. Secunda de peccato actuali; ita ut sensus sit: Peccatum habituale pugnare cum gratia, sicut tenebrae cum luce pugnant; peccatum vero actuale pugnare cum gratia, sicut frigus

frigus pugnat cum calore. De hac 2ª pecci actualis pugnã in disp. proximâ sermo erit.

361 Notabis tn rem notatu dignã. Cum in gra habituali duplicem effectum in prio huius tractatus distinxerimus. Unus ē grę gratum, siue amabile reddentis Deo subtum. Alius iustię reddentis subtum conforme regulę honestatis. Per 1um effectum pugnat gram cum pecco habituali, ut apte constare videtr ex discursu superiorum sectionum. Ana. effectus alter formalissime iustię destruat peccm actuale in aīa, ad proxã disp. reiicimus.

Secc. 3.ª

De ratione argis contra nrãm sam pugnantibus.

362 Obiicies 1º ex P. Rigal. sect. 16. n 205. N remittitr peccm ineuitabilitr ptr exigam grę exentis in subto: ergo opp. tanta nō ē intr peccum, et gram, ut vinci â Deo n possit. Ans. pbr. Grę habituali quum se sumptę n potest eē ineuitabilitr annexa et debitus effus contrarię superans in estimatione morali prestantia ipsius. Sd remissio pecci superat in estimatione morali prestantia grę habitualis: ergo remissio pecci negt eē exnã rei debita oio, et annexa qualiti grę iustificantis. Maior ē clara. Tum quia effus formales contrarij continentr in contrarijs sūt continentr in eis efficientibus; ergo quae, sūt n possunt contineri adeqte in câ efficienti ignobiliori; ita, nec in câ formali. Tum quia ptr eamdem roem politi n ē creata qualitas, cui exnã rei annectatur ineuitabilitr Unio Hypostatica; quia haec ē donum superans excell. oīs qualitis politis. Min. pbr. quia opera hoīs puri mereri possunt de condigno alteri gram sanctificantem. At mereri n possunt remissionem pecci: ergo remissio

remissio pecci in estimatione Morali Maius donum est, qm gra Dum se. N g potest remissio pecci I tineri in gra, tamqm effus Darig Inalitr debitus in ca frali.

Retrt 1°, remissione pecci passiva, sive fram potam in aia emundante illa a pecco n ee effum fralem Darium grq; sd tarius; in quo peccat argum ppotum. Unde remissio pecci, si hoc pucessit, n debetr grq infusioni, sd e fr. ipsa grq infusio. Sri fra, no. ans. CCa pbaq, cuius plura occurrunt dicenda. Sri t'' mare indico falsa; na frq alicui potest deberi Inalitr effectus aliquis I trarius maris estimationis in genere moris, qm sit ipsa fra taria. Sut frq substrali adamanti debetr splendor, et alia accia morlr estimabiliora fra substrali, cui debentur. Sd omissa Mari, no minq; qd, slr, remissio pecci sit donum morlr pluris estimabile, qm gra sanctifans, et debet fieri Iparao intr remissione pecci Dum se precise, et gram Dum se precise silr attenta. Ad pbaem Mirri, dia, etiam opera meritoria puri hoi posse mereri alteri remissione pecci, qmvis purus ho n possit Deo adequalitem p alterius pecco satisfacere, ut docui in tract. de Incarne I troisia. t. disp. 3. sect. 1. 363

Retr 2°. clarius, et facilius. Disguo ans tu. Non remittitr peccum inevitabilitr ptr exigiam grq, exigiam, inquam, absram; omitto ans, ptr exigiam I dionatam, no ans. Non exigit gra abste, qd ipsa infusa remittatur peccum; qa n exigit precessisse peccum in subto; exigit ta. Idionate; hoc e, qd si peccum precessit, remittatr. Ad pbaq anti, Ido totum syllum. Fateor, qd remissio actualis cadens supa peccum precedens, n e debita inevitabilitr grq Dum se, imo e diversus beneficius, et separabile ab infusione. 364

infusione grãe; cum haec nullatenus petat, conferri hoi peccori; Undè ipsa non petit connaliter, peccatum expellere absolutè exigentia; nec ipsi debetur absolutè hic actualis effectus, expulsio, scilicet, peccati, cum in Beata Virgine prima grãe infusio omnino connaliter fuerit sine expulsione peccati; è tamen grãe debitum, imo essentiale destruere peccatum, si praecessit in subiecto. Vide, quae dixi praecitato loco de Incarnatione Sect. 3. Ubi probavi, quod licet gratia tamen sui natura, destruat peccatum habituale, quod praecessit in subiecto, adhuc poterit quinnimo homo mereri alteri gratiam, quin possit alteri mereri remissionem mortalis, quia maius donum, et praemium è, dare gratiam homini peccatori, quam homini, qui non peccavit.

365 Confirmatur exemplo animae, quae è tamen vita corporis. Non debetur animae de resurrectio corporis, quia anima non debetur induci in corpus post mortem eiusdem; at animae debetur, quasi conditionatè, esse resurrectio corporis, si, scilicet, praesupponatur corpus illud antea fuisse mortuum. Undè in anima considerare possumus quamdam exigentiam conditionatam resurrectioni, non vero absolutam; hoc è, non exigit absolutè anima dare corpori resurrectionem, quia absolutè non exigit, infundi corpori post huius mortem. At exigit conditionatè; hoc è, quod si infundatur corpori post mortem, homo reviviscat, et resurgat à morte. Idem ipsum omnino contingit in vita spirituali, et supernaturali animae, quae è gratia sanctificans, et resurrectio à morte peccati, ut consideranti liquidum erit.

366 Urgetur 2do.
Condignitas grãe dum se non potest inducere Deum ad inevitabilem remissionem peccati, nisi ex complacentia, quam habet in entitate grãe divinae. At virtute huius complacentiae non potest induci Deus ad inevitabilem remissionem peccati: ergo gratia dum se non potest inducere Deum ad inevitabilem remissionem peccati. Maior videtur constare. Minor probatur: ut praedicta complacentia grãe inducatur Deus ad inevitabilem remissionem peccati, requiritur, quod complacentia grãe sit maior, quam displicentia peccati. Sed Dei complacentia

complacentia integra, nequit esse Motiv, quia eiusdem displicentia in peccato: ergo per complacentiam integram moveri inevitabiliter non potest ad remissionem peccati. Minor probatur. quia malitia peccati contra censetur à Theologis infinita, sive simpliciter, sive quodammodo; cum tamen talis non sit bonitas gratiae.

367 Respondetur, Deum non moveri ex complacentia integra in alium actum, qui sit remissio peccati, in quo quidem longè distat à mente nostra protum Argumentum. Pro quo explicando, scias oportet, inter eos, qui dicunt, supposito peccato, remissionem illius esse inseparabilem ab infusione gratiae, aliquos esse, qui considerent actus Divinos infundendi gratiam, remittendique peccatum, hoc ordine dispositos. 1.º considerant volitionem liberam infundendi gratiam. Ex qua volitione, tamquam ex causa efficienti sequitur gratia. Haec gratia posita in subiecto movet Deum naturaliter ad complacentiam in ipsius pulchritudine; quae complacentia non solum trahit ad gratiam; sed etiam ad subiectum gratiam: Ex complacentia in subiecto propter pulchritudinem gratiae sequitur actus, qui sit volitio remittendi peccatum, vel saltem ipsa remissio peccati. Tanta enim est, inquiunt, pulchritudo gratiae ut moveat Deum ad naturalem complacentiam in ipsa, et tantus est amor gratiae, ut moveat Deum ad remittendam offensam. In quo quidem discursu illud inconveniens inter alia reperio, quod Xa cuiusmodi gratia, gratia non esset causa formalis remittendi peccatum; sed potius esset motivum extrinsece subiecti existens inducens Deum ad remissionem peccati. Motivum autem potius reducitur ad genus causae efficientis, vide moralis, et intentionalis; quam ad genus causae formalis.

368 Nos autem nunc ordinem actuum Divinorum circa infusionem gratiae, et remissionem peccati, omnino improbamus; alium quoque Deo, et excellentia gratiae magis dignorem constituimus in hunc modum. Praecedit 1.º (liceat sic loqui pro presenti instituto) scientia naturalis simplicis intelligentiae,

intelligi; qui ponens, essam gratiae talem esse, ut posita in subiecto sit, deleat maculam peccati; quia constituit formaliter subiectum longe ornatius, et pulchrius, quam per peccatum fuerat turpe, et deforme. Post hunc autem secundum naturam vult Deus homini peccatori conferre gratiam. Haec volitio conferendi gratiam huic homini post peccatum, est remissio peccati quia est volitio abstergendi maculam peccati. Ecce remissio peccati antecedit, ut causa efficiens gratiam ipsam: non ergo potest gratia praesupponi ut exigens in subiecto movere ad remissionem. Post autem Divinae volitionis infundendi gratiam, sequitur gratiae infusio. Haec autem est formaliter ipsum non esse peccatoris habitualiter; quod si peccatum praecessit, est peccati abstersio, sive emundatio animae a sorde peccati. Unde in forma dic, quod qualitas gratiae non inducit Deum ad inevitabilem remissionem peccati, quasi gratia praecedat, et haec, ut exigens moveat ad remissionem, unde remissio ponatur post gratiam, et post motionem illius; sed Deus inevitabiliter, si peccatum praecessit, remittit peccatum per ipsum actum, quo gratiam vult infundere peccatori; quia formalissime velle gratiam peccatori, est velle abstersionem maculae, quae in tali subiecto praecesserat.

Sectio 8a

Colligitur, an remissio peccati sit novus favor distinctus ab infusione gratiae et ipsi indebitus.

369 Dico 1o, quando gratia confertur homini peccatori non est distinctus actus ex parte Dei, actus, quo vult gratiam infundere, et actus, quo vult remittere, vel quo remittit peccatum; sed per eundem actum, et vult Deus remittere peccatum huius hominis, et infundere gratiam huic homini peccatori. Declaratur hoc patet ex dictis. Actus enim ille, quo Deus vult infundere gratiam huic homini, non praescindit a circumstantiis, sed tendit ad gratiam ponendam post peccatum: ergo actus ille non solum est infusivus gratiae; sed etiam est remissio peccati. Probatur

Pbr coa. Volitio infundendi gram post peccum, e Volitio delendi maculā pecci; volitio delendi maculā pecci e volitio destruendi debiti Deo competens ex offā adversq hoem offensorē; volitio destruendi eiusmi ius, e remissio pecci: g° dest° ad ultim volitio illa, quā Deus vult hoi post peccum infundere gram, et sul e volitio grē infundendē, et remissio pecci.

Dico 2°. In 310

Volitione illa infundendi gram hoi peccori involuitr duplex benefium aliās rlr separabile. Pbr. q° in illa Volitione includitr benefiu grē, et sul benefium remissionis pecci; infusio grē, et remissio pecci e duplex beneficiu aliās rlr. separabile, ut pt, nam ~~in~~ Adamo, Beatē Virgini, et Xsto Dno cnaliter infusa fuit gra sine beneficio remissionis pecci; quatr. com e opinio doceni, posse ee remissionē pecci factam sine beneficio grē infusē: g° quvis volitio illa, quā Deus de facto hoi peccori vult gram infundere, sit rr. idem aiq, et remissivum pecci, et infusivum grē, in eo tn involuitr duplex benefiu ex se, et Du rōem suam fralem ad invicem separabile.

Dico 3°. Gra essalr 311

petit aum Dinu, Dum, qd e infusivum grē, n tn essalr petit, nec cnalitr, infundi per aum Dinu remissivum pecci. Quartr benefiu illud remissionis pecci, quē comitatr defacto infusionē grē e oio indebitu abltē indebitum grē sanctifanti. Ex quō ulterig fit, qd xa. presente q vidam quoquq hoi peccori infunditr gra, ibi sul intrcedit benefium remissionis pecci, a quō gratia e naliter separabilis abltē, et cseqtr ibi intrcedit beneficium distum ab infusione grē, nec sō. distum; sd, et oio indebitu entiti grē, indebitum, inquam, abltē. Pbr a priori. Gra ex se n petit infundi aiq post peccum: g° ex se n petit infundi qr aum Dinu remittentē peccu hoi. Pt coa: g si de facto semp.

titulus sufficiens, quo si Deus velit moveri, prudenter amet; et titulus sufficiens, quo si velit moveri, prudenter eius habeat odio idem subtum. Ceteri m. theologi ideo dicunt, Deum non necessitari ad amorem efficacem eius possibilis, sed esse indifferentem, ut velit, illam producere; et, ut velit, imo dudum relinquere, quia cum creata, et perfectionem dicat, et imperfectionem; et imperfectione illius moveri prudenter potest ad illius displicentiam efficacem, et perfectione ad illius efficacem complacentiam, qua illam efficaciter velit producere. Sit ergo 1º in creata possibili; et est titulus complacentiae efficacis, sub eius titulo efficacis displicentiae: cur non poterit in eodem homine concurrere gratia, et peccatum, quamvis illa sit titulus prudens complacentiae, hoc displicentiae?

316 Quaero. Probatur. Nam gratia naturalis, dotes, velut naturales, et naturalia, tum animae, tum corporis ornamenta, quae constituunt hominem, Principum eius amabilem Regi, componuntur cum offensa, qua Princeps idem offendit, et peccat in Regem: ergo gratia supernaturalis, qua homo constituitur amabilis Deo, ex hoc praeciso capite, et conceptu, componi poterit cum offensa, et peccato in Deum. Antecedens patet: quia dotes, et reliqua ornamenta naturalia eius rationalis, quae constituunt hominem esse dignum amicitia Regia, non amittuntur per peccatum commissum in Regem: ergo componuntur cum peccato in Regem commisso. Consequentia enthymematis mihi videtur patet. Nam gratia supernaturalis ex conceptu praeciso gratiae gratum facientis, nihil aliud est, quam forma intrinsece inhaerens subiecto, et illud ita ornans, et perficiens, ut reddat intrinsece Deo amabile. Si ergo amabilitas passiva, qua homo est intrinsece amabilis alteri homini componitur cum offensa, qua intrinsece redditur illi etiam odibilis: ergo gratia supernaturalis ex conceptu formae reddentis hominem Deo amabilem non pugnat cum peccato, quamvis hoc reddat subiectum etiam intrinsece Deo odibile.

317 Iterum, et 3º probo idem intentum. Nam licet in eodem subiecto pugnent amor, et odium eiusdem obiecti; non tamen pugnant cognitio inducens ad amorem, et cognitio inducens ad odium eiusdem obiecti: ergo neque pugnant in eodem obiecto, et titulus inducens ad amorem sui, et titulus inducens ad odium. Probatur consequentia. Quia sunt tituli exeuntes

- exeni in obto ad amorem, e motivum Amoris, ut quo; et titulus exeni in obto ad odium, e motivum odii, ut quo, ita cognio bonitis obti inducentis ad amorem, et cognio malie inducentis ad odium si, et ro fralis movere ad amorem, et ro frali movere ad odium: go si duplex cognio n pugnat in eode intellu altera movere, ut quo ad amorem, altera ad odium. A fortiori exgte obti n pugnabit duplex ro fralis, ut quo, alia inducere ad amorem; alia ad odium. Coa videtr patere, et ary pbr. Cognio reprans pharmacum, ut utile ad sanitem movet, inducit q ad amorem illius. Cognio vo reprans idem pharmacum, ut amarum inducit ad odium: go duplex cognio movens, ut quo, altera ad amorem, altera ad odium eiusdem obti n pugnant in eodem intellu: go neq exgte obti pugnant, et ro sani inducere ad amorem roabilem, et ro amari inducere ad odium roabile eiusdem pharmaci.

Dicem. Gra cstituit hoem Dei amicum; peccum vo, Dei inicum. Implat, eumdem hoem ee Dei amicum, et inicum: go implat, gram etiam dum Cptum precissum gre gratum facientis, ee in eode subto, xl cum peccio. 318

Argum hoc e vulgarium in hac ma, et qdem, qui illo utuntr n disguunt inimicitiam, et amicitiam fralem ab obtiva, sive passiva. Fralis e amor amicitie, et odium inimicie. Obtiva est dignitas subtinendi odium, et dignitas trandi amorem Divinum. Notum oibq e, amorem amicitie cum odio inimicitie in eode subto n Cponi rui eiusdem obti; nec in eode obto per extriam denoationem ab eode subto amante. Unde implat, eumdem hoem amare et odire sub ide obtum, et idem obtum sub ab eode subto roali sub amari, et odio inimitie fieri: at vo in eode obto Ccurrere, et motivum suffiens ad inducendum amorem sui, et motivum suffiens ad inducendum odium, oio n rugnat, ut manifeste demonstravimq. Ergo gra n e fralis amicitia Dei activa, sltr odium, sed obtiva. et

qtr

et dicitur, quamvis oio repugnet, eumdem hoem, et amari a Deo, et odio inimicitiae sub habere; non tamen repugnat, eumdem hoem gratia sub reddi dignum amicitia Divina; et peccato dignum Divina inimicitia.

380 Dices iterum; ex eo, quod homo sit dignus amore, et odio inferri, in Deo, esse sub amorem, et odium erga eiusdem hois; nam Deus non potest non amare, quod est dignum amore, nec potest non odisse, quod est dignus odio. Respondeo negando sequellam; nam licet homo per peccatum sit dignus odio; potest tamen Deus non odisse peccatorem, quia dum odit, libere illum detestatur, et licet homo sit dignus amicitia Divina per gratiam sanctificantem saltem potentiam, quae non sit acceptatio actualis hois in amicum, adhuc posset Deus eiusdem hoem non recipere in amicitiam, quia in illo casu, si reciperet, non nisi libere reciperet, etiam post suppositam gratiam. Et quidem, quamvis homo per peccatum habituale dignus sit, qui numquam acceptetur in amicitiam Divinam; non ideo remanet absque spe, iterum recuperandi amicitiam Divinam deperditam. Imo, quamvis indigno promittitur amicitia Dei, saltem sub conditione. Si ergo homo per peccatum fit indignus omni auxilio Divino, qua indignitate non obstante Deus liberaliter adhuc indigno confert auxilium supernale; cur quaeso, licet, per peccatum homo sit indignus Divina amicitia, adhuc hac indignitate non obstante, Deus peccatorem non poterit sua liberalitate in amicitiam recipere. Si autem possit in amicitiam recipere, a fortiori, poterit non odisse. Solutio statuta in praesenti sectione ulterius roborabitur ex dicendis sectione 2a.

Sectio 2a

Gratia dum praecisum conceptum remissionis peccati non pugnat cum peccato actuali.

381 Sit 2a conclusio. Quamvis gratia sit essentialiter remissio parva peccati, casu, quo peccatum sit in subiecto; adhuc ex hoc praeciso conceptu est federabilis, vel saltem ex hoc praeciso conceptu non pugnat cum peccato actuali.

382 Pro quibus suppono doctrinam, quam

qm in praecedenti disp.e expresso docui: sit, gram potam in subito reddere illud fr. longisso excessu plus amabile, qm per peccum fuerat odibile. Id ipsum g.o; qd in praecedenti disp.e docui de pecco praeterito physice, morali per modum perseverante, in praesenti, iterum doceo de pecco actuali hic, et nunc existente: si m. Icurreret siml, et peccum tnis, et Dei sanctificans gra in eode subito, adhuc foret per gram sp. amabilior, qm fuisset alias odibile per peccum: Iseqtr assero, qd adhuc stante pecco, n eet prudens Dei odium adversus hoem illu insignitum gra ptr peccum praeseni. Foret. a. prudentius, et rationabilissimus Dei amor, et Iplacentia amicabilis in illo hoe ptr gram, qua decorabatr supnali. Ex quo iterum fieret 2a dicta, qd peccum illud, etia dum exeret au, au eet remissu, q. p gram fr. ab eo pecco tollebatr vis proxima inducendi in Deo ius ad odium rationabile; in quo praecisso Isistit, peccum ee a Deo remissu, saltem qdo tollitr per fram a Deo liberalitr donata. 383

Obx 1a illapsus, qd, sit, Icurrentibus in eode subito, et pecco, et gra sanctificante, eet absre, et simplicitr subitum Deo amabile, et nullatenus pxe odibile. Atqo mihi efficaci. Lqa in roe maculae deturpantis aiam, et illa reddentis Deo odibile, aequale vim motiva odij het peccum praeteritu physice, et peccum actuale. At fr. p gram existente, et nunc indultam in subito, tollitr pecco praeteriti vis pxe inductiva odij rationabilis: g.o fr. p gram existente, et indultam in subito, tollitr, etia a pecco praesenti vis proxima inducendi odiu rationabile. 384

Dices, maximum ee discrimen, na fr. per gra destruitr peccum habituale; n v.o actuale, qd supponimus adhuc praesente gra perdurare. Fateor destrui peccum habituale per gram; actuale v.o n destrui fr. per gratiam potam in subito (loquor de gra dum hunc praecisum Iptum) nil ominus ex hac veritate sic arguo: ideo per gram destruitr peccu

peccatum habituale, quia per illam formaliter destruitur in peccato habituali vis proximè inductiva odij. Ideo autem destruitur peccati habitualis vis proxima inductiva odij formaliter per gratiam, quia formaliter per gratiam ponitur multo maior pulchritudo in anima, quam est tota fœditas peccati præteriti. At tanta est, et non maior fœditas peccati præsentis physicè, siue actualis, quam est fœditas peccati præteriti physicè, et habitualis permanentis: ergo gratia est multo maior pulchritudo animæ, quam est tota fœditas peccati præsentis, siue actualis: ergo per gratiam formaliter tota destruitur vis proxima peccati actualis inducendi odium Divinum, et ponitur, etiam stante peccato actuali, vis proxima inductiva amoris. Quod autem ablata vi proxima inductiva odij, auferatur peccatum habituale, non vero actuale; id quidem probat, peccatum habituale, nullam aliam extra habere præter illam vim, ut proxime potentem inducere odium; quapropter eâ vi ablata, tollitur etiam formaliter peccatum habituale in ratione talis; peccatum vero actuale non destruitur in ratione talis, etiam si ab eo tollatur vis proxima inductiva odij Divini, quia eius munus vis in ratione proxime potentis inducere odium, neque est constitutivum peccati actualis, neque est forma, quam dicimus exercere.

385 Dices iterum: implat, peccatum, dum non exit non parere Deo ius adversus hominem peccantem: ergo stat Antecedens: quia peccatum, utpote offensa Dei, essentialiter est vis inductiva iuris in Deo offenso adversus suum offensorem. Respondeo, esse essentiale peccato parere in Deo ius quoddam remotum adversus suos peccatores non vero ius proximum, nam ius proximum, etiam post offensam, est Deo liberum, quandoquidem si velit renuntiare liberaliter, et potest impedire a principio, ne, oriatur, et etiam postquam ortum, potest acquirendum dependere. Præterea Antecedens subsumptum distinguo: offensa essentialiter est vis inductiva iuris adversus offendentem, nisi liberaliter remittatur ab offenso; concedo antecedens; etiam si liberaliter remittatur ab offenso, nego antecedens. Vel aliter: est vis inductiva iuris in ipsa offensa, subordinata tamen liberalitati ipsius, quam potest acceptare, vel non acceptare, concedo antecedens, independenter à libertate ipsius offensi; nego antecedens; vel etiam aliter: est vis inductiva iuris, à nullo potens impediri

impediri, ne pareat ius prum, no ani, e vis inductiva iuxii; poenis tn. aliunde impediri, parere eiusmi ius prum, quo ani: potest g. malitia pecci, quae de se e vis inductiva odij roabilis, impediri per superiorem gratiae pulchritudinem, ne aut inducat, aut prae inducere possit odium roabile.

Dices iterum: implat peccum sub exere, sub q a Deo remitti, q extrii videtr patere, remissionem Dinam ee fralem destructionem pecci. Reo in solutione huius argi praemissa a me fuisse totam diffam Dam huius Itroxsiae. 386

Dices 4o. effui fralis fris nequit ab alio impediri, neq praestari potest subto I dionate; sd absq naxio praestatr, exerite fra in subto: at effui fralis pecci e reddere subtum dignum roabili Dei odio: go ee subtum dignum odio Dei roabili, impediri oio nequit, stante pecco in aia. 387

R. 1o; adhuc n probari praedicto argo insolitae grae cum pecco; cur m. regnet, idem obtium ee dignum amore, et sub dignum odio, cum n regnet, idem obtum eiusmodi ee, ut ppotum cre roali praestet motivum prudenti odij, et motivum silr sufficiens amoris prudentis, ut pt in medicam to ad sanite adhibito; talii m. ee potest eiusmi utilitas ad sanite, tanta et, eo adhibito, timeri potest dolor, ut sigtr amaritudine, et dolore effacite resquatr a volate, prudentr resquatr, et silr; sigtr utilite efficaciter adhibeatr, prudentr adhibeatr. 388

R. 2o. Per gram n reddi subtum I dionate dignum amicitia; sd abste dignum trare amicitiam, adhuc, qdo e peccum; per peccum silr n redditr subtum I dionate dignum odio; sd dignum trare odium, qdo, l si n adsit gra. Itaq. I dio n e expte digni- tis sd expte odij candi a dignite pecci. Istituit qdem peccum, etiam coexerens grae dignum subtum odio; dignum tn. odio stendo, qdo n eet gra.

389 Pro clariori intelliga presentis dig animadvertendu e, plures ee fras, que hent dupplem effum, alteru frale prestandu subto alteru effective producendu, distumq ab effu frali; Vg.a vis intelliva constituit subtum potens intelligere ingere cg fralis, ita, ut, ad hanc denominag prestanda nulla spectetr condio, post qm vis illa e in aia. Ceterum vis hec het effum alium physice prestandu ingenere cg efficientis, slt, intellectione. Ad hanc a. producenda plures requiruntur condiones, etia post qm vis intelliva afficit aiam; ideo q verificatur hec pp.o: vis intelliva constituit subtum poens intelligere, si adsit specs obti. In absentia v.o speciei, l presentia alteriq impedimenti constituit subtum remote, sive q.tu e exre poens intelligere. Ecce g.o, ut aia reddatr intelliva, stante intellu in aia, nulla alia spectatr condio, ut a. vis hec producat intellectione, requirunt condiones, presentia obiecti, et absentia impedimenti. Itaq.o dic in presenti: peccum constituit subtum ablte, hoc e, nulla spectata condione, dignu trare odiu, n tn. dignum trare odium in qbq.q circunstijs; dignum tn trare odium, qdo n adsit gra; odium m. trare n e effus fralis pecci; sd quasi effectivq ingenere cg moralis. Sic vis productiva frigiditis potest producere frigiditg in subto, qdo n adsit contrariu agens potentiq in productivu caloris.

Secc. 8.a

Quamuis gra sit essalis accessatio actualis hois.

In amicum, ex hoi precisio constu n repugnat cum peccato actuali.

390 Probo hec pt ex dupplici superiori. Enim v.o difficilg e apprehendere, idem subtum ee intre simul dignum odio, dignu q amore p.r fram intram; qm ee dignum odio a fra intrinca et au a Deo amari p.r fram extram, ut pp. qualis e Dinq

amor

Diuinus Amor. At ꝑbauimꝰ, n̄ repugnare, idem subtum ēē simul dignum amore, et simul dignum odio, etiã quã frãi intrīse: ergo neq̄ repugnabit, idē subtum ēē intrīse dignum odio, et tū acceptum in Diuinã amicitiã, quiuis acceptatꝰ, ut quo intram.

391 Ad 2am ꝓbat. dicrete

Ad 1um Peccatum actuale in aīa exiens, neq̄ cōstituit fr. subtum odio inimicitiæ habitum, neq̄ infalibiliter infert, peccatorē odio haberi à Deo: ergo peccatum actuale in aīa n̄ pugnat cum grã, quæ sit actualis acceptatio hoīs in Diuinã amicitiã. Pbr cōa: quia sō. pugnare potest cum denoatione actus accepti in amicitiã, denoatio actualis odio habiti. At peccatum neq̄ ē fr. odium Dei actiuum aduersus peccatorē, neq̄ infert infalibiliter eiusmi in Deo odium: ergo ttã. Minor hanc ꝓbo, quæ simul ēē tū ant: quia peccatum fr. ē dignitas ad odium Dei trandum; at n̄ repugnat, peccatorē dignum odio, à Deo n̄ haberi odio: ergo neq̄ repugnat, peccatorem dignum odio, tū simul in Diuinã amicitiã à Deo liberaliter admitti. Minor multipliciter ꝓbr; 1o à paroni: quia etiã, postquam hō ē ex sē dignus odio, adhuc ē ~~[illegible]~~ liber ad illum odio habendum, et n̄ habendum; quid ergo obstat, quominus etiã sit Deus liber ad illum amandum. Coã quiuis ex ui fræ n̄ seludat, cōcludit tn̄. apud me rōe mẽ. Sicut. mi. potest Deus remittere odium debitum peccato, abstinendo ab odio, cur n̄ poterit remittere priuatnē amicitiæ debitam peccato, admittendo peccatorē in suã amicitiã?

392 2o ꝓbr: non infertur legitimè, hō ē dignus amore Diuo: ergo amatur à Deo: ergo à fortiori n̄ infertur, homo ē dignus odio Diuō: ergo habetur odio à Deo. Ant ꝓbr: quia in istā cōtra gra Deum cōpbum fralissimus grē gratum facientis subtum, siue dignus amari, n̄ necessitat Deum ad amorē subti, et in n͞ra sa cap. potest dignus ēē. amari: nilominus tn̄. si amantur à Deo, amantur oīo liberè: ergo ttã. 3o ꝓbr. N̄ infertur legitime, hō dignus ē carere omni auxilio grē, et dono, benefō quã supernali: ergo caret. 1o neq̄ etiam

2° neq etiam infertr: hō ē dignꝫ odio Dei: g° trat odiū Dei.
Coā videtr nota. Cum.im. dignitas privationis auxij potest ɔ-
poni cum auxio vmmiso liberalitr; nec tn. poterit cum dignitate
ad odium ɔponi Dei amor, et amicitia: Aliā pt in eos evidentiā
2ª quia auxia gr̄ꝫ ɔferunti a Deo pecc°ribꝫ oio indignis, imō
dignis a Deo destitui, privariq in poenā pecci omni benefi° gr̄ꝫ.
393 4° pbr.
1ª volio ɔferendi grām sanctificantē hōi peccori, et ɔqtr faciendi
indignum, dignꝫ amicitia Dinā ethica, fietr a Deo oio liberalitr,
nulla attenta dignite subti. Imo attenta indignite illiꝫ; a miseria
siqdem movetr Deꝫ ad misericordiā: g° 1ª volio faciendi hoēm dig-
num amicitia ē oio liberalis, et nullā prisuppit dignitē subti; imo
prisuppit cognem in Deo ɔponentē indignum subtum: g° cum cognioe
repratā indignitis subti ɔponitr amor effax reddendi hoēm
dignum Dinā amicitia: g° ɔponitr cum pecco actuali, saltem amitia
illa philosophica, quꝫ ɔsistit in aū, quo volumꝫ bonum alicui: ergo
g° siul cum pecco ɔponatr gr̄a, quꝫ ɔstituit subtum ablte, et simplr
entre dignꝫ amicitia Dinā ethica. Nil ulteriꝫ desiderari potest,
ut siul cum pecco ɔponatr n̄ so. aūꝫ amicitꝫ philosophicꝫ, qui sit
velle bonum hōi sic peccanti; sd etiā aūꝫ amicitꝫ ethicꝫ, qui sit
ɔplacia in hōe eodꝫ, sic ornato supnali gr̄ꝫ Dinꝫ pulchritudine.
394 Dices: arga
opposita so pbant, Deum posse n̄ odisse hoēm dignum odio; n̄ tn̄.
pbnt, posse Deum amare hoēm dignum odio; nā peccūꝫ, licet n̄
necessitet Deum, quoad exercitiū odij; necessitat tn̄. quoad spēm
aūꝫ, ita ut, si aliquem aūm Deꝫ exercere velit ccª hōꝫ peccantē
aū, erit odium, et n̄ amor: g° signa sit actualis acceptatio-
hōis in Dinā amicitiā, legitime infertr, grām repugnare peccato
actuali. Retr, peccum, neq, quoad exercitiū, neq quoad spēm
necessitare Deum ad odiū adversꝫ peccorꝫ. Enim v°, si loquamur

Si loquamur de hoe, in quo sit peccum abiq gra, n vo poterit Deus n odisse, sd etia poterit amare illum hoem amore amitie philosophice, que tantu e aius, quo amatr bonum alicui, ut precisse bonum illi e. At vo si loquamur de hoe, in quo sul et peccum, et gra concurrerent, n so. n necessitaretr Deus, quoad spem ad amore amicie ethice, q ut diximus sa tale subtum eet imprudens Dei odium, et so. eet prudens Dei amor. Expectato a. Dstu accepti acceptatmi. actualr in Dina amicia, pota gra, sleq necessitatr fr. ad exercetiu sui amoris, ea necessite, qua qd qd e ex supp. qd sit nao e.

Sectio 4a.

Gra cum Dstu iustie universalis pugnat cum quolibet pecco actuali.

Distinximus ab initio huius tracta duplem Dstum fralem in gra sanctifante. Sus e gre. Dus Dstus iustie. Sd e amabilitas subti: Dus e adhesio volatis per mum affus actualis ad omne honestum saltem graviter preceptum, et fuga totius inhonesti graviter phibiti. Per tu Dstum docuimus disp. superiori, pugnare gram cum Dservuae habitualis pecci. In presenti vo. disput. docuimus Dstum gre pugnante pecco habituali n pugnare cum pecco actuali. 395

Nunc vo ad Dum Dstum iustie accedentes, pugnamus, eius modi Dstum ee bo physice pugnante cum pecco actuali, et Dsti physice sul coexere sibi invice n posse peccum actuale, gramq sanctifante, Dum qd e aie iustia. Nunc a. n definio, an inter utrumq extrum pugnans vexsetr physica, et fralis Dtrarietas.

Dclo prox 1o ex Dstu fralis so iustie, ut talis. Iustia aie e, ut pbavimus Dtrov. a disp. 7. et Dae, adhesio volatis per mum affus actualis, et in au Do, ad oe honestum preceptum, et fuga similitr ab oi in 396

honesto

inhonesto prohibito; at physice repugnat, voluntatem per modum affectus actualis adhaerere omni honesto praecepto cum fuga ab inhonesto prohibito, et simul per peccatum actuale adhaerere omni inhonesto prohibito, et etiam fugere ab honesto praecepto: ergo physice repugnat cum peccato actuali conversus iustitiae, ut talis, quam quod universalis actualis iustitia. Minor probatur: quia peccatum commissionis est adhaesio per modum affectus actualis ad inhonestum. Ecce repugnat peccatum actuale cum iustitia actuali, quae est fuga per modum affectus actualis, sive in actu 2° ab omni inhonesto. Peccatum omissionis est fuga ab honesto praecepto per modum affectus actualis: en similiter repugnat peccatum actuale omissionis cum iustitia actuali, quae est adhaesio voluntatis actualis ad omne honestum praeceptum: ergo gratia, et peccatum actuale mutuo sibi repugnant.

391 1° Confirmatur: Actus voluntatis, quo quis actualiter, et formaliter amaret omne honestum praeceptum graviter, et quo similiter fugeret omne inhonestum graviter prohibitum, esset actus incompossibilis cum peccato actuali, tum commissionis, tum omissionis: ergo etiam gratia sanctificans quam conversionem iustitiae universalis; quae improbat est incompossibilis cum omni peccato actuali, sive omissionis, sive commissionis. Antecedens est omnino certum apud Philosophos, et Theologos, nam amare honestum omne, et odire honestum aliquod simul actus incompossibiles in eadem voluntate, sunt assensus, et dissensus incompatibiles in eodem intellectu circa obiectum idem: ergo actus ille voluntatis, qui esset universalis iustitia, esset incompatibilis cum omni peccato actuali; quatenus enim formaliter esset amor totius honesti; esset incompatibilis cum fuga honesti praecepti: quatenus vero formaliter esset fuga totius inhonesti graviter prohibiti esset incompatibilis cum peccato actuali commissionis, quod esset amplexus inhonesti prohibiti: ergo et ... Consequentia vero probatur ex intimatis probatur: quia gratia sanctificans non se habet per modum potentiae elicitivae affectuum; sed est affectus quidam permanens aequivalens illi actui transeunti, quo voluntas, et omne honestum amplecteretur, et fugeret omne inhonestum: est, inquam, aequivalens in ordine ad connectendam voluntatem cum omni honesto praecepto, et separandam ab inhonesto inhonesto prohibito.

328 Ostendit prop.ta: Detractio actualis volatis, sive primum ani Di ad honestum oe preceptum, et ad fugam totius inhonesti, pugnat cum detrae actuali, sive per mum aug Di eiusdem volatis ad inhonestum amandum, et honestum preceptum fugiendum. At gra sanctificans e detractio fialis, et actualis, sive per mum aug Di ad oe honestum per mum prosecutionis, et per modus fuge ab inhonesto. Peccum v.o e detratio ad inhonestu per mu prosecutionis, si sit peccum commissionis; et ad honestum per modu fuge, si sit peccum omissionis: g.o in oppositis e gra iustificans, dum qd e unalis iustia subti cum peccato actuali. Maior e oio certa: Minor v.o, quoad 2am p.tem etiam e apud oes constans. Quoad priorem v.o, quam statuitur, gram, ee detratnem actualem ad honestum oe, sive per mum aug Di, probata e a nobis in superiori controv.a a disp. 2a. ubi constitutum qd ditivum iustie, ut iustia est, sive, ut solvit subtum iustum explicuimus, et probavimus.

Deniq ostendit. Iustia subti Dum D. Tham e conformitas subti, sive relao, l fialis, l fundalis conformitatis cum Deo, tamqm cum 1a regula honestatis totiq; atq adeo e ro fialis permens, quia subtum denoatur conforme, et consonum, sive adequatum, et equale 1e regule morali, dictanti quod amandum, et quod fugiendum sit 1a recte roni preceptum. At peccum e dissonantia a recta roi norma, et a dictamine Divino, qd e 1a regula totius honesti: g.o implat, consoni sul gram sanctificantem iustificantem, Dum qd e iustia subti cum peccato auli. Pbr hec coa. Q.a implat, subtum idem, ee oio conforme, consonum, et equale cum 1a regula honesti totius, et ee difforme, dissonum, et inequale 1e regule honesti; nam conformari in oibus, et in aliquibus n conformari, aperte rugnat; que rugnantia clarior apparet in his tris equale, et inequale. Cumq unalis iustia sit adequatio, sive conformitas in oibus cum 1a regula morali, im 329

impossibilitate absoluta. Implicabit sul cum hac unali iustitia componi inuictu partare, quæ sit difficultas in aliquo tæ regulæ.

Sectio 5.a

Rugnantia iustitiæ unalis cum peccato actuali, nec divinitus vinci potest.

400 Videbuntur fortasse alicui, argumenta pro pota so. probare, naliter non posse componi iustitiam cum peccato actuali; non tamen probare, etiam divinitus componi non posse. Nam, quod so. probauimus, tanta esse repugnantiam inter peccatum, et iustitiam permanentem, quanta est inter amorem, et odium eiusdem obiecti, inter assensum, et dissensum eiusdem veritatis. Atqui amor, et odium, assensus, et dissensus non ita pugnant naliter, ut etiam si supernaliter Deus operetur, nequeat eiusmodi repugnantiam vincere, et superare: ergo neque gratia quam diximus iustitiæ, ita pugnat cum peccato actuali, ut eiusmodi statum impossibilitate Deus vincere, et superare nequeat. Minor probatur ex sequenti doctrina, quæ docet, calorem, et frigiditatem de potentia Dei absoluta sul componi posse in eodem subiecto, quamvis naliter nequeant componi.

401 Nihilominus dicendum est; neque de potentia Dei absoluta componi sul posse iustitiam unale subiecto, qualis est gratia iustificans, et peccatum actuale. Probatur: peccatum actuale ex natura sua est incompatibile cum iustitia; ergo, ut eliciatur peccatum sul cum iustitia coexistens, sive, ut producatur peccatum præsente iustitia, requiritur naturæ fortior, et robustior virtus, quam sit omnis virtus nalis: ergo naturæ est virtus excedens omnem virtutem nalem: Necessaria ergo est virtus supernalis. At implicat peccatum produci viribus supernalibus: ergo implicat peccatum* produci ~~viribus supernalibus~~ coexistens gratiæ iustificanti. Maior hic subsumpta probatur: implicat a Deo elevari vires nales supernali virtute ad peccatum eliciendum: nam vires supernales nalibus superadditæ redderent concursum specialem supernalem

concursum

supra concursum naturalem etc. At implicat, Deum speciale aliquem concursum in peccatum tribuere supra concursum naturalem generalem, et permissivum etc.: ergo implicat, Deum supernaturali aliqua virtute concurrere in effectum peccati.

Confirmatur 1o: implicat, Deum concurrere 402
ad peccatum alio concursu, quam purè permissivo: Atqui si elevaret vires hominis naturales virtute aliquâ supernaturali, non concurreret merè permissivè ad peccatum: ergo implicat, Deum elevare vires naturales hominis virtute aliquâ supernaturali ad peccatum eliciendum. Maior probatur: quia concursus permissivus est ille, quo permittitur agenti naturali propria, et inadequata virtute, ut in effectum aliquem prorumpat, illa non impediendo; concursus autem positivus est ille, qui rebus naturalibus suppeditantur additamenta supra naturam indebita naturali agenti ad vires supernaturales elevantes voluntatem ad peccatum. Sunt additamenta virtutis supernaturalia, et omnino indebita voluntati: ergo eiusmodi vires voluntatis non est precisse non impedire voluntatem; sed etiam corroborare voluntatem in actum peccati: non est ergo merè concursus permissivus; sed etiam positivus.
Confirmatur iterum: opus de productione virtutis supernaturalis est proprium Dei opus, quo donamur à Deo: ergo si peccatum produceretur virtute supernaturali esset peccatum proprium Dei opus; illo quo donaremur à Deo: At hoc manifestè pugnat virtute aliquâ supernaturali corroborare voluntatem ad peccatum: ergo.

Dices: ut concurrant simul gratia, et peccatum sufficit, quod alicuius extremi positio sit supernaturalis, nec est necessarium, quod utrumque extremum supernaturaliter producatur. At gratia producitur omnino supernaturaliter: 403
ergo ea semel posita non est necessarium produci peccatum supernaturaliter; sed suppositâ extra gratiae per vires supernaturales, peccatum virtute naturali voluntatis poterit produci. Quod demonstrari potest exemplo contrariorum naturalium naturaliter incompossibilium. Posita enim frigiditate in subiecto supernaturaliter producta; non est necessaria virtus supernaturalis ad producendum calorem;

Sed nalis virtus sufficit, ea, vlt, que sufficeret ad ponendum calorem in subiecto, si nulla in eo frigiditas esset.

404 Confirmatur, et simul ab eodem exemplo caloris, et frigiditatis contrarium statuta iterum confirmo. Posita frigiditate in subiecto supernali aliqua virtute; adhuc, ut ponatur simul cum illa calor in eodem subiecto, requiritur actio supra omnem naturam, quae perficiatur a virtute activa excedente totius naturae vim: ergo similiter, quamvis gratia posita sit in subiecto, supernali virtute, ut simul cum illa ponatur peccatum, ordinaria etiam erit actio in peccatum supra omnem naturam, quae perficiatur a virtute excedente totius naturae vim: patet tunc consequentia ad rationem; quia, ut adversarii fatentur, paritas rationis in utraque contrariorum repugnantia obtinet. Antecedens probatur. Si foret frigiditas in subiecto naturali actione requireretur supernalis, ut poneretur simul cum frigiditate calor: ergo quamvis posita sit frigiditas in subiecto supernali actione, etiam requiritur supernalis actio ad componendum calorem frigiditati. Probatur consequentia, quia tota repugnantia vincenda est essentialiter natura utriusque qualitatis; tunc natura eadem est, sive frigiditas praesupponatur supernali, sive naturali actione producta: ergo eadem est repugnantia vincenda ab agente inductivo caloris, sive frigiditas praesupponatur inducta naturali, sive supernali actione: ergo eadem virtus requiritur ad producendum calorem frigiditate occupante subiectum, quando tunc supernali actione producitur, ac quando naturali. Probatur tunc consequentia: quia ubi est eadem contrarietas qualitatis repugnantia superanda, et idem effectus producendus, eadem requiritur in agente virtus, et eadem actio.

405 Contrarium iterum: repugnantia caloris inducendi non est cum actione conservativa naturali frigiditatis immediate, et per se, sed cum qualitate ipsa naturali, nempe frigiditate: ergo sicut stante frigiditate in subiecto vi actionis naturalis, nequit agens naturale, naturali vi, calorem inducere, nisi expulsa frigiditate; ita nec stante in subiecto frigiditate producta supernali actione poterit agens naturale calorem inducere, nisi ex-

Expulsa frigiditate. P. ovi. theca. coa.

Cum v.º peccum actuale fr. tale debeat ab illa regula; n.a.
aiy malitr maluy, hinc ē, sō. peccum frale pugnare cum vli
iustia, qm includi diximq in ptu grē iustifantis. Solutio hec
ɔfrari potest; qª certum ē, unālem iustia transeunts, sive vitale,
quē, slt, ē aiy vitalis, quō effacitr decerneret volas, et amplecti
oē honestum preceptum, et fugere ab oī inhonesto phibito pugnaret
cum pecco frali, quō quis sciery, obtum ēē phibitum, illud ā-
maret; n.a. pugnaret cum āu malitr malo, quō, slt, quis ex
ignora phibitionis amplecteretr obtum phibitum. Sigº iustia
unālis vitalis, et transiery excludit aum fr. malum; n vº.
malitr malum, idem nobis dm exit de iustia unāli, non
vitali, sed permenti, eam, slt, pugnare cum āu fr. malo; n
vº cum āu malitr malo; hoc ē versante ccª obtum phibitū
ex ignora phibitionis.

Dª diffai ē. Iustia sanctifans n pugnat
fr. cum pecco auli: gº nullatenq se excludunt ad inviceq ab eōdq
subto. Antipbr. Iustia sanctifans n excludit ā subto amorem
homidij, si ignoretr phibitio: gº n pugnat fr. cum homidio
interno, hoc ē cum vltate homidij. Pbr ɔa. qª que pugnant
fr. Qum suas nas precisse attentas pugnant. At homidiū inter-
num Qum suam precisse na ~~pugnaret~~ attentum n pugnat cum
iustia vli. Pt. Si.m. homidium internū Qum suam precisse
nam pugnaret cum iustia unāli, equè pugnaret, si heretur
ignorato precepto; ac si heretr, cognito precepto phibente; at cognito
precepto pugnat, ignorato, n pugnat: gº aiu ille, qui ē volas interni
homidij Qum suā na precisse n pugnat cum iustia unāli. Non
gº pugnant fr. Ɔfratr: qª calor, et frigiditas Qum se pugnant,
quōmqumq circumstiis vestiantr, pugnant intr se: gº si calor pdulty

115

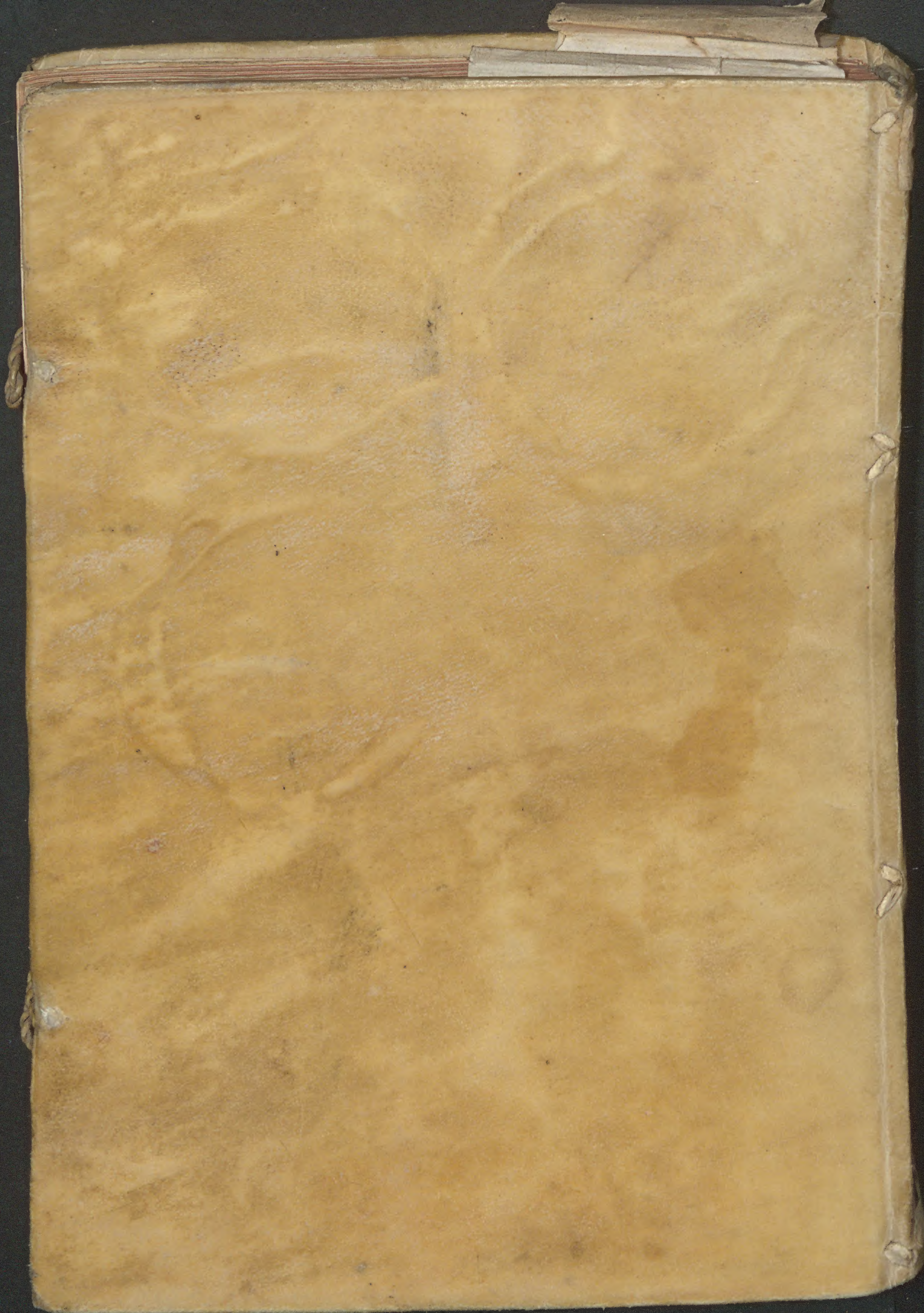
ductus ex cogne opp.[i], qm het cum frigore, pugnaret cum frigore, et cum eodem componeretur, si produceretur ex ignora eiusm opp.[li], agte. svinceretur, calore, et frigiditate, n pugnare fr., hoc e, per mum frarum; quia m. fra per mum fre pugnat cum alia precise per sui exhibitione subito expellit aliam sibi contrariam ab eodem subito.

Restat, argum ab oibus solvendum ee. enim v.° nari nequit

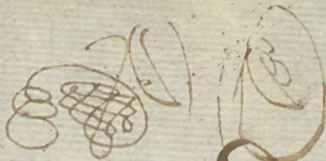
Index

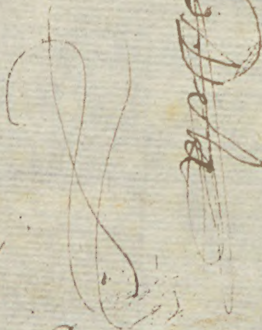
Disputationum, et Sectionum, quae in hoc volumine continentur.

Echo aquel Vando
de
Apagar al Sol
Esposas de gusto
S. Thomas
Thomas de

cholia Martinez ð Gram. Sanctii